

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

НОВОСАД ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА

Гриф

Прим № _____

УДК 338.45(477.8):662.76]:330.341.1:339.13(043.5)

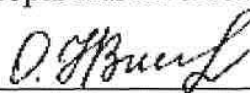
ДИСЕРТАЦІЯ

**ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ
ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ**

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

О.В. Новосад

Науковий керівник Павлова Олена Миколаївна, д.е.н., професор

Луцьк – 2020

АНОТАЦІЯ

Новосад О. В. Формування та реалізація інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю: 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк. – Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2020.

В дисертаційній роботі висвітлено та проведено теоретичне узагальнення існуючих та нових науково-методичних прийомів та підходів до висвітлення відносно нового вектору наукової прогалини, як: інноваційна політика конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону. Окреслено роль інноваційної спрямованості, як основи поступального та виваженого господарського розвитку газорозподільних підприємств. Опрацьовано широку палітру наукових та практичних доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, які розкривали сутнісні-характеристики формування та відтворення діяльності газорозподільних підприємств.

Виходячи з багатогранності критеріїв, які лягли в основу умовного поділу інновацій, ми диференціювали їх за власною видовою класифікацією: новизни, об'єкту реалізації, масштабністю, результативністю, ступенем впливу на виробничий процес, сферою застосування. Дана аспектність наштовхнула на існування процесу «дифузії інновацій» (трансферту для впровадження інновацій), як проміжної ланки між інноваційним процесом та суспільством. Сформовано розуміння реалізованості виваженої інноваційної політики, яка охоплює в себе інноваційну культуру, що в свою чергу синтезує економічні, соціальні, екологічні та інші складові інфраструктурного середовища інноваційної діяльності.

Результатами наших переконань є розуміння інноваційної політики діяльності газорозподільних підприємств, як комплексу заходів внутрішньо-галузевих та регіонально-державних, які спрямовані та дотримання норм та принципів безперебійності та безпечності газопостачання за умови їх стабільного функціонування на засадах підвищення конкурентоспроможності управління матеріально-технічною діяльністю, забезпечення трудовими ресурсами, вдосконалення енергетичного та трудового потенціалу. На основі узагальнення основних варіацій змісту «конкурентоспроможності», як економічної категорії за різними дефініціями та тлумаченнями вчених було запропоновано напрями власних підходів до позиції розуміння зазначеного поняття, які в повній мірі визначають його суть. Це дозволило нам виокремити виробничий (факторний) напрям, напрям конкурентних переваг, раціоналістичний напрям, напрям альтернативності, напрям суперництва.

В процесі синхронізації існуючих напрямів в єдине ціле, було констатовано домінування людиноцентричного підходу при аналізі «конкурентоспроможності» виходячи з природи кожного з суб'єктів, прагнучи до вигідності позицій на ринку шляхом досвіду, інтелектуальних можливостей та комунікаційним вмінням. Ця особливість є домінантною в стратегіях розвитку підприємства в результаті чого можливо досягти синергетичного ефекту досвідченості та психологічної спрямованості виживання господарюючих суб'єктів в соціумі. Тому, резюмуємо, що «конкурентоспроможність» є системним поняттям здатним забезпечити конкурентні переваги у раціональному використанні необхідних ресурсів в умовах постійної уваги до людської особистості з врахуванням норм економічної безпеки на мікро, мезо та макрорівнях.

Зроблено огляд нормативно-правового супроводу інноваційної діяльності на газорозподільних підприємствах, що дозволило нам констатувати певну нестабільність законодавчого регулювання, що обмежує впровадження інноваційних рішень для малого та середнього підприємництва, будучи прерогативою виключно великого підприємництва.

Підсумовано існуючі стратегії контролю інноваційної діяльності на сучасних газорозподільних мережах України, які переконливо свідчать про недостатню ефективність організаційної системи управління, пов'язаної з труднощами в отриманні оперативної інформації щодо реалізації інноваційної діяльності, розбалансованістю внутрішніх документів по запровадженню та пошуку інноваційних ідей та нестабільністю антикризового управління підприємства.

З'ясовано причини вкрай низького рівня інноваційної привабливості газорозподільних підприємств. Доведено існування чинників впливу внутрішньої та зовнішньої дії, які було згруповано за мікро, мезо, макрорівнями. Зокрема елементами мікроекономічного рівня пропонуємо вважати чинники прямої та дотичної дії націлені на інноваційний розвиток, оперуючи організаційними, збутовими, кадровими, управлінськими, фінансовими та безпековими інструментами. Макроекономічний рівень реалізації інноваційної активності поєднується насамперед із формуванням та втіленням державної та регіональної політики, інституційним вдосконаленням інновацій, ефективністю методів та інструментів впливу. Водночас мезоекономічний рівень охоплює інструменти організаційно-адміністративного, інвестиційного та популяристичного походження.

В основі формування інноваційної політики пропонуємо розглядати теоретичні та практичні рекомендації, які утворюють концепцію, яка, в свою чергу ґрунтується на стадійному та дієвому підходах. Зазначений стадійний підхід охоплює послідовність реалізації етапів інноваційної політики та відповідний теоретико-методологічний базис. Водночас дієвий підхід провокує появу синергетичного ефекту та функціонує в межах певних рівнів: 1) мікрорівні: організаційні, збутові, кадрові, управлінські, фінансові, безпечні; 2) процесні інновації макрорівня: правові, організаційно-економічні, інформаційно-мережеві, зовнішні, інституційні. Відтак, формування інноваційної політики доводить наявність синергетичного пануючого ефекту між складовими інноваційної політики (правовими,

технологічними, ресурсними, інформаційно-комунікативними та інвестиційними інструментами) та теоретико-методологічного базису.

Опрацьовано існуючі напрацювання та підходи, що реалізовувалися вченими при дослідженні газорозподільних підприємств та їх господарської діяльності протягом 2014-2018 рр., зокрема в умовах особистої обмеженості доступу до інформаційних джерел. В результаті чого, нами було визначено основні показники, які є формоутворюючими чинниками інноваційної політики. Передусім вони покликані віддзеркалювати основні складові та критерії «інтегральної» конкурентоспроможності газорозподільних організацій через яких: значення абсолютного та відносного показників діяльності газорозподільних підприємств (матеріально-технічне забезпечення, трудовий потенціал, енергетичний потенціал, фінансове забезпечення).

Зазначене авторське бачення визначення інтегрального показника конкурентоспроможності кожного з восьми газорозподільних підприємств Західного регіону формується з рівновагових абсолютних та відносних показників, а також їх позицій на ринку розподілу серед споживачів природнього газу з обов'язковим врахуванням ризиковості їх діяльності залежно широкого спектру різних факторів. Задля отримання результатів нами було використано пропорційну шкалу обмежень, що формується за рівнем конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України. В результаті чого, слідством здійснених нами розрахунків є показник «конкурентоспроможності» на восьми досліджених газорозподільних підприємствах Західного регіону. Даний показник свідчить, що АТ «Тернопільгаз», АТ «Львівгаз», АТ «Івано-Франківськгаз», АТ «Закарпатгаз» та АТ «Хмельницькгаз» знаходяться на критичному рівні конкурентоспроможності. Водночас, АТ «Волиньгаз» та АТ «Рівнегаз» перебувають на відносно задовільному рівні конкурентоспроможності. Однак найбільш оптимальний рівень конкурентоспроможності досягнуто на АТ «Чернівцігаз».

Діагностовано ймовірність прогнозних результатів банкрутства на вказаних підприємствах шляхом методу оцінки економічного та господарського потенціалу. Кінцевий та зведений показник значення ймовірності банкрутства, як один з підходів до визначення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону був отриманий за найбільш прийнятними та автономними моделями обрахунку протягом 2014-2018 років. Водночас серед існуючих методичних інструментів аналізу прогнозованості банкрутства нами використано ряд підходів-моделей, результати обрахунку яких віддзеркалюють фінансово-економічне становище, платоспроможність газорозподільних підприємств та показник рівня ймовірності виникнення банкрутства. Відтак, це: двохфакторна модель Е. Альтмана, п'ятифакторна модель Е. Альтмана, модель прогнозування банкрутства Р. Ліса, модель Річарда Таффлера, коефіцієнт Бівера, модель О. Терещенка, модель М. Матвійчука. В результаті обрахунку, нам вдалося переконатися, що кінцеве інтегральне значення за сімома моделями свідчить про тотальне зростання банкрутства на усіх підприємствах протягом 2014-2018 років. Однак найкращі позиції відносно ризиків прогнозованого банкрутства простежується на АТ «Чернівцігаз» та АТ «Хмельницькгаз».

В основі успішної реалізації інноваційної політики газорозподільними підприємствами Західного регіону пропонуємо дотримуватися так званого «балансу» між явищами, які віддзеркалюють межі організаційно-економічного розвитку, які чинять вплив один на одного. До вказаних явищ, які потребують балансу своїх величин ми відносимо інновації, конкурентоспроможність, конкуренцію. Разом з тим, не менш важливим є вміння усвідомлення адекватної оцінки можливого впливу факторів (зовнішніх та внутрішніх) на сам процес генерування інноваційних рішень. Тому управління інноваціями та їх потенціалом на газорозподільних підприємствах Західного регіону України є певною мірою складним ієрархічно-послідовним та динамічним процесом, який ми розмежували за

певними напрямками. Однак, нами досліджено, що інноваційна політика не є статичною та динамічно протікає в чотирьох фазах: процесії, процвітання, спаду та рецесії. В той же час, це наштовхнуло нас на авторське бачення у вигляді матриці, яка відображає різні види реакцій підприємств через інноваційний спад чи інноваційну активність відносно фази циклу на якій перебуває підприємство. Тому, вважаємо, що в процесі формування та реалізації інноваційної політики з метою підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств важливо брати до уваги фактор циклічності.

Синхронізовано теоретико-практичний базис конкурентоспроможності між суб'єктами на регіональному ринку розподілу газу за двома видами: якісна конкурентоспроможність та слабка конкурентоспроможність. Зокрема, перша – характеризується значно вищим рівнем привабливості ринкових позицій підприємства за інноваційними рішеннями та параметрами під час надання послуг. Друга (слабка) часто ототожнюється з «цінвою» шляхом маніпулювання ціною на газові та супутні послуги. Зрозуміло що оптимальніші результати очікуються від якісних інноваційних рішень, хоча вони обумовлюють довгостроковий період свого протікання.

Керуючись вибором стратегії конкурентоспроможності нами було побудовано певний замкнутий цикл реалізації інноваційного забезпечення задля підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону. Особливе місце в повному циклі належить базовим та ситуаційним інноваціям, які взаємодоповнюючи один одного замикають циклічність даного алгоритму. Базові інновації за умов сильної конкуренції забезпечують ринкові переваги підприємству постійно вдосконалюючи якісні та технологічні показники процесу виробництва. Однак, ці дії дублюються й конкурентами. І вже тут вступають в гру ситуативні інновації, які є антикризовим рішенням, щодо втримання позицій на ринку.

Саме вони забезпечуватимуть впродовж нетривалого періоду часу високий рівень ринкової конкурентоспроможності вдосконалюючи логічні та

якісні параметри товарів та послуг допоки, не закінчиться фаза піднесення та не розпочнеться фаза спаду ділової активності. В результаті модернізаційних підходів (ресурсного забезпечення, підхід, що базується на дослідження поведінки підприємств конкурентів, підхід, що включає інтереси та поведінку споживачів послуги розподілу природного газу, процесний підхід) сприятливе конкурентоспроможне середовище діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону може бути досягнуте за умов впливу чинників внутрішньої та зовнішньої дії. Разом з тим, впровадження в дії концепції інноваційної політики, її циклічності, підходів, алгоритмів та аналітичних розрахунків фінансово-господарської діяльності дали змогу прогнозувати та підвищувати конкурентоспроможність підприємств шляхом здебільшого інтенсивного типу зростання на інноваційних засадах.

Ключові слова: газорозподільне підприємство, газотранспортна система, інноваційна політика, конкурентоспроможність, інфраструктурне середовище, синергетичний ефект, тарифоутворення, бізнес-процеси, конкуренція, модернізація підходів, макро, мезо та мікрорівні, управління конкурентними перевагами, циклічність інноваційної

SUMMARY

Novosad O. V. Formation and implementation of the innovative policy of increase of competitiveness on gas distribution enterprises of the western region of Ukraine. – Qualification scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Economics in specialty 08.00.05 - development of productive forces and regional economics. - Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk. - Odessa National Academy of Food Technologies, Odessa, 2020.

In the dissertation the theoretical generalization of the existing and new scientific and methodical methods and approaches to the coverage of the relative new vector of the scientific gap, as: innovative policy of competitiveness of gas distribution companies of the Western region, is highlighted and conducted. The

role of innovation orientation as a basis for the progressive and balanced economic development of gas distribution companies is outlined. A wide range of scientific and practical achievements of domestic and foreign scientists was developed, which revealed the essential characteristics of the formation and the reproductive effect of the activity of gas distribution companies.

Based on the multifaceted criteria that formed the basis of the conditional division of innovations, we differentiated them by our own specific classification: novelty, object of implementation, scale, efficiency, degree of influence on the production process, scope. This aspect has prompted the conclusion regarding the existence of the process of "diffusion of innovations" (transfer for introduction of innovations), as an intermediate link between the innovation process and society, the understanding of the feasibility of a prudent innovation policy, which embraces its innovative culture, a , environmental and other components of the infrastructure of innovation activity.

The results of our beliefs are understanding of innovative policy of activity of gas-distributing enterprises, as a complex of measures of intra-branch and regional-state, which are aimed and observance of norms and principles of uninterruptedness and safety of gas supply, provided that they are stable functioning on the principles of improving competitiveness resources, improvement of energy and labor potential. On the basis of generalization of the main variations of the content of "competitiveness", as an economic category according to different definitions and interpretations of scientists, directions of their own approaches to the position of understanding of the given concept were offered, which fully define its essence. This allowed us to distinguish the production (factor) direction, the direction of competitive advantages, the rationalistic direction, the alternative direction, the direction of rivalry.

In the process of synchronization of the existing directions into a single whole, the dominance of the human-centered approach was found in the analysis of the "competitiveness" based on the nature of each of the subjects, seeking the advantage of positions in the market through experience, intellectual opportunities

and communication skills. This feature is dominant in the strategies of enterprise development, which makes it possible to achieve a synergistic effect of experience and psychological orientation of survival of business entities in society. Therefore, we summarize that "competitiveness" is a systemic concept capable of providing competitive advantages in the rational use of the necessary resources in the context of constant attention to the human personality, taking into account the economic security standards at the micro, meso and macro levels.

The review of regulatory support of innovative activity at gas distribution companies was made, which allowed us to establish a certain instability of legislative regulation, which limits the implementation of innovative solutions for small and medium-sized enterprises, being the prerogative of extremely large entrepreneurship.

The existing strategies of control of innovative activity on modern gas distribution networks of Ukraine are summarized, which convincingly testify to the insufficient efficiency of the organizational management system, connected with difficulties in obtaining operative information on realization of innovative activity, imbalance of internal documents on introduction and search of innovative ideas and unstable enterprise management. .

The reasons for the extremely low level of innovative attractiveness of gas distribution companies as a result of influence of internal and external factors have been found. The dominant factors were grouped by micro, meso, and macro levels. In particular, elements of the microeconomic level suggest the factors of direct and tangible action on the focus of innovative development, operating organizational, marketing, personnel, management, financial and security instruments. The macroeconomic level of innovation activity realization is first and foremost combined with the formation and implementation of national and regional policy, institutional improvement of innovation, efficiency of methods and instruments of influence. At the same time, the mesoeconomic level encompasses instruments of organizational, administrative, investment and popular origin.

At the heart of innovation policy making, we propose to consider theoretical and practical recommendations that form a concept, which in turn is based on a steady and effective approach. This staged approach covers the sequence of stages of innovation policy and the corresponding theoretical and methodological basis. At the same time, an effective approach provokes the emergence of a synergistic effect and operates within certain levels: 1) micro-levels: organizational, sales, personnel, managerial, financial, secure; 2) process innovations of macro level: legal, organizational-economic, information-network, external, institutional. Thus, the formation of innovation policy proves the existence of a synergistic dominant effect between the components of innovation policy (legal, technological, resource, information, communication and investment tools) and theoretical and methodological basis.

The existing researches and approaches, which were implemented by scientists in the study of gas-distributing enterprises and their economic activity during 2014-2018, in particular in the conditions of personal access to information sources, were analyzed. As a result, we have identified the main indicators that are the drivers of innovation policy. First of all, they are intended to reflect the main components and criteria of the "integrated" competitiveness of gas distribution organizations through which: the value of absolute and relative indicators of activity of gas distribution companies (logistics, labor potential, energy potential, financial support).

This author's vision of determining the integral competitiveness index of each of the eight gas distribution companies in the Western region is formed from equilibrium absolute and relative indicators, as well as their positions in the distribution market among natural gas consumers, with mandatory consideration of the riskiness of their activity depending on a wide range of factors. To obtain the results, we used a proportional restriction scale, which is formed by the level of competitiveness of gas distribution companies in the Western region of Ukraine. As a result, the result of our calculations is an indicator of "competitiveness" at the eight surveyed gas distribution companies in the Western region. This indicator

indicates that JSC Ternopilgas, JSC Lvivgas, JSC Ivano-Frankivskgas, JSC Zakarpatgas and JSC Khmelnytskygas are at a critical level of competitiveness. At the same time, Volyngas JSC and Rivnegas JSC are at a relatively satisfactory level of competitiveness. However, the most optimal level of competitiveness was reached at JSC Chernivtsigaz.

The probability of predicted bankruptcy results in the mentioned enterprises was diagnosed by the method of estimation of economic and economic potential. The final and consolidated indicator of the value of bankruptcy as one of the approaches to determining the competitiveness of gas distribution companies in the Western region was obtained by the most acceptable and autonomous models of calculation during 2014-2018. At the same time, among the existing methodological tools of bankruptcy forecasting, we have used a number of model approaches, the results of which are reflected by the financial and economic situation, the solvency of gas distribution companies and the indicator of the probability of bankruptcy. Therefore, it is: two-factor model of E. Altman, five-factor model of E. Altman, model of bankruptcy forecasting of R. Lis, model of Richard Taffler, coefficient of Beaver, model of O. Tereshchenko, model of M. Matviychuk. As a result of the calculation, we were able to make sure that the final integral value for the seven models indicates the total increase of bankruptcy at all enterprises during 2014-2018. However, the best positions on bankruptcy risks are traced to JSC Chernivtsigaz and JSC Khmelnytskygas.

At the heart of the successful implementation of the innovation policy by gas distribution companies in the Western region, we propose to maintain the so-called "balance" between the phenomena that reflect the boundaries of organizational and economic development that affect each other. To these phenomena, which need balance of our values, we include innovation, competitiveness, competition. At the same time, it is equally important to be able to make an adequate assessment of the possible influence of factors (external and internal) on the very process of generating innovative decisions. Therefore, managing innovations and their potential at gas distribution companies in the Western region of Ukraine is, to a

certain extent, a complex hierarchical, consistent and dynamic process that we have differentiated in certain directions. However, we have investigated that innovation policy is not static and is dynamic in four phases: procession, prosperity, recession and recession. At the same time, it inspired us to see the author's vision as a matrix that reflects the different types of enterprise responses through an innovation downturn or an innovative.

The theoretical and practical basis of competitiveness between the entities in the regional gas distribution market is synchronized into two types: qualitative competitiveness and poor competitiveness. In particular, the first one is characterized by a much higher level of attractiveness of the market positions of the enterprise in terms of innovative decisions and parameters when providing services. The second (weak) is often identified with the "price" by manipulating the price of gas and related services. It is clear that better results are expected from high-quality innovative solutions, although they determine the long-term leakage period.

Guided by the choice of competitiveness strategy, we have built a certain closed cycle of innovation support in order to increase the competitiveness of gas distribution companies in the Western region. A special place in the full cycle belongs to basic and situational innovations, which complement each other to close the cycle of this algorithm. Basic innovations in conditions of strong competition provide market advantages to the enterprise by constantly improving the quality and technological indicators of the production process. However, these actions are also duplicated by competitors. And this is where situational innovations, which are an anti-crisis solution, to hold positions in the market come into play.

They will ensure a high level of market competitiveness over a short period of time, improving the logical and qualitative parameters of goods and services until the upturn phase and the recession phase begin. As a result of modernization approaches (resource provision, approach based on the study of the behavior of competitors, approach involving the interests and behavior of consumers of natural gas distribution services, process approach) a favorable competitive environment

of the gas distribution companies of the Western region can be achieved under the conditions of influence and external action. At the same time, the implementation of the concept of innovation policy, its cyclical nature, approaches, algorithms and analytical calculations of financial and economic activity made it possible to predict and increase the competitiveness of enterprises through a largely intensive type of growth based on innovation.

Keywords: gas distribution company, gas transportation system, innovation policy, competitiveness, infrastructure environment, synergies, tariffs, business processes, competition, modernization of approaches, macro, meso and micro levels, competitive advantage management, cyclical innovation.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Новосад О. В. Газові інновації в контексті реформування енергетичного ринку регіону. *Актуальні проблеми аналітичної економіки*. Кол. моногр. за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. О. М. Павлової. Луцьк : СПД Галяк Жанна Володимирівна, друкарня “Волиньполіграф”, 2019, С.73-86. *(Особистий внесок 0,66 д.а.)*.

Статті у наукових фахових виданнях України, у виданнях України які включено до міжнародних наукометричних баз:

2. Новосад О. В. Напрями впровадження інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах Західного регіону. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал* / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2020. Вежа-Друк, 2019. № 1 (21). С. 165-172. <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-01-165-172>. *(журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: Index Copernicus) (0,33 д.а.)*.

3. Новосад О. В. Інноваційна концепція створення енергетичного хабу на газорозподільних підприємствах Західного регіону України. *Приазовський економічний вісник*. 2020. №2(19). URL: <http://pev.kpu.zp.ua/vypusk-2-19>. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,33 д.а.).

4. Новосад О.В. Павлова О.М., Павлов К.В., Галянт С.Р. Інвестиційно-інноваційна спрямованість газорозподільних підприємств регіону. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2020. №1. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-1-5424>. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,71 д.а. Особистий внесок автора: Інвестиційна діяльність газорозподільних підприємств, 0,17 д.а.).

5. Новосад О. В. Нормативно-правове забезпечення та регулювання процесу розподілення газу в регіоні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал*. Луцьк. 2019. № 2(18). – С. 82-88. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,29 д.а.).

6. Новосад О. В. Роль інноваційно-інвестиційної діяльності для газотранспортних підприємств регіону *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал*. Луцьк. 2019. №3(19). С. 30-37. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,33 д.а.).

7. Новосад О. В. Методичні та практичні підходи до визначення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. №3. С. 376-385. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,41 д.а.).

8. Стрішенець О.М., Новосад О.В., Коротя М.І. Диверсифікація інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах України в контексті європейського досвіду. *Економічний часопис Східноєвропейського*

національного університету імені Лесі Українки. Луцьк, 2018. №2(14). С. 7-12. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,25 д.а. Особистий внесок автора: Інноваційна діяльність газорозподільних підприємств, 0,15 д.а.).

Статті у наукових іноземних виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз:

9. Novosad O., Strishenets O. Innovation Policy of Gas Distribution Enterprises on Increasing Competitiveness. *International Journal of New Economics, Public Administration and Law*. 2018. №1 (1). С.40-48. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,38 д.а. Особистий внесок автора: Інноваційна діяльність газорозподільних підприємств, 0,20 д.а.).

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

10. Новосад О. В. Визначення рівня конкурентної спроможності операторів газорозподільних мереж Західного регіону України. *Економіка, фінанси, облік та право: аналіз тенденцій та перспектив розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Полтава, 5 березня 2020 р.): у 5 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 2. 63 с. (0,04 д.а.)

11. Новосад О. В. Інноваційне спрямування газорозподільних підприємств регіону за умов впровадження енергетичного хабу. *Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми та перспективи розвитку регіонів»*. (3 квітня 2020 р.), м. Рівне. (0,16 д.а. Особистий внесок автора: Енергетичні інновації, 0,08 д.а.).

12. Новосад О.В., Павлова О.М., Гринюк В.С. Діяльність газорозподільних підприємств Західного регіону України. Міжнародна науково-практична конференція «Молода наука Волині». (5 травня 2020р.), м. Луцьк. С.292-295. (0,16 д.а. Особистий внесок автора: Діяльність операторів газорозподільних мереж, 0,08 д.а.).

13. Новосад О. В. Інноваційні процеси на газорозподільних підприємствах регіону: *The IX th International scientific and practical conference «Actual aspects of development in the context of globalization»*. матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (March 23-24, 2020). Florence. Italy 2020. 279p. (0,04 д.а.).

14. Новосад О. В. Інноваційна політика в газовій сфері. Сучасні технології менеджменту. *Сучасні технології менеджменту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. (4 листопада 2019 р.) Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2019 – С. 172-173. (0,08 д.а.).

15. Новосад О.В., Коритко М.В., Павлова О.М. Чинники впливу на інноваційні процеси газотранспортних підприємств. *«Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень»*: матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів (14–15 травня 2019 року). Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк. 2019. С.225-227. (0,13 д.а. Особистий внесок автора: Інноваційна конкуренція на ринку розподілу газу, 0,04 д.а.).

16. Новосад О. В. Напрями енергетично безпечного функціонування газорозподільних систем України. *Теорія та практика менеджменту безпеки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (16 травня 2018 р.). Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2018. С.67-69. (0,13 д.а.).

17. Новосад О. В. Інноваційні напрями підвищення ефективності газорозподільних систем України. *Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали міжнародної науково-практичної Конференції*. (23-24 травня 2018 р.) Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2018. С. 17-19. (0,13 д.а.).

18. Новосад О.В., Коритко М.В., Стрішенець О.М. Інноваційно-технологічні підходи до модернізації газового ринку регіону. *Актуальні*

проблеми та перспективи розвитку економіки України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (12 грудня 2018 р.) Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2018. – С. 43-46. (0,16 д.а. Особистий внесок автора: Модернізація газового ринку, 0,08 д.а.).

19. Новосад О.В., Стрішенець О.М. Особливості функціонування інновацій в діяльності газорозподільних підприємств. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. (7 груд. 2017р.), Частина 1. Луцький національний технічний університет, 2017. С.162-163. (0,13 д.а. Особистий внесок автора: Функціонування газорозподільних підприємств, 0,05 д.а.).*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТІВ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СФЕРИ.....	15
1.1. Теоретичні засади функціонування інновацій та інноваційної політики.....	15
1.2. Наукові підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства.....	31
1.3. Нормативно-правове забезпечення інноваційної політики суб'єктів газорозподільної сфери.....	39
Висновки до першого розділу.....	52
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ ЗА УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	56
2.1. Напрями впровадження інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах.....	56
2.2. Методичні та практичні підходи до визначення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств.....	69
2.3. Вплив інноваційної політики на підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств.....	98
Висновки до другого розділу.....	113
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ...	117
3.1. Шляхи реалізації інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах Західного регіону.....	117
3.2. Політика підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств.....	136
3.3. Формування та реалізація інноваційної політики як фактор підвищення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств.....	151
Висновки до третього розділу.....	161
ВИСНОВКИ.....	166
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	171
ДОДАТКИ.....	197

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ГРП – газорозподільне підприємство

ГРПЗРУ - газорозподільне підприємство Західного регіону України

ЗР – Західний регіон

Ка – коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)

Кал – коефіцієнт абсолютної ліквідності

Кал – коефіцієнт абсолютної ліквідності

Ке – коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів

Кз – коефіцієнт зносу основних засобів

Км – коефіцієнт мобільності

Коа – коефіцієнт оборотності активів

Коа – коефіцієнт оборотності активів

Ковк – коефіцієнт оборотності власного капіталу

Ковк – середнє значення тривалості оборотних обороту власного капіталу

Ковк – середня тривалість обороту власного капіталу

Кодз – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості

Кокз – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості

Кооа – коефіцієнт оборотності оборотних активів

Кп – коефіцієнт платоспроможності (покриття)

Кпл – коефіцієнт поточної ліквідності

Кпл – коефіцієнт поточної ліквідності

Кпр – коефіцієнт придатності основних засобів

Ксс – коефіцієнт спроможності самофінансування

Кфз – коефіцієнт фінансової залежності

Кфл – коефіцієнт фінансового левериджу (фінансового ризику)

Кфс – коефіцієнт фінансової стійкості

Кшл – коефіцієнт швидкої ліквідності

Кшл – коефіцієнт швидкої ліквідності

ПГ -природний газ

Ра – рентабельність активів

РГК – Регіональна Газова Компанія

Рвк – рентабельність власного капіталу

Рпр – рентабельність послуг та робіт (продукції)

Сзтоа/кд – середнє значення тривалості обороту активів, календарні дні

Сзтодз – середнє значення тривалості обігу дебіторської заборгованості

Сзтокз – середнє значення тривалості обігу кредиторської заборгованості

Сзтооа – середнє значення тривалості обігу оборотних активів

Фв – фондвіддача

Фм – фондомісткість

Чок – час окупності капіталу

Човк – час окупності власного капіталу

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток та функціонування українського газового сектору безпосередньо є залежним від процесів споживання паливно-енергетичних ресурсів та тенденцій змін на внутрішніх та зовнішніх ринках. Поштовхом до формації українського ринку природного газу та його розподілу мають стати інноваційна політика та регіональні важелі управління. Впровадження інноваційної політики підсилюється нагальністю покращення морально-фізичного становища основних засобів газорозподільних підприємств, суттєве відставання Західного регіонального газового ринку від інших структурних газових формувань, дисбаланс цінової пропозиції тарифів відносно купівельної спроможності споживацького попиту, терміновість і часовість видобування сланцевого газу, використання альтернативних джерел енергії та пріоритетність власних регіональних методів стимулювання конкурентоспроможності.

Ефективне та бажане здійснення економічних реформ в діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону дасть змогу підвищити рівень їх конкурентоспроможності шляхом впровадження інноваційних заходів. Однак, масштаби та ступінь запровадження елементів інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності висвітлені в науковому та практичному сенсі вкрай обмежено. Не розроблені належним чином засади регіонального стимулювання реалізації інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах і методи компетентного та зваженого підходу до адаптації всіх учасників ринку до покращення господарських умов регіонального газового ринку розподілу природного газу.

Все це обумовлює важливість та необхідність глибокого аналізу значення, природи, структури, методів, шляхів запровадження інноваційної політики задля підвищення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону, з'ясування шляхів стимулювання їх

діяльності регіональними органами управління, виходячи із специфічних соціально-економічних особливостей кожного обласного угруповання.

З'ясуванням теоретичних підходів до визначення суті, значення та напрямів інноваційної діяльності суб'єктів господарювання займалися вітчизняні та зарубіжні вчені: М.Басов, Л.Безчасний, П.Завалін, К.Киренко, Т.Менщ, П.Микитюк, А.Сидорова, С.Король, М.Максимчук, А.Сміт, Р.Фатхундінов, Х.Фрідмен, Е.Хекшер, Й.Шумпетер та інші. Вагомий внесок у врахування регіональних особливостей впливу на конкурентоспроможність газорозподільних мереж висвітлювали в своїх працях дослідники: С.Галянт, С.Груб'як, О.Дзюба, І. Діак, І.Запухляк, Л.Ковальська, М.Коротя, В.Купчак, Н.Лінчевська, К.Павлов, О.Павлова, В.Петренко, Є.Петрович, М.Сорока, В.Якимів, та інші.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалася згідно з планами наукових тематик кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, а також в межах науково-дослідної теми «Стратегічна модернізація розвитку регіональної економічної системи» (0118U000787), де було запропоновано напрями підвищення рівня запровадження інноваційних заходів для зростання конкурентоспроможності підприємств газорозподільної галузі регіонів України з подальшим впливом на соціально-економічний розвиток конкретного регіону.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення методичних положень та розробка практичних рекомендацій, спрямованих на формування та реалізацію інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності суб'єктів газорозподільної галузі Західного регіону України.

Задля досягнення зазначеної мети окреслено наступні завдання:

- дослідити теоретико-наукові засади функціонування інновацій з подальшим з'ясуванням їх структури та видовості, а також ефекту «дифузії інновацій»;

- обґрунтувати змістовне розуміння інноваційної політики газорозподільних підприємств;
- класифікувати напрями реалізації інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах за мікро-, макро- та мезорівнями;
- сформувати та узагальнити власний підхід до категорії «конкурентоспроможність» шляхом систематизації еволюції теорій і поглядів наукових шкіл та дослідників;
- дослідити напрями формування інноваційної політики газорозподільних підприємств;
- розробити власну методичку визначення рівня конкурентоспроможності газорозподільних суб'єктів, що функціонують в межах Західного регіону України;
- виокремити та запропонувати етапи (фази) формування інноваційної політики підприємств газорозподільної галузі регіону в контексті процесу циклічності інноваційної активності на регіональному ринку розподілу газу;
- концептуалізувати взаємозалежну та взаємоузгоджену модель циклічності послідовності, формування, реалізації та розвитку інноваційної політики підприємств газорозподільної галузі регіону з метою підвищення їх конкурентоспроможності;
- рекомендувати підхід вибіркості впровадження інноваційної політики в аспектах послаблюючої або посилюючої дії в залежності від конкурентоспроможної позиції газорозподільного підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси підвищення конкурентоспроможності суб'єктів газорозподільних мереж Західного регіону України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та науково-практичні рекомендації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону.

Методи дослідження. Основу дисертаційного дослідження складають комплексний та системний підходи до розуміння регіональних економічних

систем, як господарсько-соціальних компонентів функціонування газорозподільних підприємств. Теоретичним та методологічним проявом дослідження стали базові засади економічної теорії, національної та регіональної економіки, психології, соціології, географії та інших суспільно-гуманітарних наук. Особливе місце в дисертації належить комплексно-науковим та спеціальним методам, застосування яких дозволило всебічно та глибинно проаналізувати роль та вплив інноваційної політики на конкурентоспроможність підприємств газорозподілу. Окрім цього, в дослідження застосовано методи: наукової абстракції, історичний метод (зادля огляду еволюції на формування категорії «інновація» та «конкурентоспроможність»); порівняльного аналізу (для з'ясування спільних та відмінних ознак фінансових, матеріальних, організаційних, трудових ресурсів газорозподільних підприємств Західного регіону та його конкурентоспроможності), теоретико-логічний (для пошуку закономірностей та тенденцій розвитку регіональної інноваційної політики в контексті підвищення ефективності діяльності газорозподільних підприємств); діалектичний (для дослідження регіональної інноваційної політики та «конкурентоспроможності» підприємств крізь процеси енергоощадності та раціональності); індукції та дедукції (для дослідження впливу процесів диверсифікації інноваційних заходів та шляхів фінансового забезпечення газорозподільних підприємств); емпірично-історичний (для об'єктивізму важливих фактів, які мали місце в процесі становлення інноваційного сучасного суспільства); статистичний метод (який досліджує динамічність діяльності газорозподільних підприємств, табличний та графічний супроводи); методи аналізу та економічного моделювання (методи для оцінки діяльності газорозподільних підприємств для окреслення ретроспективного аналізу процесів впливу їх конкурентоспроможності на розвиток регіону); спеціальні методи інтегральної оцінки конкурентоспроможності газорозподільних підприємств (абсолютний та відносний показники); моделі прогнозування банкрутства: двохфакторна та

п'ятифакторна моделі Е. Альтмана, модель Р.Ліса, модель Річарда Таффлера, коефіцієнт Бівера, модель О.Терещенка, модель О.Матвійчука.

Інформаційною базою наукового дослідження стали праці вітчизняних та зарубіжних вчених, опубліковані у статистичних та періодичних виданнях України, зарубіжних країн, Інтернет-ресурсу, нормативні та правові документи України, Послання та Укази Президента, Акти Кабінету Міністрів: Закони, постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетичних та комунальних послуг, матеріали та звіти Державної Служби статистики, положення та матеріали звітності газотранспортних та газорозподільних підприємств Західного регіону, аналітичні розрахунки, результати власних досліджень та переконань автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні завдань та цілей, які є пов'язаними з формуванням та реалізацією інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону. Найсуттєвішими результатами дослідження, що відображають наукову новизну та виносяться на захист є такі:

вперше:

- запропоновано концептуальну модель формування та реалізації інноваційної політики підвищення рівня конкурентоспроможності суб'єктів газорозподільної галузі регіону, яка є складним ієрархічно-послідовним та динамічним процесом, що охоплює етапи циклічності, послідовності, реалізації з метою досягнення певного «балансу» між інноваційною активністю та конкурентоспроможністю підприємств Західного регіону;

удосконалено:

- понятійно-термінологічний апарат, що характеризує інноваційну політику діяльності підприємств газорозподільної галузі регіону, як комплекс внутрішньо-галузевих та регіонально-державних заходів, направлених на дотримання норм та принципів безперебійності та безпечності газорозподілу на засадах підвищення конкурентоспроможності шляхом управління

матеріально-технічною діяльністю, забезпечення трудовими ресурсами, енергетичним та фінансовим забезпеченням;

- систему класифікації інновацій за критеріями новизни, об'єктом реалізації, масштабністю, результативністю ступеня впливу на виробничий процес, що дозволило впровадити в науковий обіг поняття «дифузії інновацій», яке виступає у ролі посередника між інноваційним процесом та суспільством породжуючи синергетичний ефект на діяльність господарюючих суб'єктів;

- методичний підхід до визначення рівня конкурентоспроможності суб'єктів газорозподільної галузі Західного регіону України, який ґрунтується на інтегральній оцінці основних організаційно-економічних показників восьми газорозподільних підприємств за умов врахування їх ризиковості відносно широкого спектра факторів та передбачає

з'ясування їх позиції на ринку розподілу серед споживачів природного газу та ступеня готовності до реалізації інноваційної політики;

- циклічний процес інноваційної активності підприємств газорозподільної галузі регіону, який являє собою періодичні спади та підйоми та включає чотири етапи формування та реалізації професійної діяльності кожного з суб'єктів (етап прогресії, етап процвітання, етап спаду, етап рецесії). В свою чергу циклічність та періодичність інноваційної активності залежно від стану свого перебування дозволить визначати пріоритетні напрями реакції поведінки газорозподільних підприємств;

дістали подальшого розвитку:

- розмежування існуючих теоретичних та практичних тлумачень категорії «конкурентоспроможність» за різнооб'єктністю, підходами та позицією розуміння, що дозволило виокремити виробничий (факторний) напрям, напрям конкурентних переваг, раціоналістичний напрям, напрям альтернативності підходів, напрям суперництва. Це дозволило аргументувати подальші дослідження крізь призму людиноцентриського підходу, що лежить в основі поняття «конкурентоспроможність», оскільки, кожен з суб'єктів,

прагнучи до отримання вигідної позиції на ринку, збільшує свої конкурентні переваги, свідомо прагне до перемоги, використовуючи всі свої вміння та інтелектуальні спроможності;

- аргументація чинників впливу мікро-, мезо- та макрорівнів формування та реалізації інноваційної політики, які чинять тиск на суб'єкти газорозподільної галузі. Зокрема, елементами мікроекономічного рівня пропонуємо вважати чинники прямої та дотичної дії направленої на інноваційний розвиток, оперуючи управлінськими, організаційними, фінансовими, кадровими, збутовими та безпековими інструментами. Макроекономічний рівень реалізації інноваційної активності поєднується із формуванням та втіленням державної та регіональної політики, інституційним вдосконаленням інновацій, ефективністю реалізації методів та інструментів впливу. Водночас мезоекономічний рівень охоплює систематизовані критерії організаційно-адміністративного, інвестиційного та просвітницького походження;

- передумови формування інноваційної політики на підприємствах газорозподільної галузі регіону, які є симбіозом запропонованих компонентів (правового, ресурсного, технологічного, інвестиційного, інформаційно-комунікативного регулювання) та напрямів реалізації методичного базису: оцінки ефективності інноваційного результату, стратегії інноваційних бізнес-процесів; дуальності інноваційно-інвестиційного капіталу; узгодження тарифів на розподіл природного газу. Запропоновані напрями ґрунтуються на використанні стадійного та дієвого підходів, які полягають у взаємоузгодженому формуванні множини бізнес-процесів, як сукупності видів діяльності підприємства з подальшим управлінням цими процесам та появою синергетичного ефекту на мікро-, мезо- та макрорівнях;

- вибіркового підходу до запровадження елементів інноваційної політики, що передбачає посилення або послаблення інноваційної активності в функціонуванні суб'єктів газорозподільної галузі регіону залежно від їх конкурентоспроможних позицій. За умов, коли позиція конкурентної

спроможності підприємства характеризується найнижчим значенням інтегрального показника конкурентоспроможності, необхідним є підсилення впровадження інноваційних рішень та навпаки.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості формування та реалізації інноваційної політики газорозподільних підприємств Західного регіону. Запропоновані концептуальні підходи є теоретичним та практичним продовженням дослідження, яке сприятиме підвищення рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону відносно споживацького попиту, попередженню спекулятивного та некерованого ціноутворення, пожвавлення ринку та інтенсифікації відповідного інституційного середовища, лібералізація ринку газорозподільних послуг на конкурентних засадах. Основні результати дисертаційної роботи реалізовані в практичній діяльності газорозподільних підприємств, що підтверджується відповідними довідками.

Запропоновані дисертантом пропозиції щодо підходів до формування, реалізації та наступного моніторингу інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України, а також механізмів регулювання організаційно-економічного діяльності газорозподільних підприємств в Західному регіоні України знайшли своє відображення в діяльності АТ «Волиньгаз» (№20/214, 11.02.2020р.); запропоновані дисертантом пропозиції щодо оцінки і подальшого прогнозування конкурентоспроможності регіональних енергетичних ринків, регіональних ринків розподілу природного газу та рівня їх монополізації були практично реалізовані під час проведення конкурентної розвідки на ринку житлового будівництва в частині енергетичної диверсифікації та постачання природного газу було успішно апробовано в діяльності будівельного підприємства ТзОВ «Реконбуд» (№14-27/2, 29.01.2020р.); запропоновані здобувачем результати на постійній основі реалізуються в процесі діяльності Департаменту економіки та європейської інтеграції Волинської обласної адміністрації (№205-1/04-11/2-20 від

02.03.2020р.); особливо цінними для Луцької районної державної адміністрації Волинської області є ідеї автора, що стосуються аналітичних та методичних підходів до визначення рівня інноваційного забезпечення та конкурентної спроможності газорозподільних підприємств, які функціонують в межах західноукраїнського ринку розподілу природного газу (634/23/2-20 від 15.04.2020р.). Окремі положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки при викладанні дисциплін «Теорія безпеки соціальних систем», «Еколого-економічний аналіз інвестиційних проектів», «Теорія галузевих ринків», (довідка № 03-28/01/805 від 11.03.2020р.); «Державне та регіональне управління», «Менеджмент конкурентоспроможності» (довідка №03-28/01/804, від 11.03.2020р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною працею автора. Наукові результати, висновки і пропозиції, що виносяться на захист, отримані автором особисто. З наукових публікацій, що у співавторстві, використано лише ті матеріали, які є результатом особистої праці здобувача.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження було апробовано на міжнародних науково-практичних конференціях: Міжнародна науково-практична конференція «Теорія та практика менеджменту безпеки», (м. Луцьк, 14 травня 2019 р.). The IX-th International scientific and practical conference «Actual aspects of development in the context of globalization». (Florence. Italy, March 23-24, 2020). Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні технології менеджменту», (м. Луцьк, 4 листопада 2019 р.). XIII Міжнародна науково-практична конференція «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (м. Луцьк, 14–15 травня 2019 року). Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика», (м. Луцьк, 23-24 травня 2018 р.). Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми та

перспективи розвитку економіки України» (м. Луцьк, 12 грудня 2018 р.).
Міжнародна науково-практична конференція *«Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції»*. (м. Луцьк, 7 грудня 2017р.).

Публікації одержаних результатів. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 19 наукових праць, загальним обсягом 4,85 д.а (в тому числі автору належить 3,62 д.а.), з яких: 1 колективна монографія; 7 статей у наукових фахових виданнях України, що включено до міжнародних науково-метричних баз, 1 стаття в іноземному науковому періодичному виданні, 10 публікацій апробаційного характеру.

Обсяг та структура дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 167 сторінках. Робота містить 18 рисунків, 19 таблиць, 19 додатків на 130 сторінках, список використаних джерел налічує 233 найменування на 26 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТІВ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СФЕРИ

1.1. Теоретичні засади функціонування інновацій та інноваційної політики

Інноваційна спрямованість сьогодення є основою поступального виваженого та необхідного господарського розвитку будь-яких підприємницьких структур. Інновації оцінюються передусім за технічними критеріями та обумовлюють позицію підприємств в ринковій системі. Джерелом походження інновацій є англійське слово «innovation», під яким розуміється «введення новацій».

Австрійський економіст Й. Шумпетер в 1912 році в своїй праці «Теорія економічного розвитку» структурував інноваційну діяльність за наступними обставинами:

- поява нового товару, який є невідомим для споживача;
- застосування нового методу або способу виробництва продукції, який до цього не використовувався;
- відкриття нових місць або нових ринків збуту, де не з'являвся даний товар;
- отримання доступу до нового постачальника сировини та напівфабрикатів;
- модернізація нової організаційної структури будь якої галузі [218, 219].

В. Фатхудінов переконаний, що новація – це кінцевий результат фундаментальних та прикладних досліджень, розробок або експериментальних робіт будь якої діяльності, що підвищує її активність. Оформлення новацій може бути реалізовано шляхом отримання патентів, товарних знаків, інших документів, прийомів маркетингових досліджень.

Важливим перетворенням інноваційних підходів у втілення є виробнича або споживча активність суб'єктів на ринку, а також видозміна потенційного науково-технічного прогресу в реальний, що знаходить себе в нових товарах та послугах [205, 206].

М. Хучек розглядає інновації результатом змін технічних, технологічних, організаційних, екологічних, економічних, соціальних ознак підприємства. Водночас, ряд авторів Б. Санто, Б. Твісс, В. Федоренко розуміють під інновацією процес, в якому ідея отримує практичного втілення якісних технологій, видовості, функціональності, управління та прибутковості в усій діяльності підприємств [187, 200, 213].

Вчені С. Покропивний, М. Денисенко, Я. Риженко, П. Харів переконанні, що інновація є результатом отримання економічного, соціального, технічного ефекту від застосування нових підходів [31, 32, 159, 211].

Активний розвиток теоретичних підходів до аналізу інновацій припадає на 60 роки ХХ століття, в умовах динамічності науково-технічного прогресу. Бурхливість розвитку та модернізація тлумачень зазначеної категорії не зчуає, а все більше і більше проявляється у наукових та практично-методологічних поглядах вчених та інших дослідників. Важливий внесок у розвиток інновацій внесли такі вчені, як: А. Власова, В. Геєць, Н. Гончарова, М. Долішній, О. Кузьмін, Б. Твісс, А. Чухно та інші [15, 20, 24, 40, 200, 215].

З'ясування суті «інновацій» згідно економічної енциклопедії дозволяє стверджувати, що «інновація – це новий підхід до моделювання, виробництва, збуту товарів, завдяки чому інноватор та його фірма здобувають переваги над конкурентами. В той же час, влучним є опис інновацій відносно міжнародних стандартів, де з'ясовується їх кінцевий інноваційний ефект, що проявляється у нових чи вдосконаленні старих продуктів та товарів на ринку, оновленого чи принципово нового технологічного способу виробництва, тощо [122].

Окрема група дослідників вважає доцільність існування інноваційності лише в промисловому виробництві і зводить її до вирішення технічних проблем шляхом впровадження нової техніки та технології. Серед науковців такого підходу слід виділити Р. Джонсона, Л. Водачека [16, 107].

П. Микитюк переконує, що інновації зосереджують в собі ряд послідовних етапів проходження, а саме: нововведення, інноваційний процес, інноваційну діяльність [109].

Зокрема, останній етап практично реалізований при відповідних методиках розрахунку економічної ефективності інноваційної діяльності, що знаходиться в площині вирішення комплексу таких питань, як: вибір та обґрунтування стратегічного напрямку досліджень, з'ясування суті та значення показників її економічної ефективності, що піддається впливу ряду чинників зовнішнього, внутрішнього та опосередкованого середовища. Ознаками дієвості результатів та функціонування інноваційного процесу є безперервність та відтворення циклічності та динамічності змін, модифікації нових форм та методів, стереотипів та підходів в очікування найефективнішого результату. Зокрема: зовнішнє середовище – це ринкова кон'юнктура, добросовісність конкуренції, дієвість державного регулювання, якість освітніх імперативів, поєднання науки та виробництва, тощо; внутрішнє середовище - зосереджується на фінансових та матеріально-технічних ресурсах, враховує рівень використання сучасних технологій, баланс із зовнішнім середовищем; опосередковане середовище визначається специфікою самого інноваційного процесу, як об'єкту управління [109].

Ф. Бездуліний та Ф. Смирнова вбачають інновацію результатом впровадження в дію нової ідеї, яка торкається будь якої сфери життєдіяльності людини формуючи задоволення будь-якої потреби індивідуума та одержання ринкового ефекту [10].

П. Завалін розширив сутнісне поняття «інновація» до творчого підходу в створенні нових споживчих властивостей, застосування яких вимагає трансформації звичних стереотипів та установлених підходів. Інновації

спрощують господарську сферу появою нового продукту, нового товару, способу виробництва, новітніх підходів організаційної, фінансової, науково-дослідної та інших сфер, що дозволить отримати економію витрат або передумови для забезпечення останньої [2].

Н. Волинкіна розглядає інновації здебільшого інтелектуальним проявом результатів діяльності, що будують нові наукові підходи та бачення з метою задоволення суспільних потреб та отримання доходу [18].

Низка авторів фінансово-кредитного енциклопедичного словника пропонують сприймати інновації, як новітні підходи в виробничих та невиробничих видах діяльності, в галузі економічних, соціальних, правових відносин, а також крізь призму культури, освіти, охорони здоров'я, бізнесу та в інших галузях та видах діяльності [209].

Досліджуючи існуючі підходи до поняття «інновація» можна стверджувати, що відбувається узагальнене розуміння кінцевості свого ефекту, котрий проявляється в результативності не конкретних інновацій, а їх діяльності. Ознаки, отриманих результатів є в свою чергу ефектом процесу діяльності, що веде до розуміння двоїстої природи інновацій: як результату або ефекту, так і самого процесу інноваційної діяльності. Адже діяльність або функціонування веде до розуміння безперервності процесу зміни чого не-буть, вдосконалення нових форм та методів, стереотипів та підходів з очікуванням найефективнішого результату [122].

Вперше, прояснення цього терміну в нормативно-законодавчому аспекті відбулося з прийняттям Федерального закону від 21.07.2011 № 254-ФЗ під назвою «Про внесення змін до Федерального закону», «Про науку та науково-технічну політику». В цих документах окреслене чітке бачення понять, котрі пов'язані з інноваційним розвитком країни. Зокрема, запропоноване визначення наступних категорій:

- інновація – впроваджений у використання новий або значно модифікований продукт (послуга або товар), який охоплює процес, методику,

маркетингові підходи, організаційні прийоми у діловій практиці, організація та створення нових робочих місць;

- інноваційна діяльність – функціонуючий процес (технологічної, наукової, фінансової, комерційної функціональної дії) спрямований на втілення інноваційних проектів, створення відповідної інноваційної інфраструктури та забезпечення належних умов її функціонування;

- інноваційний проект – симбіоз націлених на отримання економічного ефекту заходів для реалізації інновацій, враховуючи комерціалізацію наукових та науково-технічних результатів;

- інноваційна інфраструктура – сукупність інститутів (установ), які сприяють реалізації інноваційних нововведень, охоплюючи надання управлінських, матеріально-технічних, фінансових, інформаційних, наукових та організаційно-консультативних видів послуг [204].

Отже, особливою рисою інновацій є обґрунтованість їх новітніх підходів, які полягають у організаційно-технологічній та соціальній значимості і придатності до змін економічних систем.

Серед різноманіття видів та форм інновацій, важливими є певні критерії, які лежать в основі умовного поділу інновацій. Найбільш значущі з них запропоновано в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Видова класифікація інновацій

<i>Класифікаційний критерій</i>	<i>Види інновацій</i>
За рівнем новизни	<ul style="list-style-type: none"> - фундаментальні, які є результатом нововведень значних наукових досягнень та формують науковий плацдарм для майбутніх поколінь по вдосконаленню технічних та технологічних форм та напрямів діяльності; - проміжні, які беруть за основу усереднену зміну на основі модернізації усталених видів, сфер, методів, підходів та очікуваних результатів діяльності; - вдосконалюючі – покликанні частково видозмінювати технічні, технологічні, організаційні, збутові та споживчі властивості виробничої та невиробничої діяльності до споживацьких уподобань.

За об'єктом реалізації	<ul style="list-style-type: none"> - товарні, спрямовані на виробництво принципово нових та використання оновлених предметів та засобів праці, комплектуючих, тощо; - технологічні, пов'язані зі створенням та застосуванням нових технологічних методів та способів застосування; - управлінські, які націлені на створення та забезпечення діяльності нових організаційно-управлінських структур, як у середині фірми, так і на міжсуб'єктному рівні; - уніфіковані, які є результатом поєднання різних інноваційних форм та методів
За масштабністю	<ul style="list-style-type: none"> - інстинктивні, котрі виникають в результаті пошуку радикальних дій підприємства на нововведення конкурентів; - профілактичні, які упереджують зміни конкурентного середовища для отримання кращих конкурентних позицій в майбутньому
За результативністю	<ul style="list-style-type: none"> - економічні; - соціальні; - екологічні; - змішані
За ступенем впливу на виробничий процес	<ul style="list-style-type: none"> - розширюючі – спрямовані на розширення низки принципів і методів фундаментальних інновацій у виробничій сфері; - заміщуючі – обумовлюють ефективні операції виробництва модернізаційними способами; - покращуючі – є орієнтиром якісних результатів виконуваних робіт; - точкові – зосереджуються на змінах підсистем виробництва
За сферою застосування	<ul style="list-style-type: none"> - управлінські – формують впровадження нової організаційно-дієвої структури в управлінні підприємством; - діяльніцькі – використання та застосування нових систем і форм оплати праці, методів мінімізації витрат на виробництві; - збутові – пошуки нових каналів збуту та альтернатив просування товару; - соціальні – оперування раніше не застосованих мотиваційних методів та підходів до праці.

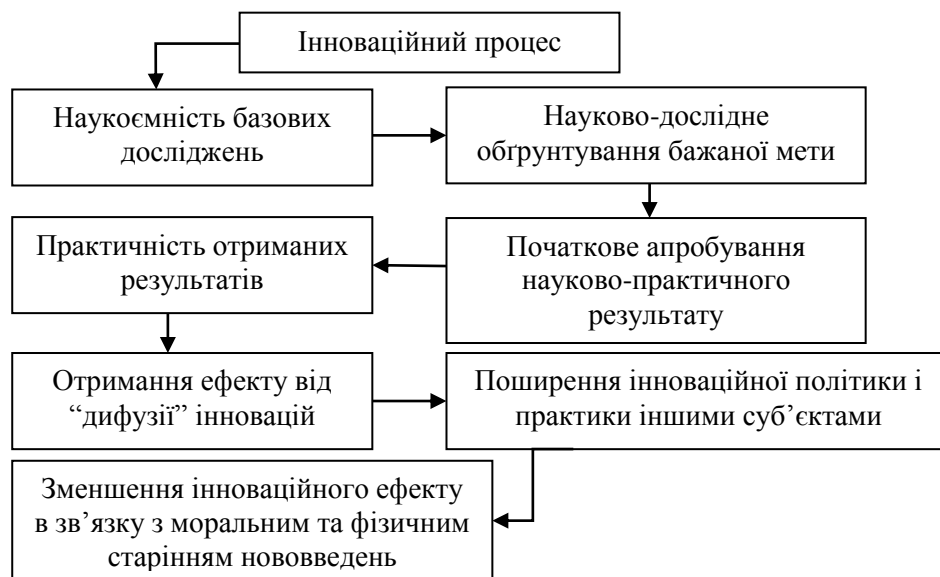
* Удосконалено автором з використанням джерел: [2, 10, 16, 18, 71, 89, 104, 109, 123, 208, 209].

Протікання інноваційного процесу, як і будь якого іншого процесного явища обумовлюється симбіозом багатьох чинників. Інновації та суспільство переплітаються між собою прямими та зворотними зв'язками крізь призму науково-технічних, організаційних, соціальних, виробничих видів діяльності.

Більш чіткої характеристики інноваційний процес отримує впроваджуючи в науковий обіг поняття «дифузія інновацій» (трансферт та впровадження інновацій). Саме «дифузія інновацій» виступає у ролі посередника між інноваційним процесом та суспільством (Рис. 1.1).

В свою чергу, інноваційний процес є структурованої будови з певними фазами свого протікання:

- наукоємність базових досліджень;
- практичність отриманих результатів;
- науково-дослідне обґрунтування бажаної мети;
- початкове апробування науково-практичного результату;
- поширення інноваційної практики іншими суб'єктами;
- отримання ефекту від «дифузії інновацій»;
- зменшення інноваційного ефекту в зв'язку з моральним та фізичним старінням нововведень.

** Розроблено та побудовано автором*

Рис. 1.1. Послідовність інноваційного процесу задля досягнення ефекту «дифузії інновацій»

Про нерівномірність та тимчасовість інновацій в економічному житті суспільства вперше взяли сміливість висловити Й. Шумпетер і Г. Менш досліджуючи місце кластерів інноваційного процесу. Під яким, вони пропонували розуміти – єдність базисних інновацій зосереджених на певному відрізку часу та дієвих в конкретній економічній системі. Відповідно до позиції Й. Шумпетера, інновація відбувається з одночасним деформуванням діючого економічного середовища переходячи з одного стану (отримання ефекту) до кінцевого (старіння інновації). Дослідник Г. Менш строківість та незбалансованість інноваційної діяльності пояснює особливостями функціонування ринкової економіки. Підприємці піддаються кон'юнктурним схильностям очікуваного прибутку, випускаючи з уваги стратегічні альтернативи технологічного розвитку конкурентного середовища. Пильність та об'єктивність прийняття рішення підприємців настає лишень в умовах депресивного циклу падіння інвестицій в усталених видах діяльності, де саме радикальні інноваційні зміни є чи не єдиним способом прибутковості інвестування та покращення загальних стагнаційних позицій. Отже, Г. Менш вважав за джерело появи інновацій виключно результат неблагоприємної ситуації на ринку, породжений депресією усєї економічної системи [218, 219].

Однак, протилежними є точки зору Х. Фрімена та А. Клайнкнехта на витоки появи інновацій виключно депресивним станом економіки. Відтак, Х.Фрімен відстоює швидше антагоністичне переконання в тім, що депресія навпаки пригнічує діючу економічну систему та гальмує інновації. В той же час, цикли пожвавлення та піку є епіцентрами появи інноваційних змін, які впливають на економічне зростання поширення інституційної культури та інституційного забезпечення. А. Клайнкнехт відстоює позицію щодо ризикованості інновацій, які в свою чергу породжують мінімізацію втрат та невизначеності. Його думка охоплює розуміння того, що у фазі пожвавлення

особливого ефекту можна досягти через поліпшуючі та технологічні інновації.

В розрізі інноваційної політики регіону, на нашу думку, варто застосовувати різні інноваційні зміни не залежно від фази циклу. Найвпевненіше мабуть буде використання базисних інновацій, які породжують безперервний кругообіг існування та відмирання товарів та послуг на ринку, та посилення або зменшення ділової активності тих чи інших суб'єктів з одночасною видозміною домінування відповідного інституційного середовища. Запропоноване твердження підсилюється наявністю ринкового середовища, де і можуть впроваджуватися інноваційні зміни. Однак, слід відзначити складність заявленого дослідження, оскільки досвід інноваційної діяльності вітчизняних підприємств в умовах ринкових змін є в недостатній формі та потребує значних теоретичних та прикладних доведень [123].

Виходячи з відомих передумов регульовано-ринкового середовища, пріоритетність споживацьких позицій, нашою метою є необхідність забезпечення постійно-зростаючого споживацького попиту, який мотивує появу товарів та послуг, які одночасно впливають на виробничий потенціал на ринку Л. К. Бесчасний відзначає: обраний Україною інноваційний вектор економічного розвитку неможливий без розширення меж внутрішнього ринку [12]. Тому на переконання Л. Безчесного, динамічність формування господарських систем є втіленням існування інноваційного попиту споживача.

Сьогоднішні фундаментальні положення суспільного розвитку диктують необхідність реалізованості виваженої інноваційної політики. Під останньою, варто розуміти комплекс логічно-взаємопов'язаних цілей та інструментів впливу державних структур на економічне середовище в цілому обумовлених соціально-економічною результативністю інноваційних процесів [35].

Інноваційна політика акумулює широке коло пропозиції інноваційних ідей та попиту на них, стимулює зосередження фінансових, кредитних, інформаційних ресурсів формуючи для інновацій благоприємне макросередовище. Загальноприйнятою ціллю інноваційної політики є врахування поступальності інноваційного процесу, його періодичності, ймовірності характеру та високого рівня ризику.

Державна інноваційна політика базується на Концепції науково-технічного та інноваційного розвитку України (1999), Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» (1999), Закону України «Про інноваційну діяльність» (2008). Концепція наукового технологічного та інноваційного розвитку України, схвалена Верховною Радою України 13 липня 1999 року відзначила, що невід'ємною частиною державної інноваційної політики повинно стати створення умов для розширення сфери та обсягу споживацького попиту, пропозиції та поширення науково-технічної освіти та усвідомленості, ймовірностей комерційної реалізації наукових, технологічних розробок в існуючі виробничі та невиробничі сфери. Задля досягнення зазначеного, слід:

- збільшити частину витрат державного бюджету на науку та науково-дослідну діяльність;
- акумулювати інноваційні, інформаційні, інфраструктурні підприємства (хаби, інкубатори та центри), які реалізують нові технологічні підходи у виробництво;
- формувати сприятливий економічний, правовий, політичний осередок задля удосконалення процесів стимулювання іноземних інвестицій та міжнародного трансферту технологічних інновацій;
- розробити передумови захисту інтелектуальної власності, винахідництва та інших результатів прикладних НДДКР в державі та за її межами [54, 128, 161, 204].

Запропоновані стратегічні цілі втілено в Законі України «Про інноваційну діяльність», в частині надання пільг для суб'єктів інноваційної

діяльності, а саме стягування ПДВ та податку на прибуток у розмірі 50%, пришвидшеній амортизаційній практиці та сплаті земельного податку у розмірі 50%. Однак, ці пільгові умови обмежені терміном дії свідоцтва про державну реєстрацію інноваційного проекту та погоджують відлік виконання проекту не пізніше від 18 місяців з дати його державної реєстрації. Другою особливістю державного закону є можливість одержати державними та комунальними інноваційними фінансово-кредитними установами частково (близько 50%) безвідсоткового кредиту вибіркового інноваційних проектів.

Для більшості країн Європейського континенту та США трансформація нормативного механізму адаптації інноваційних зрушень відбувається шляхом переходу від інформаційної економіки ХХ ст. до технологічно-безпечної економіки ХХІ ст. Саме інноваційна діяльність є об'єктом державного регулювання інноваційного потенціалу, що полягає у забезпеченні комплексу чинників та умов забезпечення інноваційної діяльності.

Відносна інтенсивність впливу держави в інноваційні економічні процеси дозволяє згрупувати наступні групи країн:

- перша група виділяє мега-інтенсивну роль держави в управлінні інноваційними процесами (Японія, Франція);
- друга група маніпулює установленими ринковими взаємовідносинами між суб'єктами та утворює макроінтенсивність інноваційної дозволеності (США, Великобританія);
- третя група поєднує низько-ефективні методи інноваційної практичності, формуючи пріоритетність розвитку інновацій виключно шляхом узгодженості інтересів впливу між бізнесом та урядом (Швеція, Німеччина, Китай, колишні країни пострадянського табору).

Практика США дозволяє виділити інноваційну політику такою, яка є заданою ринком, оскільки він створює необхідні підвалини для будь-якої діяльності, в тому числі й інноваційної. Японія і Франція розвиваються по визначеним критеріям та пріоритетам інноваційно-технологічного

спрямування, які є нав'язаними державою, що суттєво обмежує їх різноманіття. Свідченням цього є зміни за останніх 10 років в зазначених країнах пріоритетності технології виробництва на технологію вироблення роботів.

Швеція та Китай розглядають інноваційну співпрацю осередком діяльності та поділу праці між великими та малими фірмами. Великі фірми шляхом поділу праці зосереджуються в основному на випуску готових (кінцевих товарів), обираючи лишень кінцеві стадії виробництва, що орієнтується на використанні високотехнологічного моделювання. Водночас, малі підприємства проявляють себе як субконтрактори, формуючи первинне, сировинне та проміжне виробництво товарів. Це є свідченням наявності взаємоузгодженості між інноваційним підприємством та венчурною формою ефективності виробництва. Китайський варіант інноваційної стратегії розглядає концепцію «вільних економічних зон» та трансферту інноваційних обмінів між іншими країнами важливими заходами у забезпеченні інноваційного суспільства.

Однак, нерівномірність розвитку країн не дозволяє стандартизувати та уніфікувати вибір моделі інноваційного сприйняття. Отже, імплементуючи практику застосування необхідної для українських реалій моделі слід враховувати наявність в зарубіжних країнах високого рівня платоспроможного попиту на внутрішньо-ринкові товари, на противагу Україні, де високотехнологічні товари не отримують належного внутрішнього попиту.

Разом з тим, інноваційність вміщує в собі інноваційну культуру, як невід'ємний атрибут реформування суспільства на сучасних засадах. На разі, існує широка палітра прояву інноваційної культури від формування передумов застосування інноваційного значення (індивідуума, підприємства, держави) в цілях суспільного відтворення до забезпечення максимального балансу в його використанні. Однак, окрім культури, інноваційна діяльність поєднує економічні, соціальні, екологічні та інші складові, існування яких

наштовхує на розуміння інфраструктурного середовища інноваційної активності. Інноваційна інфраструктура охоплює установи, підприємства, заклади, які охоплюють увесь цикл впровадження інноваційної діяльності від генерування нововведень науково-технічного характеру до відпрацювання технології по виробництві наукоємної продукції. Типовими прикладами виступатимуть техноцентри, інкубатори, технополіси, консалтингові фірми, інноваційні центри, тощо [35, 128].

Інноваційна інфраструктура синтезує в собі декілька напрямів динаміки інновацій:

- інформаційно-комунікаційний, який поширює межі науково-технічної, та інноваційної активності, дозволяє скористатися базою даних банківських систем, що формують різні умови для інновацій на підприємствах різних форм власності;

- фінансово-економічний та науковий, які полягають в експортуванні та проведенні об'єктивної оцінки науково-технічних та інноваційних програм, проектів, пропозицій і заявок;

- державної та недержавної підтримки інноваційної діяльності, яка полягає в фінансово-економічному стимулюванні та в активному цільовому використанні позабюджетних коштів;

- лізинговий, для покращення ефективності виробничо-технологічної підтримки конкурентоспроможного середовища з подальшою реалізацією інноваційних розробок;

- моніторингу результативності інноваційної діяльності шляхом подальшої сертифікації, стандартизації та контролю над якістю;

- інтеграції та наукоємності на регіональному, національному та зовнішньому рівнях включаючи збутову діяльність, пропозицію, патентну діяльність та захист інтелектуальної власності;

- адаптаційний та підготовчий напрями, що формують кадровий потенціал навиків командної роботи для розробки інноваційних науково-технологічних проектів;

- практичний напрям який дозволяє впровадити комплекс прямих та непрямих методів впливу на регулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання [1].

Детальний аналіз інновацій пояснює глибинний причинно-наслідковий зв'язок з усталеними догмами та традиційними правилами поведінки та новими диференційованими прийомами та підходами осучасненого інноваційного відтворення. Окрім того, інновація є не тривалою ефективною та дохідною формою суспільства, яка є результатом конфлікту старого та нового світоглядів та виступає в ролі прагнення до консолідації зусиль природничо-наукового, гуманітарного, раціонального та інтуїтивного [77,132].

Газорозподільні підприємства є одиницями газотранспортної системи України в напрямі експлуатації систем та споруд по газопостачанню та по газопроводах, яке транспортує газ до споживача з подальшим його технічним обслуговуванням та ремонтом газопроводів і внутрішньо-будинкових систем газопостачання на підставі відповідної ліцензії, що перебувають у їх власності чи в користуванні в межах законних підстав. Регіональна газорозподільна мережа є комплексною техніко-технологічною системою загальнодержавного призначення в результаті чого, магістральні газопроводи підпорядковуються в Україні ПАТ «Укратрансгаз», а регіональні є в підпорядкуванні міських газів або обласних газових управлінь, де як правило, частка держави сягає 25% плюс одна акція, що враховує інтереси державного регулювання [6, 7].

З огляду на малодослідженість та специфіку діяльності газорозподільних підприємств та їх монопольні преференції, інноваційна політика є стратегічним спектром їх успішного функціонування та майбутнього стабільного становища в регіональних енергетичних системах.

Тому пропонуємо розуміти під інноваційною політикою діяльності газорозподільних підприємств – комплекс заходів внутрішньо-галузевих та регіонально-державних, які націлені на дотримання норм та принципів

безперебійності та безпечності газопостачання за умов їх стабільного функціонування на засадах підвищення конкурентоспроможності: управління матеріально-технічною діяльністю, забезпечення трудовими ресурсами, енергетичним та фінансовим забезпеченням.

Симбіоз вищезазначених напрямів інноваційної політики дозволяє виділити інновації, які притаманні для діяльності газорозподільних підприємств в умовах швидкоплинності зовнішніх процесів. Зокрема, це: ресурсні, управлінські, інформаційні, сервісні, наукові, логістичні та технічні. В свою чергу, ресурсні інновації охоплюють основні компоненти сировинного, людського, фінансового потенціалу для реалізації інновацій. Управлінські інновації охоплюють коло нових методів та стилів управління задля досягнення бажаних результатів ефективності діяльності підприємства. Інформаційні інновації обумовлюють своєчасність, надійність та достовірність обчислювальних напрямів потоків інформації з їх майбутню систематизацією та узагальнюючими результатами. Сервісні інновації вимагають обслуговуючі, ремонтні, монтажні та комунікаційні і інші обслуговуючі види діяльності підприємства щодо забезпечення цільності взаємозв'язку між постачальниками та споживачами газу. Кадровий інноваційний потенціал націлений на освітньо-науковий та практичний плацдарм кваліфікованої робочої сили, яка спроможна забезпечувати необхідний якісний та професійний рівень діяльності. Логістичний інноваційний аспект націлює підприємницькі зусилля на формування оптимізаційної та безпечної системи постачання та розподілу газових ресурсів з підземних сховищ та зовнішніх джерел задля постачання регіональних та національних енергетичних ринків.

Технічні інновації мають надзвичайно важливу роль у стратегічній інноваційній політиці розвитку газорозподільних підприємств.

На разі, до основних труднощів з якими стикаються газорозподільні системи, які є складовими регіональної газової компанії є реконструкція мереж, оскільки обсяги споживання збільшилися в декілька раз, тому до

технічних інновацій слід віднести: технологічні розробки та ноу-хау. Регіональна газова компанія – є сервісною компанією, що надає послуги з фінансового, технологічного та юридичного консалтингу. Серед споживачів її діяльності є постачальники газових ресурсів в 16 регіонах країни, а також 19 газорозподільних підприємств, які обслуговують понад 200 тисяч км. газопроводів та 8 мільйонів побутових споживачів газу.

Технічні реконструкції обумовлюють демонтаж надлишкового обладнання, заміну морально та фізично застарілого обладнання на сучасне на енергоощадне. Це в свою чергу дозволить мінімізувати витратну частину підприємства за експлуатацію та обслуговування мереж.

Наступним проявом технологічної інновації має стати оновлення обладнання обліку газу шляхом заміни на «розумні» пристрої дистанційної передачі показів, так звані «smart» лічильники. Це дасть пришвидшений ефект обліку споживання газу та щоденного прогнозування майбутніх норм використання енергетичних ресурсів та оптимального балансування регіонального споживання газу.

Здійснюючи огляд інноваційної політики газорозподільних підприємств на сучасному рівні, варто виділити її інвестиційну спрямованість, як невід’ємний атрибут інноваційної.

На сьогодні радикальної реалізації інноваційних дій потребує редизайн та смартизація розподільних підприємств. Це проявляється в інвестиційно-інноваційних напрямках оптимізації мереж під потреби споживача і смартизації лічильників газу. Це було озвучено та вирішено Регіональною Газовою Компанією (РГК) на всеукраїнській технічній раді газорозподільних підприємств.

РГК відзначила позитивним впровадження, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг неприхованої методичного підходу до обрахунку вартості доставки природного газу.

Основне завдання газорозподільних підприємств покладено на них РГК на 2020 рік це реконструкція мереж, демонтаж надлишкового обладнання, заміну морально та фізично застарілого потужного обладнання.

Це в свою чергу, дозволить операторам ГРК відчутно зменшити витрати щодо експлуатаційних та обслуговуючих робіт з мережами. «На разі система розрахована на вчетверо більші обсяги споживання, тому слід здійснювати редизайн мереж, виходячи з потреб споживачів» – йдеться у висновку прес-релізу РГК. Наступним інноваційним поштовхом наступного року – стане обладнання лічильників газу «розумними» «smart» пристосованими для дистанційної передачі даних. Цей крок дозволить чіткіше та об'єктивніше спрогнозувати щоденні обсяги споживання газу за умов добового балансування ринку. Планується поетапне та планомірне розповсюдження «smart» лічильників для всіх потенційних споживачів.

РГК констатує, що: «всі учасники ринку відмічають та потребують інвестиційного спрямування у мережі, оскільки економічно обґрунтований тариф фінансування інвестицій складає лишень 10-15% від необхідного [166].

Інвестиційні можливості газорозподільних підприємств є не великими та бажають розширювати сфери свого залучення в основному інтенсивними шляхами та напрямками залучення. Тому, інноваційна спрямованість з огляду на обмеженість фінансових можливостей є ключовим та стратегічно важливим шляхом розвитку газорозподільних підприємств.

1.2. Наукові підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства

Динамічні процеси ринкового середовища передують появі численних концепцій, напрямів та загалом наукових бачень і переконань, які дозволяють по-різному оцінити й спрогнозувати поведінку господарюючих суб'єктів, межі необхідного регіонального та державного впливу, видозміни

економічних процесів і явищ, з'ясувати етап розвитку конкурентоспроможності середовища.

Конкурентоспроможність до останнього часу лишається неоднозначною категорією. З одного боку вона означає залучення виробників до вдосконалення своєї діяльності до конкурентних вимог, з другого боку утверджує реалістичне ціноутворення для ринкових відносин.

Аналіз конкурентоспроможності підприємства, її чинників, трансформаційні процеси розглянуто в численних наукових публікаціях.

Наукові підходи по-різному тлумачать зміст поняття «конкурентоспроможність» підприємства, галузі, регіону, національної економіки. Запропоновані підходи до узагальнення основних варіацій змісту «конкурентоспроможність» дозволяють розмежувати їх за різними об'єктами, критеріями, позицією розуміння, силою впливу тощо. На основі цього можна умовно розмежувати єдине поняття «конкурентоспроможність» за певними дефініціями та тлумаченнями вчених.

Перша група дослідників в понятті «конкурентоспроможність» дотримується виробничого (факторного) напрямку. Згідно даного напрямку, засадами «конкурентоспроможності» слід вважати виробничі процеси в умовах ефективного використання сукупності необхідних чинників та рушіїв виробництва, здатних забезпечити пропозицію товарів та послуг з врахуванням оновлених технологічних рішень в умовах зростаючої тенденції доходів та факторів спеціалізації на мікро, мезо та макрорівнях. Науковцями цього напрямку по праву, вважаються Д. Кісіт, А. Сміт, Е. Хекшер, Б. Олін, О. Шнітко, П. Самуельсон. Д.Кісіт зокрема, аналізував фактор кваліфікації робочої сили, як невід'ємної складової «конкурентоспроможності» підприємства. Вищеназване він синтезував у виробничому процесі, який на його думку, складається з трьох компонентів: висококваліфікованої робочої сили, некваліфікованої (непродуктивної) робочої сили та капіталу [217].

Тільки висококваліфікована робоча сила спроможна збільшити експорт товарів, використовуючи інтелектуальний потенціал на протипагу низько

кваліфікованій робочій силі, яка породжує експорт товарів, де не треба використовувати інтелектуальні здібності працівника.

А Сміт відстоював тезу про всемогутність лібералізованого ринкового механізму, за якого конкурентоспроможність мезо-економічного рівня є результатом комбінації факторів виробництва (природних ресурсів, капіталу, підприємницького сектору та робочої сили). Зазначені фактори виробничого процесу є рушіями ринкової економіки та спрямовуються в ті галузі і сфери, де вони можуть давати максимальний економічний ефект [79].

Спеціалізацію факторів виробництва в пріоритетності міжнародної торгівлі, яка впливає з надлишком або недостатчею факторів виробництва, детально описана Е. Хекшером. Згідно його теорії, кожна теорія спеціалізується лишень на тому виробництві, за якого комбінація факторів виробництва формує найсприятливіші обставини [226]. Продовжувачем вчення Е. Хекшера став Б. Олін, який у своїй роботі «Міжрегіональна та міжнародна торгівля» відстоює позицію про «міжнародний обмін, який є обміном надлишковості факторів на рідкісні ресурси». Згодом, названими вище дослідниками було виведено теорію конкурентоспроможності Хекшера-Оліна, згідно якої країни експортують товари, які є результатом інтенсивного засвоєння надлишково утворених факторів, та тих, що здійснюють імпорт продукції інтенсивного використання факторів які перебувають для них в дефіциті.

В середині ХХ ст. П. Самуельсон і В. Стонер вдосконалили теорію Хекшера-Оліна у вигляді теореми «вирівнювання цін на фактори виробництва» при однотипності чинників виробництва, однакових технічних умов, обставин конкурентоспроможності, мобільності товарів та міжнародний обмін збалансування ціни факторів виробництва [231].

Конкурентоспроможність національної економіки, згідно роздумів О. Шніта, є симбіозом конкретних факторів та ресурсів, які спроможні забезпечити пропозицію товарів та послуг з використанням сучасних технологій для досягнення достатнього рівня доходності населення. Всі

напрацювання О. Шнита дозволяли розглядати конкурентоспроможність крізь призму національної економіки.

В другому напрямі детально розглядаються конкурентні переваги як невід'ємні складові забезпечення умов підвищення ефективності виробництва на макроекономічному рівні. Плеядою авторів досліджено умови забезпечення національного розвитку через адаптацію до змін світової кон'юнктури та внутрішнього попиту шляхом застосування моделі макроекономічних переваг задля одержання вигідних соціально-економічних результатів, а ніж конкуренти. Виходячи з цього, Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилюк відстоюють думку, що конкурентоспроможність національної економіки є «таким своєрідним мірилом, за якого реалістично досягти соціально-економічних індикаторів росту шляхом явних конкурентних переваг». Водночас конкурентні переваги є уніфікованим процесом, який включає опис об'єкта крізь домінування в ньому економічних, соціальних, технологічних, організаційних та інших показників, що формують переваги над конкурентами [8].

Третій напрям, представлений М. Портером та А. Ярошем об'єктивно торкається мезоекономічного рівня. Основна думка вищеназваних авторів полягає в раціональності та ефективності використання економічних ресурсів в стратегії підвищення конкурентоспроможності в сенсі продуктивності використаних ресурсів. Зокрема, процеси відтворення суспільства є залежними від фактичного, раціонального та безвідходного використання продуктивних сил цього суспільства. Важливим аргументом в цьому він вбачав якісне вдосконалення продукції. М. Портер змодельював ідею добробуту населення регіону на критеріях його спеціалізації та продуктивності регіональних особливостей територіального угруповання. Провідну роль тут, на його думку, відіграватимуть високотехнологічні методи та державна підтримка [132, 160].

А. Ярош під продуктивним використанням ресурсів вважає переважно створення таких структурних комбінацій, які зможуть оптимально використовувати ресурси та дати в майбутньому можливість їх

комерціалізувати [224].

Четвертий напрям конкурентоспроможності репрезентовано командою авторів: Ф. Фатхудіновим, В. Безуголю, А. Споліним, А. Селезньовим, А. Гальчинським, Б. Кваснюком та іншими. В даному напрямі простежується вплив відносності та альтернативного підходу використання ресурсного потенціалу в регіональних (мезоекономічних) системах.

Наприклад, Ф. Фатхудіновим конкурентоспроможність проявляється крізь властивість об'єкту якнайкраще втамувати бажану потребу, порівняно з альтернативними об'єктами, які є присутніми на ринку [205, 206].

В.О.Безугла розглядає конкурентоспроможність схильністю кожного регіонального угруповання до використання своїх конкурентоспроможних переваг та раціонального ефективного розміщення продуктивних сил для дотримання стійких фінансових та економічних параметрів досягнення стійкого узагальненого ефекту, втамування об'єктивних та суб'єктивних залишків в умовах самостійності та власної фінансової незалежності [11].

А.Ю.Скопін вважає регіональний рівень конкурентоспроможності, як потенціал застосування регіональними диференційованими факторами розвитку та джерелами конкурентних переваг, здійснюючи економічне відтворення регіону і якісне підняття життєвого рівня населення [42].

А.З.Селезньов конкурентоспроможність об'єднує економічними, соціальними, політичними та іншими індикаторами на зовнішніх та внутрішніх ринках, а також поведінкою товаровиробників за умов динамічності їх взаємодії [188].

А.Гальчинський описує конкурентоспроможність на макроекономічному рівні, як схильність в безперебійному процесі виробляти, споживати та надавати послуги в умовах конкуренції з іншими країнами і в очікуванні зростаючого рівня життя населення за умови дотримання економічних стандартів [73].

Б.Є.Кваснюк макроекономічні процеси конкурентоспроможності розглядає, як концентроване втілення науково-технічних, організаційно-

управлінських, збутових можливостей, що проявляються в реалізованих товарах та послугах, які чинять супротив аналогам із-за кордону на внутрішніх та зовнішніх ринках [183].

П'ятий напрям охоплює коло однодумців з приводу розгляду поняття «конкурентоспроможності», як позиції суперництва на ринку. Найбільш вдало цей напрям охарактеризовано на мікроекономічному рівні. Серед представників, які «ідейно» його впроваджували, слід виділити: Л. Кобилянського, Т. Азоева, І. Герчинова, А. Юданова. Конкурентоспроможність продукції, за переконанням Л. Кобилянського, охоплює рівень економічних, технічних та експлуатаційних параметрів, які дозволяють витримати конкуренцію або суперництво на певному ринку відносно аналогічних товарів. Водночас, саме рівень конкурентоспроможності дозволяє свідчити про доцільність виробництва та реалізації зазначених товарів [79]. Звідси можна зробити висновок, що між конкурентоспроможністю продукції та конкурентоспроможністю підприємства існує прямо пропорційний динамічний зв'язок, що теж було підтверджено дослідницею І.Н. Герчиною, яка розглядала конкурентоспроможність підприємства як слабку або сильну позицію ряду показників, що визначають його становище на ринку. Сукупність згаданих показників охоплює характеристики товару, котрі формують сферу виробництва, певні критерії та передумови задля збуту товарів підприємства [22].

А. Юданов оцінює конкурентоспроможність крізь боротьбу за платоспроможний попит на конкурентних сегментах ринку [220]. Г. Азоев ототожнює конкурентоспроможність з суперництвом між певними господарюючими суб'єктами стосовно найбільш вдалої ринкової позиції на ринку [206]. Суперництво є тією частиною прагнення підприємства, котре досягне найбільш сприятливих умов, фінансової незалежності, стійкого економічного зростання та узагальненого благополуччя підприємства. Однак, враховуючи значний науковий доробок великої кількості авторів, які умовно ми спромоглися розділити на п'ять напрямів відносно їх різнобічності та об'єктності, нами охарактеризовано кожен з існуючих напрямів і

обґрунтовано важливі наукові результати стосовно поняття «конкурентоспроможність».

Отож, стосовно першого напрямку, наявність факторних конкурентних переваг є дещо обмеженим. По своїй суті, конкурентні переваги є сукупністю домінуючих запасів ресурсного забезпечення підприємства, регіону, синтезуючи економічні, технічні, організаційні особливості в процесі конкурентоспроможної боротьби. Однак, наявність конкурентоспроможних переваг є тимчасовою ознакою «конкурентоспроможності», яка може зникнути в умовах зміни кон'юнктурного характеру або політичного і є відносним показником порівняльного аналізу.

Однорідності другого підходу з'ясували походження «конкурентоспроможності» з причинно-наслідкової залежності ефективного використання факторів виробництва, що на нашу думку, теж не в повній мірі розкриває потенціал змісту «конкурентоспроможність», оскільки не враховує наявних можливостей наміру причин та джерел, забезпечення ресурсами та їх новітні методики ефективнішого застосування порівняно з конкурентами з дотримання норм рентабельності.

Науковці третього напрямку не взяли до уваги критерій спеціалізації окремих підприємств відносно регіональної специфіки наявності ресурсно-сировинної бази або особливих диференційованих ознак того чи іншого регіону, які впливають на його виробничий потенціал.

Дослідники четвертого напрямку, розглядаючи конкурентні переваги мезоекономічного середовища, не врахували особливі нематеріальні форми капіталу, котрі є притаманними на певних підприємствах. Зокрема, такими можна вважати налагоджену галузеву взаємодію, досконалу матеріально-технічну базу, близькість ринку збуту тощо. Це дозволяє стверджувати, що ефективне використання ресурсів надає переваги у факторах виробництва та задоволенні потреб особистостей.

Останній напрям дозволяє нам стверджувати про дещо суб'єктивний підхід тому, що «конкурентоспроможність» є системним результатом та

вимагає злагоджених дій складових елементів і досягнення переважаючих результатів у соціальних, фінансових, збутових, виробничих та наукових сегментах діяльності задля випуску конкурентоспроможної продукції за умов обмеженості ресурсів і тривалості задоволення потреб споживачів.

Незважаючи на численні наукові публікації, у більшості з них відсутні положення про пояснення сучасних тенденцій розвитку конкурентоспроможності. Її складові не вивчаються з урахуванням взаємодії на них системного впливу і, на кінець, підсумки часто не містять рекомендацій та пропозицій практичного характеру, котрі можна було б використати при розробленні стратегічних напрямів управління конкурентами підприємств на різних рівнях.

В той же час, ми відстоюємо людиноцентриський підхід в аналізі «конкурентоспроможність», оскільки, кожен з суб'єктів, прагнучи до ефективності позиції на ринку, конкурентоспроможних переваг, свідомо прагне до перемоги і використовує всі свої вміння та інтелектуальні спроможності. Досвідченість та психологічна спрямованість суб'єктів знайшли відображення в певних програмах розвитку соціуму, що пропагується і активно впроваджується в соціальних та економічних стратегіях зростання регіону.

Тому саме «конкурентоспроможність» підприємства залежить від дієвості регіональної політики в напрямі збільшення соціальних програм добробуту населення конкретного регіону. Це веде до розуміння «ланцюгової реакції» таких вихідних форм, як зайнятість населення, високий рівень доходності, екологічна сприятливість, соціальні програми тощо. Отже, синтезуючи існуючі підходи, слід резюмувати, що під «конкурентоспроможністю» варто розуміти визначальні ознаки, які є здатними забезпечити конкурентні переваги у раціональному використанні необхідних ресурсів в умовах постійної уваги до людської особистості та з врахуванням дотримання норм економічної безпеки на мікро, мезо і макрорівневих векторах.

Конкурентні переваги підприємства, галузі виробництва чи країни формуються під впливом комплексу чинників глобального, національного чи локального характеру. Вони визначають можливість позитивного розвитку економіки, вказують на її виклики [21].

1.3. Нормативно-правове забезпечення інноваційної політики суб'єктів газорозподільної сфери

Інноваційна політика є комплексним процесом заходів пошуку ідей по створенню нового товару відносно запитів споживачів, вихід нового товару на ринок, моніторинг його реалізації та поведінки. Саме інновації і є дієвим механізмом виходу з кризи, оскільки нововведення дозволяють суттєво підвищити ефективність праці, зекономити на ресурсозбитковості та оновити даний сегмент ринку. Відтак, ефективна інноваційна політика надалі сприятиме інструментарному обмеженню банкрутства підприємства та регіональної відсталості.

В аспекті правового супроводу інноваційної діяльності підприємницьких структур слід віднести Конституцію України, Господарський Кодекс, ЗУ «Про наукову та науково-технічну діяльність», ЗУ «Про інноваційну діяльність», ЗУ «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні», ЗУ «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» та ряд інших нормативно-правових чинних документів, котрі визначають організаційні, економічні, правові аспекти державного регулювання інноваційної діяльності України (Додаток А).

Виходячи з міжнародних установчих документів, затверджених Європейською комісією, інновація являється кінцевим результатом творчих реалізацій, яка втілена у вигляді нової та модифікованої продукції. Зокрема, Господарським Кодексом України інноваційна діяльність розглядається лишень в сфері господарських відносин стосовно реалізації інвестицій та виконання умов довгострокових науково-технічних програм, за тривалими

термінами окупності (Додаток А) [28].

Держава виконує роль одного з суб'єктів інноваційної діяльності, забезпечуючи реалізацію інноваційних заходів в економічну систему та встановлення правового регулювання цієї сфери.

В той же час, напрями державного регулювання є відображеними в Законі України «Про інноваційну діяльність» шляхом:

- стимулювання необхідних та важливих видів інноваційної діяльності місцевого, галузевого, регіонального та національного масштабу;
- економіко-правового забезпечення втіленого розвитку пріоритетних інноваційних видів діяльності;
- охороною та винагородою діяльності суб'єктів інноваційної діяльності;
- фінансовим стимулюванням реалізації інноваційних проектів;
- заохоченням діяльності фінансово-кредитних установ у кредитуванні інноваційних проектів;
- практикуванням системи пільгового (регресивного) оподаткування суб'єктів інноваційної активності;
- сприяння розбудови сучасної інноваційної інфраструктури регіону та країни.

Уповноваженим суб'єктом виконавчої влади по врегулюванню інноваційної діяльності є Держінвестиції (Державне агентство України з інвестицій та інновацій), функціонування якого координується та погоджується Кабінетом Міністрів України. Основні цілі Держінвестиції охоплюють:

- впровадження державної політики інвестиційно-інноваційної діяльності;
- формування інноваційної моделі розвитку регіонів;
- координація роботи центральних виконавчих установ в сфері інновацій.

Економічна політика провідних підприємств регіону є співзвучною до інноваційного розвитку державності. Саме інновації спроможні вирішити

проблему економічного вибору вірних господарських рішень в поступальних соціально-економічних системах багатьох розвинених країн.

Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає роль інновацій в конкурентоспроможності технологічних, продуктових, виробничих, комерційних, адміністративних потоків, які істотно покращують складові та якісні виробничі та соціальні сторони суспільства [49, 135].

Основою інноваційної структури діяльності підприємництва являється обопільність взаємозв'язаних зв'язків всіх учасників комерціалізації технологічних результатів. Інноваційне спрямування обумовлює перспективність генезису освіти, сприяння об'єктивної інноваційної інфраструктури та трансферту технологічних нововведень, стимулювання розвитку інтелектуальної власності, споживацького попиту та інноваційності пропозиції. Окрім того, в Законі України «Про інноваційну діяльність» визначаються інновації (нововведення), як первинні або модифіковані технології, товари або послуги, а також організаційно-економічні методи та результати управлінського, виробничого та збутового напрямів, які суттєво поліпшують структуру та якість виробничої та соціальної сфер.

Однак, законотворчі процеси стикаються з певною нестабільністю правового регулювання, зокрема зовнішньоторговельної діяльності, що перешкоджає поширенню інноваційних рішень за межі країни та підтверджено Законом «Про іноземні інвестиції».

Суб'єктами інноваційної діяльності виступають фізичні та юридичні особи України, інших держав, особи без громадянства та спілка фізичних та юридичних осіб, які здійснюють інвестиційну діяльність в Україні.

В той же час, згаданий Закон України «Про інноваційну діяльність» охоплює й інвестиційну активність суб'єктів господарювання, яка неодмінно пояснює інноваційні процеси виробничої та соціальної сфер. Тобто, ці два види діяльності нерозривно призводять до формування інноваційно-інвестиційного забезпечення.

Однак, прояв процесів інновацій для кожної сфери та галузі є

специфічним. Водночас, не дивлячись на те, що Закони, кодекси та правила поведінки суб'єктів інноваційної діяльності детально висвітлені та впорядковані в 13 законодавчих актах, 50 нормативно-правових документах Уряду, 100 різноманітних відомчих документах, цілісна нормативно-правова парадигма не висвітлює сучасних проблем нової моделі інноваційного розвитку. На жаль, на сьогодні не існує дієвої системи захисту інтелектуальної власності; не має чіткості правового супроводу залучення венчурного капіталу; не прослідковується спрощеність та доступність процедурних процесів функціонування суб'єктів інноваційної діяльності; відсутні об'єктивні критерії оцінювання інноваційних проектів [49].

На разі, монопольно закріплено право лишень одного органу згідно Закону України «Про державні цільові програми» здійснювати експертизу наукових та науково-технічних програм [47].

На сьогодні, вважається найбільш значущим заходом по стимулюванню інноваційної діяльності - використання системи податкових пільг, яку було успішно реалізовано Бельгією, Голландією, Іспанією, Японією.

В свою чергу, діючий Податковий Кодекс України враховує ці положення в наступному:

- передбаченої ставки оподаткування на прибуток підприємств суб'єктів комп'ютерної індустрії до 2023 року розміром 5%;
- звільнення від оподаткування суб'єктів літакобудування;
- не оподаткування певної суми коштів, що реалізується у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку, по причині запровадження проектів по енергоефективності та енергозбереженні.

Однак, очевидним є суттєве обмеження галузей та сфер діяльності реалізації цієї державної стратегії [43].

Виходячи з нормативно-правового базису стає закономірним розуміння приналежності інноваційним діям виключно в системі великого підприємництва. Ринкова конкуренція є умовою розвитку ринкової системи

та виживанням на ринку транснаціональних та міжнаціональних компаній шляхом різних способів управлінського, процесного та модифікованого вдосконалення товарів та послуг.

До таких компаній звісно належать і газорозподільні підприємства, рівень розвитку яких по сприйнятті інноваційних заходів слід описати наступними твердженнями:

- газорозподільні підприємства є стандартизованими та типовими в організаційному, управлінському та ресурсному сенсі;

- статичність функціонування та відсутність стратегії змін, що пов'язано з значними капітальними та поточними витратами, пов'язаними з реорганізацією виробничих об'єктів, транспортно-логістичних процесів, монопольним характером газорозподілу в регіоні;

- централізованість підходу управління в межах підпорядкуванню регулятору, що формує оперативність та миттєвість прийняття та реалізації рішень, безпечність та надійність газопостачання;

- надійність газопостачання та газорозподілу відносно унікальності організаційно-технічних та технологічних особливостей з урахуванням розгалуженості газорозподільних мереж певних промислових регіонів;

- резервування газових потужностей в значному підземному сховищі в основному Західного регіону України, дозволяє збалансувати систему газорозподілу, рівномірно по регіонах України;

- посилення норм та правил газової безпеки в зв'язку появи надзвичайних ситуацій, в т.ч. з врахування транзитного газопостачання;

- розширення інфраструктурного забезпечення газорозподільних мереж України, досліджуючи питання транспортування сланцевого газу, газу цільних порід та інших результатів газових розвідок.

Загалом, газопостачання України, спроможне забезпечувати не лишень потреби внутрішнього ринку, але й зовнішнього.

Отже, не дивлячись на монопольне становище газорозподільних підприємств в регіоні, їх успішне функціонування залежить від активності в

стратегічних цілях інноваційної складової.

На вітчизняному газовому ринку є присутність самостійних суб'єктів купівлі-продажу природного газу, конкуренція господарюючих суб'єктів відносно пошуку найбільш вдалих умов та обставин, які регулюють відносини попиту та пропозиції на газовому ринку. Загалом газовий ринок характеризується наступними ознаками:

- динамічністю ринку та його видозміною відносно зовнішніх чинників;
- державним регулюванням та монополюючим становищем на ринку.

Газорозподільне підприємство є частиною та невід'ємним учасником газотранспортної системи України. Газорозподільне підприємство – є підприємством по експлуатації споруд систем газопостачання та газопроводів, що транспортує газ від газопостачального підприємства до споживача, надаючи йому послуги по технічному обслуговуванню та ремонту, та іншого оперативного-технологічного обслуговування газорозподільних мереж, які є у його власності або перебувають у користуванні (Додаток А) [174].

Газорозподільне підприємство функціонує в межах прав та обов'язків, котрі визначають його діяльність. Зокрема, основними правами, якими володіють газорозподільні підприємства слід вважати [119, 135]:

- припинення подачі газових ресурсів при порушенні строків та обставин оплати отриманих послуг та самовільної ініціативи щодо газопостачання споживачем;
- отримання відшкодування заподіяних збитків газорозподільних підприємств згідно з «Порядком відшкодування збитків» та порушення споживачами «Правил надання населенню послуг по газозабезпеченню», відповідно постанови НКРЕКП від 30 вересня 2015 року №2496 [164];
- забезпечення за власний коштом комплектації та установки лічильників газу споживачам;
- здійснення моніторингу використання обсягів газу, що використано попереднього року у I-му та II-му кварталах поточного року, а також на

початок (перше число місяці) січня та липня відповідно, що закріплено відповідними актами;

- перевірку стану лічильників та цілісність на них пломб на газових приладах, які є вимкнутими від газорозподілу [148, 149].

Щодо суб'єктів господарювання, то вони несуть певні зобов'язання за наступними аспектами:

- безперервно постачати газові ресурси відповідної якості згідно умов передбачених договором;

- дотримання правил безпеки в газорозподільних системах;

- інформування спільноти споживачів про умови зміни роздрібних цін за п'ять днів набуття дієвості юридичного документу при повідомленні повного переліку послуг, які надаються споживачам та вартість яких включено до тарифу на газопостачання [139, 171];

- повідомлення споживачів про тарифи на газопостачання, ціну на газ, умови оплати за надані ресурси, наявний перелік послуг з газопостачання та виконавців послуг, оплати додаткових послуг газової мережі та методики обрахунку суми плати за підключення до неї [107];

- забезпечення споживачів бланками договорів, розрахунковими книгами, квитанціями, а також іншими платіжними документами встановленого зразка;

- врахувати пункт 28 «Про заходи щодо реалізації державної політики в сфері природних монополій» (Додаток А) [163];

- брати до уваги у встановленому порядку нарікання та пропозиції споживачів щодо якості газу та наданих послуг та усувати виникненні недоліки;

- практикувати перерахунок споживачам розміру плати за не надані послуги або невідповідної якості протягом місяця з моменту фіксації порушення з попереднім повідомленням про це споживачам до 10 календарних днів [119];

- припинення або поновлення постачання газу для опалювання житла

при закінченні або початку опалювального періоду. При умові надання споживачем письмової заяви не припиняти подачу газу в між опалювальний період;

- здійснення укладання договорів з споживачами у письмовій формі;
- відкриття споживачам особових рахунків;
- співпраця з банківськими установами відносно розподілу повноважень відкриття поточних рахунків задля зарахування на нього коштів за спожиті газові ресурси;

- здійснення контрольної перевірки показників лічильників газу мінімум один раз на півроку;

- здійснення перерахування розміру плати з газового розподілу в таких випадках: тимчасова відсутність перебування за основним місцем проживання споживача (членів сім'ї); письмового попередження споживачам протягом місяця про існуючі зміни, які пов'язані з процедурою постачання газових ресурсів, в умовах відсутності приладів обліку газу та представлення споживачем відповідних документів;

- встановлення розміру роздрібної ціни на природній газ для різної категорії споживачів у попередньому році та I-II кварталі на поточний рік та відповідно III-IV кварталу наступного року, відповідно до пункту 10 окрім кола споживачів, що мешкають у багатоквартирних будинках та використовують природній газ з метою підігріву води і приготування їжі[170];

- здійснення перерахунку оплати споживачам вартості використаного в попередньому році газу, станом на 1 січня залежно від обсягів його споживання в минулому році та моніторити показники приладу обліку газу в грудні попереднього року та січні поточного [119].

Важливими документами, які здійснюють регулювання діяльності газорозподільних підприємств та газотранспортної системи загалом, на сьогодні є Кодекс Газотранспортної системи, Кодекс газорозподільних мереж, ЗУ «Про ринок природного газу», «Про трубопровідний транспорт»,

«Про метрологію та метрологічну діяльність», «Про нафту і газ», а також Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення споживачів природнім газом», Постанова Національної комісії регулювання електроенергетики України, а також положення першої і другої газових директив Європейського Союзу від 22 червня 1998 року і від 26 червня 2003 року (Додаток А) [39].

Вище перелічені документи дозволяють систематизувати умови сталості та ефективності функціонування газового ринку з подальшим його вдосконаленням та узгодженням відповідно до діючого законодавства та правових засадах ЄС.

Відтак, Законом України «Про функціонування ринку природного газу» намічено основні напрями узгоджені з політикою ЄС, що в тій чи іншій мірі впливають на можливість лібералізаційних процесів на ринку природного газу:

- розмежування окремих видів діяльності на ринку газу (впровадження в дію положень 16 та 17 ЗУ), в результаті чого відокремлюється діяльність з газорозподілення та газотранспортування від видобувної та постачальної діяльності (анбандлінг), що дасть змогу забезпечити необхідні умови для об'єктивної доступності газотранспортної та газорозподільних систем України;

- свободи вибору суб'єктів господарювання споживачами газових ресурсів, що дозволить обирати самостійно постачальників природного газу та лібералізувати регіональні газові ринки, що закріплено статтями 9 та 19 Закону України «Про ринок природного газу»;

- доступність до газових мереж (відсутність перешкод у доступі до газотранспортної системи України, зокрема до магістральних та розподільчих мереж) [49, 55].

Газорозподільні підприємства функціонують відносно зазначених регламентованих нормативно-розпорядчих документів та шляхом взаємодії з іншими суб'єктами газового ринку, які проводять діяльність з видобування

та постачання природного газу. Зазначені документи відповідають вимогам Кодексів газотранспортної системи та газорозподільних мереж, затверджених постанов НКРЕКП від 30 вересня 2015 року №2493 України (Додаток А) [171].

Однак, динамічність внутрішніх та зовнішніх змін вплинула на необхідність реформування нормативно-правового плацдарму діяльності газотранспортної системи в тому числі і газорозподільних підприємств.

Це призвело передусім до прийняття Закону «Про внесення зміни до Митного Кодексу України щодо створення передумов для нової моделі ринку природного газу» положення якого легалізують використанням в Україні бекхолу та дозволяють вдосконалити вторинну нормативно-правову базу, врегульовують взаємовідносини між суб'єктами на ринку газу та реформують Кодекс газотранспортної системи, Кодекс газорозподільних систем, Правила постачання природного газу [50, 148, 149].

Починаючи з 2017 року і до нині триває процес імплементації нормативно-правового реформування до потреб та норм Директив та Регламентів ЄС на основних засадах. Це питання доповнюється проблемами балансування газу в газотранспортній системі на регіональних газових ринках Європи з подобовим балансуванням та відповідно до Постанови НКРЕКП від 27 грудня 2017 було помінено Кодекс газотранспортної системи та Кодекс газорозподільних мереж, Кодекс газосховищ, договір про транспортування природного газу відносно надання номінації або реномінації, здійснення алокації, врахування замовниками послуг транспортування небалансів, фінансові можливості забезпечення оператора газотранспортної системи.

Змін зазнали і підходи НКРЕКП, що отримали вектор на майбутню стабілізацію та ефективне функціонування ринку газу і звичайно вдосконалення нормативно-правового базису задля лібералізації внутрішнього газового ринку країни [139].

Також важливим фактором впливу на взаємовідносини України з ЄС в

газових питаннях є захист інвестицій, що відображено у положеннях Договору до Енергетичної Хартії (ДЕХ) по виконанню зобов'язань, що набувають чинності для України як за Протоколом про приєднання до ДЕХ та і відповідно до затверджених положень угоди про асоціацію після 1 січня 2015 року.

Після приєднання України до Енергетичного співтовариства посилилася співпраця з ЄС відносно розбудови єдиного внутрішнього ринку, ключовим інструментом якого і стала якісна зміна регуляторів енергетичних та газових систем [139].

Вже в березні 2015 року, було затверджено Кабінетом Міністрів України план реформування газового сегменту країни, що передбачав внутрішню перебудову структури корпоративного управління компанії групи «Нафтогаз» у відповідності принципам корпоративного управління. Це було важливою умовою для надання кредиту ЄБРР та ЄІВ для модернізації газогону «Уренгой-Помари-Ужгород».

Постановою Кабінетом Міністрів України від 5 грудня 2015 року №1002 «Деякі питання вдосконалення корпоративного управління публічного акціонерного товариства “Національна акціонерна компанія Нафтогаз України” було передано 100% акцій «Нафтогазу», що належать державі від Міністерства енергетики та вугільної промисловості до Міністерства економічного розвитку та торгівлі. Постановою та положенням про наглядову раду компанії, положення про правління було затверджено статут «Нафтогазу» на напрями його реформування (Додаток А) [162, 204].

Відповідно наказу Міністерства економічного розвитку та торгівлі від 25.03.2016 р. №504 було утворено наглядову раду «Нафтогаз України» в чисельності п'яти осіб, три з яких є незалежними директорами. Повний склад наглядової ради було сформовано 21.04.2016 р. відповідно до наказу №725 [117, 139].

До 2015 року основним регулюючим документом функціонування ринку газу України був ЗУ «Про основи функціонування ринку природного

газу», однак його положення не відповідали змісту та цілям Третього енергетичного пакету та в 2015 році згідно постанови КМУ від 09.04.2015 р. № 329 було схвалено новий Закон «Про ринок природного газу», який в повній мірі відображає європейські наміри реформування внутрішнього ринку газу, та зветься «антимонопольним». Закон передбачає розподіл функцій на ринку газу та інструменти недопущення впливу кампаній які видобувають та постачають газові ресурси, що створює перспективність залучення інвесторів в українську газотранспортну систему [48, 55].

До основних положень Закону України «Про ринок природного газу» слід віднести: функціонування ринку природного газу на засадах конкуренції за умов прозорості, пропорційності та відсутності дискримінації;

Важливим кроком у реформуванні вітчизняного ринку газу стало заключення з наступним підписанням сторонами «Меморандуму про взаєморозуміння щодо відокремлення оператора газотранспортної системи України» (анбандлінгу) між двома наглядовими радами НАК «Нафтогаз України» [141]. Цей меморандум дозволить запровадити двосторонню систему анбандлінгу та ряду додаткових послуг, щоб відокремити оператора газотранспортної системи за моделлю ОП (відокремлена власність) та реалізувати раніше обумовлені міжнародні зобов'язання та положення вітчизняного законодавства до початку 2020 року. Виходячи з обставин, які сталися з Газпромом відносно не сприйняття нормативних підвалин Українського ринку транспортування та розподілу газу, вказаний документ дозволить пояснити необхідність використання системи анбандлінгу та запровадити потрібні зміни до контрактної угоди відносно транзиту з «Нафтогазом», який вступає в дію з 31 грудня 2019 року.

Спеціалізованим документом, який врегульовує взаємовідносини оператора газорозподільної системи (ГРС) із суб'єктами ринку природного газу є «Кодекс газорозподільних систем», який затверджений Постановою НКРЕКП від 30.09.2015 р. №2494 та набрав чинності 27.11.2015 р. Цей документ регламентує правові, технічні, організаційні та економічні правила

функціонування газорозподільних систем. Дія Кодексу поширюється на операторів газорозподільних систем, замовників доступу до їх приєднання, споживачів (в т.ч. побутових) об'єкти яких є підключеними до газорозподільної мережі та на їх постачальників.

Висновки до першого розділу

1. Окреслено роль інноваційної спрямованості, як основи поступального та виваженого і необхідного господарського розвитку будь-яких підприємницьких структур. Здійснено екскурс щодо сутті та значення «інновацій» з погляду багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, що дозволяє констатувати, що «інновація» - це новий підхід до моделювання, виробництва, збуту товарів, перемога над конкурентами. Водночас в результаті конкурентної боротьби є можливість отримати кінцевий інноваційний ефект, що проявляється в нових та вдосконалені старих товарів та продуктів на ринку, оновленого чи приналежного нового технологічного способу виробництва, що дозволяє з'ясувати основну рису інновацій, яка полягає в обґрунтуванні їх новітніх підходів організаційно-технічної та соціальної значимості і придатності до змін економічних систем.

2. Враховуючи різноманіття видів та форм інновацій нами було враховано певні критерії, які лягли в основу умовного поділу інновацій, що дозволило нам запропонувати видову класифікацію інновацій відносно наступних критеріїв: новизни, об'єкту реалізації, масштабності, результативності, ступенем впливу на виробничий процес та сферою застосування. Водночас, здійснений огляд природи походження, структури та видовості інновацій наштовхнули нас на зв'язок інновацій та суспільства крізь призму науково-технічних, організаційних, соціальних, виробничих видів діяльності. Дана аспектність дозволяє нам розглядати «дифузії інновацій» (трансферту на впровадження інновацій), як проміжної ланки поміж інноваційним процесом та суспільством. Відносно чисельності поглядів дослідників на інноваційний процес, нами запропоновано вважати під ним динамічність та безперервність етапів відтворення інноваційного ефекту в усій структурі підприємницької діяльності. В свою чергу, інноваційний процес є теж структурованою будовою з певними фазами свого протікання та отримання ефекту «дифузії інновацій».

3. Сформовано розуміння реалізованості виваженої інноваційної політики, яка стимулює широкий спектр пропозиції інноваційних ідей та попиту на них, формуючи для інновацій макроекономічне середовище. Важливе місце в інноваційній політиці належить інноваційній культурі, яка синтезує в собі економічні, соціальні, екологічні та інші складові та інфраструктурне середовище інноваційної діяльності. Зокрема, нами детально структуровано напрями діяльності інноваційної інфраструктури в умовах глибинного причино-наслідкового зв'язку між усталеними догмами та традиційними правилами поведінки та новими диференційованими підходами до осучасненого інноваційного відтворення. Відтак, пропонуємо розуміти під інноваційною політикою діяльності газорозподільних підприємств комплекс заходів внутрішньо-галузевих та регіонально-державних, які спрямовані на дотримання норм та принципів безперебійності та безпечності газорозподілу за умови їх стабільного функціонування на засадах підвищення конкурентоспроможності управління матеріально-технічною діяльністю, забезпечення трудовими ресурсами, вдосконалення енергетичного та фінансового потенціалу.

4. Розмежовано тлумачення категорії «конкурентоспроможність» за різнооб'єктністю, підходами та позицією розуміння, що дозволило нам виокремити виробничий (факторний) напрям (Д. Кісіт, А. Сміт, Е. Хекшер), напрям конкурентних переваг (Я. Жаліло, Я. Базиліок), раціоналістичний напрям (М. Портер, А. Ярош), напрям альтернативності підходів (Ф. Фатхудінов, А. Скопін, А. Селезньов, А. Гальчинський), напрям суперництва (А. Кобилянський, Т. Азоєв, І. Герчинов). Синхронізація існуючих поглядів дозволила нам запропонувати людиноцентриський підхід при аналізі «конкурентоспроможності» з огляду на економічну природу кожного з суб'єктів. Адже, кожен з них прагне до досягнення вигідної позиції на ринку шляхом використання досвіду інтелектуальних можливостей та комунікаційних вмінь. Ця особливість є домінантною в стратегіях розвитку підприємства в результаті впливу синергетичного ефекту досвідченості та

психологічної спрямованості виживання суб'єктів в соціальному середовищі. В свою чергу, це призводить до «ланцюгової реакції» на зайнятість населення, екологічної спрямованості, високого рівня доходності, тощо. Тому, резюмуємо, що «конкурентоспроможність» є системним поняттям здатним забезпечити конкурентні переваги у раціональному використанні необхідних ресурсів в умовах постійної уваги до людської особистості з врахуванням норм економічної безпеки на мікро, мезо та макрорівнях.

5. Зроблено огляд нормативно-правового супроводу інноваційної діяльності на газорозподільних підприємствах, куди слід віднести Конституцію України, Господарський Кодекс, ЗУ «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», ЗУ «Про інноваційну діяльність», ЗУ «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні», ЗУ «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Правовий Кодекс України». Вище перелічені документи дозволяють систематизувати умови сталості та ефективності функціонування газового ринку з подальшим його вдосконаленням та узгодженням відповідно діючого законодавства на правових засадах ЄС. Відтак, це дозволило нам стверджувати, що законодавчі процеси та нормативно регламентуючі документи стикаються з певною нестабільністю правового регулювання, що перешкоджає поширенню інноваційних рішень для малого та середнього підприємництва, будучи прерогативою виключно великого підприємництва. Це доводить те, що динамічність внутрішніх та зовнішніх змін вимагають постійного реформування нормативно-правового плацдарму діяльності газотранспортних та газорозподільних підприємств, зокрема щодо легалізації бекхолу та системи широкого використання анбандлінгу.

6. Охарактеризовано газорозподільні підприємства, як складові газотранспортної системи України. З'ясовано права та обов'язки суб'єктів господарювання газового ринку із з'ясуванням їх функціональних особливостей та ступеня готовності сприйняття інноваційних заходів. Після підписання Україною Енергетичної Хартії та положення про асоціацію,

розпочався відлік трансформації внутрішніх регіональних ринків розподілу та транспортування газових ресурсів стосовно розмежування видів діяльності зміни регуляторів. Цей процес триває і досі, який передбачає внутрішню перебудову структури управління газорозподільних підприємств, поетапну імплементацію нормативного досвіду країн Європейського Союзу та різностороннього сприяння підвищення власних конкурентоспроможних позицій.

Основні результати наукового дослідження, що отримані у даному розділі опубліковані автором у наукових працях [122, 123, 128 132 135 139].

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ ЗА УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Напрями впровадження інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах

Інноваційність, як рушійна сила будь-якої підприємницької структури, без сумніву фінансово доступна великим фірмам, які є локомотивами економічного розвитку. Так, величезні транснаціональні корпорації в умовах міждержавного суперництва постійно вдосконалюють інноваційні розробки технологічних, організаційних та збутових параметрів своєї діяльності.

З огляду на панування мережевих підприємницьких систем, інноваційність спроможна себе проявити в діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону України, як один з шляхів підвищення рівня їх конкурентоспроможності.

Відтак, запропонований нами територіально - системний підхід до приналежності саме зазначених обласних центрів до Західного регіону України обумовлений передусім соціальною та економічною однорідністю. Оскільки така діяльність газорозподільних підприємств окресленого нами регіону характеризується значним відставанням та відсутністю як інвестиційного, так і інноваційно активного інструментарію впровадження, що певною мірою і сприяло здійсненню даного дослідження.

Відтак, пропонуємо розуміти межі Західного регіону у восьми областях, серед яких: Волинська, Рівненська, Івано-Франківська, Тернопільська, Львівська, Закарпатська, Хмельницька, Чернівецька [121, 147, 148, 149].

Особливістю даного регіону є те, що шість областей з восьми існуючих, які входять до його складу є прикордонними, межуючи з іншими державами. Як слідство, перспективність соціально-економічного розвитку

даного регіону, значною мірою є залежним від стану взаємовідносин з сусідніми державами.

Окремою рисою Західного регіону України є те, що через його територію пролягають газові, нафтові, магістральні газопроводи та лінії транскордонного транспортування електричної енергії, а також пересікаються вздовж території регіону важливі міжнародні шляхи шосейного та залізничного сполучення [125, 148, 149].

Західний регіон України охоплює територію близьку 22% від загальної площі держави. Займає друге місце за показником кількості населення – 1040 тис. осіб. В межах Західного регіону знаходиться 298 населених пункти міського типу та велика кількість (найбільша) населених пунктів в сільській місцевості – 195.

Досліджуючи ефективність діючої на сьогодні організаційно-економічної системи управління інноваційно-інвестиційної діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону України, слід зробити оцінку наскільки ефективною є традиційна організаційно-економічна система управління підприємством, яка реалізується з використанням широкого спектра методів та форм господарської діяльності з метою забезпечення інноваційного розвитку.

Загалом, можна стверджувати, що під дією технологічних, науково-технічних, економічних, соціально-політичних, екологічних, демографічних, організаційно-правових та інших факторів впливу до сьогодні було недостатньо ефективно реалізовано основні підходи що забезпечуватимуть зростання ринку розподілу природного газу; не в повній мірі проаналізовано сильні та слабкі сторони функціонування газорозподільних підприємств, що функціонують на ринку розподілу природного газу, а також ринкових загроз та можливостей, що стимулюють, або ж навпаки ускладнюють інноваційну діяльність, вибір та оцінку найбільш ефективних шляхів реалізації їх інноваційного розвитку.

За основними напрямками розвитку газорозподільних підприємств Західного регіону України, слід виокремити наступні: науково-технічний, виробничо-господарський, збутовий, інноваційний, інвестиційний організаційно-технологічний. Зауважимо, що політика реалізації організаційно-технологічних рішень в діяльності газорозподільних підприємств розвивалася загалом недосить ефективно, особливо в частині планування та реалізації стратегічних рішень.

Газорозподільні підприємства Західного регіону, як і інші в державі майже позбавлені вільної реалізації наданих їм повноважень, а надмірне зосередження важелів управління та практично пряме втручання у процес прийняття стратегічних питань з боку НКРЕКП, а також Кабінету Міністрів України сприяють прийняттю поспішних рішень, оскільки вони часто-густо є обмеженими соціальним популізмом та політично-кон'юнктурними обставинами. Факт ухвалення Кабінетом Міністрів України «Концепції розвитку, модернізації і переоснащення газотранспортної системи та діяльності газорозподільних підприємств України на 2009-2015 роки», а також «План модернізації та реконструкції пріоритетних об'єктів газотранспортної системи України», які в принципі не знайшли своєї практичної реалізації є доказом цього [125, 158, 177].

На сьогодні існуючі газорозподільні підприємства, що функціонують в Західному регіоні України є досить обмежені у визначенні пріоритетів свого функціонування, оскільки тут збережене централізоване управління та його вагомий вплив зі сторони НАК «Нафтогаз України», Міністерства енергетики та захисту довкілля України, ПАТ «Укртрансгаз» та НКРЕКП (Додаток Б) [6, 112, 115, 116].

Відтак, вважаємо, що пріоритетним напрямом на газорозподільних підприємствах Західного регіону є формування організаційних систем управління та організаційно-економічних відносин задля реалізації інноваційної політики підвищення їх конкурентної спроможності. В свою чергу, організаційна система регіональних операторів газорозподільних

мереж характеризується значною статичністю, консервативністю, відсутністю окремих інноваційних підрозділів, а також має місце недосить активна орієнтація традиційних структурних підрозділів на реалізацію окремо виділених функцій, які пов'язані з їх інноваційно-інвестиційною діяльністю.

Відтак, для більш чіткого розуміння ієрархічної послідовності організаційних складових в структурі управління та функціонування газорозподільних підприємств – операторів газорозподільних мереж, що функціонують в Західному регіоні України було побудовано рисунок 2.1.

В структурі вище зазначеного рисунку можна спостерігати не досить потужну реалізацію таких управлінських функцій на кшталт:

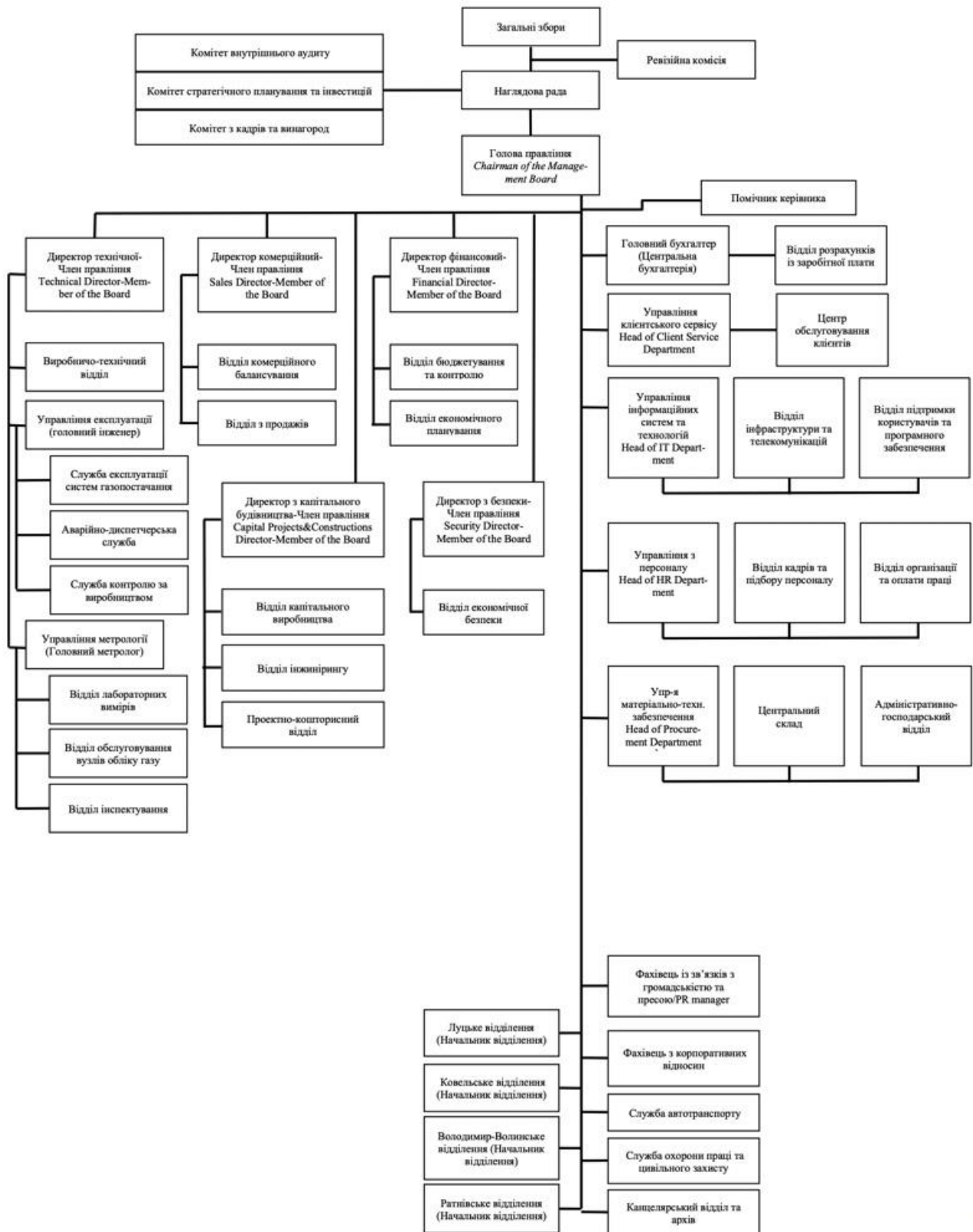
- пошук джерел і механізмів фінансово-ресурсного забезпечення;
- сировинне забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності.

Водночас, відсутніми є не лише підходи до формування оптимальної систематизації вище зазначених управлінських функцій, а також їх стратегічної системи та організації, а й структурні підрозділи, що б на пряму займалися питаннями формування та реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності.

Отже, в умовах економічної та політичної криз і зростання кількості чинників нестабільності зовнішнього середовища, доцільність реформування організаційних структур управління діючих газорозподільних підприємств Західного регіону обумовлюється зокрема потребами їх адаптації до сприйняття та активного використання типових організаційно-економічних інструментів забезпечення інноваційного розвитку у стані політичної та економічної криз і зростаючої нестабільності чинників зовнішнього середовища з метою підвищення рівня їх ринкової конкурентоспроможності [99, 129].

Дослідження можливих шляхів та підходів до стимулювання та заохочення інноваційних процесів на газорозподільних підприємствах що функціонують в Західному регіоні України, а також інструментів її вдосконалення доказало, що вони надалі є закостенілими та ґрунтуються

зокрема на традиційних системах щодо морального та матеріального стимулювання.

* Побудовано автором з використанням додатку Б та джерел: [74, 115, 129].

Рис. 2.1. Організаційна структура газорозподільних підприємств, що функціонують в Західному регіоні України

Також, можемо спостерігати й те, що на сьогодні має місце так звана певна інерція мислення, що сформувалося в силу відсутності необхідних знань та недовіри до підходів що сформувалися на основі змістовних та процесуальних теорій мотивації та небажання керівників низової та середньої ланок управління газорозподільними підприємствами Західного регіону України модифікувати набір стимулюючих важелів в діяльності регіональних підприємств розподілу природного газу.

Необхідність запровадження в дію функціонування стратегій реалізації інноваційної політики в діяльності на існуючих газорозподільних підприємствах Західного регіону України також доводять те, що на сьогодні є недостатньою ефективність системи внутрішнього контролю, що в свою чергу обумовлена такими складовими як: труднощами в отриманні оперативної інформації щодо реалізації на газорозподільних підприємствах інноваційних проектів; складністю здійснення стратегічного і оперативного контролю інвестиційної діяльності за відсутності інноваційної та інвестиційної стратегій; недосконалістю системи ведення внутрішнього документообігу щодо виникає в процесі реалізації інноваційної політики на ГРП та відсутністю заходів її стандартизації; нерозумінням та несприйняттям керівниками ГРП необхідності залучення ресурсів для створення систем внутрішнього контролю за процесами інноваційних рішень та забезпечення функціонування (Рис. 2.2).

Також, має місце низький рівень ефективності послідовності виконання та реалізації інноваційної політики газорозподільних підприємствах, що обумовлена ще й неврахуванням того, що методи та підходи реалізації внутрішніх інвестиційних рішень відрізняються в залежності від конкурентних позицій ГРП на ринку розподілу природного газу регіону.

Відтак, для успішного формування та реалізації інноваційного підвищення конкурентних позицій газорозподільних підприємств Західного регіону України є необхідним: залучення методів та інструментів планування конкурентної оцінки діяльності підприємств, постійного координування

ініціатив щодо інвестиційної альтернативи в ході конкурентного та стратегічного зростання газорозподільних підприємств; повної інформатизації газорозподільних підприємств, як складової інноваційної політики підвищення його конкурентоспроможності [15, 130, 154].

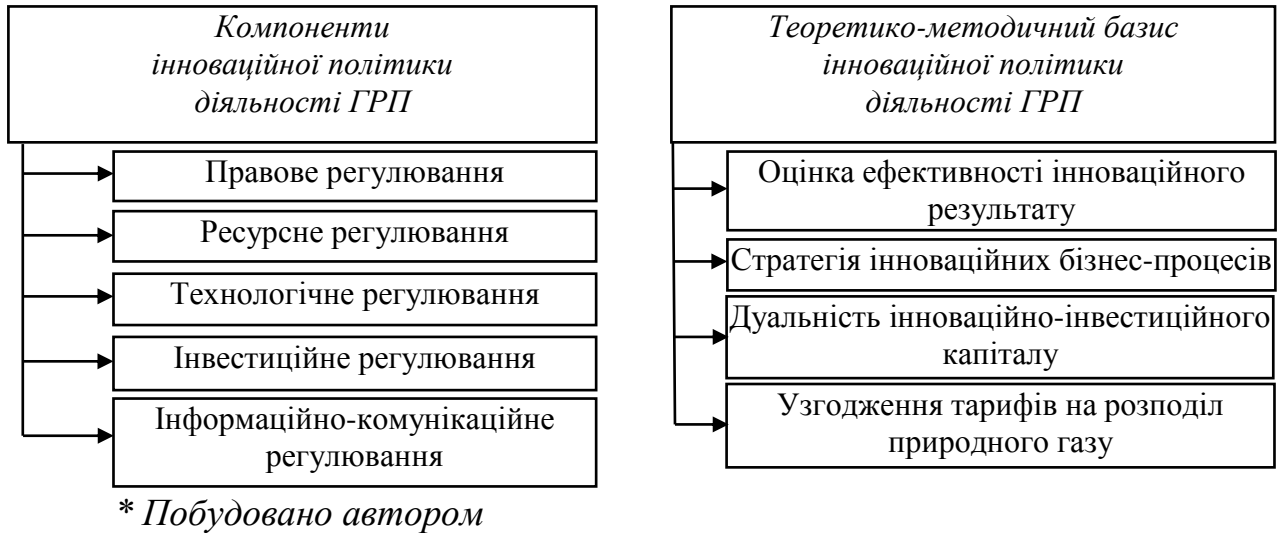

Рис. 2.2. Передумови формування інноваційної політики як складової конкурентоспроможності на газорозподільних підприємствах Західного регіону.

Вважаємо, що ефективність діяльності в процесі реалізації ринкових відносин в значній мірі залежить саме від обґрунтованості підвищення рівня та точності використання його інформаційного потенціалу, який має бути спрямований на забезпечення та підтримку впродовж тривалого проміжку часу належного рівня його конкурентоспроможності, а це можливо забезпечити саме шляхом інноваційності в процесі реалізації системи його управління.

Варто також зазначити й те, що першою з базових умов ефективного розвитку підсистеми інформаційного забезпечення інноваційної діяльності виступає залучення сучасних інформаційних технологій, а також спроможність підприємства до адаптації та легкої гнучкості у поставлених управлінських задачах за мінімальних витрат.

Наступним етапом забезпечення належного рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України шляхом реалізації його інноваційної політики вважаємо за необхідне здійснювати двостороннє узгодження роботи підрозділів котрі разом приймають участь у проекті, на кшталт:

- інженерного та конструкторського відділів, виробничого та технічного відділів; відділу матеріально-технічного постачання;
- забезпечувати моніторинг виконання календарного плану і бюджету реалізації різного роду проектів: термінів поставок, виплат, зміни заходів, приходу засобів тощо.

Варто також здійснювати постійний нагляд проектів за термінами виконання робіт, змістом та контролем втілення бюджетів інноваційно-інвестиційних проектів, розробку рекомендацій для прийняття управлінських рішень, розгляд відхилень, а також їх впливу на реалізацію інноваційної політики підвищення конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України.

Отже, можемо зробити висновок, що процес формування, вдосконалення та реалізації інноваційної політики підвищення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств потребує постійного нагляду та конкретизації, уточнення завдань інноваційного підвищення конкурентоспроможності, деталізації та структурування об'єктів та суб'єктів, відбору ефективного механізму моніторингу реалізації політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону [111, 131, 193].

Ще однією важливою складовою ефективності реалізації інноваційної політики забезпечення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України є своєчасність надходження інформаційного забезпечення та достовірність його джерел.

Отже, саме вищезазначені аспекти формують якість управлінських рішень та їх дієвість у визнанні напрямків реалізації інноваційної політики

підвищення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України, а це свідчить, що постає проблема відкриття релевантних та надійних інформаційних зародків, що здатні сприяти результативності в процесі підвищення їх конкурентоспроможності в умовах раптовості та високої прогнозованості векторів реалізації їх виробничо-комерційної діяльності [130, 153].

Отже, в результаті дослідження ефективності реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону встановлено, що на сучасному етапі їх формування ефективність використання інноваційної діяльності та практично всіх їх структурно-функціональних компонентів знаходиться на недостатньому для забезпечення належного рівня конкурентоспроможності.

Виходячи з вищесказаного, можна констатувати низьку інноваційну спрямованість газорозподільних підприємств Західного регіону України.

Вважаємо, що домінуючі чинники інноваційної активності, які є необхідними для розуміння сутності значення, слід групувати за мікро-, мезо- та макрорівнями. Зокрема, елементами *мікроекономічного* впливу пропонуємо вважати чинники, які чинять пряму або дотичну дію на направленість інноваційного розвитку формуючи натуральні, організаційні, соціальні, фінансові, кадрові, збутові та інформаційні інструменти. Водночас, *мезоекономічний* рівень охоплює систематизовані критерії організаційно-адміністративного, інституційного, інвестиційного та популяризаційного походження.

В свою чергу, *макроекономічний* рівень реалізації інноваційної активності поєднується, насамперед із формуванням та втіленням державної та регіональної політики, інституційним вдосконаленням інновацій, ефективністю реалізації методів та інструментів впливу.

Отже, вважаємо, що кардинальні організаційно-інноваційні зміни в діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону України виходячи із пріоритетів стратегічного розвитку, їх сучасного стану, існуючих

загроз та ризиків, які безпосередньо пов'язані із мінливістю зовнішнього середовища одночасно мають включати і мікроекономічний рівень, таким чином розвиваючи належне інноваційне середовище.

Разом з тим процес управління такими ефективними змінами на газорозподільних підприємствах Західного регіону потребує також вирішення ряду досить важливих питань, першочерговими з яких є: формування сучасної бази теоретико-методичного обґрунтування системних інноваційних заходів з обов'язковим врахуванням екстернальних та синергетичних форм, формування системи управління інноваційним розвитком газорозподільних підприємств Західного регіону з чинним інструментарієм управління інноваційними процесами; організаційно-інноваційне реформування тарифної політики в діяльності газорозподільних підприємств [37].

Також, на газорозподільних підприємствах Західного регіону України постійно мають місце «балансові втрати природного газу», які в середньому складають 0,5 % від фактичного надходження природного газу. Вони спричинені у зв'язку з недосконалим правовим регулюванням діяльності та функціонуванням учасників регіональних ринків транзиту та розподілу природного газу, а також спричинені неточністю обліку природного газу.

Невирішеним питанням на сьогодні залишається також фінансування енергозберігаючих заходів в системі розподілу серед споживачів природного газу [37].

Найбільшою ж проблемою що постає на сьогодні є дефіцит інвестиційних ресурсів, які необхідні для реалізації заходів щодо відновлення та модернізації газорозподільних мереж та газотранспортної системи [38].

Також, складність залучення інноваційно-інвестиційного капіталу в об'єкти газотранспортної та газорозподільної інфраструктури обумовлена дефіцитом у державному та обласному бюджетах необхідних коштів, а залучення приватного капіталу обмежується відсутністю дієвих та надійних механізмів, що б змогли забезпечити найбільш ефективне його використання

і гарантовано дозволяти б отримувати необхідну норму прибутку на інвестований капітал. З іншого боку, в силу особливостей функціонування регіональних газорозподільних мереж, інвестиційні проекти, що пов'язані з реконструкцією та модернізацією виробничих об'єктів характеризуються досить тривалим періодом окупності та потребують значних інвестицій.

Отже, в результаті проведеного теоретичного дослідження визначено необхідність в реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України, доведено необхідність практичної імплементації організаційно-управлінських, технологічних, фінансових, кадрових інновацій у діяльність газорозподільних підприємств з метою подолання сформованих негативних тенденцій, пов'язаних із входженням їх у стадію занепаду, та зміною вектору їх розвитку з орієнтацією на інноваційне відродження.

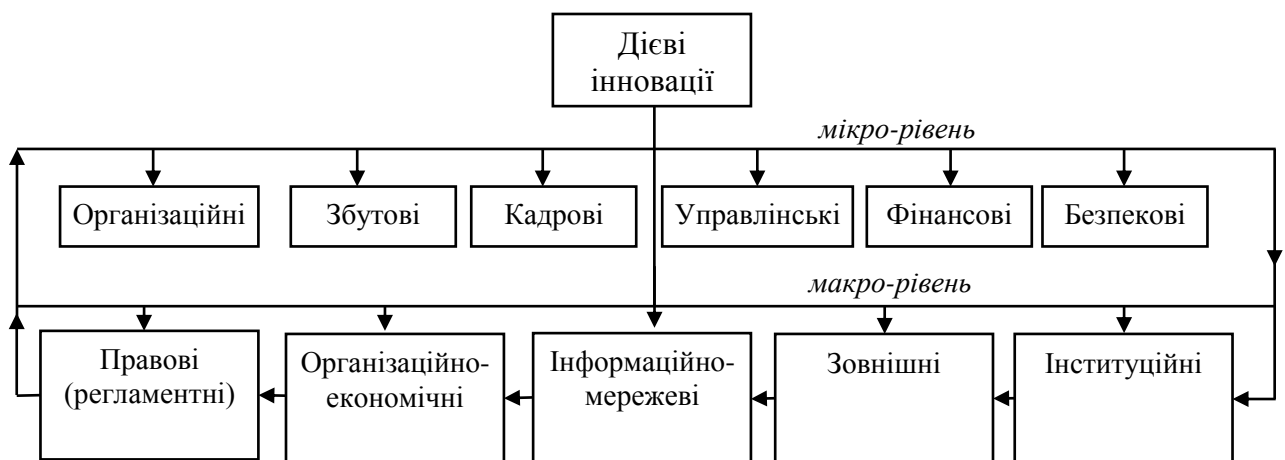
Діючі інновації передбачають широке використання нововведень, які охоплюють весь спектр бізнес-процесів підприємства, пріоритетом яких є удосконалення діяльності з метою вибору вектору орієнтації на споживачів газових послуг, і які спрямовані на досягнення синергетичного ефекту підприємства за рахунок ефективності діяльності всіх функціональних одиниць. Концепція ґрунтується на використанні дієвого та стадійного підходу, сутність якого у даному випадку полягає у комплексному розгляді взаємопов'язаних і взаємодіючих бізнес-процесів, об'єднаних у мережу, яка охоплює всі основні функції, що виконуються в підрозділах підприємства. Таким чином, сутність дієвого та стадійного підходу до управління полягає у формуванні множини бізнес-процесів як сукупності видів діяльності підприємства з подальшим управлінням цими ж процесами [130, 221].

Враховуючи те, що запропонований дієвий підхід пов'язаний із виникненням синергетичних зв'язків між процесами, в роботі, пропонується розглядати дієві інновації в рамках комбінованого процесно-синергетичного підходу, виділяючи такі їх види:

1) дієві інновації мікро-рівня: організаційні, збутові, кадрові, інформаційні, фінансові, безпечні.

2) процесні інновації макро- рівня: правові (регламентні), організаційно-економічні, інформаційно-мережеві, зовнішні, інституційні.

Системність дієвості та стадійності інноваційно-інвестиційної активності відтворення діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону України спричинило розгляд візуалізованої взаємоузгодженої класифікації інноваційної активності на мікро та макро- рівнях. Класифікацію дієвих інновацій відображено на рисунку 2.3.

* Удосконалено автором з використанням джерела: [190].

Рис. 2.3. Класифікація дієвих інновацій

Відтак, передумови формування інноваційної політики з метою підвищення рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України дозволяють стверджувати про синергетичний ланцюговий ефект між складовими інноваційної політики (правові, технологічні, ресурсні, інформаційно-комунікативні та інвестиційні складові) та теоретико-методологічного базису.

Зокрема, під оцінкою ефективності інноваційного результату ми розуміємо ретроспективу ефективності функціонування газорозподільних підприємств Західного регіону в напрямі їх якісних та кількісних змінних позицій відносно понесених витрат на інноваційні цілі. В свою чергу, стратегія інноваційних бізнес-процесів охоплює системність послідовних

заходів формування конкурентного середовища в контексті впливу чинників мікро та макро- рівня.

В свою чергу, дуальність інноваційно-інвестиційного капіталу на газорозподільних підприємствах Західного регіону України передбачає створення комплексу як внутрішніх (на рівні підприємства), так і зовнішніх умов для залучення такого капіталу з метою вирішення завдань інноваційного розвитку шляхом часткової (точкової, вибіркової) приватизації існуючих газорозподільних потужностей в межах діючих підприємств, які потребують капітального ремонту, модернізації, технічного переоснащення, а також створення нових об'єктів логістичного та розподільного характеру.

Застосування зазначеної концепції не заперечує збереження статусу газорозподільної системи та газорозподільних мереж України в цілому, однак допускає існування окремих виробничих об'єктів та технологічних комплексів, що знаходяться у приватній власності, які в принципі відповідають світовій практиці та росту процесів формування газотранспортних потужностей у різних державах світу з поступовою зміною форм власності та підпорядкуванню цих процесів домінанті економічної доцільності та ефективності залежно від етапності розвитку регіональних ринків розподілу та транспортування природного газу. Проте запровадження даного напрямку вимагає змін у зовнішньому правовому полі (нормативно-правове та законодавче забезпечення), а також змін у механізмі управління інноваціями та інвестиційними процесами на рівні газорозподільних підприємств Західного регіону [130, 131].

Наступним елементом, що на нашу думку формує структуру теоретико-методичного підґрунтя організаційно-економічного механізму управління інноваційними процесами є підхід щодо уніфікації тарифів та розподілу газу, який дозволить виділити окремі структурні складові тарифів з прив'язкою їх до окремих виробничо-комерційних процесів чи частин таких процесів. Практична реалізація зазначеного підходу дозволить сформувати механізм розподілу загальної тарифної виручки, отриманої

газорозподільними підприємствами чи оператором газотранспортної системи, між суб'єктами господарювання пропорційно до обсягів наданих ними послуг чи окремих складових цих послуг або ж на інших засадах, що не суперечать чинному законодавству. При цьому підхід повністю інтегрується з більшістю відомих методик розрахунку тарифів, що застосовуються у європейській та світовій практиці. Те ж саме стосується і методики, яка застосовується в Україні при розрахунку тарифної виручки від надання послуг з постачання природного газу.

Отже, результатом проведеного нами аналізу інноваційних напрямів на газорозподільних підприємствах слід розуміти оцінку ефективності дієвих інновацій, дуальність приватного інвестиційно-інноваційного ресурсу та підходи щодо уніфікації тарифів по газорозподілу.

2.2 Методичні та практичні підходи до визначення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств

Як вже було нами відзначено, на сьогодні, актуальним є питання щодо формування та наступної реалізації системної та інноваційної політики підвищення конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України.

На сьогодні має місце велика кількість різноманітних підходів, що дозволяють в результаті аналізу визначити ступінь конкурентоспроможності не лише окремо взятого господарюючого суб'єкта, а й окремого ринку на якому він функціонує; в межах національного, або регіонального масштабів.

До прикладу, вчена С.В. Груб'як в своїх наукових працях зазначала, що саме ціни на спожитий природній газ віддзеркалюють ефективність діяльності газорозподільних підприємств, адже є «основним» показником. До методик, що вченою було застосовано слід віднести: «діюча методика визначення тарифів, яка базується на врахуванні інтересів виробників» [29].

За умови використання саме такого «рішення», на нашу думку рівень незадоволення з боку споживачів лише зростатиме, адже неминуче підвищуватимуться тарифи на послуги газопостачання та на сам природній газ для населення.

В свою чергу вчений Л.А. Тарасенко, в свої працях притримувався точки зору щодо можливості та доцільності поділу процесу визначення рівня ефективності діяльності організації на наступні складові: «аналітичне дослідження відносного становища що має місце на певний момент часу; оцінка динаміки показників що є в наявності; за результатами аналізу пошук потенційних можливостей» [134, 199].

Разом з тим, якщо вести мову про безпосередню діяльність газорозподільних підприємств, слід звернути увагу на наукові напрацювання О.Я. Савко. На думку якого, саме фінансове положення організації віддзеркалює насправді в найбільшій мірі об'єктивні значення показників щодо діяльності підприємства. Саме «фінанси – є інтегральним значенням». Зміст цієї категорії в свою чергу полягає в ґрунтовному аналітичному дослідженні показників платоспроможності та фінансової стійкості. Це, в свою чергу створює інформаційний базис для визначення значень щодо поточного, а також стратегічного управління фінансовими, матеріальними та організаційними ресурсами газорозподільного підприємства та показників його конкурентної спроможності [185].

2.2.1. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України

Отже, за результатами дослідження вже існуючих напрацювань та підходів що реалізовувалися провідними вченими в процесі всебічного дослідження газорозподільних підприємств, як господарюючих суб'єктів та їх господарської діяльності, а також з врахуванням «обмеженості» доступу до інформаційного забезпечення щодо їх діяльності, динаміки за період 2014-

2018 років щодо діяльності ринку природного газу в державі за обласним розподілом – Західної України, нами було прийнято рішення, щодо визначення наступних показників, що згідно нашого переконання є основними формоутворюючими чинниками реалізації інноваційної політики. Передусім вони покликані віддзеркалювати *основні складові та критерії «інтегральної» конкурентоспроможності газорозподільних організацій*, серед яких наступні [34, 151, 191]:

1. Значення абсолютного показника діяльності газорозподільних підприємств з наступними його складовими елементами:

1. *матеріально-технічне забезпечення*. Загальний обсяг запасів. Вартість основних засобів. Вартість незавершених капітальних інвестицій. Наявність та кількість власних джерел та довгострокових позикових джерел формування запасів. Наявність власних коштів для формування запасів. Вартість газорозподільного обладнання. Матеріальні витрати;

2. *забезпечення трудовим потенціалом*. Фонд оплати праці. Середні значення чисельності працівників, заробітної плати на газорозподільному підприємстві. Середнє значення заробітної плати в сферах постачання газу, електроенергії, кондиціонованого повітря та пари;

3. *енергетичне забезпечення (енергетичний потенціал)*. Доходи від вартості розподілу та постачання природного газу. Дохід від газопровідних робіт та роздрібною торгівлі. Собівартість природного та скрапленого газу. Чистий дохід від продажу природного газу. Обсяги розподілу, а також постачання природного газу. Обсяги роздрібною торгівлі природним газом;

4. *фінансове забезпечення*. Нерозподілений прибуток, непокритий збиток. Величина активів, зобов'язань та власного капіталу. Собівартість реалізованої продукції.

2. Значення відносних показників діяльності газорозподільних підприємств з наступними його складовими елементами:

- *енергетичне забезпечення (енергетичний потенціал)*. Темпи приросту: собівартості скрапленого газу та природного газу, чистого доходу від продажу скрапленого та природного газу, доходів від роздрібної торгівлі природнім газом та обсягів його роздрібної торгівлі, доходів від вартості розподілу та постачання природного газу;

- *забезпечення трудовим потенціалом*. Результати співставлення показника середньої місячної зарплати на підприємстві в регіоні. Темпи приросту обсягів фонду по оплаті праці та середньооблікової чисельності штатних працівників;

- *матеріальне забезпечення*. Значення даного показника відображено у відносному значенні показника оцінки майнового стану, а також ефективності використання майна газорозподільного підприємства. Методика та послідовність розрахунку показника майнового стану газорозподільного підприємства, а також ефективності його практичного використання має наступний вигляд (Додаток Б,В,Г,Д,Е) [108, 115, 119, 165, 186, 201]:

Коефіцієнт мобільності (Км). Віддзеркалює рівень мобільності активів підприємства. Позитивним являється – підвищення коефіцієнта. Розраховується:

$$K_m = \frac{\text{Оборотні активи.Ф.№1.(р.1195)}}{\text{Активи.Ф.№1.(р.1300)}}, \quad (2.1)$$

Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз). Окреслює ту частку вартості основних засобів, що було списано на витрати виробництва за попередні періоди. Негативна тенденція – підвищення показника зносу в динаміці. Рекомендованим є значення <0,5. Розраховується:

$$K_z = \frac{\text{Знос основ.зас.Ф.№1.(р.1012)}}{\text{Первіс.варт.осн.зас.Ф.№1.(р.1011)}}, \quad (2.2)$$

Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр). Віддзеркалює частину основних засобів, що є придатною для експлуатації. Розраховується:

$$K_{\text{пр}} = \frac{\text{Зал.варт.осн.зас.Ф.№1.(р.1010)}}{\text{Первіс.варт.осн.зас.Ф.№1.(р.1011)}}, \quad (2.3)$$

Коефіцієнт співвідношення необоротних та оборотних активів (Ке). Позитивним значенням рахуємо факт підвищення коефіцієнта, що вказує на збільшення рівня ліквідності балансу. Розраховується:

$$K_e = \frac{\text{Оборотні активи Ф.№1.(р.1195)}}{\text{Необоротні активи.Ф.№1.(р.1095)}}, \quad (2.4)$$

Фондомісткість (Фм). Характеризує показник вартості основних засобів, що припадає на гривню доходу. Позитивною вважаємо – тенденцію зменшення показника. Розраховується:

$$F_m = \frac{\text{Залиш.варт.осн.зас.Ф.№1.(р.1010)}}{\text{Чистий дохід.Ф.№2.(р.2000)}}, \quad (2.5)$$

Фондовіддача (Фв). Ілюструє, яка саме частка доходу припадає на 1 гривню від вартості основних засобів. Вважаємо позитивною характеристикою підвищення значення коефіцієнта. Розраховується:

$$F_v = \frac{\text{Чистий дохід.Ф.№2.(р.2000)}}{\text{Залиш.варт.осн.зас.Ф.№1.(р.1010)}}, \quad (2.6)$$

- *фінансове забезпечення*. В свою чергу, віддзеркалення даного значення напряду простежується у відносних показниках фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності газорозподільного підприємства. Пропонуємо розглянути більш детально методичні підходи до визначення значень даних показників:

а) відносний показник фінансової стійкості газорозподільного підприємства. Не секрет, що однією, з найбільш значущих характеристик, що б відображали фінансове положення газорозподільних підприємств є його фінстійкість. Адже саме вона є на пряму пов'язаною з рівнем залежності від інвесторів та потенційних кредиторів та характеризується базуючись на пропорційності співвідношення між позиковим капіталом та власними коштами. Іншими словами, під поняттям фінстійкості газорозподільних підприємств розуміють забезпечення витрат та запасів для їх задоволення джерелами фінансового ресурсу.

В свою чергу, аналіз фінстійкості газорозподільного підприємства ставить за мету дослідження показників з боку відповідності та пропорційності джерел фінансів для формування запасів та забезпечення поточних і потенційних витрат. Відтак, фінстійкість газорозподільного підприємства – це співвідношення показників, за умов якого обсяги його активів є достатніми для покриття всіх взятих на себе зобов'язань.

Дослідження та аналіз показників динаміки стабільності та фінансової стійкості газорозподільного підприємства дає змогу визначити тенденції та оцінити становище змін у фінансовій стійкості любого виду діяльності підприємства, а також передбачити потенційні резерви збільшення стабільності в сфері фінансів. Методика та послідовність розрахунків відносних показників фінансової стійкості газорозподільного підприємства що базується на обчисленні широкого спектра коефіцієнтів, а також ефективності їх практичного використання має наступний вигляд (Додаток Б,В,Г,Д,Е [108, 115, 119, 165, 186, 201]).

Коефіцієнт фінансового левериджу (фінансового ризику) (Кфл). Ілюструє пропорційність власних коштів та залученого капіталу. За допомогою використання даного коефіцієнта є можливість реалізувати в найбільшій мірі узагальнену оцінку показника фінансової стійкості газорозподільного підприємства, адже саме він ілюструє співвідношення залучених коштів відносно одиниці особистих коштів.

$$K_{\text{фл}} = \frac{\text{Позиковий капітал.Ф.№1.}(p.1595+p.1695+p.1700)}{\text{Власний капітал.Ф.№1.}(p.1495)}, \quad (2.7)$$

Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз) є оберненим відносно коефіцієнта фінансової незалежності. Підвищення значення даного показника в динамічному масштабі підтверджує розширення частки запозиченого ресурсу в структурі фінансування газорозподільного підприємства, або ж іншими словами – втрату фіннезалежності. Нормативним значенням даного показника вважаємо <2. У випадку ж, якщо його значення зменшується до 1, в такому випадку це є свідченням, що власники газорозподільних підприємств в повній мірі забезпечують фінансування його функціонування.

$$K_{\text{фз}} = \frac{\text{Валюта балансу.Ф.№1.}(p.1900)}{\text{Власний капітал.Ф.№1.}(p.1495)}, \quad (2.8)$$

Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) (Ка). Відображає, частку активів ГРП, що було сформовано за власні кошти. Критичним значенням даного коефіцієнта є 0,5.

$$K_{\text{а}} = \frac{\text{Власний капітал.Ф.№1.}(p.1495)}{\text{Валюта балансу.Ф.№1.}(p.1900)}, \quad (2.9)$$

Коефіцієнт фінансової стійкості (Кфс). Ілюструє частку активів балансу, що було утворено за рахунок надійних та стійких джерел фінансування.

$$K_{\text{фс}} = \frac{\text{Позиковий капітал.Ф.№1.}(p.1495+p.1595)}{\text{Власний капітал.Ф.№1.}(p.1900)}, \quad (2.10)$$

Коефіцієнт платоспроможності (покриття) (Кп). Відображає рівень спроможності газорозподільного підприємства до покриття боргів за рахунок власного капіталу.

$$K_p = \frac{\text{Власний капітал.Ф.№1.(р.1495)}}{\text{Позиковий капітал.Ф.№1.(р.1695+р.1595+р.1700)}}, \quad (2.11)$$

Коефіцієнт спроможності самофінансування (Ксс). Характеризує наявність в газорозподільного підприємства достатніх обсягів оборотного капіталу для забезпечення фінансування його потреб в процесі поточної діяльності.

$$K_{ss} = \frac{\text{Оборотний капітал.Ф.№1. (р.1495+р.1595)-р.1095}}{\text{Валюта балансу.Ф.№1.(р.1900)}}, \quad (2.12)$$

б) відносний показник рівня рентабельності газорозподільного підприємства. Відомо, що рентабельність – за своїм змістом є відносним показником, що окреслює показник рівня окупності, або ж прибутковості окремих складових сукупних витрат, а також процесу виробництва підприємства. Визначення рівня рентабельності газорозподільного підприємства дозволить охарактеризувати основні показники що її відображають та зробити відповідні заключення [124, 129]. Методика та послідовність розрахунків в процесі визначення рівня рентабельності газорозподільного підприємства, а також ефективності їх практичного використання має наступний вигляд (Додаток Б,В,Г,Д,Е) [108, 115, 119, 165, 186, 201].

Рентабельність послуг та робіт (продукції) (Рпр). Ілюструє який обсяг продукції було отримано газорозподільним підприємством в розрахунку на одну гривню втрат що було понесено в процесі виробництва. Ніж вищим є значення показника, тим кращим та більш позитивним є його значення.

$$R_{\text{пр}} = \frac{\text{Валовий прибуток.Ф.№2.(р.2090)}}{\text{Собівар.реалі.прод.Ф.№2.(р.2050)}}, \quad (2.13)$$

Рентабельність продажів. Допомогає побачити обсяги прибутків, які надходять до газорозподільних підприємств з кожної 1 гривні відносно продажу послуг та готової продукції. Ніж вище значення, тим краще.

$$\frac{\text{Валовий прибуток.Ф.№2.(р.2090)}}{\text{Виручка від реаліз.продук.Ф.№2.(р.2000)}}, \quad (2.14)$$

Рентабельність активів (R_a). Значення даного коефіцієнта відображає кількість прибутку, що припадає на одну гривню активів газорозподільних підприємств та характеризує рівень ефективності управління діяльністю газорозподільних підприємств. Ніж вище показник, тим краще.

$$R_a = \frac{\text{Чистий прибуток.Ф.№2.(р.2350)}}{\text{Вартість активів.Ф.№1.(р.1900)}}, \quad (2.15)$$

Рентабельність власного капіталу ($R_{\text{вк}}$). Значення даного коефіцієнта відображає обсяги отриманого прибутку у розрахунку на 1 гривню власного капіталу. Ніж вище значення, тим краще.

$$R_{\text{вк}} = \frac{\text{Чистий прибуток.Ф.№2.(р.2350)}}{\text{Власний капітал. Ф.№1.(р.1495)}}, \quad (2.16)$$

Час окупності власного капіталу (Човк). Значення даного коефіцієнта відображає за який саме час власний капітал газорозподільних підприємств може бути компенсованим за рахунок чистого прибутку.

$$\text{Човк} = \frac{\text{Власний капітал.Ф.№1.(р.1495)}}{\text{Чистий прибуток.Ф.№2.(р.2350)}}, \quad (2.17)$$

Час окупності капіталу (Чок). Значення даного коефіцієнта відображає за який саме час фінансовий ресурс, що було інвестовано в активи газорозподільні підприємства може бути компенсований за рахунок чистого прибутку підприємства.

$$\text{Чок} = \frac{\text{Валюта балансу.Ф.№1.(р.1900)}}{\text{Чистий прибуток.Ф.№2.(р.2350)}, \quad (2.18)$$

в) відносний показник ділової активності. Оцінка рівня ділової активності дасть змогу здійснити аналіз рівня ефективності основної діяльності що здійснює газорозподільне підприємство, яке характеризується інтенсивністю обороту ресурсів організації.

В свою чергу, відомо, що рівень ефективності діяльності газорозподільних підприємств визначається саме темпами та прискоренням обороту ресурсів, що на пряму впливає на зростання відповідних показників діяльності організації. В цей же час слід відмітити, що на сьогодні не існує нормативного, або ж стандартного значення показників діяльності газорозподільних підприємств, але є розуміння того – ніж більшою є інтенсивність обороту ресурсів газорозподільних підприємств, тим є краще.

Нарощення темпу обороту ресурсів газорозподільних підприємств, на ряду з високим рівнем прибутковості є «другим» важелем покращення його фінансового стану. Адже низький рівень значення коефіцієнтів обороту активів підприємства свідчить в свою чергу про не високий рівень ефективності експлуатації виробничих потужностей, недостатню завантаженість газорозподільних підприємств, а також збільшення дебіторської заборгованості [124, 129].

Методика та послідовність аналізу в процесі визначення рівня ділової активності газорозподільного підприємства, а також ефективності його практичного використання має наступний вигляд (Додаток Б,В,Г,Д,Е) [108, 115, 119, 165, 186, 201]:

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз). Ілюструє в кількісному виразі, як часто за певний проміжок часу виникає факт заборгованості газорозподільних підприємств, що в результаті ним сплачується. Підвищення значення даного показника (коефіцієнта) може відобразити факт покращення виконання платіжних зобов'язань в процесі взаємовідносин з бюджетними організаціями, кредиторами та постачальниками, або ж зменшення обсягів закупівель з відстрочкою сплати.

$$\text{Кокз} = \frac{\text{Собівартість продукції. Ф.№2. (р.2050)}}{\text{Кредиторська заборгованість. Ф.№2 (\sum(\text{р.1605}-\text{р.1650})+2.\text{р.1690}+\text{р.1700})}}, \quad (2.19)$$

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз). Відображає, на скільки виручка перевищує показник дебіторської заборгованості. Підвищення рівня значення даного показника підтверджує факт випадків збуту продукції з можливістю відстрочки платежу за вартістю угод, за строками, а також поліпшення платіжної дисципліни. Відтак, позитивним є факт динамічного підвищення значення даного показника.

$$\text{Кодз} = \frac{\text{Чистий дохід. Ф.№2. (р.2000)}}{\text{Дебіторська заборгованість. Ф.№1 (\sum(\text{р.1120}-\text{р.1155})}}, \quad (2.20)$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів (Кооа). Відображає кількість оборотів за певний період обігових коштів, а також обсяг виручки, що припадає на одну гривню обігових ресурсів.

$$\text{Кооа} = \frac{\text{Чистий дохід. Ф.№2. (р.2000)}}{\text{Оборотні активи. Ф.№1 (р.1195)}}, \quad (2.21)$$

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк). Саме даний коефіцієнт віддзеркалює інтенсивність обігу власного капіталу організації. Позитивною вважається динаміка до зростання.

$$Kовк = \frac{\text{Чистий дохід. Ф.№2. (р.2000)}}{\text{Власний капітал. Ф.№1 (р.1495)}}, \quad (2.22)$$

Коефіцієнт оборотності активів (Коа). Даний коефіцієнт ілюструє інтенсивність обігу сукупного капіталу організації. Факт підвищення рівня обігових активів за умов прибутковості підприємства є позитивним значенням.

$$Коа = \frac{\text{Чистий дохід. Ф.№2. (р.2000)}}{\text{Вартість активів. Ф.№1 (р.1900)}}, \quad (2.23)$$

Середнє значення тривалості обігу кредиторської заборгованості (Сзтокз). Даний показник ілюструє погашення газорозподільним підприємством кредиторської заборгованості в «усереднений» період.

$$Сзтокз = \frac{\text{Кількість днів у звітному періоді. (360)}}{\text{Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. (Кокз)}}, \quad (2.24)$$

Середнє значення тривалості обігу дебіторської заборгованості (Сзтодз). Даний показник ілюструє «усереднений» термін погашення дебіторської заборгованості. Позитивним вважаємо значення даного коефіцієнта, що направлено в бік зменшення.

$$Сзтодз = \frac{\text{Кількість днів у звітному періоді. (360)}}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості. (Кодз)}}, \quad (2.25)$$

Середнє значення тривалості обігу оборотних активів (Сзтооа). Даний показник ілюструє «усереднене» значення тривалості обігу оборотних активів, а також відображає необхідну кількість днів для їх трансформації в грошовий вираз.

$$Сзтооа = \frac{\text{Кількість днів у звітному періоді. (360)}}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотних активів. (Кооа)}}, \quad (2.26)$$

Середнє значення тривалості обороту власного капіталу газорозподільного підприємства (Ковк). Даний показник ілюструє кількість календарних днів за період в який було перетворено в грошовий вираз власний капітал організації.

$$\text{Ковк} = \frac{\text{Кількість днів у звітному періоді. (360)}}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотних активів. (Ковк)}}, \quad (2.27)$$

Середнє значення тривалості обороту активів, календарні дні (Сзтоа.кд). Даний показник віддзеркалює часову тривалість обігу активів газорозподільного підприємства, що є необхідною для їх трансформації в грошовий вираз.

$$\text{Сзтоа.кд} = \frac{\text{Кількість днів у звітному періоді. (360)}}{\text{Коефіцієнт оборотності активів. (Коа)}}, \quad (2.28)$$

3. Значення показника ризику газорозподільних підприємств з наступними його складовими елементами:

а) Ризик ліквідності. Відомо, що одним з найбільш важливих показників значення фінансового становища газорозподільного, як і будь-якого іншого підприємства є ліквідність, що полягає в спроможності газорозподільних підприємств в любий момент розрахуватися за зобов'язаннями що мають місце на певний момент часу за рахунок активів, що розміщені на його балансі. В свою чергу, аналіз ліквідності значно розширюється за рахунок аналізу платоспроможності газорозподільних підприємств, що і віддзеркалює можливість газорозподільного підприємства в повній мірі своєчасно розрахуватися за своїми фінансовими зобов'язаннями, що виникли як слідство фінансово-кредитної операційної діяльності на засадах строковості [124, 129].

Різностороннє аналітичне дослідження широкого спектра показників ліквідності, а також платоспроможності газорозподільного підприємства

дасть змогу реалізувати оцінку становища та засад ліквідності газорозподільних підприємств, а також його кредитної платоспроможності, окреслити недоліки, ліквідація яких забезпечить стабільне підвищення рівня зазначених показників. В свою чергу, до основних характеристик-показників рівня ліквідності газорозподільного підприємства відносяться наступні (Додаток Б,В,Г,Д,Е) [108, 115, 119, 165, 186, 201]. Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл). Даний показник відображає рівень ймовірності та можливості погашення газорозподільним підприємством взятих на себе поточних зобов'язань. В тому числі в рахунок дебіторської заборгованості та грошового ресурсу. Вважаємо, що оптимальне значення зазначеного показника знаходиться в межах значення коефіцієнта 0,7-0,8.

$$\text{Кшл} = \frac{\text{Гроші} + \text{пот.фін.інвест.} + \text{одержані векселі} + \text{дебітор.заборг.} \text{ Ф№1. (р.1165+1160+(1120+...+1155))}{\text{Поточні зобов'язання.} \text{ Ф№1. (р.1695+1700)}}, (2.29)$$

Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл). Відображає наявність достатнього обсягу оборотних активів газорозподільного підприємства для погашення його поточних зобов'язань. Вважаємо, що значення даного показника повинно знаходитися вище позначки – 1.

$$\text{Кпл} = \frac{\text{Оборотні актив} + \text{Необоротні активи для продажу.} \text{ Ф№1. (р.1195+1200)}}{\text{Поточні зобов'язання.} \text{ Ф№1. (р.1695+1700)}}, (2.30)$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал). Характеризує, який саме обсяг (частка) взятих на себе поточних зобов'язань може бути відшкодовано одномоментно доступним фінансовим ресурсом. Вважаємо нормальним значення показника даного коефіцієнта на рівні вищому ніж 0,2-0,35.

$$\text{Кал} = \frac{\text{Гроші} + \text{Поточні фінансові інвестиції.} \text{ Ф№1. (р.1165+1600)}}{\text{Поточні зобов'язання.} \text{ Ф№1. (р.1695+1700)}}, (2.31)$$

б) Кредитний ризик. Даний тип ризику включає в себе фінінструменти, що потенційно можуть створювати досить відчутний кредитний ризик. До нього зазвичай відносять грошові кошти та їх еквіваленти в інших матеріальних виразах, а також дебіторську заборгованість.

Керуючись інформаційним забезпеченням, що знаходиться у вільному доступі зокрема в частині «Приміток» щорічної фінансової звітності газорозподільних підприємств Західного регіону України нами було використано показник частки грошових коштів, а також їх еквівалентів, що сконцентровано в одній фінансовій установі, (%).

4. Значення показника ринку розподілу природного газу. Спираючись на той факт, що у вільному доступі перебуває незначна кількість інформаційного ресурсу, щодо функціонування ринку розподілу природного газу окремо за регіонами та областями, нами було використано показники що відображено в щорічній звітності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, серед яких: протяжність газорозподільних мереж, що перебувають в приватній, комунальній та державній формах власності (км.); загальна протяжність газорозподільних мереж, (км.); тарифи на послуги розподілу серед споживачів природного газу, (грн. за 1000 куб. м.) [124, 129].

В той же час, не менш доцільно нами було використано широкий спектр статистичної інформації, що також знаходиться у відкритому доступі на ресурсі Держкомстату України, серед якої наступна: загальний обсяг призначеної субсидії для населення з метою відшкодування їм витрат на оплату послуг житлово-комунального характеру, (тис.грн.); кількість домогосподарств, яким було призначено субсидії для населення з метою відшкодування їм витрат на оплату послуг житлово-комунального характеру, (тис. грн.); кількість домогосподарств, яким було призначено субсидії готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, (тис.грн.); капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, (тис.грн.); загальна сума призначених субсидій в готівковій формі з метою придбання газу

(скрапленого), а також рідкого та твердого пічного палива, (тис.грн.); постачання природного газу, електричної енергії, пари, кондиційованого повітря, (тис.грн.); постачання природного газу, електричної енергії, пари, кондиційованого повітря, до загального обсягу за областями (обласними газорозподільними підприємствами), (%). Чистий прибуток та збиток на одну просту акцію, (грн.). (Додаток Б,В,Г,Д,Е) [5, 119, 201].

Відтак, задля реалізації найбільш об'єктивних розрахунків та однозначного підходу до порівняння кожного з вище зазначених показників між одним-одним, кожен з показників x_j повинен бути уніфікованим, або ж, іншими словами, приведений до наступного інтервалу – $0 \leq x_j \leq 1$, причому $x_j = 1$ відповідатиме в найбільшій мірі оптимальним значенням зазначеного показника, а в свою чергу $x_j = 0$ – буде найбільш неприйнятним його значенням, де x_j – як і було вже відзначено є нормованим значенням. Отже, пропонуємо дане значення назвати «індикатором первинного показника» – x_j^6 [17].

Відтак, наступним кроком, після нормалізаційних дій відносно значень кожного із окресленої системи первинних показників фінансово-економічного становища і діяльності газорозподільних підприємств та організацій нами було прийнято рішення про визначення інтегрального індексу зазначеної системи. Даний індекс обчислюється як узагальнена сума нормалізованих величин з певними окремо визначеними ваговими коефіцієнтами. Про те, відзначимо, що у випадку проведення нами розрахунків, дані вагові коефіцієнти були однаковими:

$$I = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m k_j \bar{x}_{ij}, \quad (2.32)$$

Де k_j – вагові коефіцієнти, що визначають ступінь внеску j -ого показника в інтегрований індекс i -ого періоду, x_{ij} – нормалізовані значення показників x_{ij} . [17].

Отже, вищезазначений інтегральний показник I дорівнює -1 в той момент, коли всі x_{ij} набувають «найбільш оптимальних», або ж найкращих своїх значень, та -0 , якщо показники є вкрай негативними.

При цьому ж, посеред всіх даних статистичних значень щодо зміни в часі заданого значення показника знаходимо мінімальне значення $-X_{min}$, та максимальне $-X_{max}$. Наступним нашим кроком є процес «нормування» за наступною формулою:

$$\bar{x}_i = \frac{x_i - x_{min}}{x_{max} - x_{min}}, i = \overline{1, n}, \quad (2.33)$$

де, n – обсяг статистичних даних, або число точок часового ряду (довжина вибірки).

Зведений показник оцінки інтегрального значення конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України представлено на рисунку 2.7, таблиці 2.15 (Додатки: Е,К,Л,М,Н,О,П,Р).

2.2.2. Діагностика ймовірності банкрутства як метод оцінки економічного та господарського потенціалу газорозподільних підприємств Західного регіону України

За умов сучасності, в той час, коли на ринку панує різного роду планова та міжгалузєва нестабільність, особливо гостро постають складнощі відносно побудови реальних, ефективних та прогнозованих результатів діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону, а економічна та господарська мобільність відіграє визначну роль в процесі формування та реалізації інноваційної політики підвищення їх конкурентної спроможності. Все це створює необхідність в наявній та актуальній інформації відносно ефективності діяльності газорозподільних підприємств, а також їх фінансово-економічного положення на регіональних ринках розподілу природного газу.

Однак на сьогодні переважна більшість підходів та методик формуються з обов'язковим використанням в їх основі методів експертних оцінок, а це в свою чергу створює підстави для відносно суб'єктивних суджень та отриманих результатів.

На сьогодні, в умовах відчутного посилення економічної напруги, підвищення рівня ймовірності виникнення кризових явищ в газовій сфері держави та одночасного формування загально-національного, а також не менш важливих регіональних ринків розподілу серед споживачів природного газу питання визначення рівня ймовірності банкрутства, серед регіональних газорозподільних підприємств постало досить гостро [100, 202, 212, 222, 223].

З метою попереднього визначення рівня ймовірності виникнення та загрози банкрутства організацій провідними науковцями вже було розроблено ряд підходів-моделей, результати обрахунку яких віддзеркалюватимуть фінансово-економічне становище, платоспроможність газорозподільних підприємств та показник рівня ймовірності виникнення їх банкрутства.

В той же час, в результаті проведених нами досліджень відчутно підвищився рівень потреби в реалізації заходів з метою попередження можливого банкрутства газорозподільних підприємств Західного регіону України з практичним застосуванням як зарубіжних, так і вітчизняних підходів.

Зважаючи на те, що ринок розподілу природного газу в Україні знаходиться на етапі свого «ринкового» становлення, перебуває під постійним контролем НКРЕКП, рішення якої часто-густо несуть в собі широкий спектр внутрішніх та зовнішніх можливих чинників впливу, питання визначення та прогнозування ймовірності банкрутства стає однією з першочергових потреб.

(Модель Е. Альтмана)

Відтак, найвідомішою іноземною моделлю діагностики ймовірності банкрутства є двофакторна модель Альтмана. Одна з найбільш простих до реалізації прогнозу щодо ймовірності банкрутства підприємства, в процесі розрахунку якої береться до уваги вплив лише 2 показників:

$$Z = -0,3877 - 1,0736X_1 + 0,0579X_2, \quad (2.34)$$

де X_1 — коефіцієнт поточної ліквідності;

X_2 — коефіцієнт фінансової залежності (обсяг позичених коштів відносно загальної величини пасиву балансу).

За умови значення $Z > 0$ становище в аналізованій компанії критична, ймовірність настання банкрутства висока.

Як свідчать показники даної моделі (табл. 2.1), всі досліджувані підприємства характеризуються рівнем ймовірності банкрутства менше 50%

Таблиця 2.1

Двохфакторна модель Е. Альтмана (1968)

Регіональне газорозподільне підприємство	2014	2015	2016	2017	2018	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7
АТ «Волиньгаз»	-1,036	-1,055	-1,231	-1,082	-0,758	Якщо значення $Z < 0$ - тоді ймовірність банкрутства менше 50 %;
АТ «Закарпатгаз»	-0,979	-0,761	-0,720	-0,612	-0,508	
АТ «Івано-Франківськгаз»	-1,050	-1,234	-1,303	-1,010	-0,569	
АТ «Львівгаз»	-1,397	-1,353	-1,324	-1,164	-0,826	
АТ «Рівнегаз»	-1,134	-1,273	-1,302	-1,266	-0,949	$Z = 0$ – складає 50%;
ТзОВ «Тернопільгаз»	-1,091	-0,915	-0,947	-0,930	-0,614	
АТ «Хмельницькгаз»	-1,122	-1,432	-1,376	-1,308	-0,783	$Z > 0$ – більше, ніж 50%.
АТ «Чернівцігаз»	-0,737	-0,872	-1,074	-0,570	-0,452	

* Розробка автора. (Додатки: Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С,Т).

Аналізуючи дані таблиці 2.1 видно, що ймовірність банкрутства є нижчою за 50%, що є досить непоганим результатом.

Сильною стороною даної моделі, що передбачає оцінку можливості банкрутства підприємств, є її нескладність здійснення розрахунків. Недоліком, в свою чергу є невелика кількість значень та показників, що беруться до уваги. Даний підхід до розрахунку було визначено відносно компаній, що функціонують в сполучених Штатах Америки, стандарти яких неможливо перенести на вітчизняні підприємства [124, 129].

Більш поширеною та обґрунтованою є п'ятифакторна *модель Е Альтмана*.

Зазначена модель передбачає взяття до уваги 5-ти значень показників, що в тій, чи іншій мірі віддзеркалюють весь спектр фінансового положення організації. Водночас, відчутною перевагою даного підходу є можливість виявити наявність, або ж можливість виникнення можливих кризових явищ на ранніх стадіях виникнення [100, 202, 212, 222, 223].

Вважаємо, що зазначений підхід серед інших має неспірні сильні сторони перед іноземними її аналогами, до яких було віднесено наступні: можливість спрогнозувати ймовірність виникнення банкрутства, а також потенційних зон ризику відносно самого підприємства; простота розрахунків; логічна послідовність дослідження; невелика кількість показників, які точно та якісно забезпечують результати дослідження; доступність вихідних даних фінансової звітності.

Також, не менш важливим є й те, що після здійснення розрахунку необхідного показника з використанням зазначеної моделі, вдається визначити і потенційну, або ж наявну зону ризику, в якій перебуває досліджувана компанія.

Формула розрахунку 5-ти факторної моделі Е.Альтмана, має наступний вигляд:

$$Z = 1.2 * X_1 + 1.4 * X_2 + 3.3 * X_3 + 0.6 * X_4 + 0.999 * X_5, \quad (2.35)$$

де X_1 – відношення власного оборотного капіталу до всього активів;
 X_2 – відношення нерозподіленого прибутку до всього активів; X_3 – відношення показника прибутку відносно відсоткової сплати до всього

активу; X_4 – відношення власного капіталу до зобов'язань; X_5 – відношення чистого доходу до всього активів.

Далі, в залежності від результатів, що було отримано, слід визначити значення ймовірності виникнення банкрутства компанії з використанням наступної шкали (табл. 2.2).

Відтак, зіставляємо значення, що було одержано з використанням вище представленої шкали (Табл. 2.2) і резюмуємо відносно ймовірності виникнення банкрутства компанії, діяльність якої досліджується. [100, 101, 102, 212].

Таблиця 2.2

Шкала визначення (ймовірності банкрутства) стану підприємства за моделлю Е. Альтмана

Індекс (критерій)	Рівень ймовірності банкрутства
1,8	Досить високий
1,81 - 2,6	Високий
2,61 - 2,9	Низький
2,91 - 3,0	Досить низька

* Побудовано автором на основі додатків: Е,К,Л,М,Н,О,П,Р та з використанням джерел: [100, 101, 102, 212].

Таблиця 2.3

Матриця визначення рівня фінансового потенціалу газорозподільних підприємств за моделлю Е. Альтмана

Рівень ймовірності банкрутства	Фінансова стійкість	Фінансовий потенціал
Досить високий	Підприємство характеризується фінансовою нестабільністю. Відсутня фінансова стійкість.	Низький
Високий		
Низький	Результати діяльності компанії є досить прибутковими, в той же час, фінансовий стан її в значній мірі залежить від можливих змін внутрішнього та в зовнішнього середовищі.	Середній
Дуже низький	Фінансовий стан є стабільним. Діяльність компанії - прибуткова.	Високий

* Побудовано автором з використанням джерел: [100, 101, 102, 212].

З метою окреслення визначення рівня фінансового становища та потенціалу, пропонуємо використати наступну матрицю (табл.2.3).

Чим нижче ймовірність банкрутства, тим вищий рівень фінансово-економічного та господарського потенціалу регіонального газорозподільного підприємства [124, 129].

Проведені розрахунки за даною методикою, що відображено в таблиці 2.4 свідчать про зростання ймовірності банкрутства до понад 80% - практично усіх західних регіональних газорозподільних підприємств протягом 2017-2018 років. Виняток становлять АТ «Рівнегаз» та АТ «Чернівцігаз» у 2017 році, оскільки ймовірність їх банкрутства є високою (від 40% до 50%) [124, 129].

Таблиця 2.4

П'ятифакторна модель Е. Альтмана, (1968)

Регіональне газорозподільне підприємство	2014	2015	2016	2017	2018	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7
АТ «Волиньгаз»	0,619	0,442	1,814	1,259	0,343	Якщо значення $Z < 1,8$ - тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ - висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ - можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ - дуже низька
АТ «Закарпатгаз»	2,033	1,534	1,639	0,928	-0,077	
АТ «Івано-Франківськгаз»	1,960	1,781	2,534	1,251	-0,862	
АТ «Львівгаз»	2,573	2,167	2,383	1,730	0,517	
АТ «Рівнегаз»	1,980	1,483	2,134	2,068	1,419	
ТзОВ«Тернопільгаз»	2,467	2,521	1,469	0,747	-1,654	
АТ«Хмельницькгаз»	2,531	2,290	2,225	1,137	0,209	
АТ«Чернівцігаз»	0,573	0,864	1,956	2,320	0,019	

* Побудовано автором на основі додатків: Е,К,Л,М,Н,О,П,Р.

(Модель прогнозування банкрутства Р. Ліса).

Дану модель було створено для підприємств Великобританії ще в 1972 році. Це одна з перших європейських моделей, яку було запроваджено після моделі американця Е. Альтмана (1968). Модель Ліса має наступний вигляд [98].

$$Z = 0,063 * X_1 + 0,092 * X_2 + 0,057 * X_3 + 0,0014 * X_4, \quad (2.36)$$

де X_1 – оборотний капітал / сума активів; X_2 – валовий прибуток / сума активів; X_3 – нерозподілений прибуток / сума активів; X_4 – власний капітал / позиковий капітал.

Якщо $Z < 0,037$, то підприємство є потенційним банкрутом;

$Z > 0,037$ – стабільне фінансове становище.

Таблиця 2.5

Модель Р. Ліса, (1972)

Регіональне газорозподільне підприємство	2014	2015	2016	2017	2018	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7
АТ «Волиньгаз»	0,087	0,077	0,153	0,159	0,168	Якщо значення $Z < 0,037$ - висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ - граничне значення; $Z > 0,037$ - низька ймовірність банкрутства.
АТ «Закарпатгаз»	0,130	0,188	0,198	0,215	0,214	
АТ «Івано-Франківськгаз»	0,156	0,159	0,195	0,093	0,077	
АТ «Львівгаз»	0,148	0,170	0,182	0,183	0,207	
АТ «Рівнегаз»	0,139	0,144	0,168	0,172	0,226	
ТзОВ«Тернопільгаз»	0,184	0,178	0,093	0,086	0,051	
АТ«Хмельницькгаз»	0,123	0,144	0,162	0,077	0,061	
АТ«Чернівцігаз»	0,115	0,148	0,178	0,420	0,397	

* Розробка автора з використанням додатків: Е,К,Л,М,Н,О,П,Р та з використанням джерел: [98].

Аналізуючи вище розміщену таблицю 2.5 видно, що всі регіональні газорозподільні підприємства характеризуються низьким рівнем показника ймовірності банкрутства. В той же час, слід також зауважити і те, що, дана модель не враховує специфічні умови функціонування газорозподільних підприємств, що функціонують в Західному регіоні України. А відтак брати до уваги обчислені коефіцієнти в табл. 2.5 є не зовсім об'єктивним.

(Модель Річарда Таффлера)

Крім моделі Ліса для британських підприємств була побудована модель Річарда Таффлера, котра має вигляд:

$$Z = 0,53 K_1 + 0,13 * K_2 + 0,18 * K_3 + 0,16 * K_4, \quad (2.37)$$

де K_1 = Валовий прибуток / поточні зобов'язання;

K_2 = Оборотні активи / Зобов'язання;

K_3 = Поточні зобов'язання / Активи;

K_4 = Виручка / Активи.

Відтак, у відповідності до нормативного значення, за умови коли величина Z – рахунку є більшою за 0,3, це свідчить, що компанія володіє досить нормальними довгостроковими перспективами. Якщо ж значення показника Таффлера є нижчим за 0,2 – в найбільшій перспективі компанія збанкрутує.

Перевага зазначеного методичного підходу полягає в простоті її розрахунку та можливості її використання в процесі реалізації зовнішньої діагностики. Однак метод не бере до уваги оцінку бізнесу за ринковими критеріями (тобто котирування акцій, за умови звісно, якщо їх розміщено на фондовій біржі), що може бути в певній мірі недоліком [98].

За умов же сьогоденних реалій в Україні, з обов'язковим врахуванням специфічних регіональних особливостей функціонування ринку розподілу серед кінцевих споживачів природного газу даний метод може використовуватися виключно як додаткова (паралельна) модель, оскільки значення коефіцієнтів не в повній мірі пов'язані з галуззю.

Хоча проведені розрахунки підтверджують, що у фінансовому плані найстабільнішим залишається АТ «Чернівцігаз». Натомість, за умови збереження регуляторних тенденції з боку НКРЄКП на сьогоденному рівні, або ж їх посилення матиме місце досить висока ймовірність банкрутства для

АТ «Волиньгаз», АТ «Івано-Франківськгаз», ПрАТ «Тернопільгаз» та АТ «Хмельницькгаз» (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Модель Таффлера, (1977)

Регіональне газорозподільне підприємство	2014	2015	2016	2017	2018	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7
АТ «Волиньгаз»	0,087	0,077	0,153	0,159	0,168	Якщо значення $Z < 0,2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ - можливе банкрутство; $Z > 0,3$ - ймовірність банкрутства низька.
АТ«Закарпатгаз»	0,130	0,188	0,198	0,215	0,214	
АТ «Івано-Франківськгаз»	0,156	0,159	0,195	0,093	0,077	
АТ «Львівгаз»	0,148	0,170	0,182	0,183	0,207	
АТ «Рівнегаз»	0,139	0,144	0,168	0,172	0,226	
ТзОВ«Тернопільгаз»	0,184	0,178	0,093	0,086	0,051	
АТ«Хмельницькгаз»	0,123	0,144	0,162	0,077	0,061	
АТ«Чернівцігаз»	0,115	0,148	0,178	0,420	0,397	

* Розробка автора з використанням додатків: Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С та джерел: [100, 101, 102, 212].

(Коефіцієнт Бівера)

Для досягнення вчасного виявлення можливої тенденції до формування незадовільного вигляду балансової структури прибуткового повноцінно функціонуючого Західного регіонального оператора газорозподільних мереж і реалізації дій, що спрямовані на випередження та запобігання банкрутству, слід реалізувати періодичний експрес-аналіз економічного, фінансового та господарсько-організаційного становища газорозподільних підприємств з використанням коефіцієнта Бівера.

Даний коефіцієнт розраховується, у вигляді відношення різниці між нарахованою амортизацією до суми довгострокових і поточних зобов'язань та чистим прибутком. У випадку, коли коефіцієнт Бівера впродовж 1,5 – 2 років не перевищує значення – 0,2, то структура балансу є незадовільною,

має місце небажаний процес скорочення прибутку (його частки), що призначено в бік вдосконалення процесу виробництва.

Дана тенденція, як слідство, призводить до не досить задовільної структури балансу, в той момент, як газорозподільне підприємство починає працювати в борг, а його коефіцієнт забезпечення власними коштами стає меншим – 0,1.

Таблиця 2.7

Коефіцієнт Бівера

Регіональне газорозподільне підприємство	2014	2015	2016	2017	2018	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7
АТ «Волиньгаз»	-0,513	-0,434	-0,157	-0,270	-0,361	Якщо значення $EA > 0,4$ - підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду $EA < 0,2$ - це означає формування незадовільної структури балансу
АТ «Закарпатгаз»	-0,221	-0,202	-0,067	-0,175	-0,202	
АТ «Івано-Франківськгаз»	-0,774	-0,415	-0,160	-0,612	-0,962	
АТ «Львівгаз»	-0,753	-0,450	-0,2	0,156	-0,285	
АТ «Рівнегаз»	-0,556	-0,361	-0,144	-0,178	-0,423	
ТзОВ«Тернопільгаз»	-0,620	-0,828	-0,588	-0,502	-0,759	
АТ«Хмельницькгаз»	-0,822	-0,436	-0,154	-0,581	-0,716	
АТ«Чернівцігаз»	-0,599	-0,411	-0,166	-0,005	0,204	

* Розробка автора з використанням додатків: Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С та джерел: [100, 101, 102, 212].

Отже, таблиця 2.7 показує, що незадовільною структура балансу залишається у більшості досліджуваних облгазів. Найкращою є ситуація у знову ж на АТ «Чернівцігаз», оскільки значення коефіцієнта Бівера становить понад 0,2.

(Модель О. Терещенка)

Найбільш поширеною вітчизняною моделлю аналізу банкрутства в Україні вважається діагностика банкрутства підприємства за моделлю О. Терещенка [222, 223]. В свою чергу, дискримінантна модель О. Терещенка характеризується відчутними перевагами над традиційними широко використовуваними методиками, що характеризується: вирішенням проблеми критичного значення показників, за рахунок застосування різних варіацій базової моделі до компаній різних видів діяльності; зручність та простота в процесі реалізації; враховуючі вітчизняні дані статистичних показників врахована сучасна міжнародна практика; врахування специфіки (галузевої) підприємства Модель Терещенка зображується в наступному вигляді:

$$Z = 1,5 * X_1 + 0,08 * X_2 + 10 * X_3 + 5 * X_4 + 0.3 * X_5 + 0.1 * X_6, \quad (2.38)$$

де X_1 – відношення грошових надходжень до зобов'язань; X_2 – відношення валюти балансу до зобов'язань; X_3 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів; X_4 – відношення прибутку до виручки; X_5 – відношення виробничих запасів до виручки; X_6 – відношення виручки до основного капіталу.

Таблиця 2.8

Модель Терещенка (2004)

Регіональне газорозподільне підприємство	2014	2015	2016	2017	2018	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7
АТ «Волиньгаз»	-1,555	-4,556	-0,189	-2,082	-6,657	Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
АТ «Закарпатгаз»	8,759	4,174	2,770	-2,689	-15,723	
АТ «Івано-Франківськгаз»	4,505	1,564	3,085	0,687	-5,390	
АТ «Львівгаз»	7,624	4,051	3,447	2,285	-4,159	
АТ «Рівнегаз»	2,899	0,406	1,776	1,423	-1,773	
ТзОВ«Тернопільгаз»	3,049	1,032	-2,699	-2,902	-10,990	
АТ«Хмельницькгаз»	6,392	4,147	2,972	1,465	-1,252	
АТ«Чернівцігаз»	-1,419	-2,604	0,066	-1,890	-7,433	

* Розробка автора з використанням додатків: Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С та джерел: [222, 223].

В нашій ситуації модель Терещенка доводить суттєві ризики виникнення банкрутства для газорозподільних підприємств, що функціонують в межах Західного ринку України (табл. 2.8). На нашу думку, це, насамперед, зумовлено негативними фінансовими результатами, які зростають щорічно.

(Модель М Матвійчука)

Варто також згадати і модель А. Матвійчука [202].

Залежно від значення Z прогнозується така ймовірність банкрутства: якщо під час оцінювання фінансово-економічних та господарських показників стану підприємства отримано значення $Z > 2$, то це свідчить про задовільний фінансовий стан та низьку ймовірність банкрутства.

Зі збільшенням значення Z підвищується фінансово-економічна і господарська стійкість стану газорозподільного підприємства Західного регіону. За значення $Z < 1$ виникає загроза фінансової кризи. Відповідно зі зменшенням Z росте загроза банкрутства аналізованого підприємства.

$$Z = 0,033 * X_1 + 0,268 * X_2 + 0,045 * X_3 - 0,018 * X_4 - 0,004 * X_5 - 0,15 * X_6 + 0,702 * X_7, \quad (2.39)$$

Опис змінних за вище зазначеною моделлю наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Характеристика значень коефіцієнтів за моделлю А.Матвійчука

Позначення	Коефіцієнт	Розрахунок
X_1	Мобільності активів	Оборотні активи / Необоротні активи
X_2	Оборотності кредиторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації / Поточні зобов'язання
X_3	Оборотності власного капіталу	Чистий дохід від реалізації / Власний капітал
X_4	Окупності активів	Баланс / Чистий дохід від реалізації
X_5	Забезпеченості власними оборотними засобами	(Оборотні активи — Поточні зобов'язання) / Оборотні активи
X_6	Концентрації залученого капіталу	(Довгострокові зобов'язання + Поточні зобов'язання) / Баланс
X_7	Покриття боргів власним капіталом	Власний капітал / (Забезпечення наступних витрат і платежів + Довгострокові зобов'язання + Поточні зобов'язання)

* Побудовано автором з використанням джерела: [202].

Таблиця 2.10

Модель А.Матвійчука (2005)

Регіональне газорозподільне підприємство	2014	2015	2016	2017	2018	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7
АТ «Волиньгаз»	1,232	21,984	6,670	-0,083	0,074	Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
АТ «Закарпатгаз»	1,139	0,619	0,579	-0,302	-0,104	
АТ «Івано-Франківськгаз»	1,434	1,148	1,737	0,656	0,003	
АТ «Львівгаз»	1,735	1,057	1,176	-0,598	0,059	
АТ «Рівнегаз»	1,654	1,117	1,673	5,524	0,103	
ТзОВ«Тернопільгаз»	1,620	1,522	0,741	1,206	0,300	
АТ«Хмельницькгаз»	2,506	1,350	1,020	0,843	0,783	
АТ«Чернівцігаз»	1,117	-0,048	-0,190	0,473	0,415	

* Розробка автора з використанням додатків: Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С та джерела: [223].

На основі проведених розрахунків в таблиці 2.10, ми можемо переконатися, що значення Z для всіх підприємств протягом 2014-2018 років суттєво зменшилося, що свідчить про ріст загрози банкрутства. Однак дещо кращі позиції займають АТ «Чернівцігаз» та АТ «Хмельницькгаз».

Зведений показник значення ймовірності банкрутства, як один з підходів до визначення оцінки конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України за сімома моделями, за період 2014-2018 рр. представлено в таблиці 2.16.

2.3. Вплив інноваційної політики на підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств

В результаті аналізу діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону України, що було визначено в процесі дослідження рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств в розділі 2.2 та Додатках В,Г,Е,К,Л,М,Н,О,П,Р видно, що станом на 01 січня 2018 року становище в діяльності газорозподільних підприємств, що функціонують на Заході країни є досить інертним, а прибутковість зазначених організацій характеризується від'ємним значенням [84, 85, 115, 119].

Загалом, показники фінансово-економічної діяльності газорозподільних підприємств, що функціонують в Західному регіоні відображено в таблицях 2.11, 2.12 (Додатки В, Д, Г).

Відомо, що ще в 2017 році, керівництвом України було погоджено для подальшого виконання «План розвитку газотранспортної системи АТ «Укртрансгаз на 2018-2027 р.р.». Та на сьогодні ж було запропоновано вже оновлений «План розвитку газотранспортної системи АТ «Укртрансгаз на 2019-2027 р.р.» [119, 203].

Таблиця 2.11

Фінансово-економічні показники діяльності газорозподільних підприємств, що функціонують в західному регіоні України на 01 січня 2018 року

Оператор газорозподільних мереж	Газ що реаліз., млн. м.куб.	Прот. ГРС км.	Вируч. тис. грн. / км.	Вируч. від прод., млн. грн.	Приб. / збит (-), млн. грн.	Рент-сть	Витр. на ВТВ, млн. грн.	Част. витр. у вируч.
1	2	3	4	5	6	5	6	7
АТ "Волиньгаз"	215,588	7308	259,38	1895,58	-169,02	-0,089	158,98	0,084
АТ "Рівнегаз"	235,610	8304	249,88	2075,02	-55,3	-0,027	160,15	0,077
АТ "Івано-Франківськгаз"	399,336	14147	248,18	3511,01	-85,49	-0,024	180,66	0,051
АТ "Тернопільгаз"	37,150	10301	31,36	323,01	-19,86	-0,061	117,68	0,364
АТ "Львівгаз"	675,020	18333	323,50	5930,81	-652,68	-0,110	467,81	0,079
АТ "Закарпатгаз"	306,825	7467	361,20	2697,05	-548,06	-0,203	240,7	0,089
АТ "Хмельницькгаз"	318,072	17860	154,06	2751,53	-173,13	-0,063	167,44	0,061
АТ "Чернівцігаз"	32,555	7197	39,83	286,64	-49,52	-0,173	106,49	0,372

*Побудовано автором з використанням додатків В, Д, Г та джерел: [84, 85]

Таблиця 2.12

Використання-споживання природного газу в Західному регіоні України за 2014-2018 роки, м.куб.на 1січня 2018року.

1	Використаного – усього			
	2014	2015	2016	2017
2	3	4	5	5
Волинська	542764,4	474677,2	521901,7	517335,7
Рівненська	986853,9	854237,8	791711,8	593846,8
Львівська	1986509,5	1983337,7	1850870,7	1908320,9
Тернопільська	742625,1	572741,4	675306,2	691579,9
Хмельницька	864540,4	823863,6	741136,7	743190,7
Закарпатська	519228,0	470483,0	468126,4	474485,6
Івано-Франківська	1323840,9	969528,1	1153499,8	1177962,1
Чернівецька	431514,0	349464,7	368637,5	369432,9
Всього в західному регіоні	7397876,2	6498333,5	6571190,8	6476154,6
Всього в Україні	38599042,1	32815737,2	34279857,5	31501540,5
	... у тому числі реалізовано населенню			
	2014	2015	2016	2017
Волинська	315960,9	252006,3	283701,0	274931,5
Рівненська	328077,9	258942,1	312140,4	301617,4
Львівська	922488,3	1041232,7	851147,9	845396,9
Тернопільська	484969,0	378559,8	452558,7	447435,6
Хмельницька	489131,4	535689,9	454984,2	432271,3
Закарпатська	445640,4	389335,1	408143,2	405830,2
Івано-Франківська	550520,1	448818,1	523991,4	520397,3
Чернівецька	322477,0	247629,8	269746,2	275770,2
Всього в західному регіоні	3859265,0	3552213,8	3556413,0	3503650,4
Всього в Україні	14106216,5	11765085,6	11313301,3	11418975,1

*Побудовано і систематизовано автором з використанням додатків В, Д, Г та джерел: [34, 115, 119] **Інформацію подано за даними місячної звітності

Зазначені нормативні акти у своєму змісті містять інформацію стосовно основних об'єктів будівництва та реконструкції в галузях транспортування природного газу, а також його розподілу газорозподілу серед населення газорозподільними мережами на найближче десятиріччя, що підтверджені на основі інвестиції та всіх інших інвестиційних проектів, які мають бути реалізовані протягом наступних трьох років із обов'язковим зазначенням строків їх реалізації. Водночас, відзначимо, що реалізація усіх заходів що заплановано та спрямовано в бік розбудови та розвитку вітчизняної газорозподільної системи створить умови для забезпечення їх працездатності та надійності в довгостроковій перспективі, а також

покращити якість послуг, з транспортування, розподілу та зберігання природного газу [124, 129].

Таким чином, газотранспортна система України зможе відповідати потребам сучасного газового ринку та вимогам безпеки газопостачання на світовому рівні, що створить належні умови для реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України.

Загалом, дослідивши плани щодо подальшого розвитку системи транспортування та розподілу серед споживачів природного газу, а також, з метою визначення подальших шляхів для реалізації фінансово-економічного забезпечення інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах, що функціонують в Західному регіоні держави вважаємо, що доречним було здійснити оцінку господарської та фінансово-економічної діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону України [124, 129].

Відтак, до території функціонування ринку розподілу природного газу в Західному регіоні України нами було віднесено наступні області та найбільші газорозподільні підприємства, що функціонують в їх межах: Волинська (АТ «Волиньгаз»); Рівненська (АТ «Рівнегаз»); Івано-Франківська (АТ «Івано-Франківськгаз»); Тернопільська (АТ «Тернопільгаз»); Львівська (АТ «Львівгаз»); Закарпатська (АТ «Закарпатгаз»); Хмельницька (АТ «Хмельницькгаз»); Чернівецька (АТ «Чернівцігаз») (Додаток Б) [119, 186, 203].

До переліку основних видів діяльності та послуг, що надаються та включено до тарифів на розподіл природного газу газорозподільними мережами: транспортування природного газу розподільними мережами газопроводу; обслуговування та поточний ремонт споруд та мереж газової системи; газифікація населених пунктів; забезпечення безперебійної та безаварійної експлуатації системи постачання природного газу тощо (Табл. 2.13) [119].

Таблиця 2.13

Найбільші компанії, що забезпечують транспортування, розподіл та постачання природного газу в Західному регіоні України, а також довжина трубопроводу, що перебуває у їх віданні та частка приватної власності операторів систем розподілу у своїй структурі власності

<i>Компанія / Оператор систем розподілу</i>	<i>Постачальник</i>	<i>Довжина трубопроводу у віданні, тис. км.</i>	<i>Частка приватної власності</i>
<i>АТ «Волиньгаз»</i>	ТОВ «Волиньгаз Збут»	7,3	100
<i>АТ «Рівнегаз»</i>	ТОВ «Рівнегаз Збут»	8,4	75
<i>АТ «Львівгаз»</i>	ТОВ «Львівгаз Збут»	Н/д	Н/д
<i>ПрАТ «Тернопільгаз»</i>	ТОВ «Тернопільоблгаз»	10,2	75
<i>АТ «Хмельницькгаз»</i>	ТОВ «Хмельницькгаз Збут»	17,8	75
<i>АТ «Закарпатгаз»</i>	ТОВ «Закарпатгаз Збут»	75	100
<i>АТ «Івано-Франківськгаз»</i>	ТОВ «Івано-Франківськгаз Збут»	15,2	75
<i>АТ «Чернівцігаз»</i>	ТОВ «Чернівцігаз Збут»	7,2	100

* Побудовано та систематизовано автором на основі додатку Б і джерела: [119, 186, 203].

Не є секретом те, що цінове значення на газ, а також на тарифи щодо його розподілу та транспортування для всіх верств споживачів повинні включати усі економічно та організаційно обґрунтовані витрати, які пов'язані безпосередньо з процесом його видобутку, постачання, транспортування, закупки, а також забезпечувати належний рівень прибутку, що є необхідним для забезпечення капітальних вкладень, достатнього та належного тарифного і цінового розрахунку [186]. Відповідно до чого – зазначеного вище за текстом переліку, Національною комісією, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг встановлюються тарифи на транспортування природного газу магістральними трубопроводами (Таблиця 2.14, Додаток С).

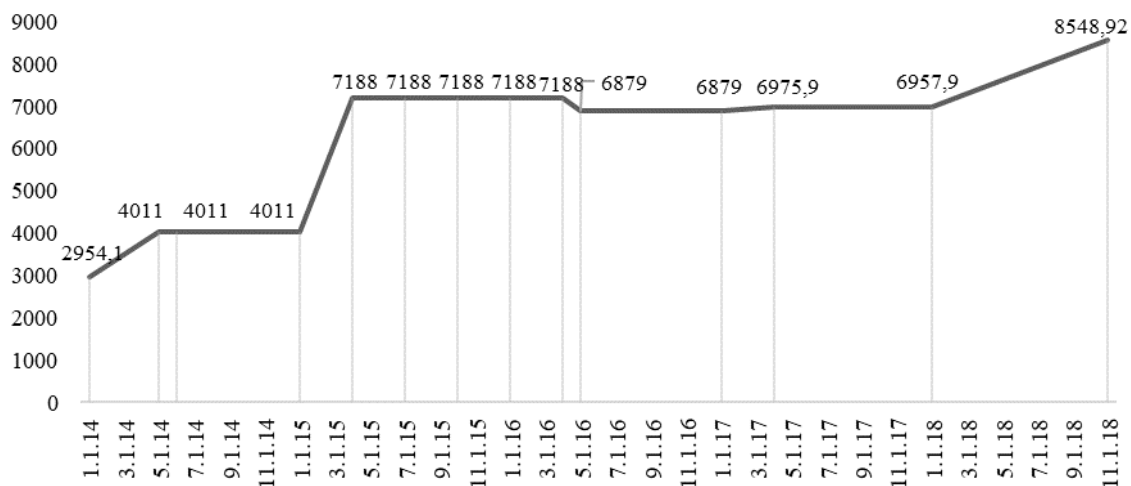
Важливо відзначити і те, що починаючи з 2014 року, базова ціна природного газу для споживачів в Україні характеризується стійкою тенденцією до зростання, не зважаючи на незначне її просідання в період 2016-2017 рр. (Рис. 2.4, Додаток У) [119].

Таблиця 2.14

Тарифи на послуги розподілу природного газу газорозподільними підприємствами Західного регіону України

№ з/п	Назва ГРП	Тарифи з 01.01.2020	Тарифи з 01.07.2020	Постанова НКРЕКП від 24.12.2019 №
		грн за 1 куб. м на місяць (без ПДВ)		
2	АТ "Волиньгаз"	0,91	1,10	3 015
25	АТ "Рівнегаз"	1,00	1,15	3 038
10	АТ "Івано-Франківськгаз"	1,00	1,25	3 023
27	ПрАТ "Тернопільгаз"	0,89	1,13	3 040
19	АТ "Львівгаз"	0,90	1,11	3 032
8	АТ "Закарпатгаз"	1,04	1,30	3 021
34	АТ "Хмельницькгаз"	0,87	1,00	3 047
36	АТ "Чернівцігаз"	1,05	1,35	3 049

* Побудовано та систематизовано автором на основі додатку с та джерела: [119, 186, 203].

* Побудовано автором з використанням додатку У та джерела: [119, 203].

Рис. 2.4. Динаміка цін на природний газ для споживачів України за 2014-2018 рр., (грн. за тис.куб.м.)

Таким чином, основними факторами, що впливають на процес зростання витрат на транспортування газу, що лежить в основі ціни на природний газ та сприяє підвищенню газорозподільних тарифів є наступні: інтенсивне підвищення рівня вартості газу, який використовується

компаніями на власні потреби виробництва, пов'язане із стрімким ростом цін імпортованого природного газу; збільшення рівня витрат на покриття оплати праці професійних працівників; збільшення рівня витрат на супутні матеріали, серед яких: паливо, електроенергія, а також шляхом підвищення рівня цін з боку виробника відповідних ресурсів тощо. Структуру ж ціни на природний газ відображено на рисунку 2.5 (Додатки У,Ф) [119, 203].

** побудовано автором з використанням додатків У,Ф та джерел:*

Рис. 2.5. Структурний та пропорційний поділ ціни за кубометр природного газу в Україні на 01.01.2019, %

Загалом, відразу слід відзначити, що тарифи на послуги транспортування та розподілу природного газу є досить складними та включають у себе досить багато обов'язкових для уваги критеріїв, серед яких це звісно сам природний газ, що передбачений для технологічних потреб; витрати що покривають оплату праці з боку професійного персоналу; широкий спектр амортизаційних відрахувань; матеріальне забезпечення що є необхідними для реалізації розподілу природного газу; запасні частини до технічних засобів та агрегатів; прибуток оператора газорозподільних мереж – облгазів; інші необхідні витрати для забезпечення належного рівня розподілу природного газу серед споживачів [124, 129]. Також, до вище викладеного зазначимо, що в структурі тарифу на розподіл природного газу припадає близько 70% припадає саме на газ, що належить для забезпечення технологічних потреб

газорозподільних підприємств. Всі ж інші компоненти структури тарифу охоплюють його частку в межах 3-6% від загального обсягу. В цілому ж візуалізацію узагальненої структури тарифів на послуги розподілу та транспортування природного газу можна побачити у *додатках У,Ф* та на рисунку 2.6 та в таблиці 2.14.

* Побудовано та систематизовано автором з використанням додатків У,Ф та джерел: [119, 186, 203].

Рис. 2.6. Компоненти структури тарифу на послуги розподілу природного газу операторів газорозподільних систем Західного регіону України, %

Зважаючи на особливості ринку розподілу природного газу на території Західної України за умов функціонування газорозподільних підприємств, що реалізують в зазначених межах свою господарську діяльність, а також з метою визначення найбільш оптимальних підходів до формування та наступної реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств в регіоні було прийнято рішення провести аналітичне дослідження господарської та

фінансово-економічної діяльності ліцензованих операторів газорозподільних мереж Західного регіону [124, 129].

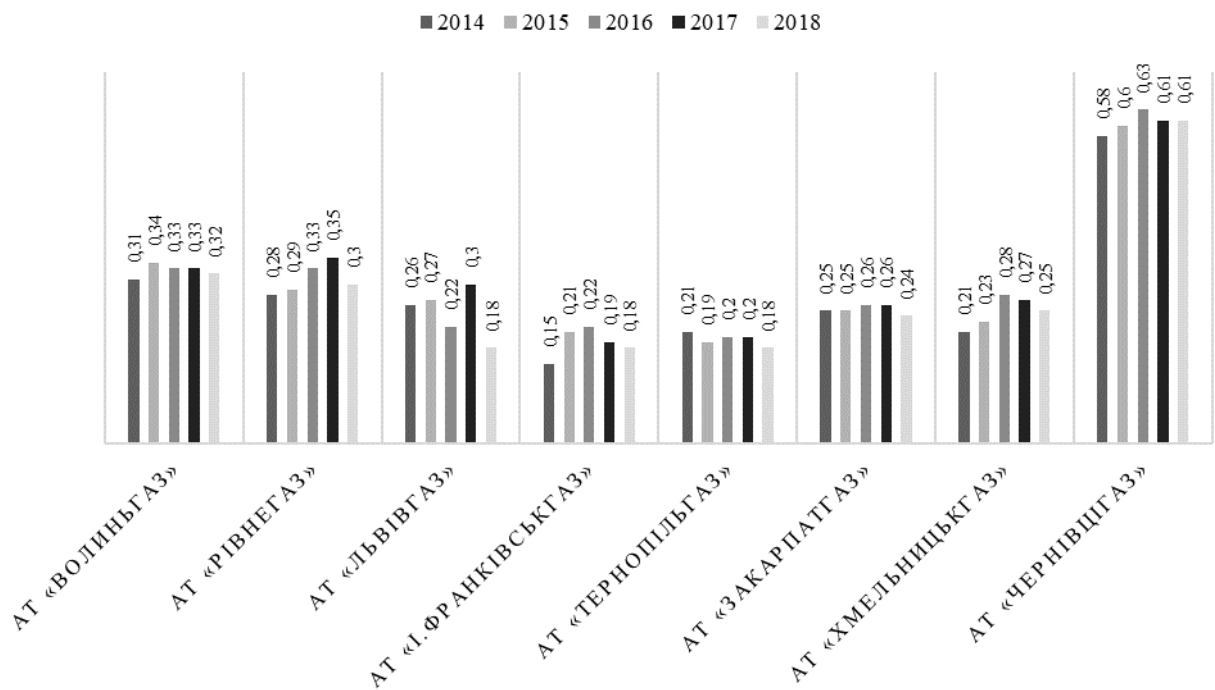
Відтак, в результаті проведеного нами дослідження детальний аналіз діяльності найбільших газорозподільних підприємств, що функціонують в Західному регіоні України показав, що перебуваючи практично в однакових умовах функціонування, в частині тарифів, доступ до сировинних, фінансових і трудових ринків ресурсів, ефективність функціонування операторів газорозподільних мереж досить різниться (Додатки Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С,Х).

Це можна спостерігати на основі аналізу ряду показників, що характеризують господарський та фінансово-економічний стан газорозподільних підприємств Західного регіону України, а також можливий вплив інноваційної політики, що реалізується на підвищення рівня їх конкурентної спроможності, серед яких: відносний показник оцінки майнового стану та ефективності використання майна; відносний показник аналізу ліквідності, відносні показники рентабельності; відносні показники ділової активності; відносні показники фінансової стійкості; відносні показники оцінки фінансової стійкості; абсолютні показники-характеристики ринку газу в Західному регіоні. (Додатки Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С,Х).

Спираючись на вище викладене та на запропоновані в Розділі 2.2. методичні та практичні підходи до визначення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств, що функціонують в Західному регіоні держави, а також з метою створення належних засад для формування та реалізації інноваційної політики підвищення конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України наведено в додатках (Додатки Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С,Х). та на рисунку 2.7.

Як вже було відзначено, що інтегральний показник конкурентоспроможності кожного з газорозподільних підприємств, що функціонують в межах Західного регіону України формувався з рівновагових абсолютних і відносних показників, а також її позиції на ринку розподілу

серед споживачів природного газу з обов'язковим врахуванням ризикованості їх діяльності в залежності від широкого спектра різних факторів, що в своїй сукупності сприяють в тій, чи іншій мірі процесами функціонування та реалізації комплексної інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств що реалізують свою професійну діяльність у визначених межах [124, 129].

* Розробка автора з використанням додатків Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С,Х.

Рис. 2.4. Динаміка показників інтегральної оцінки рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України за 2014-2018 рр.

Відтак, беручи до уваги те, що значення розрахованого нами інтегрального показника конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України повинно сягати значення – 1. Здійснені нами розрахунки свідчать про те, що АТ «Тернопільгаз», АТ «Львівгаз», АТ «Закарпатгаз» в продовж 2014-2018 роки суттєво погіршили показник рівня своєї інтегральної конкурентоспроможності.

Отже, беручи до уваги проведені нами розрахунки щодо визначення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України, детальну послідовність розрахунків відображено в розділі 2.2. та у додатках Е,К,Л,М,Н,О,П,Р,С,Х вважаємо за доцільне, з метою здійснення найбільш оптимального ранжування підприємств використати запропоновану В.Краюшкіним та Н. Куніциною, а також вдосконалену нами пропорційну шкалу обмежень що формується по рівню конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України [90]. Де значення – I вважається критичним; II – задовільним; III – нормальним; IV- відмінним (Таблиця 2.15, Додаток Х).

Таблиця 2.15

Характеристика конкурентних позицій та переваг газорозподільних підприємств Західного регіону України у відповідності до розрахованого інтегрального показника їх конкурентоспроможності

Значення інтегрального показника конкурентоспроможності	Рівень	Значущість	Газорозподільне підприємство
1	2	3	4
0,0-0,3	I	Критична	АТ «Львівгаз» АТ «Івано-Франківськгаз» АТ «Тернопільгаз» АТ «Закарпатгаз» АТ «Хмельницькгаз»
0,3-0,6	II	Задовільна	АТ «Волиньгаз» АТ «Рівнегаз»
0,6-0,85	III	Нормальна	АТ «Чернівцігаз»
0,85-1,0	IV	Відмінна	– // –

* Розробка автора.

** Побудовано з використанням додатку Х.1 та Х.2.

Резюмуючи вище викладене та спираючись на результати проведеного дослідження, що відображено в таблиці 2.15 видно, що становище щодо конкурентоспроможності більшості досліджуваних газорозподільних підприємств Західного регіону України було віднесено до I – критичного та II

– задовільного рівнів серед яких: АТ «Львівгаз», АТ «Івано-Франківськгаз», АТ «Тернопільгаз», АТ «Закарпатгаз», АТ «Хмельницькгаз», адже значення їх інтегрального показника конкурентоспроможності не перевищило – 0,3 (Додатки X.1, X.2.).

В цей же час, відмітимо, що серед усіх підприємств, що працюють на ринку розподілу серед споживачів природного газу в Західному регіоні держави лише АТ «Чернівцігаз» характеризується найвищим індексом інтегральної оцінки конкурентоспроможності, який на початок 2019 року становив – 0,61. Що, відповідно, нами було віднесено до III – «нормального» рівня, а отже є середньоконкурентним показником.

Разом з тим, як вже було нами відзначено в розділі 2.2, для більш чіткого розуміння ринкового становища та з метою пошуку найкращої моделі для формування та забезпечення інноваційних рішень в процесі реалізації політики підвищення конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України нами було паралельно з розрахунком показника інтегральної оцінки рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств здійснено діагностику ймовірності їх банкрутства; як одного з методів оцінки економічного та господарського потенціалу газорозподільних підприємств Західного регіону України.

В процесі ж здійснення комплексного аналізу фінансово-економічних показників та тих, що віддзеркалюють результати господарської діяльності з метою діагностики можливого банкрутства газорозподільних підприємств, що функціонують в Західному регіоні України нами було застосовано наступні підходи: 1. Двохфакторна Модель Е.Альтмана. 2. П'ятифакторна Модель Е.Альтмана. 3. Модель прогнозування банкрутства Р.Ліса. 4. Модель Річарда Таффлера. 5. Коефіцієнт Бівера. 6. Модель О.Терещенка. 7. Модель Матвійчука.

З метою ж формування в більшій мірі зрозумілих показників дослідження ймовірності банкрутства газорозподільних підприємств Західного регіону нами

було прийнято рішення про уніфікацію результатів дослідження в більшій мірі зрозумілому вигляді, від так, узагальнені результати проведеного в розділі 2.2. дослідження віддзеркалено в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16.

Узагальнений показник значення ймовірності банкрутства газорозподільних підприємств Західного регіону України за сімома моделями, за період 2014-2018 рр.

Регіональне газорозподільне підприємство	Двофакторна Модель Е.Альтмана	П'ятифакторна Модель Е.Альтмана	Модель прогнозування банкрутства Р.Ліса	Модель Річарда Таффлера	Коефіцієнт Бівера	Модель О.Терещенка	Модель Матвійчук
1	2	3	4	5	6	7	8
АТ «Волиньгаз»	—↑	+↑	—↓	+↓	• ↓	+↑	+↓
АТ «Закарпатгаз»	—↑	+↑	—↑	• ↑	—↑	+↑	—↑
АТ «Івано-Франківськгаз»	—↑	+↑	—↑	+↑	—↓	+↑	+↑
АТ «Львівгаз»	—↑	+↑	—↓	• ↓	+↓	+↑	+↓
АТ «Рівнегаз»	—↑	□↑	—↓	• ↓	—↓	+↑	+↑
ТзОВ«Гернопільгаз»	—↑	□↓	—↑	+↑	—↓	+↑	+↑
АТ«Хмельницькгаз»	—↑	—↑	—↑	—↑	—↓	+↓	+↑
АТ«Чернівцігаз»	—↑	—↑	—↑	—↑	• ↓	+↑	+↑

* Розробка автора.

* Ймовірність банкрутства: — — низька; • — середня; + - висока.

** Тенденція ймовірності банкрутства до: ↑ — підвищення; ↓ — зниження.

Загалом, як ми можемо спостерігати з таблиці 2.16 ситуація відносно ймовірності виникнення банкрутства газорозподільних підприємств в залежності від моделі розрахунку досить різниться. В той же час, майже завжди прослідковується тенденція ймовірності її виникнення в бік збільшення, що є досить тривожним сигналом. Який свідчить, про невідкладну потребу у формування та пошуку інноваційних шляхів реалізації політики, що сприятиме підвищенню рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств, що функціонують в Західному регіоні України; в послабленні регуляторних заходів з боку НКРЕКП відносно встановлення чітко фіксованих тарифів, рівня оплати праці працівників галузі різних рангів та спеціальностей, а також утримання газорозподільних

мереж, що перебувають в спільній з державою, або ж комунальній власності – іншими словами, має місце потреба в як найшвидшій практичній реалізації функціонування газорозподільних підприємств на засадах вільних ринкових відносин, особливо на регіональному рівні [129, 134].

В цілому ж, на основі вище викладеного дослідження ймовірності банкрутства як методу оцінки економічного та господарського потенціалу газорозподільних підприємств Західного регіону України можна зробити наступні висновки:

- наявні моделі діагностики банкрутства підприємств характеризуються неоднозначністю, оскільки, наприклад, імплементація закордонних підходів до дослідження банкрутства не враховує специфіку вітчизняного середовища функціонування підприємства;

- описані моделі діагностики банкрутства підприємств також показують дещо суперечливі результати. Адже, наприклад, якщо модель Ліса свідчить про низький рівень банкрутства, то інші моделі доводять зворотню ситуацію;

- вітчизняні моделі діагностики необхідно вдосконалювати, оскільки вони були розроблені ще на початку 2000-х років. Тобто, на нашу думку, це не враховує сучасні тенденції функціонування та розвитку підприємств, а відтак важко говорити про об'єктивність отриманих результатів.

Резюмуючи, відзначимо, що, рівень конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України знаходиться на досить низькому рівні. Вважаємо такий висновок цілком справедливим та об'єктивним, оскільки практично всі газорозподільні підприємства регіону є збитковими. Як результат, фінансовий стан газорозподільних підприємств що було розраховано в процесі проведеного нами дослідження не є задовільним.

В цей же час відзначимо, що насамперед основною причиною, низького рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України вважаємо «зарегульованість» ринку розподілу

природного газу з боку державних органів, особливо з боку Національної комісії що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг в частині тарифоутворення; відсутність потрібної моделі щодо реалізації реформаторських дій відносно регіональних газових ринків, яка в свою чергу залежить від політики формування ціноутворення на енергетичних ринках; залежність від встановлення тарифів на послуги розподілу природного газу; соціальний фактор – низький рівень платоспроможності населення [86].

Вважаємо, що покращення умов функціонування газорозподільних підприємств Західного регіону є можливим за рахунок підвищення рівня доходів газорозподільних підприємств, або ж зменшення обсягу витрат. В свою чергу, утворення «нормального» конкурентного середовища, ефективно функціонуючого інвестиційного та інноваційного розв'язання задач що поставлено, вдосконалення нормативного забезпечення, вирішення низки проблем щодо охорони довкілля формуватиме соціально-економічний ефект від прийняття правильного механізму щодо реалізації цінового утворення на ринку розподілу серед споживачів природного газу [84, 87, 88, 119].

Отже, реалізоване нами дослідження рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств, а також можливого впливу на них процесу формування та реалізації інноваційної політики, як складової системи забезпечення якісної господарської, виробничої, економічної та фінансової політики підтверджує наявність відсутних обмежень, що на сьогоднішній день мають місце в процесі ведення господарської діяльності зазначених організацій. Особливо в частині формування їх доходів, обрання джерел фінансово-інвестиційного забезпечення, потреб у реалізації інноваційної діяльності. Також, варто відзначити, що на сьогодні є практично відсутніми сучасні методичні та методологічні підходи для дослідження та подальшого обґрунтування проектів щодо реалізації інноваційної політики підвищення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону. Особливо за умов можливого впливу з боку специфічних технічних

та технологічних ризиків що мають місце на регіональних ринках розподілу природного газу [136]

Не високий рівень ефективності системи інноваційної політики діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону як одного з складових елементів підвищення їх конкурентної спроможності, як вже було зазначено нами в першому розділі в значній мірі обумовлено залежність від зовнішнього регулятора, особливо в частині тарифоутворення – недосконалості процесу встановлення в державі. Це в свою чергу перешкоджає реалізації процесів залучення інвестиційної підтримки та реалізації інноваційної політики; направленої на покращення засад конкурентоспроможності ГРП, унеможлиблюють модернізаційні процеси в структурі операторів газорозподільних мереж.

Висновки до другого розділу

1. Підсумовано існуючі стратегії впровадження інноваційної діяльності на сучасних газорозподільних мережах України, які переконливо свідчать про недостатню ефективність організаційної системи управління, пов'язаної з труднощами в отриманні оперативної інформації щодо реалізації інноваційних проектів, відсутністю стратегії реалізації інноваційної діяльності, розбалансованістю внутрішніх документів по запровадженню та пошуку інноваційних ідей та нестабільністю антикризового управління підприємством. Це дозволило зробити висновок, що удосконалення системи контролю інноваційної діяльності потребує нагляду та конкретизації цільових орієнтирів, обрання ефективного механізму моніторингу та поживлення інноваційної політики.

2. З'ясовано причини вкрай низького рівня інноваційної привабливості газорозподільних підприємств в результаті впливу чинників внутрішньої та зовнішньої дії. Домінуючі чинники вказаної проблеми було згруповано за мікро, мезо та макрорівнями. Зокрема, елементами мікроекономічного рівня пропонуємо вважати чинники прямої та дотичної дії на направленість інноваційного розвитку, оперуючи управлінськими, організаційними, фінансовими, кадровими, збутовими та безпековими інструментами. Макроекономічний рівень реалізації інноваційної активності поєднується насамперед із формуванням та втіленням державної та регіональної політики, інституційним вдосконаленням інновацій, ефективністю реалізації, методів та інструментів впливу.

Водночас мезоекономічний рівень охоплює систематизовані критерії організаційно-адміністративного, інвестиційного та просвітницького походження.

3. Проведеними теоретичними дослідженнями окремих аспектів інноваційно-інвестиційної діяльності на газорозподільних підприємствах, доведено нагальну необхідність практичної імплементації організаційно-

управлінських, технологічних, фінансових, кадрових інновацій у діяльність газорозподільних підприємств з метою подолання сформованих негативних тенденцій, пов'язаних із входженням їх у стадію занепаду та зміною вектору їх розвитку з орієнтацією на інноваційне відродження. Передумовами формування регулювання інноваційної активності на газорозподільних підприємствах є запропоновані нами теоретичні положення та практичні рекомендації щодо: 1) стратегії інноваційних бізнес-процесів; 2) дуальності інноваційно-інвестиційного капіталу; 3) узгодження тарифів на розподіл природного газу. Запропонована концепція ґрунтується на використанні стадійного та дієвого підходів, як комплексного поєднання взаємопов'язаних та взаємодіючих бізнес-процесів, об'єднаних у мережу, яка охоплює всі основні функції множини бізнес-процесів, як сукупності видів діяльності підприємств з подальшим управлінням цими процесами.

4. Зазначений стадійний підхід охоплює складові інноваційної політики газорозподільних підприємств та теоретико-методичний базис. Дієвий підхід провокує появу синергетичного ефекту та функціонує в межах певних рівнів виділяючи такі їх види: 1) мікро-рівень: організаційні, збутові, кадрові, управлінські, фінансові, безпечні; 2) процесні інновації макро-рівня: правові (регламентні), організаційно-економічні, інформаційно-мережеві, зовнішні, інституційні. Зрештою системність дієвості та стадійності інноваційної активності відтворення діяльності газорозподільних підприємств спричинило будову візуалізованої класифікації активності на мікро та макрорівнях. Зрештою, формування інноваційної політики доводить наявність синергетичного ланцюгового ефекту між складовими інноваційної політики (правових, технологічних, ресурсних, інформаційно-комунікативних та інвестиційних складових) та теоретико-методичного базису.

5. Здійснено аналіз існуючих напрацювань та підходів що реалізовувалися провідними вченими в процесі всебічного дослідження восьми газорозподільних підприємств та їх господарської діяльності з врахуванням «обмеженості» доступу до інформаційного забезпечення

протягом 2014-2018 років в Західній Україні. Відтак, запропонований нами територіально-системний підхід до приналежності саме зазначених підприємств до обласних центрів Волинської, Рівненської, Івано-Франківської, Тернопільської, Львівської, Закарпатської, Хмельницької та Чернівецької областей обумовлений передусім соціальною та економічною спорідненістю. Наша думка щодо визначення наступних показників в умовах формування та реалізації інноваційної політики окреслює основні складові та критерії «інтегральної» конкурентоспроможності газорозподільних організацій. В свою чергу запропоноване авторське визначення інтегрального показника конкурентоспроможності кожного з газорозподільних підприємств, що функціонують в межах Західного регіону України формувалося з рівновагових абсолютних і відносних показників, а також їх позиції на ринку розподілу серед споживачів природного газу з обов'язковим врахуванням ризиковості їх діяльності в залежності від широкого спектра різних факторів.

Задля отриманих результатів нами було використано пропорційну шкалу обмежень що формується за рівнем конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України. Відтак, показник конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України є слідством здійснених нами розрахунків, які свідчать, що АТ «Тернопільгаз», АТ «Львівгаз», АТ «Івано-Франківськгаз», АТ «Закарпатгаз» та АТ «Хмельницькгаз» знаходяться на критичному рівні конкурентоспроможності. Водночас, АТ «Волиньгаз» та АТ «Рівнегаз» перебувають на відносно задовільному рівні конкурентної спроможності. Однак, найбільш оптимальний рівень конкурентної спроможності досягнуто на АТ «Чернівцігаз».

6. В процесі здійснення комплексного аналізу фінансово-економічних показників за 2014-2018 рр., та тих, котрі віддзеркалюють результати господарської діяльності з метою діагностики можливого банкрутства газорозподільних підприємств Західного регіону, нами було застосовано

двохфакторну модель Е.Альтмана; п'ятифакторну модель Е.Альтмана; модель прогнозування банкрутства Р.Ліса; модель Річарда Таффлера; коефіцієнт Бівера; модель О.Терещенка, модель О. Матвійчука. Результати дослідження ймовірності банкрутства за сімома моделями показали, що для всіх газорозподільних підприємств Західного регіону України є характерними ознаки банкрутства. Дещо кращі позиції простежуються на АТ «Чернівцігаз» та АТ «Хмельницькгаз».

7. Удосконалено основні методичні підходи до формування тарифів на транспортування та розподіл природного газу, який полягає в специфіці цінових виразів наступних компонентів: вартості самого природного газу для технологічних потреб; витрат на оплату праці професійних та фахових працівників; амортизаційні відрахування; матеріальне забезпечення необхідне для реалізації розподілу природного газу; запасні частини для технічних засобів та агрегатів; фіксований прибуток оператора газорозподільних мереж; інша категорія витрат для забезпечення належного рівня розподілу серед споживачів природного газу. Також, нами було з'ясовано, що в структурі тарифу на розподіл природного газу припадає 70% саме на природній газ, що передбачено для задоволення технологічних потреб газорозподільних підприємств, усі інші компоненти структури тарифу охоплюють його частину в межах 3-6% від загального його обсягу.

Основні результати наукового дослідження, що отримані у даному розділі опубліковані автором у наукових працях [121, 124, 125, 129, 130, 131 134, 136, 228].

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ

3.1. Шляхи реалізації інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах Західного регіону

3.1.1. Роль інновацій в процесі забезпечення конкурентоспроможності ГРП Західного регіону

Не секрет, що на сьогодні інноваційний потенціал газорозподільних підприємств, як і будь-якого іншого підприємства відіграє одну з найбільш важливих значень у сучасних умовах функціонування не лишень з позиції його конкуренції спроможності, а й одну з основних складових економічного та соціального розвитку самого регіону в якому вони функціонують [124].

Відомим є той факт, що за умов сучасних ринкових реалій, що панують на ринку розподілу серед населення природного газу, важливим для реалізації нових інноваційних рішень в діяльності підприємства відіграє обов'язкова умова забезпечення високого рівня його ринкової конкурентоспроможності. Зрештою, саме завдяки інтенсивному впровадженню в дію інноваційних рішень в виробничій діяльності будь-якого підприємства зароджується конкуренція так званого «нового типу» коли в процесі виникнення нових ринків одночасно відбувається повна руйнація старих [94, 218, 219].

Також, одним з найбільш дієвих стимулів для реалізації інновацій на газорозподільних підприємствах паралельно виникнення та подача функціонування добросовісних та прозорих конкурентних умов балансування ринку розподілу природного газу. Адже саме в результаті конкурентного протистояння оператори мереж розподілу природного газу-газорозподільні підприємства повинні знаходити а пізніше й впроваджувати

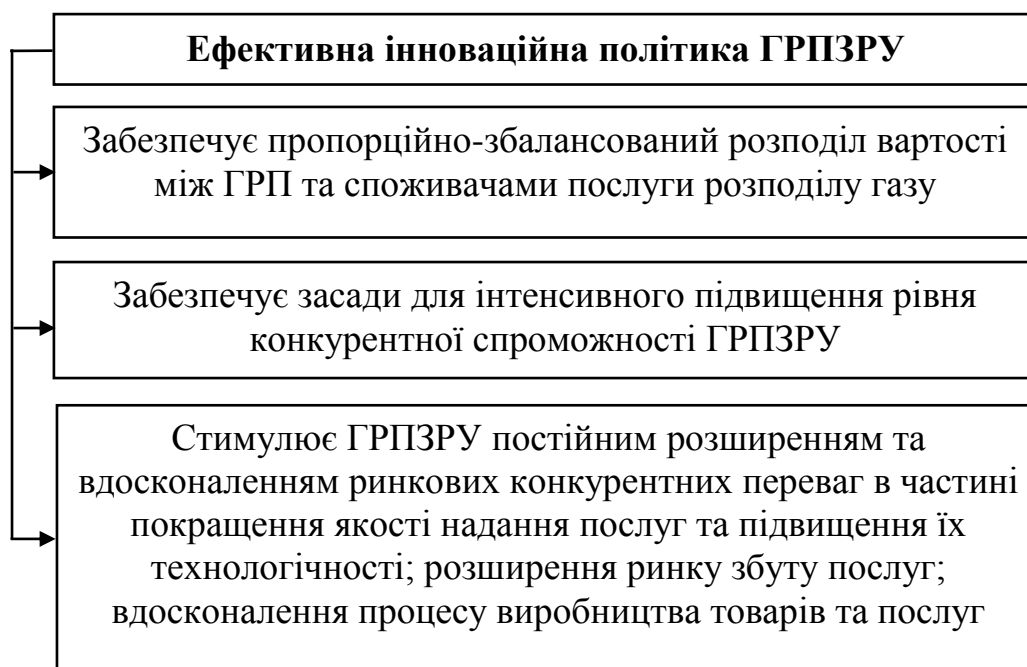
в життя нові види послуг та сервісного обслуговування клієнтів-споживачів природного газу, що полягають в нових інноваційних рішеннях, які віддзеркалюються покращення рівня соціальних, організаційних, технічних, виробничих, фінансових, комерційних та адміністративних рішеннях підприємства. Та, зрештою саме головне, вище визначені інноваційні рішення своєю дією в кінцевому значенні сприятимуть відчутному рівню конкурентної спроможності не лишень самого підприємства, а й послуги, що ним реалізуються, найкращому представленню їх на регіональному та на більш дрібних районних ринках розподілу природного газу.

Для газорозподільних підприємств Західного регіону формування та реалізація інноваційної політики підвищення рівня її конкурентоспроможності полягає в обов'язковому узгодженні ефективно реалізованої конкуренції з головним напрямом підвищення рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств – інноваційним розвитком. На нашу думку, особливо важливим фактором послідовного підвищення організаційно-економічного рівня газорозподільних підприємств Західного регіону повинен стати саме його сучасний науково-технічний, соціальний потенціал, а також здатність до реалізації інноваційних змін та рішень.

Для газорозподільних підприємств перед якими поставлено стратегічне завдання реалізації модернізаційних заходів в галузі розподілу серед споживачів природного газу та в більшій мірі ефективного надання професійних послуг, розвиток технологічної та інноваційної сфер відіграє вирішальне значення [124].

Створення та забезпечення функціонування системи інноваційного розвитку газорозподільних підприємств Західного регіону, що базувалися в свою чергу на використанні ринкових засад функціонування та на інноваційній політиці, слугуватиме базисом для розвитку послуги ринку розподілу природного газу, на засадах довгострокової конкуренції.

З метою ілюстрації авторського бачення моделі формування та реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону очікуваного ефекту та його послідовності нами було побудовано та зображено на рисунку 3.1.

* Побудовано автором

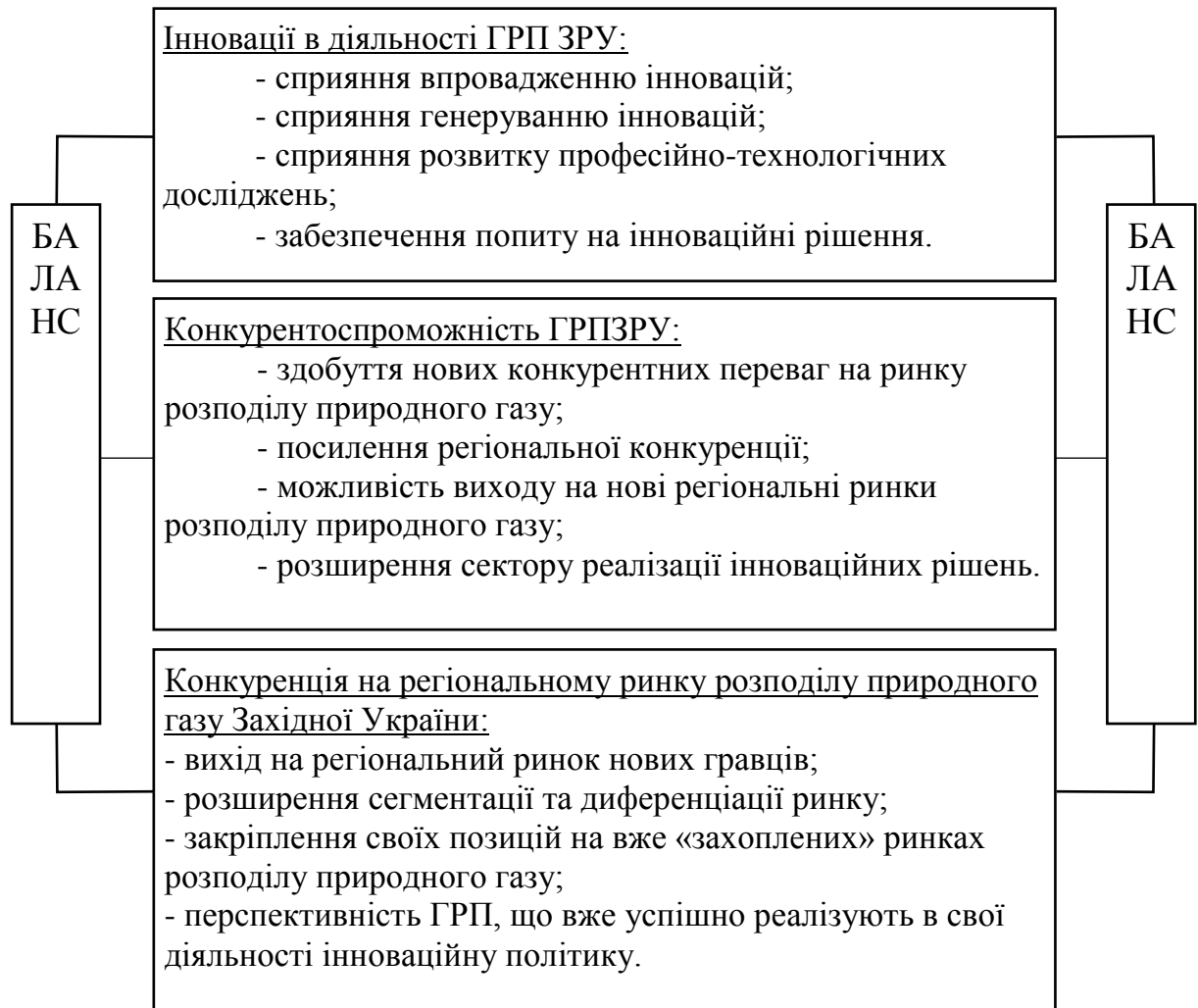
Рис.3.1. Роль інноваційної політики в процесі підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств регіону

Відомо, що під конкурентоспроможністю підприємств розуміють, як правило, можливість його функціонування за умови впливу таких ринкових обставин, за яких підприємство має змогу «легко» протистояти своїм конкурентам, а також комфортно перебувати під тиском споживачів. На нашу думку, конкурентоспроможність газорозподільних підприємств Західного регіону повинна створити умови розподілу на регіональному ринку Західної України не порушуючи при цьому вже діючого балансу між виробниками та споживачами послуги, створивши при цьому потрібні умови входження нових гравців ринку. Конкурентоспроможність газорозподільних підприємств забезпечуватиме найвищий рівень надання послуги розподілу газу та її ефективності. Досягнути цього можливо звісно за рахунок

раціонального використання виробничих ресурсів та мінімізації рівня виробничих витрат. В той же час, постійне стимулювання інноваційної активної ефективної діяльності сприятиме не лишень розвитку конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону та самому регіону, а й країні загалом. Адже, практика свідчить, що формування та реалізація інноваційної політики -це не лишень сприяння розвитку регіонального ринку природного газу, а й усієї галузі [124].

Відтак, вважаємо, що завдяки успішній реалізації інноваційної політики в діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону, вдасться досягти так званого «балансу» між явищами, які віддзеркалюють межі організаційно-економічного розвитку підприємства, що постійно впливають на один одного: інновацій, конкурентоспроможності та конкуренції. З метою окреслення вищесказаного нами було побудовано рисунок 3.2.

Знову ж таки, якщо вести мову про так званий «баланс» реалізації інноваційної політики в діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону, важливо відзначити, те що важливо дотримуватися вихідної позиції саме «інновації». В той же час, не слід забувати й про «зворотні» зв'язки в зазначеному нами балансі: чим вищим є рівень активності в процесі реалізації інноваційної політики та конкурентоспроможності підприємств, тим ширшим є спектр для природного розвитку високоефективної конкуренції на ринку розподілу газу споживачів природного газу. На нашу думку, саме цей підхід створює надійні підвалини для поглибленого сприйняття різноманітності взаємозв'язків економічних процесів, що відбуваються в зазначеній моделі досліджуваного співвідношення. Іншими словами-забезпечення формування досконалої платформи інноваційних рішень в діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону є неможливим задля досягнення належного рівня конкурентоспроможності [124, 126].

** Побудовано автором*

Рис. 3.2. Баланс реалізації інноваційної політики в діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону

Отже, резюмуючи вищесказане, відзначимо, що на сьогодні одним з основних вирішальних факторів, що стимулюватиме конкурентоспроможність газорозподільних підприємств Західного регіону є саме успішна реалізація в їх діяльності успішної інноваційної політики. Особливо важливим фактором забезпечення високого рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону є його високий рівень організованості, технічний потенціал та інноваційні зміни.

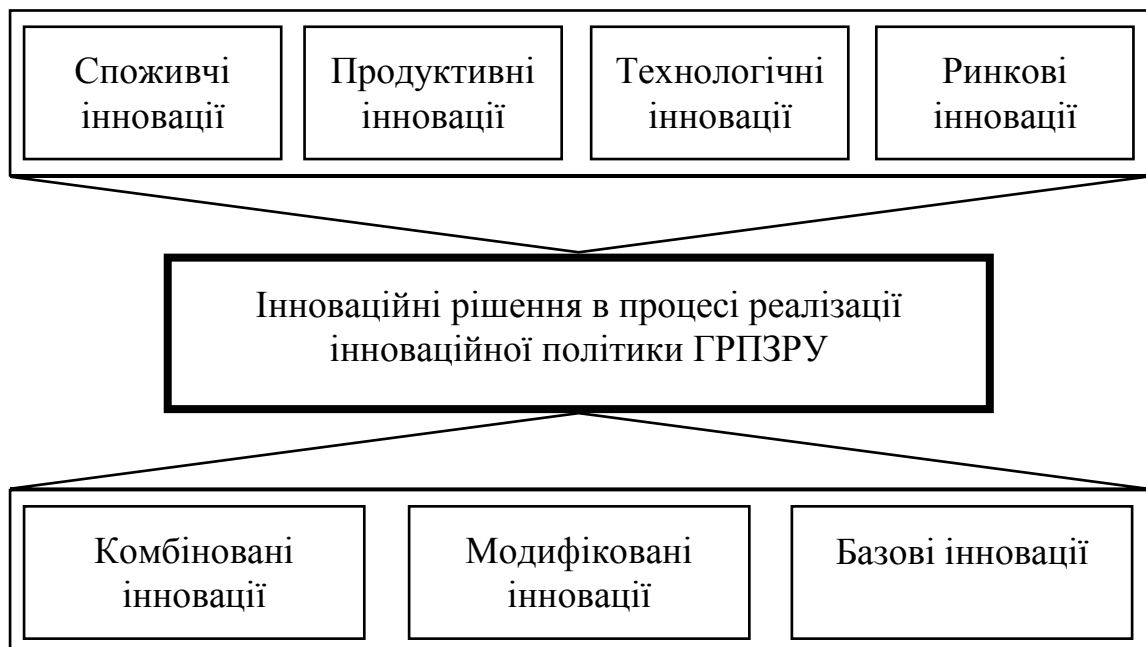
3.1.2. Класифікація інновацій в діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону України

Інновації класифікуються за рядом певних особливих ознак. За причинами виникнення інновації можна умовно розділити на наступні:

- реактивні, що характеризуються на основі нових перетворень, що реалізуються конкурентами - газорозподільними підприємствами, з метою виживання на основі ведення боротьби;

- стратегічні, що визначаються надбанням (здобуттям) переваг перед конкурентами - газорозподільними підприємствами в перспективі.

В свою чергу, для газорозподільних підприємств Західного регіону України інновації можуть виступати в якості різних рішень та в залежності від свого потенціалу. Для газорозподільних підприємств Західного регіону України інноваційна політика передбачає реалізацію ряду інноваційних рішень (Рис. 3.1.а).

** Побудовано та систематизовано автором*

Рис. 3.3. Інноваційні рішення що виникають в процесі реалізації інноваційної політики газорозподільних підприємств Західного регіону України

Аналізуючи рисунок 3.3 видно, що для газорозподільних підприємств інновації можуть різнитися:

- споживацькі інновації - передбачають насамперед задоволення інтересів споживачів з обов'язковою пропозицією в майбутньому;

- результативні (продуктивні) інновації - передбачають пропозицію збоку газорозподільних підприємств нових товарів та послуг, що базується на реалізації абсолютно нових підходів. Адже нові рішення для реалізації товарів та послуг можуть зашкодити «старим», що вже перевірені часом. Відтак, кумулятивний ефект від впливу реалізованих інноваційних продуктів та послуг спиратиметься в більшій мірі на перерозподіл потужностей та робочих місць;

- технологічні інновації - полягають у практичному застосуванні нових технологічних рішень, методів виробництва та принципів управління;

- ринкові інновації - передбачають розширення ринку збуту товарів та послуг на інші регіональні ринки.

В той же час, інноваційні рішення в залежності від масштабу та темпів реалізації класифікують [127]:

- комбіновані інновації - полягають в комбінованому використанні різних інноваційних рішень в процесі їх реалізації;

- модифіковані інновації - передбачають нововведення до вже існуючих товарів та послуг з кінцевою метою їх вдосконалення;

- базові (кардинальні) інновації - передбачають застосування принципово нових підходів та рішень у процесі їх реалізації.

3.1.3. Управління інноваціями на ГРПЗРУ

На сьогодні, за умови активного розвитку національного та регіонального ринків розподілу природного газу, діджиталізації та інтелектуалізації процесів, що супроводжуються особливо важливим завданням для газорозподільних підприємств Західного регіону стає пошук

найбільш прийнятних шляхів свого розвитку, а також максимально ефективної реалізації свого потенціалу.

Реалізація нових підходів та досягнень сучасної науки, незворотна модернізація виробничих процесів та праці, практична реалізація сучасних підходів та методів під час запровадження виробничих процесів та управління ними - саме ті першочергові завдання що постали перед газорозподільними підприємствами Західного регіону для підвищення їх конкурентних позицій на вже існуючих регіональних ринках розподілу природнього газу, а також опанування нових. Відомо, що управління інноваціями будь-якого підприємства це є процес реалізації існуючих та розробки нових технологічних та організаційних рішень та інших можливостей підприємства, що утворюються та теж знаходять свою практичну реалізацію з обов'язковим дотриманням правил розвитку макросередовища а умовах його циклічності.

В свою чергу управління інноваційними послугами володіє наступними характеристиками:

-факт наявності певним видом ресурсів не вимагає обов'язкового уміння розпоряджатися та управляти ними. Адже, як нам відомо, розвиток будь-якого підприємства та його процвітання стає можливим лишень тоді, коли має місце факт постійного пошуку та розробки особистого інноваційного потенціалу. Відтак, інноваційний потенціал підприємства знаходиться в залежності від рівня своєї забезпеченості ресурсним запасом, та й від потенційної можливості управлінців та менеджменту їх раціонального ранжування [133].

Отже, виходячи з вищевикладеного, вважаємо, що для досягнення в найбільшій мірі ефективного та результативного аналізу в процесі управління інноваційними можливостями та їх наступного використання з боку газорозподільних підприємств Західного регіону України має місце обов'язкове розуміння та усвідомлення усіх можливих напрямів підвищення потенціалу газорозподільних організацій. Разом з тим, не менш важливим є

вміння усвідомлення адекватної оцінки можливого впливу факторів (зовнішніх, внутрішніх) на сам процес генерування інноваційних рішень. Таким чином, управління інноваціями та їх потенціалом на газорозподільних підприємствах Західного регіону України певною мірою є складним ієрархічно-послідовним та динамічним процесом, який ми розділили на окремі напрями (Рис. 3.4).

** Розроблено автором*

Рис 3.4 Напрями та завдання управління інноваціями на газорозподільних підприємствах Західного регіону України

Інвестиційні інновації – в певній мірі можливо віднести до фінансових інновацій, але у зв'язку з врахуванням важливості інвестиційних ресурсів в тому числі нерозподіленого прибутку, кошти акціонерів-власників, зовнішніх інвесторів, було прийнято рішення виокремити в окремий напрямок.

Фінансово-економічні інновації – до напрямку інноваційного забезпечення нами було віднесено не лишень за рахунок залучених зовнішніх

джерел фінансування, а й в результаті оптимізаційних заходів відносно власних фінансових засобів.

Управлінські інновації включають в себе певну сукупність управлінських навиків в особі менеджера газорозподільного підприємства, а також управлінський базис, що передбачає ряд можливостей з метою розробки та наступної реалізації інноваційних рішень в діяльності вказаних підприємств.

Кадрові інновації – вміщують в себе рекрутингові потуги та можливості газорозподільних підприємств Західного регіону України зокрема колективу підприємства до генерування інноваційних ідей відносно створення нових видів товарів та послуг. В межах даного напрямку можливої реалізації інновацій на підприємстві варто також відзначити інтелектуальний потенціал, а також можливі креативні рішення. Оскільки можливості трудового потенціалу газорозподільних підприємств до генерування новаторських рішень, а також їх професійний рівень є особливо важливим аспектом в процесі реалізації інновацій газорозподільної організації.

Технологічні інновації – передбачають нематеріальні активи газорозподільних підприємств Західного регіону України, а також інші засоби виробничого процесу в якості технологічного базису з метою все глибшої реалізації принципово нових технічних, технологічних та виробничих досягнень.

Виробничі інновації – являють собою абсолютно новий продукт, що можна вдосконалити на ринку розподілу серед споживачів природнього газу, до яких відносимо (послугу, продукцію, сервісне обслуговування клієнтів, тощо) [133].

Маркетингові (популяризаційні) інновації – передбачають за своїм змістом заходи, ідеї та можливості, що сприятимуть просуванню продукції (товарів та послуг) в тому числі інноваційних на нові ринки продукції.

Водночас не слід забувати й те, що на процес, управління, розвитку та використання інновацій не лишень на газорозподільних, а й на інших

підприємствах в значній мірі чинять вплив значна кількість зовнішніх чинників. Наприклад, від рівня та можливостей, що виникають в процесі формування інвестиційної привабливості країни знаходяться в прямій залежності й газорозподільні підприємства Західного регіону, а саме їх позиція щодо залучення інвестицій в виробничий процес. В той же час, беручи до уваги наявний фактор нестабільності економічних, фінансових та політичних процесів інвестиційні капіталовкладення в Україні передбачають досить велику кількість неминучих ризиків.

Особливо важливу роль відіграє саме можлива підтримка газорозподільних підприємств з боку держави, що можна розцінювати крізь призму пільгових умов оподаткування, сприяння умовам інвестиційного клімату, а також фінансування їх подальшої реалізації. Натомість ситуація має фактично протилежний баченому характер, адже по факту наша держава не те, що не сприяє залученню та розвитку інноваційних рішень, а й навпаки створює ряд перешкод.

Виходячи з вище викладеного, можемо констатувати, що процес управління інноваціями на газорозподільних підприємствах Західного регіону повинен брати до уваги не лишень «інсайдові» можливості, але й прямий вплив особливостей зовнішнього середовища, що його оточує [137].

Загалом, вважаємо управління інноваціями на газорозподільних підприємствах України за своїм змістом процесом не лишень розроблення та наступної реалізації широкого спектру менеджерських рішень, й їх обов'язкового планування. Все це спрямовано в бік реалізації процесів формування та забезпечення нарощення з наступним використанням інноваційних можливостей та ресурсів газорозподільних підприємств Західного регіону України. Стратегічними завданнями для газорозподільних підприємств є наступні (Рис. 3.4):

- реалізація стратегічної програми газорозподільних підприємств передбачає забезпечення процесу переведення умовної системи в потрібний стан за умов, згідно яких показник значення керованих підприємством

величин змінює свій вигляд у відповідності загальноприйнятим детермінованим законом;

-цілеспрямованості – передбачає за своїм змістом потрібний в певний час стан, або реакцію поведінки самої системи на майбутній успіх;

-стабільності – передбачає втримання встановленої системи в незмінному стані, навіть за умови впливу негативних зовнішніх чинників;

-оптимізація передбачає втримання в існуючому або ж переведення встановленої системи в позицію, що характеризується певними правилами та рядом заборон і обмежень [4, 105].

Також важливо пам'ятати й те, що процес управління інноваціями на газорозподільних підприємствах Західного регіону повинен включати в себе вимоги до процесів формування, реалізації, використання та подальшого розвитку.

В той же час, організація самого процесу формування інновацій на газорозподільних підприємствах націлена в першу чергу на досягнення та пошук стратегічних засобів можливостей та ресурсів задля підвищення рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України.

Варто пам'ятати, що управління процесом використання інновацій слід орієнтувати в першу чергу на процес активізації того ресурсного запасу, який з якихось причин не був реалізований раніше.

В свою чергу, до функцій управління інноваціями газорозподільних підприємств Західного регіону нами було віднесено наступні:

-мотиваційна-передбачає заохочення до практичної реалізації намічених перед працівниками газорозподільних підприємств цілей та завдань за обов'язковими при цьому злагодженими діями, що націлено на забезпечення гармонізації усіх структурних елементів, що в тій чи іншій мірі залучені до реалізації інноваційного потенціалу організації;

-визначальна-передбачає чітке окреслення цілей та завдань подальшого функціонування газорозподільних підприємств Західного регіону на майбутній період;

-контрольна-передбачає забезпечення контролю якості та ефективності процесу досягнення та реалізації поставлених цілей з наступною постійною перевіркою достовірності та відповідності вимогам дотриманим в процесі професійної діяльності результатів;

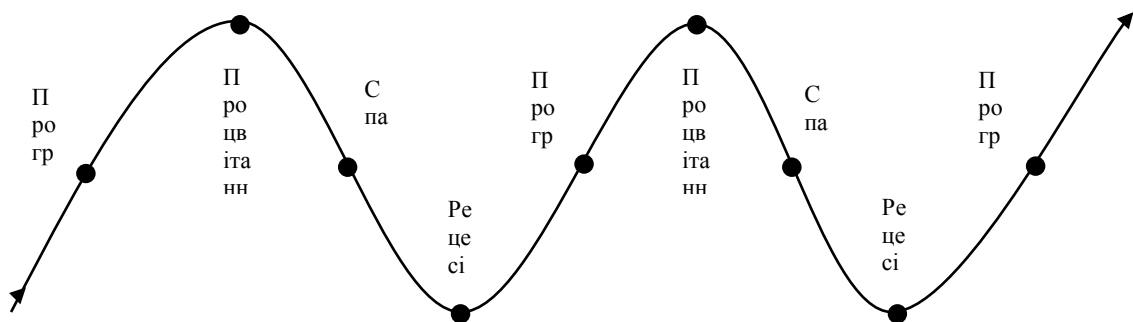
-організаційна-передбачає уточнення поставлених завдань, а також конкретизацію результативних очікувань, знаходження в більшій мірі досконалих шляхів та підходів до найбільш ефективного використання та розподілу потенціалу газорозподільних підприємств.

Є загальновідомим, що будь-яке підприємство будь-якої галузі завжди прагне покращення своїх показників діяльності, не є виключенням і газорозподільні підприємства. Адже, вони завжди прагнуть постійного розширення регіональних ринків збуту своєї продукції, охоплення якомога більшого кола споживачів, а також недопущення виходу нових підприємств на вже усталений ними ринок. Втім, поточні та намічені завдання та цілі газорозподільних підприємств Західного регіону за умов фактичного функціонування можуть застосовуватися у прямій пропорційності до рівня агресивності середовища в якому функціонують та за яких здійснюють свою професійну діяльність. В результаті чого варіюються й тенденції та інтереси практичної реалізації інноваційних рішень в діяльності газорозподільних підприємств. Це викликано насамперед бажанням «обходу» фактів можливого виникнення ризиків, а також максимально-ефективної реалізації внутрішнього потенціалу газорозподільних підприємств.

В процесі реалізації своєї професійної діяльності кожне газорозподільне підприємство Західного регіону України в різний період часу перебуває на певному етапі формування інноваційної політики, що так чи інакше сприяє підвищенню його конкурентної спроможності. Нами було виокремлено чотири наступні етапи (фази) циклу: прогресії, процвітання,

спаду, рецесії (Рис 3.5). Дані етапи являють собою періодичні спади та підйоми інноваційної активності та нагадують циклічний процес.

Етап прогресії потребує від газорозподільних підприємств охоплення максимально-можливої частки ринку, збільшення показника оборотності активів підприємства – їх максимального завантаження, а також максимального нагляду та контролю за всіма процесами, що відбуваються на всіх регіональних ринках функціонування. Особливу увагу слід приділити розробці нових підходів до запровадження на ринку розподілу конкурентних та інноваційних продуктів (товарів та послуг), а також обов'язкового підвищення рівня якості обслуговування споживачів.

** Розроблено автором*

Рис. 3.5. Етапи інноваційної активності газорозподільних підприємств Західного регіону в процесі реалізації професійної діяльності.

Етап процвітання – досягнення цього етапу діяльності газорозподільних підприємств характеризується відмінними показниками його фінансово-економічного становища, високоефективного потенціалу на регіональних ринках розподілу природного газу, прибутковістю підприємства: звісно ж високим рівнем показника реалізованих інноваційних рішень в своїй діяльності [138].

Етап спаду – виникає як результат надлишкового насичення ринку гравцями на регіональному ринку розподілу природного газу, появи більш дешевшої послуги аналогічного змісту, звуження обсягів потенційного ринку

збуту, зменшення рівня споживацької платоспроможності, загострення політичної напруги в країні.

Етап рецесії – даний етап передбачає фазу «депресивного» становища в організаційній, економічній, фінансовій та технологічній активності газорозподільного підприємства.

Відтак, з метою попередження можливого переходу «кривої» по етапах інноваційної активності газорозподільних підприємств Західного регіону України, а також реалізації намічених цілей та мети розвитку газорозподільних підприємств в довгостроковому періоді є постійна в тій чи іншій мірі інноваційна активність підприємства.

Отже, можна зробити висновок, що особливо важливим чинником впливу, який впливає на стратегічне обрання підходів до реалізації в своїй діяльності інноваційної політики є саме етап інноваційної активності (етап прогресії). Формування якого відбувається в результаті дії зовнішніх особливостей стійкості газорозподільних підприємств, а також макросередовища в якому воно функціонує.

Таблиця 3.1

Пріоритетні етапи реалізації інноваційної політики ГРПЗРУ задля підвищення конкурентоспроможності на різних етапах інноваційної активності

	<i>I етап</i>	<i>II етап</i>	<i>III етап</i>	<i>IV етап</i>
<i>Інноваційна політика ГРПЗРУ</i>	Нейтральна (вичікувальна)	Незначна	Середня	Значна (агресивна)
<i>Потенціал інноваційних рішень ГРПЗРУ</i>	Відсутній	Низький	Середній	Високий
<i>Етап інноваційної активності ГРПЗРУ</i>	Спад- Рецесія	Рецесія- Прогрес	Прогрес- Процвітання	Процвітання- Спад

** Побудовано та систематизовано автором*

Відтак, в таблиці 3.1 представлено авторське бачення пріоритетних напрямів діяльності інноваційної політики газорозподільних підприємств Західного регіону, що виникають на момент перебування підприємства на

різних етапах його інноваційної політики під час реалізації своєї професійної діяльності-постачання споживачів природнім газом.

Аналізуючи таблицю 3.1 нами було охарактеризовано всі етапи та пріоритетні напрями реалізації можливої інноваційної політики газорозподільних підприємств Західного регіону України.

I - етап – за умови нейтральної інноваційної політики, відсутнього потенціалу інноваційних рішень, що перебувають на максимально-низькому рівні економічної та інноваційної активності газорозподільних підприємств Західного регіону України та характеризується необхідністю потреби задля утримання любим можливим способом наявних обсягів та ринків збуту, а також шляхів та способів для покращення своїх позицій на регіональному ринку розподілу природнього газу.

II - етап – за умови позитивного рівня реалізації інноваційної політики, низького рівня потенціалу інноваційних рішень та перебування на етапі злету інноваційної та економічної активності та характеризується: низьким або не значим значенням інноваційного потенціалу. На стадії входження в рецесію першочерговими та потрібними є дії газорозподільних підприємств в напрямку втримання та збереження позиції на ринку збуту, зусилля задля відтворення процесів розвитку та втримання бажаних позицій та недопущення ознак економічної та ділової активності підприємства [137, 138].

III - етап – за умови середніх потужностей газорозподільних підприємств Західного регіону спрямованих на реалізацію своєї інноваційної політики, володіючи при цьому усередненим потенціалом реалізації інноваційних рішень, перебуваючи на етапі так званого «процвітання» власної інноваційної активності характеризується: наявністю суттєвих сильних переваг на ринку, досить високим рівнем внутрішнього потенціалу, наявністю широких можливостей для реалізації своєї професійної діяльності. Послуги, що надають газорозподільні підприємства користуються значним попитом. Підприємство вважається лідером ринку, коли в його діяльності має місце постійна тенденція до розширення кола споживачів послуг, а також нових ринків збуту послуги. За

таких умов газорозподільні підприємства мають можливість реалізувати свою особисту інноваційну політику в широкому спектрі напрямків.

IV - етап – за умови агресивного типу реалізації своєї інноваційної політики, високого рівня потенціалу інноваційних рішень, але вже перебуваючи при цьому на етапі економічно-господарської прогресії газорозподільні підприємства Західного регіону знаходяться в активній фазі збільшення обсягів виробництва природного газу та надання послуги розподілу, нарощення фактичних та фінансово-економічних показників. Такі, обставини змушують газорозподільні підприємства сприяти своєму інноваційному розвитку та подальшому посиленні ринкових позицій, розширюючи ринки збуту за рахунок передусім, покращення сервісних послуг в процесі їх надання. В цей момент газорозподільне підприємство володіє необхідним рівнем інноваційної спрямованості та ресурсозабезпеченням.

Беручи до уваги значний вплив від перебування на певному етапі своєї економічної та інноваційної активності на інноваційну спрямованість, ресурси та можливості, вважаємо в процесі формування та реалізації інноваційної політики з метою підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств важливо брати до уваги фактор циклічності, як в загальному розвитку газорозподільних підприємств, так і самого ринку регіонального розподілу природного газу.

Першим етапом послідовності, формування та управління інноваційною політикою газорозподільних підприємств Західного регіону є оцінка інноваційного потенціалу газорозподільних підприємств. Іншими словами оцінка можливостей та рівня інноваційних ресурсів, що володіє підприємство, а також потенційна можливість підприємства оперативно та цілеспрямовано реалізовувати перелічені заходи.

** Побудовано та систематизовано автором*

Рис. 3.6. Послідовність формування, реалізації та розвитку інноваційної політики, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону.

Водночас, слід відмітити, що на нашу думку слід паралельно реалізувати оцінку рівня сприятливої кон'юнктури ринку розподілу природного газу до реалізації газорозподільними підприємствами інноваційних рішень. Адже при формуванні стратегічних рішень підприємствами, та виборі певних методів інноваційної політики є потреба брати до уваги усі можливості макросередовища в якому функціонує підприємство беручи до уваги його існуючі загрози та ризики.

Після чого, керуючись отриманими результатами проведеної оцінки: інноваційного потенціалу газорозподільних підприємств Західного регіону України слід визначити стадію (етап) пріоритетності реалізації інноваційної політики. Даний захід хоча і є проміжним, але не менш важливим, оскільки дозволяє обрати необхідний напрямок для подальшої реалізації інноваційного потенціалу (діяльності) газорозподільних підприємств на основі аналізу можливого впливу збоку зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства.

Наступним етапом є стратегія планування та моделювання, що передбачає довгостроковий та короткостроковий характер окреслення потенційних цілей та мети для реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств з обов'язковим введенням до уваги його пріоритетного етапу до реалізації.

Важливо відмітити, що побудову стратегічних планів, матеріально та економічно можливих отриманих результатів слід реалізовувати з обов'язковим врахуванням передових змін, в якому функціонує газорозподільне підприємство на всіх рівнях.

В свою чергу, організація та реалізація управління передбачає практичну реалізацію заходів після досягнення намічених цілей обраної для виконання інноваційної політики, що сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону. Пріоритетним залишається постійний моніторинг з можливістю корегування існуючих умов у відповідності потреби, що продукує зовнішній простір.

Передостаннім етапом формування, реалізації, та управління інноваційною політикою газорозподільних підприємств Західного регіону є безперервний моніторинг процесів, що віддзеркалюють стан справ щодо реалізації наміченого в довгостроковій перспективі ефекту.

І на завершення, останнім етапом виступає звісно ж ефект – досягнення достатнього рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону за умов якого підприємство зможе задовільнити свої ринкові потреби, як слідство, це сприятиме покращенню якості надання послуги розподілу природного газу, рівню обслуговування клієнтів, розширення ринку збуту, тощо.

Відтак, для підвищення конкурентної спроможності газорозподільних підприємств потрібно брати до уваги зміни у середовищі, в якому воно функціонує. Це в свою чергу дозволить оминати вплив негативних ризиків, а також з максимальною ефективністю реалізувати потенціал газорозподільних підприємств.

В процесі пристосування газорозподільних підприємств до змін, що можуть мати місце в кон'юнктурі ринку розподілу природного газу окреслюються не лишень потенціал його інноваційної політики, але й факт циклічної послідовності. Його зміни виникають постійно, коли постає питання щодо формування та реалізації інноваційної політики газорозподільних підприємств. Це все веде до розуміння необхідності брати до уваги пріоритетний етап реалізації вище зазначеного.

3.2. Політика підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств

3.2.1. Інноваційні аспекти конкурентоспроможності

За умов сучасності мають місце трансформаційні процеси відносно самого змісту поняття конкурентної спроможності підприємства, а також

чинників з використанням яких вона досягається. Якщо колись, необхідний рівень конкурентоспроможності можна було досягнути за рахунок перебування в розпорядженні окремих конкурентних особливостей і переваг, то на сьогодні визначальним чинником є неперервний процес продукування та практичної реалізації інновації та інноваційних рішень.

Відомо, що для того, щоб досягти достатньо високого рівня конкурентної спроможності впродовж досить тривалого часу необхідне постійне вдосконалення підходів та конкурентних переваг, що постійно вимагає від керівництва газорозподільних підприємства забезпечення та наступної реалізації процесу продукування та практичної реалізації на ринку впровадження інноваційних рішень.

Роль чинників інноваційного змісту в процесі забезпечення конкурентної спроможності підсилюється також тим, що за умови характерної відкритості та розширення регіональних ринків розподілу природного газу газорозподільні підприємства Західного регіону опинилися в становищі недостатності свого розвитку.

Якщо ж вести мову про конкурентні переваги та їх характеристики, то вважаємо, що їх умовно можна розділити за характеристикою їх стійкості та не стійкості. Ті, що відносяться до стійких вважаємо є результатом інноваційно-інвестиційної діяльності газорозподільних підприємств, що направлено в бік отримання найкращих результатів їх діяльності та слугують базисом для підвищення рівня їх ринкової конкурентоспроможності.

В свою чергу, до нестійких можна віднести ті що можуть бути знівельовані в результаті впливу можливих змін та тенденції, що виникають у результаті впливу зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування газорозподільних підприємств західного регіону.

В цей же час, відзначимо, що сама стійкість конкурентних ринкових переваг на пряму є пов'язаною зі стійкістю ресурсів, що перебувають в розпорядженні газорозподільних підприємств [81, 140].

Водночас, вважаємо зазначений аспект не в повній мірі вірним, адже у цьому випадку повністю розвіюється управлінський тезис відносно забезпечення конкурентоспроможності. Газорозподільне підприємство може володіти достатньою кількістю ресурсів для реалізації своєї інноваційної діяльності, в той же час, вони можуть мати високий ступень неорганізованості. Як слідство, інноваційні заходи та процеси на газорозподільних підприємствах Західного регіону України не матимуть необхідного потенціалу та не слугуватимуть базисом для непохитних конкурентних переваг.

В той же час, недостатньо простим є здобуття одномоментних ринкових конкурентних переваг, навіть за умови, якщо вони базуватимуться на основі прогресивних інноваційних рішень.

Вважаємо, що необхідним є забезпечення процесу просування та реалізації інноваційного процесу на газорозподільних підприємствах Західного регіону України.

Поняття «конкурентоспроможність газорозподільних підприємств Західного регіону України» є пов'язаним насамперед з наявністю постійного становища так званого вибору з боку споживача послуги розподілу природного газу. Відтак, щоб досягти стану забезпечення конкурентоспроможності підприємства, його керівництво повинно забезпечити переконливу та змістовну перевагу пропозиції перед можливими конкурентами на ринку розподілу природного газу. Вважаємо що зазначених переваг газорозподільні підприємства Західного регіону України можуть досягнути за умови забезпечення наступних груп можливих чинників та факторів, що в тій чи іншій мірі впливають на потенційної рішення споживача послуги розподілу природного газу, серед яких:

- цінове значення на послугу розподілу;
- характеристика технічної реалізації послуги;

- унікальність послуги в залежності від територіальних особливостей регіонального ринку.

Водночас, відзначимо, що ціновий фактор характеризується своєю короткостроковістю, в той же час, як наступні два, своїм змістом та реалізації є значно тривалішими. Такі явища можна пояснити тим, що пристосування конкурентів до цінового типу суперництва відбувається набагато швидше, ніж відбувається копіювання технологічних рішень що застосовують у виробничому процесі конкурентні лідери. Водночас, різняться також і вигоди, що отримує газорозподільне підприємство відносно тих що використовують конкуренти на ринку розподілу в залежності від чинників які її забезпечують.

Вважаємо, що логічним є умовний поділ конкуренції за прибутками на два умовних її типи:

1. якісна конкурентоспроможність - характеризується значно вищим рівнем привабливості ринкових позицій підприємства за інноваційним рішенням та параметрами, що використовуються в процесі надання послуг;

2. слабка конкурентоспроможність, часто ще називається «цінковою», що виражається у ціновому значення на товари та послуги.

Відтак, фактичний прибуток газорозподільних підприємств завжди буде вищими за умов реалізації саме 1-го типу конкуренції. Також відмітимо, що за умов, коли конкурентоспроможність газорозподільних підприємств забезпечується саме інноваційними рішеннями в процесі виробництва та надання послуг-такий процес є значно довгостроковішим, а ніж у випадку реалізації лише тільки цінового конкурентного значення.

В умовах сучасності, коли активно відбувається лише посилення конкурентного протистояння на ринку розподілу серед споживачів природного газу все більшої ваги для забезпечення конкурентоспроможності набирають нові підходи та фактори реалізації, серед яких:

- якість послуги, що надається;

- сервісне обслуговування в мережі розподілу газу;
- сервісний супровід при реалізації послуги;
- мережа центрів по обслуговуванню клієнтів;
- доступність до підключення послуги;
- зрозумілість процесу тарифоутворення;
- зручність реалізації сплати за надані послуги.

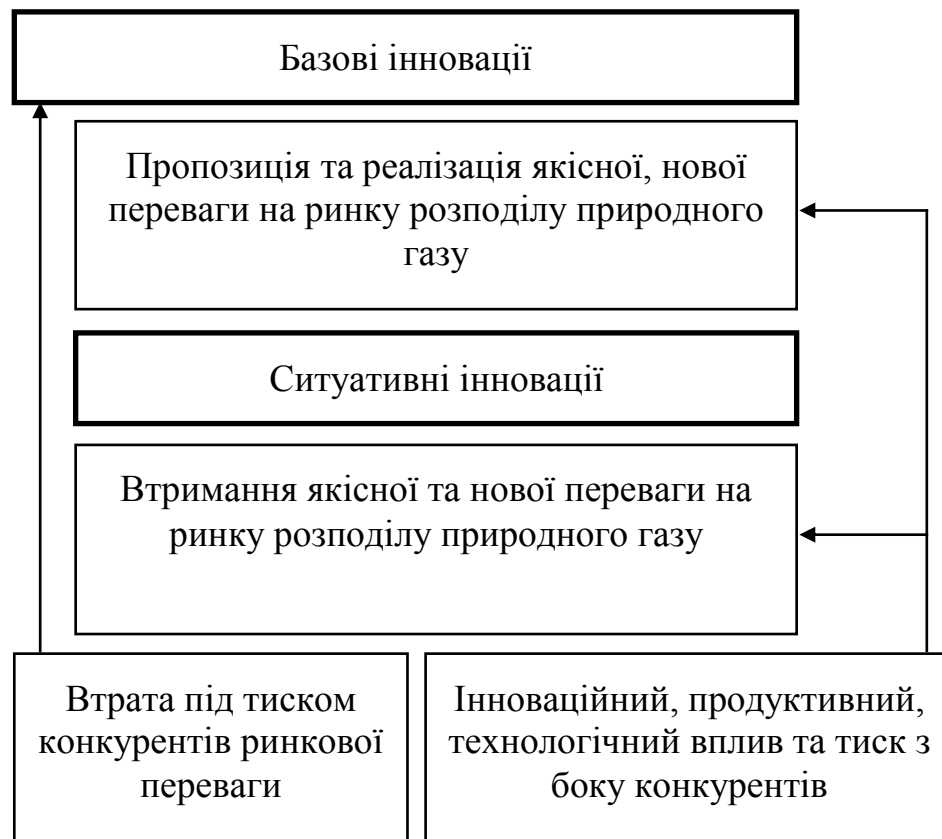
В свою чергу, з метою досягнення максимального рівня привабливості пропозиції на ринку розподілу природного газу за рахунок чинників якості, унікальності, а також інших технологічних рішень та характеристик є необхідним здійснення регулярних інноваційних розвідок в процесі надання послуг розподілу природного газу, що слугуватимуть так званним базисом для стимулювання конкурентних переваг газорозподільного підприємства.

Повинні бути задіяні абсолютно усі можливі конкурентоспроможні чинники-процеси на газорозподільних підприємствах, що нестимуть нові ринкові ідеї та рішення з послідовним їх перетворенням на нові технологічні результати та види послуг (товарів), що сприятимуть виділенню того, чи іншого газорозподільного підприємства Західного регіону України на фоні інших.

Не секрет, що існує поділ інновацій на «базові» та «ситуативні» [81]. Керуючись рекомендаціями умовного поділу інновацій нами було побудовано повний цикл реалізації інноваційного забезпечення з метою підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України (Рис. 3.7).

З рисунку 3.7 видно, що новий цикл реалізації інноваційного забезпечення з метою підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємства Західного регіону України можна представити таким чином. Внаслідок реалізації повного циклу інноваційного забезпечення газорозподільних підприємств виходить реалізувати пропозицію нового товару чи послуги на ринку розподілу природного газу - нову перевагу («базову» інновацію). Зазначений тип інновації забезпечує

ринкові переваги в умовах сильної конкуренції постійно вдосконалюючи при цьому якісні та технологічні показники процесу виробництва. В цей же час, точно такі самі процеси мають місце і в діяльності конкурентів.

** Побудовано та систематизовано автором*

Рис. 3.7. Повний цикл реалізації інноваційного забезпечення з метою підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України.

Відтак, конкуренти з часом зуміють знайти максимально схожу послугу чи товар, що базуватиметься на ідентичних інноваційних та технологічних рішеннях, що й лежать в основі діяльності підприємств - лідерів ринку. Тому слід розуміти, що кожне газорозподільне підприємство, що функціонує в Західному регіоні України постійно відчуває так званий тиск з боку конкурентів. Водночас, за рахунок ситуативних інноваційних рішень газорозподільні підприємства впродовж деякого часу матимуть змогу отримувати високий рівень ринкової конкурентоспроможності при цьому вдосконалюючи логічні та якісні параметри товарів та послуг, про те не так

інтенсивно, як це можливо за рахунок базових інноваційних рішень. Але, з часом під тим же інноваційним продуктивним логічним тиском з боку конкурентів можливості газорозподільного підприємства утримувати найвищий рівень конкуренто спроможності за рахунок ситуативних інновацій добігатиме кінця, а конкурентні переваги будуть знівельовані, оскільки пропозиція на ринку вже не буде більшою мірою привабливою ніж у конкурентів.

Відтак, за умови, якщо політика розвитку будь-якого газорозподільного підприємства Західного регіону буде спрямована в бік утримання лідируючих позицій, відповідно і високого рівня конкурентоспроможності необхідним є неспинний пошук нових інноваційних рішень. Таким чином ми можемо спостерігати, що утворюється так званий цикл реалізації інноваційного забезпечення, що завжди сприятиме підвищенню рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств що функціонують в Західному регіоні України.

3.2.2. Управління конкурентними перевагами ГРПЗРУ

Відомо, що конкурентоспроможність — це категорія, що за змістом своїм віддзеркалює можливість виробничої організації боротися за найбільш надійні позиції на всіх ринках з кінцевою метою суспільної реалізації особливості стратегії розвитку та стабільного організаційно - економічного росту.

Виходячи з цього, вважаємо, що конкурентоспроможність як чітко виражена характеристика діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону України вимагає дослідження саме з позиції управління нею та основними чинниками її формування. Потребують зміни умови конкурентного в спів існування чинників, що напряду впливають на рівень її реалізації. Як слідство, діючими є підходи та рішення щодо управління діяльністю за розвитком газорозподільних підприємства з позиції лідерських якостей.

Раніше, для досягнення перемоги в боротьбі за ринок серед конкурентів була потреба в розміщенні потужностей виробництва товарів та послуг з метою її поширення в маси, то тепер пріоритети відчутно змінилися та полягають в обов'язковій реалізації прийомів цінової конкуренції; нецінової конкуренції - зосередження уваги на інноваційних технологічних рішеннях [75].

Вважаємо, що конкурентні переваги газорозподільних підприємств Західного регіону України можуть проявлятися у вигляді лідируючих позиції на ринку організаційних, економічних, сервісних, цінових, технологічних особливостях їх діяльності.

В той же час, маркерами ринкових конкурентних переваг можуть виступати не лише організаційно - економічні показники на зразок: рентабельності, стабільності, фінансового стану підприємства, а й рівень сервісного забезпечення послуг та організації обслуговування клієнтів.

Слід відмітити, що на сьогодні загальноприйнятий підхід до виділення конкурентних переваг газорозподільних підприємств в напрямку розширення групи товарів та зменшення рівня витрат є недостатнім. Адже не дозволяє в повній мірі зрозуміти суть та результативність конкурентних переваг що на сьогоднішній день є найважливішими складовими ринку розподілу природного газу.

Разом з тим, вважаємо, що слід пам'ятати і про можливий вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на середовище в якому доводиться функціонувати газорозподільному підприємству; основні фактори, що в найбільшій мірі впливають на конкурентоспроможність газорозподільних підприємств Західного регіону України. Саме вони формують уяву та реакцію споживачів послуг конкурентних переваг того, чи іншого газорозподільного підприємства, що функціонує в межах Західного регіону України. Чинники впливу на конкурентоспроможність газорозподільних підприємств відображено на рисунку 3.8.

Аналізуючи зазначений рисунок бачимо, що в процесі здійснення оцінки та управління конкурентоспроможністю газорозподільними

підприємствами Західного регіону України є потреба у взяті до уваги та врахуванні абсолютно всіх чинників та факторів впливу, що в тій чи іншій мірі потенційно можуть вплинути на неї.

Огляд зазначених чинників та факторів впливу з позицій їх можливого впливу на діяльність газорозподільних підприємства дозволяє стверджувати, що має місце потреба у постійному протистоянні відносно переважної більшості зазначених на рисунку 3.8 чинників. Оскільки, не існує на сьогодні уніфікованого та вірного підходу до встановлення та визначення конкурентних переваг газорозподільних підприємств.

** Побудовано та систематизовано автором з використанням джерел: [75, 96].*

Рис. 3.8 Чинники та фактори впливу на конкурентоспроможність газорозподільних підприємств Західного регіону України

В той же час, основним завданням керівництва газорозподільних підприємства є саме окреслення конкурентних особливостей та переваг, які діятимуть на їх благо в довгостроковому періоді, особливо в напрямку реалізації ринкового протистояння з прямими ринковими конкурентами. Іншими словами, на сьогодні газорозподільні підприємства що функціонують в Західному регіоні України є напряму зацікавленими в заволодінні надійними конкурентними перевагами на ринку розподілу природного газу.

З метою узагальнення вище викладеного, було прийнято рішення про виокремлення наступних управлінських процесів щодо регулювання та управління конкурентними ринковими перевагами в сучасних умовах функціонування регіональних ринків розподілу природного газу:

- інноваційно-технологічні переваги стають все в більшій мірі доступнішими для конкурентів;

- постійне ускладнення умов функціонування газорозподільних підприємств Західного регіону, а також безперервний розвиток та розширення регіональних ринків розподілу газу вимагає постійного та безперервного пошуку нових та сильніших конкурентних сторін.

- переважна більшість конкурентних переваг вимагає постійних та дуже об'єктивних фінансових, інвестиційних та кадрових вливань, а це в свою чергу відображається на динамічності та розвитку діяльності газорозподільного підприємства;

- характеристика конкурентних особливостей та їх надійність визначається комплексністю та системністю функціонування газорозподільних підприємств;

- різноплановість розвитку регіональних ринків розподілу природного газу створює умови та бажання з боку газорозподільних підприємств для одночасного застосування чинників як традиційного характеру (збільшення об'ємів виробництва, розширення ринків збуту), так і нетрадиційних

чинників (кваліфікованість персоналу, технологічні рішення що застосовуються на виробництві, інноваційне забезпечення реалізації конкурентних рішень.)

Сьогодні, газорозподільні підприємства Західного регіону все більше уваги намагаються спрямувати в бік раціонального розподілу та використання фінансів, оскільки саме від цього напрямку залежить можливість подальшого розвитку підприємства та розширення в майбутньому ринків збуту.

Однак, у зв'язку із однорідністю послуг, методами та підходами до їх реалізації, має місце постійна необхідність щодо заходів відносно формування в системності бачення усіх процесів, що виникають під час розвитку та формування конкурентних особливостей та переваг.

Основною метою, що переслідують газорозподільні підприємства в процесі здобуття будь-яких конкурентних переваг: підвищення іміджу газорозподільних підприємств; високий рівень сервісних функцій, що направлено на задоволення інтересів споживачів; нарощення інвестиційно-інноваційного ресурсу; розширення ринків збуту послуг і розподілу природного газу тощо.

З метою практичності реалізації зазначеного, вважаємо за потрібне реалізувати в першу чергу формування та стратегічне планування на газорозподільних підприємствах, що дозволить забезпечити критерії системності. Це створить умови для ширшого бачення змісту потрібних заходів що будуть спрямовані на розвиток та реалізацію конкурентних переваг на ринку розподілу природного газу в перспективі.

В результаті дослідження різних шляхів та підходів до тлумачення змісту поняття конкурентоспроможності газорозподільних підприємств ми дійшли висновку, що перевага конкурентної переваги на зовнішньому та внутрішньому ринку розподілу природного газу регіону перебуває в прямій залежності від наявності та раціональності використання потенціалу самого підприємства, якими воно володіє та розпоряджається.

В свою чергу, ресурсний підхід під час управління різними конкурентними перевагами та сильними сторонами визначається необхідністю реалізації різних заходів та підходів направлених на мобілізацію ресурсів, що перебувають у віданні газорозподільного підприємства в умовах функціонування на регіональних ринках що характеризується досить специфічними характеристиками. Вважаємо, що саме це окреслює здатність газорозподільного підприємства до формування конкурентних ринкових переваг на перспективу.

Щоб досягти максимальної ефекту від реалізації основної стратегії розвитку газорозподільних підприємств фундаментом якої виступатимуть надійні конкурентні підвалини на майбутнє, керівництву групи варто діяти в порівнянні з конкурентами значно ініціативніше.

Є необхідність в реалізації системних заходів, що направлені на вивчення середовища та умов в якому реалізує свою професійну діяльність газорозподільне підприємство, впровадження інноваційних рішень, швидкому оперативному реагуванню на можливі зміни зовнішнього та внутрішнього середовища.

Відтак, з метою досягнення максимального ефекту від реалізації механізму покращення конкурентних ринкових переваг вважаємо що газорозподільному підприємству необхідно зацентувати свою увагу на таких підходах, що створять належні умови для повноцінної реалізації максимально ефективного стратегічного розвитку підприємства.

Пропонуємо зауважити що, більш ретельно дослідження підходів, що дозволять змістовно обґрунтувати сенс конкурентних переваг газорозподільних підприємств ми вважаємо найбільш результативним та ефективними, серед інших:

Відтак, деталізуємо підходи та обґрунтовуємо зміст можливих конкурентних сильних сторін газорозподільних підприємств, серед яких: ресурсний підхід; підхід що базується на дослідженні поведінки

підприємств-конкурентів; підхід що вивчає інтереси та поведінку споживачів послуги розподілу природного газу в регіоні та процесний підхід.

1. Ресурсний підхід є на нашу думку найбільш важливим серед інших, особливо коли застосовуються в процесі здійснення оцінки потенційних можливостей та переваг в довгостроковій перспективі. Водночас ресурсний підхід за своїм значенням не викликає можливих проблем з фінансуванням процесу утворення та генерування ринкових переваг, що базується на традиційному матеріально-ресурсному забезпеченні.

2. Підхід зосереджений на стратегії та дії конкурентів-підприємств, абсолютним чином різниться від попереднього. Газорозподільне підприємство може забезпечити його реалізацію застосовуючи при цьому декілька прийомів. Перший - забезпечити за витратами лідируючі позиції; використати в своїх інтересах погіршення загального становище що має місце, або виникає в конкурентному середовищі.

3. Підхід що базується на поведінці споживацького сектора, передбачає за своїм змістом акцентування уваги газорозподільного підприємства на потребах саме споживацького сектору, що вимагає застосування тих методів та підходів, які повністю задовільняють потреби всіх можливих та існуючих споживачів. Даний підхід можна розглядати з позиції маркетингових засад, проте відповідність вимогам споживацького сектора з практичної точки зору дорівнюватиме виробництву товарів та послуг, що характеризується високими сервісними, споживчими, технічними та технологічними рішеннями.

Рішення маркетингового змісту в процесі реалізації вище зазначеного підходу передбачає вивчення саме конкурентних переваг та з практичної точки зору означає і передбачає реалізацію досліджень на регіональному ринку розподілу природного газу, активну реалізацію інноваційного рішення та заходів.

Отже, з метою формування нових та втримання існуючих конкурентних переваг газорозподільних підприємств що функціонують в

Західному регіоні необхідно не лише оперативно реагувати на сьогоденні виклики ринку та зовнішнього середовища, що постійно перебувають у стані трансформації та змін, а й забезпечувати вдосконалення та покращення ресурсного потенціалу самого підприємства. Використовуючи при цьому сучасні рішення в напрямку реалізації конкурентних рішень та переваг, впроваджуючи при цьому сучасні технологічні та інноваційні ідеї.

З метою забезпечення управління конкурентними перевагами, що перебувають у розпорядженні газорозподільних підприємств Західного регіону України пропонуємо застосувати запропонований нами алгоритм дій щодо реалізації економічних та організаційних рішень, що було сформовано спираючись на процесний підхід, який полягає у пов'язаних між собою етапах та направлення на забезпечення та підвищення рівня конкурентоспроможності ГРП (Таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Логічно-послідовна схема реалізації структури управління конкурентними перевагами

ЕТАП I	Визначення стратегії розвитку ГРПЗРУ	Розробка найбільш ефективних підходів до реалізації оцінки
ЕТАП II	Моніторинг середовища в якому функціонує ГРПЗРУ	Визначення конкурентних переваг ГРПЗРУ в галузі розподілу природного газу
ЕТАП III	Групування та систематизація умов, що є необхідним для створення нормальних конкурентних переваг ГРПЗРУ	Визначення різниці в конкурентних потугах ГРПЗРУ за їх основними конкурентними перевагами
ЕТАП IV	Змістовне обґрунтування необхідності реалізації заходів, що необхідні для розвитку конкурентних переваг ГРПЗРУ	Накопичення ресурсів, що є необхідними для формування об'єму ресурсів з метою реалізації необхідних організаційних заходів

** Побудовано та систематизовано автором*

Відтак, весь процес управління конкурентними перевагами являє так званий комплекс пов'язаних між собою логічно-послідовних етапів.

I етап – несе в собі обрання стратегії подальшого розвитку газорозподільного підприємства, що базується на максимальній відповідальності потребам сучасних теоретичних та практичних засад управління.

II етап – відображає аналіз зовнішнього середовища в якому функціонує газорозподільне підприємство, з подальшою метою окреслення кількісних характеристик та змісту конкурентних переваг, що є досить важливим як для самих підприємств так і їх конкурентів.

III етап – передбачає систематизацію певних умов та обставин, що є потрібними та обов'язковими для реалізації розвитку надійних конкурентних переваг.

IV етап – містить змістовне обґрунтування характеристики та змісту максимально ефективних заходів та інструментів для їх реалізації шляхом створення потрібно ресурсного базису. Це дозволить газорозподільному підприємству планово нормувати конкурентні переваги.

Резюмуючи можна констатувати, що на сьогодні немає в природі універсального підходу щодо окреслення та визначення конкурентних позицій на підприємстві.

Під час здійснення, аналізу та оцінки з наступним прогнозуванням конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України є потреба у взяті до уваги усіх внутрішніх та зовнішніх чинників та факторів можливого впливу.

Що ж стосується здобуття безпосередньо конкурентних переваг газорозподільними підприємствами, то існують чотири основних підходи. Загалом же, з метою досягнення достатнього рівня конкурентоспроможності підприємств галузі з розрахунку на довгу перспективу вважаємо, що потрібно організувати та реалізувати дієву схему управління та регулювання конкурентними перевагами підприємства.

3.3. Формування та реалізація інноваційної політики як фактор підвищення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств

3.3.1. Формування інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності

Відомо, що одним з найбільш важливих джерел акумулювання та втримання конкурентних переваг того чи іншого газорозподільного підприємства, що функціонують в Західному регіоні України є знаходження та подальша практична реалізація наукових, технічних та маркетингових рішень що втілюються в життя в процесі реалізації інноваційної діяльності.

В свою чергу, високий рівень конкурентної спроможності газорозподільного підприємства стимулюватиме зацікавленість з боку інвесторів, адже потенційно сприятиме отриманню високого рівня прибутків, що створить належні підвалини для позитивного значення стабільності в подальшому його розвитку.

І як вже було відзначено вище за текстом, в умовах сьогодення, в часи становлення та розвитку конкурентних регіональних ринків розподілу серед споживачів природного газу, для здобуття найвищого значення конкурентоспроможності газорозподільного підприємства Західного регіону України, вважаємо за першочергове – реалізацію інноваційних рішень на виробництві, а також сервісних характеристик.

Відтак, здатність газорозподільних підприємств Західного регіону України до успішної реалізації максимально успішного інноваційного розвитку характеризується насамперед його потенціалом до реалізації інноваційної політики [36].

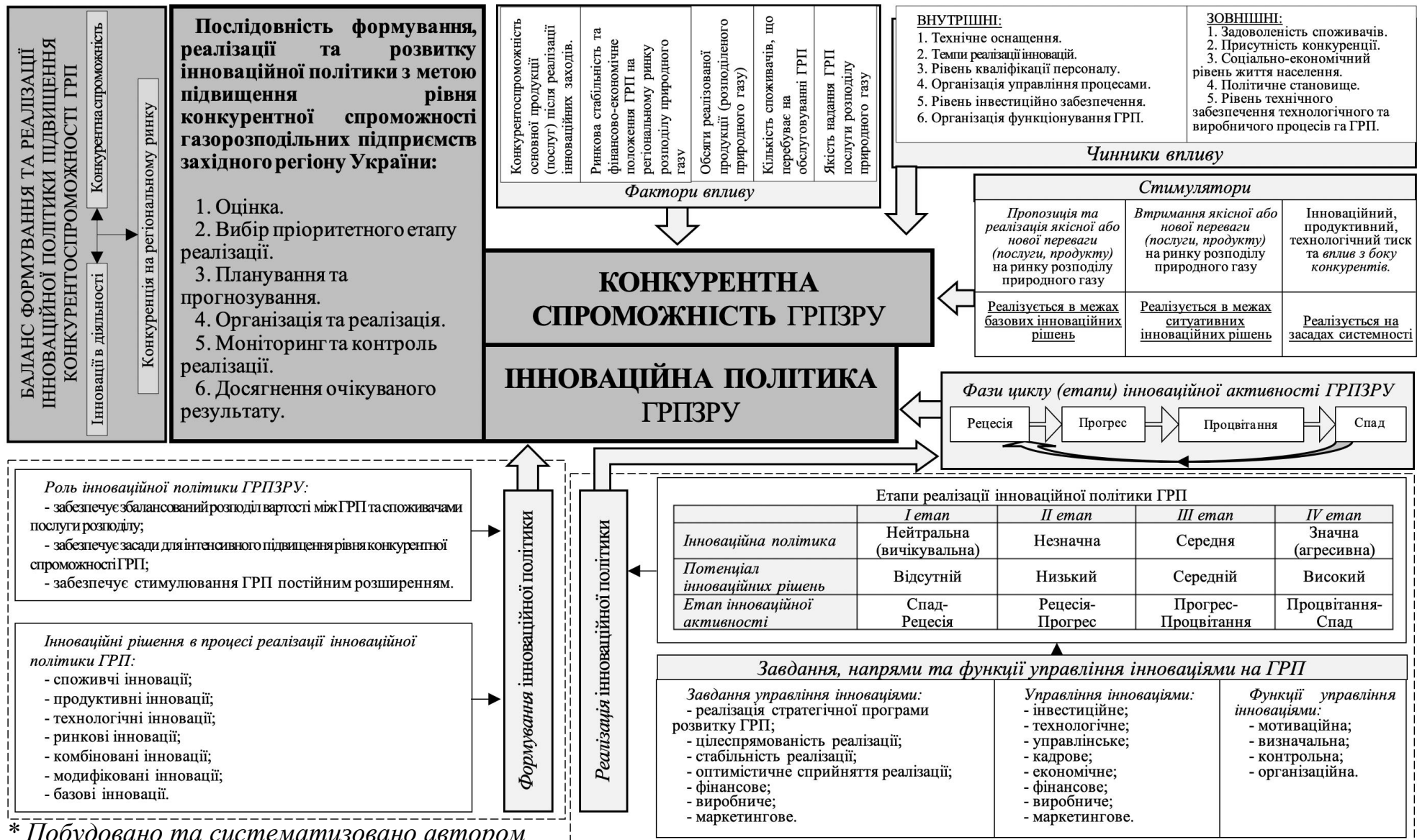
В свою чергу, газорозподільні підприємства, що реалізують інноваційну політику завжди знаходяться в зоні підвищеної ймовірності виникнення ризикових ситуацій як на регіональному ринку де безпосередньо діють, так і в середині своєї структури.

Зменшення рівня можливих витрат, прагнення нарощення обсягів прибутку, розширення кола споживачів та регіональних ринків реалізації послуги розподілу природного газу стимулюють газорозподільні підприємства до реалізації інноваційної політики та підвищення рівня конкурентоспроможності інновацій. Оскільки саме досягнення максимального рівня конкурентної спроможності буд-якого газорозподільного підприємства, що функціонує в межах Західного регіонального ринку розподілу природного газу в Україні є неможливим без заходів, що направлено на формування та реалізацію в їх діяльності інноваційних рішень.

Виходячи з чого, нами запропоноване авторське бачення усіх аспектів, складових, етапів структури та їх послідовності що мають місце в процесі формування та реалізації інноваційної політики підвищення рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств, що функціонують в межах Західного регіонального ринку розподілу серед споживачів природного газу, що відповідно зображено на рисунку 3.9.

Відтак, вважаємо, що головним аспектом в досягненні та реалізації інноваційних рішень з метою підвищення рівня конкурентних позицій газорозподільних підприємств Західного регіону України є саме досягнення так званого «балансу», який би пропорційно поєднав в собі такі аспекти:

- інновації в діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону України;
- конкурентну спроможність газорозподільних підприємств Західного регіону України;

* Побудовано та систематизовано автором

Рис. 3.9. Формування та реалізації інноваційної політики підвищення рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України

(Інноваційна політика ГРПЗРУ)

Формування інноваційної політики газорозподільних підприємств Західного регіону України. Насамперед, варто відзначити безпосередню роль інноваційної політики газорозподільних підприємств, яка полягає в забезпеченні підприємством: збалансованого вартісного поділу між ним самим та споживачами його товарів та послуг; інтенсивного процесу збільшення його конкурентоспроможності; стимулювання до розширення обсягів виробництва, спектру послуг та нових ринків збуту.

Не менш важливими також є інноваційні рішення, що виникають під час безпосередньої реалізації інноваційної політики газорозподільними підприємствами, до яких нами було віднесено споживчі, продуктивні, технологічні, ринкові, комбіновані, модифіковані та базові.

Реалізація інноваційної політики газорозподільних підприємств. Відомо, що саме чітко визначені завдання, функції, а також вірно окреслені вектори управління інноваціями підприємства забезпечуватимуть безперешкодний розвиток та непохитні позиції на ринку розподілу природного газу. Відповідно, до найбільш пріоритетних завдань інноваційного управління, нами було віднесено: фінансове, економічне та маркетингове управління; процес реалізації стратегічно окресленої програми розвитку підприємства, цілеспрямованість та стабільність її реалізації. До засад управління інноваціями: інноваційно-інвестиційну, технічно-технологічну, кадрово-управлінську, фінансово-економічну, виробничу та маркетингово-популяризаційну. До функцій управління інноваціями: мотиваційну, визначальну, контрольну організаційну.

Як вже було відзначено в розділі 3.1, особливим та важливим чинником, що так, чи інакше впливає на стратегію підприємства під час пошуку підходів реалізації їх інноваційної політики – є етап інноваційної активності на якому перебуває газорозподільне підприємство (етап прогресії). Оскільки саме її формування є слідством впливу зовнішніх

характеристик стійкості газорозподільного підприємства Західного регіону України та середовища, в якому воно реалізує свою професійну діяльність.

В свою чергу, спираючись на результати авторського дослідження, що допомогли окреслити градацію етапів інноваційної активності газорозподільних підприємств, нами було запропоновано градацію так званих «пріоритетних етапів рівня реалізації інноваційної політики», в умовах яких перебувають газорозподільні підприємства Західного регіону України на певний момент часу. Тобто особливість даного підходу полягає в тому, що він має вигляд матриці, у якій зазначені етапи подані в розрізі наступних взаємозалежних трьох аспектів, кожен з яких, в свою чергу віддзеркалює певну особливість, а їх сукупність характеристик і є ти самим одним з чотирьох етапів реалізації інноваційної політики вказаних підприємств.

Перший аспект – стан інноваційної політики на підприємстві (на даний момент): нейтральна (вичікувальна), незначна, середня, значна (агресивна);

Другий – потенціал підприємства відносно інноваційних рішень (в перспективі): відсутній, низький, середній;

Третій – етап інноваційної політики підприємства (на даний момент): спад-рецесія, рецесія-прогрес, прогрес-процвітання, процвітання-спад.

Важливо відзначити те, що практичну реалізацію як загальної інноваційної політики, так і окремих рішень загалом варто втілювати в життя у чіткій відповідності до фази циклу (етапу) на якому, на певний момент часу перебуває газорозподільне підприємство: рецесія, прогрес, процвітання, спад (Рис. 3.9).

(Конкурентна спроможність газорозподільних підприємств)

В результаті проведеного нами дослідження було визначено найбільш важливі складові *конкурентної спроможності* газорозподільних підприємств Західного регіону України, що в тій чи іншій мірі є або причиною, або ж

слідством реалізації на ньому успішної інноваційної політики. Серед яких: фактори та чинники впливу та безпосередні стимулятори.

До *факторів впливу* на конкурентну спроможність газорозподільних підприємств Західного регіону належать:

- конкурентна спроможність основних товарів та послуг, що може запропонувати підприємство після реалізації успішних інноваційних заходів;
- фінансово-економічне та ринкове положення оператора газорозподільних мереж Західного регіону;
- об'єми розподіленого газорозподільним підприємством природного газу (реалізованої продукції);
- кількість клієнтів (споживачів послуги, що перебуває на обслуговуванні в регіонального газорозподільного підприємства).
- якість як самої послуги, що було надано оператором газорозподільних мереж регіону, так і безпосередньо самого природного газу (предмету розподілу).

До *чинників впливу* на конкурентоспроможність операторів газорозподільних мереж, що функціонують в межах західноукраїнського ринку розподілу природного газу було віднесено:

- *внутрішні*: рівень технічного оснащення; темпи реалізації інноваційних рішень; кваліфікація працівників та їх потенціал; організація управління процесами підприємств; масштаби інвестиційного забезпечення інноваційних та конкурентних рішень; організація функціонування газорозподільних підприємств.
- *зовнішні*: рівень задоволеності споживачів; присутність та масштаби конкуренції; економічний та соціальний рівень життя населення в регіоні; загальне політичне становище в державі; рівень технічного забезпечення технологічного та виробничого процесів на газорозподільних підприємствах.

Стимулятори конкурентоспроможності газорозподільних підприємств на нашу думку відіграють в найбільшій мірі важливе значення.

Відповідно, кожен з стимуляторів реалізується за умови різних обставин, що мають місце на певний момент часу, серед яких:

- пропозиція та реалізація на ринку розподілу природного газу якісної, або ж абсолютно нової конкурентної переваги (товару) – реалізується в межах основних, базових інноваційних рішень;

- втримання якісної, або ж нової одиниці товару чи послуги на регіональному ринку розподілу природного газу – реалізується в межах ситуативних рішень;

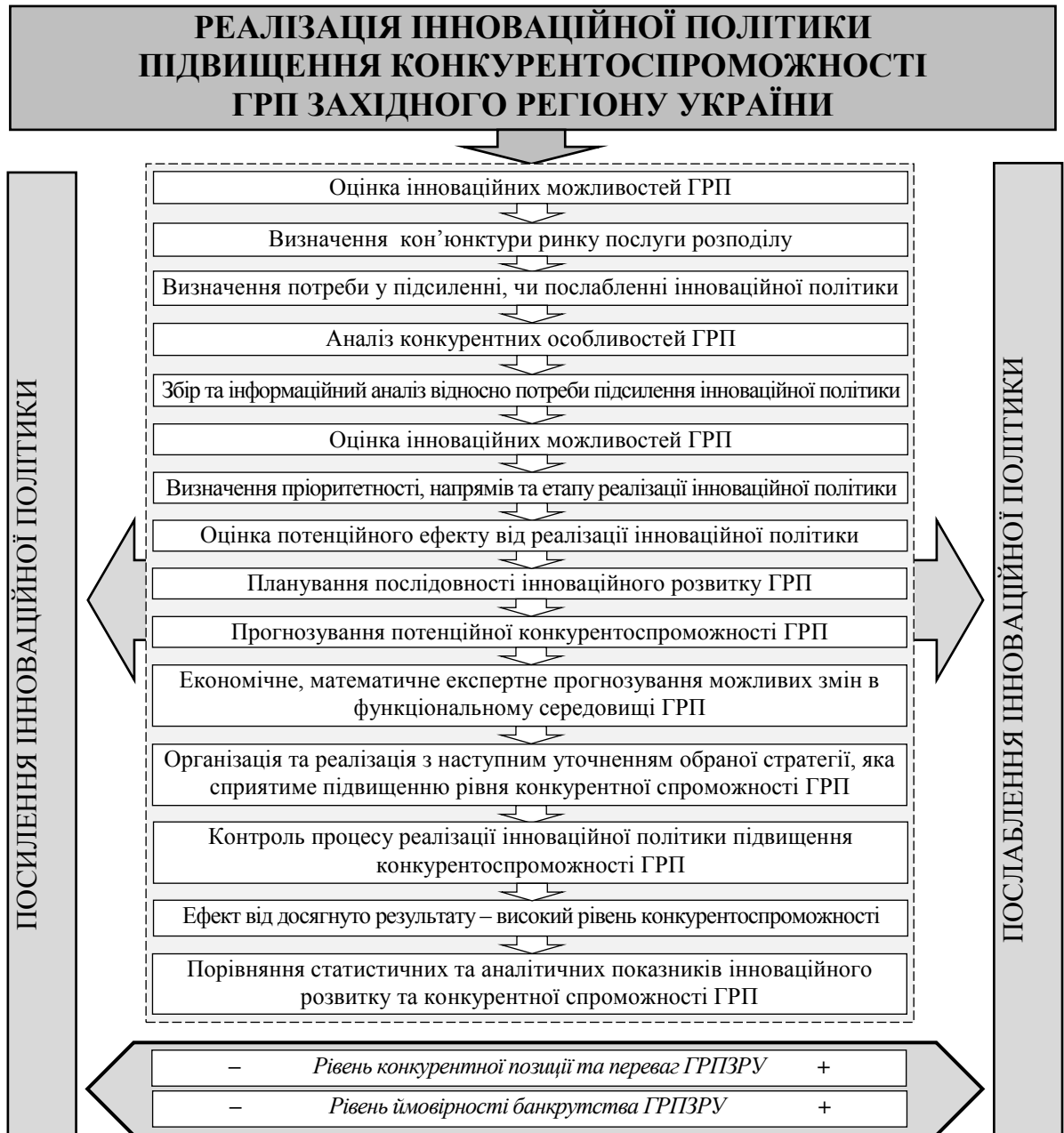
- інноваційний, технологічний та продуктивний тиск з боку конкурентів – реалізується на засадах системності.

3.3.2. Реалізація інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності

Як вже було відзначено раніше, з метою реалізації інноваційної політики що сприятиме підвищенню рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України на ринку розподілу серед споживачів природного газу, вважаємо за необхідну реалізацію підходу, що базується на засадах вибірковості.

Задля досягнення практичної можливості успішної реалізації інноваційної політики підвищення конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України, а також розвитку регіональних ринків розподілу природного газу, нами було побудовано наступний рисунок 3.10.

Відтак, в процесі здійснення інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності операторів газорозподільних мереж в Західному регіоні особливо важливим є дотримання послідовності відзначених в рисунку 3.10 кроків.

* Побудовано автором

Рис. 3.10. Реалізація інноваційної політики підвищення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України

Запропонований підхід передбачає оцінку широкого спектра напрямів реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України (Розділ 2.3). В цей же час, кожен із запропонованих нами підходів характеризується окремими сценаріями їх реалізації, серед яких:

1. *Рівень конкурентної позиції та переваг*, на якому перебуває підприємство, що визначається шляхом інтегральної оцінки конкурентоспроможності газорозподільних підприємств. За умов, коли в результаті проведених розрахунків, тому чи іншому газорозподільному підприємству Західного регіону України, нараховане найнижче значення інтегрального показника – найнижчий рівень значущості (0,00-0,30), *варто посилити свою позицію щодо інноваційної активності*, серед таких: АТ «Львівгаз», АТ «Івано-Франківськгаз», АТ «Тернопільгаз», АТ «Закарпатгаз», АТ «Хмельницькгаз».

Це забезпечить належний рівень умов для саморегулювання ринку розподілу природного газу в Західному регіоні та сприятиме його пропорційному розвитку. За умов, коли позиція конкурентної спроможності підприємства характеризується найвищим значенням інтегрального показника (0,30-0,85) конкурентоспроможності, вважаємо необхідною більш м'яку форму реалізації інноваційних рішень в процесі здійснення своїх виробничих процесів на ринку розподілу природного газу, серед таких: АТ «Чернівцігаз», АТ «Волиньгаз», АТ «Рівнегаз» (Табл. 2.15).

2. *Рівень ймовірності банкрутства підприємства*, що визначається шляхом пошуку його узагальненого значення. З метою досягнення в більшій мірі зрозумілого становища на ринку розподілу природного газу в Західному регіоні України, а також для прийняття найбільш раціональних дій відносно вдосконалення інноваційної політики, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств розподілу газових ресурсів, було досліджено та підтверджено високу ймовірність виникнення їх банкрутства. Це свідчить про необхідність постійного пошуку нових інноваційних шляхів посилення конкурентоспроможності усіх – восьми газорозподільних підприємств Західного регіону України (Табл. 2.16).

У випадку, якщо один з запропонованих підходів характеризується від'ємним значенням – є пряма необхідність в посиленні активності

реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності підприємств; якщо ж позитивним – немає гострої потреби в її активізації.

Практична ж реалізація запропонованих нами концептуальних підходів до підвищення рівня інноваційної активності досліджуваних підприємств стимулюватиме:

- підвищення рівня їх конкурентної спроможності на регіональних ринках розподілу природного газу серед споживачів;
- попередженню спекулятивного та некерованого підвищення цінового значення на послуги розподілу газу;
- поживленню ринку та інтенсифікації діяльності профільних підприємств;
- розширенню ринку збуту товарів та послуг в газорозподільній та газотранспортній галузі.

Висновки до третього розділу

1 Обґрунтовано, що найважливішим чинником послідовного підвищення організаційно-економічного рівня газорозподільних підприємств Західного регіону є сучасний науково-технічний, соціальний потенціал та здатність до реалізації інноваційних змін та рішень. Це дозволило нам розробити ілюстраційну модель формування та реалізації інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону в послідовності його складових.

Відтак під ефективною інноваційною політикою газорозподільних підприємств Західного регіону України слід вважати комплексне поєднання етапів забезпечення пропорційно-збалансованого розподілу зусиль між газорозподільних підприємств та споживачів розподілу газу; засад інтенсивного підвищення рівня конкурентної спроможності вказаних підприємств, а також їх стимулювання постійним розширенням та вдосконаленням ринкових конкурентних переваг в частині покращення якості надання послуг та підвищення їх технологічності, розширення ринку збуту послуг, вдосконалення виробництва товарів та послуг.

2. Акцентується увага на успішній реалізації інноваційної політики діяльності газорозподільних підприємств Західного регіону за умов досягнення так званого «балансу» між явищами, що віддзеркалюють межі організаційно-економічного розвитку підприємства та постійно впливають один на одного. До балансоутворюючих чинників ми відносимо: інновації в діяльності газорозподільних підприємств, конкурентоспроможність цих підприємств, та конкуренція загалом на регіональному ринку розподілу природнього газу.

3. Систематизовано інноваційну політику генерування інноваційних рішень як складний ієрархічно-послідовний та динамічний процес, який умовно розділено на наступні напрями:

- управління інноваціями газорозподільних підприємств (інвестиційне, технологічне, управлінське, кадрове, фінансово-економічне, виробниче, маркетингове);

- стратегічні завдання в управлінських процесах інновації (реалізація стратегічної програми розвитку ГРП, цілеспрямованість, стабільність, оптимізм);

- функції управління інноваціями на газорозподільних підприємствах (мотиваційна, визначальна, контрольна, організаційна).

4. Виокремлено та запропоновано чотири етапи (фази) формування інноваційної політики в процесі реалізації професійної діяльності кожного з досліджених газорозподільних підприємств. Дані етапи (фази) являють собою періодичні спади та підйоми інноваційної активності нагадуючи циклічний процес. До вищезгаданого ми включаємо: етап прогресії, етап процвітання, етап спаду, етап рецесії.

В свою чергу циклічність та періодичність інноваційної активності залежно від стану свого перебування визначає пріоритетні напрями реакції поведінки газорозподільних підприємств.

5. Концептуалізовано циклічність послідовності, реалізації, розвитку інноваційної політики з метою підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств. Передусім першим кроком концептуалізації процесів підвищення конкурентоспроможності є оцінка наявного інноваційного потенціалу, можливостей та рівня оперативності запровадження інноваційних дій. Результат проведеної оцінки впливає на вибір конкретної стратегії з певним методологічним арсеналом впровадження інноваційної політики. Наше авторське бачення дозволяє виділити декілька наступних кроків інноваційної активності підвищення конкурентоспроможності: планування та прогнозування, організацію та реалізацію, моніторинг та контроль і завершаючий ефект.

6. Деталізовано поділ інновацій, котрі безпосередньо чинять вплив на газорозподільні підприємства: «базові» та «ситуативні». Керуючись

критеріями умовного віднесення інновацій до тієї чи іншої групи, нами побудовано схему повного циклу реалізації інноваційного забезпечення з метою підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств. «Базові» інновації забезпечують ринкові переваги за умов сильної конкуренції, яка стимулює в свою чергу, постійне вдосконалення якісних та кількісних показників процесу виробництва. «Ситуативні» інновації дозволяють досягти високого рівня ринкової конкурентоспроможності тривалий період часу вдосконалюючи логічні та якісні параметри товарів та послуг, проте не так інтенсивно, як це можливо за рахунок «базових» інновацій. Таким чином, ми можемо спостерігати, що утворюється так званий цикл реалізації інноваційного забезпечення, що завжди сприятиме підвищенню рівня конкурентної спроможності газорозподільних підприємств, що функціонують в Західному регіоні.

7. Доведено, що газорозподільне підприємство залежить від внутрішніх та зовнішніх чинників, які чинять вплив на середовище в якому і функціонує підприємство. Саме чинники внутрішньої та зовнішньої дії формують уяву та реакцію споживачів послуг зазначених підприємств. Відтак, конкурентоспроможність підприємства зростатиме за умови врахування абсолютно усіх чинників та факторів впливу. Також задля розширення сильних сторін газорозподільних підприємств пропонуємо вжити ресурсний підхід, який, на нашу думку, є найбільш важливим серед інших, при умові застосування оцінки потенційних можливостей та переваг довгострокової перспективи. Водночас, ресурсний потенціал за своїм значенням не викликає можливих проблем з фінансуванням процесу утворення та генерування ринкових переваг, що базується на традиційному матеріально-ресурсному забезпеченню, а також за умови, управління конкурентними перевагами в розпорядженні газорозподільних підприємств в контексті економічних та організаційних рішень обумовлює застосування також і процесного підходу, який полягає у пов'язаних між собою етапах та напрямках забезпечення та підвищення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств.

Окрім того, окреслений акцент в дисертаційній роботі зроблено на підході, що базується на стратегії конкурентів та підході, який надає перевагу поведінці споживачів.

8. Підсумовано попередньо презентовані аспекти, складові, «баланс», етапи (фази) в їх послідовності та стимулятори формування та реалізації інноваційної політики на газорозподільних підприємствах, які досліджувалися поодиночі. Подальша їх систематизація шляхом комплексної схематичної взаємодії дозволила вирішити проблему формування та реалізації інноваційної політики газорозподільних підприємств Західного регіону в повному сенсі. Отже, всі компоненти комплексної схематичної взаємодії є доповненням одне одного в організаційно-господарському механізмі сприяння формування та реалізації інноваційної діяльності. Центральним ядром в підвищенні конкурентних позицій на ринку є «баланс», котрий гармонійно та в потрібній мірі співставляє інновації та можливу конкурентоспроможність досліджених підприємств. В той же час, інноваційні рішення є результатом домінуючих інновацій: споживчого, продуктового, технологічного, ринкового, комбінованого та базового видів. Все це обумовлюється виконанням важливих функцій, етапів та завдань, котрі сприяють досягненню непохитних позицій на ринку розподілу природнього газу. До засад управління інноваціями нами віднесено: інноваційно-інвестиційні, технічно-технологічні, кадрово-управлінські, фінансово-економічні, виробничі та маркетингово-популяризаційні.

9. Запропонований підхід передбачає вплив зазначених критеріїв інноваційної політики в аспектах послаблюючої або посилюючої дії в залежності від конкурентоспроможної позиції газорозподільного підприємства. За умов, коли позиція конкурентної спроможності підприємства характеризується найвищим значенням інтегрального показника (0,30-0,85) конкурентоспроможності, вважаємо необхідною більш послаблену форму реалізації інноваційних рішень. До таких підприємств, за нашими розрахунками слід віднести підприємства з сильнішим

конкурентоспроможним потенціалом: АТ «Чернівцігаз», АТ «Волиньгаз», АТ «Рівнегаз». На усіх інших підприємствах варто застосовувати посилення інноваційної політики, оскільки їх конкурентоспроможні позиції є суттєво нижчими. Отже, запропоновані нами концептуальні підходи є теоретичним та практичним продовженням дослідження інноваційної політики регіональних ринків розподілу газових ресурсів, які сприятимуть наступним сценаріям їх розвитку: підвищення рівня їх конкурентної спроможності відносно споживацького попиту, попередженню спекулятивного та некерованого ціноутворення, пожвавлення ринку та інтенсифікації відповідного інституційного середовища, лібералізація ринку газорозподільних послуг на конкурентних засадах.

Основні результати наукового дослідження, що отримані у даному розділі опубліковані автором у наукових працях [124, 126, 127, 133, 137, 138].

ВИСНОВКИ

1. Здійснено екскурс щодо суті та значення «інновацій» з погляду багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Враховуючи різноманіття видів та форм інновацій запропоновано видову класифікацію інновацій, а саме: новизни, об'єкту реалізації, масштабності, результативності, ступеня впливу на виробничий процес та сфери застосування. Дана аспектність дозволяє розглядати «дифузії інновацій» (трансферту на впровадження інновацій), як проміжної ланки поміж інноваційним процесом та суспільством. Сформовано розуміння змістовності виваженої інноваційної політики в діяльності газорозподільних підприємств, як комплексу заходів внутрішньо-галузевих та регіонально-державних, які спрямовані на дотримання норм, принципів безперервності і безпечності газопостачання та газорозподілу за умови їх стабільного функціонування на засадах підвищення конкурентоспроможності управління матеріально-технічною діяльністю, забезпечення трудовими ресурсами, вдосконалення енергетичного та фінансового потенціалу.

2. Розмежовано тлумачення категорії «конкурентоспроможність» за різнооб'єктністю, підходами та позицією розуміння, що дозволило виокремити виробничий (факторний) напрям, напрям конкурентних переваг, раціоналістичний напрям, напрям альтернативності підходів, напрям суперництва. Об'єктивним є використання людиноцентричного підходу при аналізі «конкурентоспроможності» з огляду на економічну природу кожного з суб'єктів, які прагнуть зайняти вигідну позицію на ринку завдяки наявному досвіду та інтелектуальним і комунікаційним вмінням. Встановлено, що «конкурентоспроможність» є системним поняттям здатним забезпечити конкурентні переваги у раціональному використанні необхідних ресурсів в умовах постійної уваги до людської особистості з врахуванням норм економічної безпеки на мікро-, мезо- та макрорівнях.

3. Систематизовано нормативно-правовий супровід інноваційної діяльності на газорозподільних підприємствах, де стверджується про дію

законодавчих процесів та нормативно регламентуючих документів в умовах певної нестабільності правового регулювання, що перешкоджає поширенню інноваційних рішень для малого та середнього підприємництва. Це доводить, що динамічність внутрішніх та зовнішніх змін вимагає постійного реформування нормативно-правового плацдарму діяльності газорозподільних підприємств, зокрема щодо легалізації бекхолу та системи широкого використання анбандлінгу.

4. З'ясовано причини вкрай низького рівня інноваційної привабливості підприємств газорозподільної галузі в результаті впливу чинників внутрішньої та зовнішньої дії. Домінуючі чинники вказаної проблеми було згруповано за мікро-, мезо- та макрорівнями. Передумовами формування регулювання інноваційною активністю на газорозподільних підприємствах є запропоновані теоретичні положення та практичні рекомендації щодо: 1) оцінки ефективності інноваційної діяльності; 2) стратегії інноваційних бізнес-процесів; 3) дуальності інноваційно-інвестиційного капіталу; 4) узгодження тарифів на розподіл природнього газу. Запропонований напрям ґрунтується на використанні стадійного та дієвого підходів, як комплексного поєднання взаємопов'язаних та взаємодіючих бізнес-процесів, як сукупності видів діяльності підприємств з подальшим управлінням цими процесами. Зрештою, формування інноваційної політики доводить наявність синергетичного ланцюгового ефекту між складовими інноваційної політики (правових, технологічних, ресурсних, інформаційно-комунікативних та інвестиційних складових) та теоретико-методичного базису.

5. Здійснено аналіз газорозподільних підприємств в межах запропонованого територіально-системного підходу обласних центрів Волинської, Рівненської, Івано-Франківської, Тернопільської, Львівської, Закарпатської, Хмельницької та Чернівецької областей, який обумовлений передусім їх соціальною та економічною спорідненістю. Окреслено наступні показники в умовах формування та реалізації інноваційної політики що окреслюють основні складові та критерії «інтегральної»

конкурентоспроможності газорозподільних організацій. Запропоновано авторське визначення інтегрального показника конкурентоспроможності кожного з газорозподільних підприємств, що функціонують в межах Західного регіону України формувалося з рівновагових абсолютних і відносних показників, а також їх позиції на ринку розподілу серед споживачів природного газу з обов'язковим врахуванням ризиковості їх діяльності в залежності від широкого спектра різних факторів.

6. Для досягнення поставлених завдань використано пропорційну шкалу обмежень, що формується за рівнем конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України. Показник конкурентної спроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України є слідством здійснених нами розрахунків, які свідчать, що АТ «Тернопільгаз», АТ «Львівгаз», АТ «Івано-Франківськгаз», АТ «Закарпатгаз» та АТ «Хмельницькгаз» характеризуються критичним рівнем конкурентоспроможності. Водночас, АТ «Волиньгаз» та АТ «Рівнегаз» перебувають на відносно задовільному рівні конкурентної спроможності. Однак, найбільш оптимальний рівень конкурентної спроможності досягнуто на АТ «Чернівцігаз». В процесі здійснення комплексного аналізу фінансово-економічних показників за 2014-2018 рр., та тих, котрі віддзеркалюють результати господарської діяльності з метою діагностики можливого банкрутства газорозподільних підприємств Західного регіону, нами було застосовано двохфакторну модель Е.Альтмана; п'ятифакторну модель Е.Альтмана; модель прогнозування банкрутства Р.Ліса; модель Річарда Таффлера; Коефіцієнт Бівера; модель О.Терещенка, модель Матвійчука. Результати дослідження ймовірності банкрутства за сімома моделями показали, що для всіх газорозподільних підприємств Західного регіону України є характерними ознаки банкрутства. Деякі кращі позиції простежуються на АТ «Чернівцігаз» та АТ «Хмельницькгаз».

7. Удосконалено основні методичні підходи до формування тарифів на транспортування та розподіл природного газу, який полягає в специфіці цінових

виразів наступних компонентів: вартості самого природного газу для технологічних потреб; витрат на оплату праці професійних та фахових працівників; амортизаційні відрахування; матеріальне забезпечення необхідне для реалізації послуг розподілу природного газу; запасні частини для технічних засобів та агрегатів; фіксований прибуток оператора газорозподільних мереж; інша категорія витрат для забезпечення належного рівня розподілу серед споживачів природного газу. З'ясовано, що в структурі тарифу на розподіл природного газу припадає 70% саме на природний газ, що передбачено для задоволення технологічних потреб газорозподільних підприємств, усі інші компоненти структури тарифу охоплюють його частину в межах 3-6% від загального його обсягу.

8. Доведено можливість успішної реалізації інноваційної політики діяльності підприємств газорозподільних мереж Західного регіону за умов досягнення так званого «балансу» між явищами, що віддзеркалюють межі організаційно-економічного розвитку підприємства та постійно впливають один на одного. До балансоутворюючих чинників віднесено: інновації в діяльності газорозподільних підприємств, їх конкурентоспроможність та конкуренцію загалом на регіональному ринку розподілу природного газу. Систематизовано інноваційну політику генерування інноваційних рішень як складний ієрархічно-послідовний та динамічний процес, який умовно розділено на наступні напрями: управління інноваціями газорозподільних підприємств (інвестиційне, технологічне, управлінське, кадрове, фінансово-економічне, виробниче, маркетингове); стратегічні завдання в управлінських процесах інновацій (реалізація стратегічної програми розвитку ГРП, цілеспрямованість, стабільність, оптимізм); функції управління інноваціями на газорозподільних підприємствах (мотиваційна, визначальна, контрольна, організаційна).

9. Виокремлено та запропоновано чотири етапи (фази) формування інноваційної політики в процесі реалізації професійної діяльності кожного з досліджених газорозподільних підприємств. Дані етапи (фази) являють

собою періодичні спади та підйоми інноваційної активності нагадуючи циклічний процес: етап прогресії, етап процвітання, етап спаду, етап рецесії. В свою чергу, циклічність та періодичність інноваційної активності залежно від стану свого перебування визначає пріоритетні напрями реакції поведінки газорозподільних підприємств.

10. Концептуалізовано циклічність послідовності, реалізації, розвитку інноваційної політики з метою підвищення конкурентоспроможності підприємств газорозподільної галузі регіону. Передусім першим кроком концептуалізації процесів підвищення конкурентоспроможності є оцінка наявного інноваційного потенціалу, можливостей та рівня оперативності запровадження інноваційних дій. Результат проведеної оцінки впливає на вибір конкретної стратегії з певним методологічним арсеналом впровадження інноваційної політики. Авторське бачення дозволяє виділити декілька наступних кроків інноваційної активності підвищення конкурентоспроможності: планування та прогнозування, організацію та реалізацію, моніторинг та контроль, і завершаючий ефект.

11. Окреслено підхід, який передбачає вплив зазначених критеріїв інноваційної політики в аспектах послаблюючої або посилюючої дії в залежності від конкурентоспроможної позиції газорозподільного підприємства. За умов, коли позиція конкурентної спроможності підприємства характеризується найвищим значенням інтегрального показника (0,30-0,85) конкурентоспроможності, вважаємо необхідною більш послаблену форму реалізації інноваційних рішень. До таких підприємств, за нашими розрахунками слід віднести підприємства з сильнішим конкурентоспроможним потенціалом: АТ «Чернівцігаз», АТ «Волиньгаз», АТ «Рівнегаз». На усіх інших підприємствах варто застосовувати посилення інноваційної політики, оскільки їх конкурентоспроможні позиції є суттєво нижчими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрошук Т. Інноваційна діяльність в Україні: економічний механізм стимулювання. *Інтелектуальна власність*. 2008. №12. С. 23-30.
2. Андрушків Б.М., Бойко О.Б., Вовк Ю.Я. та ін. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс: у підручник. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2015. 1146 с.
3. Антимонопольний комітет України. Офіційний веб-сайт URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index>. (дата звернення: 05.04.2020).
4. Анфилатов В.С., Ємельянов В.А., Кукушкин А.А. Системний аналіз в управлінні: учебное пособие. Москва. Финанси и статистика. 2002. 386с.
5. АТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України». Офіційний сайт. URL: <http://www.naftogaz.com> (дата звернення: 05.04.2020).
6. АТ «Укртрансгаз» завершив черговий етап відокремлення Оператора ГТС. Укртрансгаз : сайт. Київ, 2014–2019. URL: <https://bit.ly/2m1MH6X> (дата звернення: 05.04.2020).– Назва з екрана.
7. АТ «Укртрансгаз». Офіційний сайт. URL: <http://utg.ua/utg/media/news/2020/01/v-ukrtransgazi-zmineno-strukturu-upravlinnya.html>. (дата звернення: 05.04.2020).
8. Базилюк Я.Б., Белінська Я.В. Конкуренентоспроможність економіки України в умовах глобалізації. / за ред. Я. А. Жаліла. К.: НІСД, 2005. 338 с.
9. Басов М. Г. Внутрішній контроль інвестиційної діяльності підприємств. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2013. №3. С.110-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvfbi_2013_3_23. (дата звернення: 05.04.2020).
10. Безрудный Ф., Смирнова Г., Нечаева О. Сущность понятия инновации и его классификация. *Инновации*. 1998. No 23.
11. Безугла В. О. Аналіз конкурентоспроможності регіонів України. *Регіональна економіка*. 2004. №4. С. 64-68.

12. Бесчасний Л. К. Інноваційна складова економічного розвитку / ред. кол. : Л. К. Бесчасний (відп. ред.) та ін. К., 2008. 262 с.
13. Бобрівець С. В. Механізми підвищення ефективності управління газорозподільними підприємствами : автореф. дис. . канд. екон. наук : 08.06.01. Львів, 2004. 20 с.
14. Брич В., Федірко М. Регулювання діяльності підприємств природних монополій в умовах співпраці України з Європейським енергетичним співтовариством. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. Тернопіль, 2013. Вип. 3. С. 26-35.
15. Власова К.В. Інституційний механізм інноваційного розвитку підприємств апк України. *«Молодий вчений»* № 7 (59) липень, 2018 р. С.252-254.
16. Водачек Л., Водачкова О. Стратегія управління інноваціями на підприємстві. М.: Экономика, 1989. 167 с.
17. Волощук Р.В. Підходи до нормування економічних показників. Індуктивне моделювання складних систем : зб. наук. пр. К.: МННЦ ІТС та МОН України, 2009. Вип. 1. С. 17-25 С.18.
18. Волынкіна М. В. Правовой инновационный опыт регионов. *Журнал российского права*. 2006. URL://www.juristlib.ru/book_3127.html _28.02.2014. (дата звернення: 05.04.2020).
19. Газові ринки ЄС і України: проблеми розвитку і інтеграції. *Аналітична доповідь Центру Рамкова. Національна безпека і оборона*. 2008. № 8. С. 2–39. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD102_2008_ukr.pdf (дата звернення: 06.04.2020). – Назва з екрана.
20. Геєць В. М. "Інноваційна Україна — 2020": основні положення Національної доповіді (стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 13 травня 2015 р.). *Вісник Національної академії наук України*. 2015. №7. С. 14-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2015_7_5.
21. Герасимчук З. В. Конкурентоспроможність регіону: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Надстир'я, 2008. 245 с.

22. Герчинова И. Н. Международное коммерческое дело. М.: Юнити, 1996. 263 с.

23. Головнъов С. Скільки Фірташ та інші заробляють на розподілі газу. URL:

https://biz.censor.net.ua/resonance/3074767/sklki_frtash_ta_nsh_zaroblyayut_na_r_ozpodl_gazu. (дата звернення: 02.04.2020). – Назва з екрана.

24. Гончарова Н.П. Инновационный тип развития как фактор сбалансированности экономики. *Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб.* К.: КНЕУ. 2002. Вип. 1 (8). С 125-132.

25. Гораль Л. Т. Аналіз макросередовища функціонування газотранспортних підприємств в контексті використання їх потенціалу. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України.* 2015. Вип. 1. С. 122-126.

26. Гораль Л.Т., Сергеев О.П., Степ'юк М.Д. Концептуальні питання управління технічним розвитком та інвестуванням газотранспортних підприємств в умовах реструктуризації галузі. Формування сучасних механізмів розвитку інноваційної сфери економіки : монографія / за наук. ред. І. Ю. Швець. Сімферополь, 2013. С. 338–348.

27. Гораль Л.Т., Король С.В. Орієнтири для розвитку газорозподільних підприємств України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Економіка.* Мукачево, 2016. Вип. 1. С. 120-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2016_1_21 (дата звернення: 06.04.2020). – Назва з екрана.

28. Господарський кодекс України. Голос України від 14.03.2003. № 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print>. (дата звернення: 06.04.2020).

29. Груб'як С. В. Методичні підходи до аналізу і оцінки ефективності функціонування газорозподільних підприємств. *Інноваційна економіка.* 2013. № 8. С. 307-313.

30. Груб'як С.В. Дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності газорозподільних підприємств. *Економіка і суспільство*. №18. 2018. С. 342.

31. Денисенко М.П., Коргун О.П. Інновації на страховому ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №21. С.79-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2015_21_18. (дата звернення: 06.04.2020).

32. Денисенко М.П., Риженко Я.В. Стратегічна місія інноваційної діяльності та шляхи її активізації в Україні. *Проблеми науки*. 2007. № 6. С. 10-16.

33. Денисон Е. И. Исследование различий в темпах экономического роста: сокр. пер. с англ.: / под общ. ред. В. М. Кудрова. М.: Прогресс, 1971. 645 с.

34. Державна служба статистики України : уряд. портал. Київ. 1998–2019. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.04.2020).

35. Дегтяр А.О., Соболев Р.Г. Науково-теоретичні засади інноваційного розвитку та інтелектуальної власності, як його головної складової: методичні рекомендації. К.: НАДУ, 2013. 48 с.

36. Джеджула В.В., Єпіфанова І.Ю., Цвик О.Г. Інноваційна діяльність як чинник конкурентоспроможності підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. *Економічна наука*. 2017. №4. С.5-8.

37. Дзьоба О. Г. Управління трансформаціями та розвитком системи газозабезпечення: монографія. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2012. 352 с.

38. Дзьоба О. Г., Лінчевська Н. М. Нові підходи до залучення інноваційно-інвестиційного капіталу в об'єкти газотранспортної інфраструктури. *Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць*. 2014. Вип. 7 (158). С. 24-29.

39. Директива 2003/55/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу стосовно спільних правил для внутрішнього ринку природного газу. - 26 червня 2003 року. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/lanes/show/=994-380>. (дата звернення: 02.04.2020).

40. Долішній М. Організаційно-економічні напрямки активізації інноваційної діяльності в Україні: регіональні аспекти. *Регіональна економіка*. 2004. №1. С.48-54.

41. Енергетична стратегія України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13> (дата звернення: 31.03.2020). – Назва з екрана.

42. Єресько І. М. Формування конкурентоспроможності регіональної економіки як мета стратегічного планування комплексного розвитку регіону. *Конкуренція*. 2006. №3. С. 19-25.

43. Жовнірчик Я. Ф.. Аналіз та шляхи вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України. *Ефективна економіка*. №2. 2012.

44. Закон Про газ (метан) вугільних родовищ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-17> (дата звернення: 16.03.2020). – Назва з екрана.

45. Закон України «Про відкритість використання публічних коштів». URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-viii> (дата звернення: 16.03.2020). – Назва з екрана.

46. Закон України «Про внесення зміни до Митного кодексу України щодо створення передумов для нової моделі ринку природного газу». *Відомості Верховної Ради*. 2016. №12. С. 136.

47. Закон України «Про державні цільові програми». Урядовий кур'єр від 21.04.2004. № 75. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15/print>. (дата звернення: 16.03.2020). – Назва з екрана.

48. Закон України «Про засади функціонування ринку природного газу». *Голос України* від 24.07.2010 №136. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2467-17/print>. (дата звернення: 16.03.2020). – Назва з екрана.

49. Закон України «Про інноваційну діяльність». Урядовий кур'єр від 07.08.2002 — № 143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15/print>. (дата звернення: 16.03.2020). – Назва з екрана.

50. Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність». *Відомості Верховної Ради України*. 2 серпня 2017 року. №1314-18. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/=1314-8>. (дата звернення: 16.03.2020). – Назва з екрана.

51. Закон України «Про нафту і газ». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2665-14> (дата звернення: 02.03.2020). – Назва з екрана.

52. Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540-19> (дата звернення: 02.04.2020). – Назва з екрана.

53. Закон України «Про природні монополії». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14> (дата звернення: 02.03.2020). – Назва з екрана.

54. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні». *Голос України*. 13.02.2003 № 28.

55. Закон України «Про ринок природного газу». *Голос України* від 07.05.2015 — № 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19/print>. (дата звернення: 16.03.2020). – Назва з екрана.

56. Закон України «Про трубопровідний транспорт». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192/96-вр> (дата звернення: 02.04.2020). – Назва з екрана.

57. Закон України «Про ціни і ціноутворення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.

58. Закон України «Про енергозбереження». URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/74/94-вр> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

59. Закон України «Про засади функціонування ринку природного газу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2467-17> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

60. Закон України «Про захист економічної конкуренції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

61. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

62. Закон України «Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, теплопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-19> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

63. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

64. Закон України «Про угоди про розподіл продукції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

65. Законодавство України. Верховна Рада України : офіц. сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

66. Залухляк І. Б. Інституційні засади забезпечення розвитку вітчизняних газотранспортних підприємств. *Економічний часопис XXI*. 2016 №158. С. 36-43.

67. Запухлях І. Б. Інституційні передумови забезпечення розвитку вітчизняних газотранспортних підприємств в умовах нестабільності. *Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. пр.* Київ, 2016. Вип.1.

C.85-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tppe_2016_1_12 (дата звернення: 06.04.2020). – Назва з екрана.

68. Запухляк І. Б. Економічний механізм енергозбереження газотранспортних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04. Івано-Франківськ, 2010. 20 с.

69. Запухляк І. Б. Теоретико-методологічні основи розвитку газотранспортних підприємств в умовах нестабільності середовища їх функціонування : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Івано-Франківськ, 2017. 40 с.

70. Запухляк І.Б., Дзьоба О.Г. Управління потенціалом енергозбереження газотранспортних підприємств: монографія / за ред. Шегди А. В. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2011. 208 с.

71. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. навч. посіб. / за ред. Корсікова Н.М., Меркулов М.М. К.: Центр учбової літератури, 2012. 448 с.

72. Звідки природний газ береться і доставляється споживачам. URL: <http://104.ua/ua/gas/id/zvidki-prirodnij-gaz-beretsja-i-jak-dostavljajetsj-12269> (дата звернення: 05.04.2020). – Назва з екрана.

73. Інноваційна стратегія українських реформ. / під ред. А. С. Гальчинського, В. М. Геєця, А. К. Кінаха. К.: Знання, 2004. 338 с.

74. Інформаційний портал «РГК». 104.ua, веб-сайт для споживачів природного газу. «Регіональні Газові Компанії». URL:<https://104.ua>.

75. Касич А.О., Харькова Ж.В. Управління конкурентними перевагами підприємства. Економічний аналіз. 2016. Том 25№2. С.79-85.

76. Киба Л. М. Управління виробничими запасами підприємств сфери видобування та транспортування природного газу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Івано-Франківськ, 2009. 19 с.

77. Кириленко К. М. Підходи до розуміння інноваційної культури в контексті сучасного наукового дискурсу та їх наскрізні ідеї. С. 64-71.

78. Кныш М. И. Конкурентные стратегии. СПб.: Любавич, 2000. 284 с.

79. Кобилецький Л. С. Управління конкурентоспроможністю: навчальний посібник. К.: Зовнішня торгівля, 2003. - 304 с.

80. Кодекс газорозподільних систем. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1379-15#n41> (дата звернення: 16.04.2020).

– Назва з екрана.

81. Колесов С.В. Інноваційні аспекти конкурентоспроможності промислових підприємств України. Науковий вісник ДДМА. №1(7Е). 2011. С. 279-285.

82. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 16.04.2020). –

Назва з екрана.

83. Король С. В. Інфестиційно-інноваційний механізм управління газорозподільних підприємств. *Сборник публикаций мультидисциплинарного научного журнала «Архивариус»*. Киев, 2015. С. 44–50.

84. Коротя М. І. Організаційно-економічний механізм регулювання діяльності газорозподільних підприємств західного регіону : дис. канд. ек. наук : 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. Луцьк. 2019. 303 с.

85. Коротя М. І. Організаційно-економічні особливості функціонування газотранспортних підприємств в регіонах України. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 30. С. 291–297. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Korotyа-M.-I..pdf> (дата звернення: 02.04.2020).

86. Коротя М. І. Тарифоутворення на послуги транспортування газу та його розподілу серед газорозподільчих підприємств України. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2017. №2(10). С. 63-71.

87. Коротя М.І. Макро-, мезо-, мікрорівень регулювання діяльності газорозподільних підприємств в західному регіоні. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 1 №1 С.123-129.

88. Коротя М.І. Методичні та практичні підходи до обрахунку регіональних тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. №1. С. 41-47.

89. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 504 с.

90. Краюшкін В.С., Н.Н. Куніцина. Розробка методики інтегральної оцінки конкурентоспроможності комерційного банку. *Світ науки, культури та освіти*. 2013. №2. С. 303-306.

91. Купчак В. Р. Розвиток енергозбереження в соціально-економічних системах регіону: проблеми та завдання управління. Миколаїв. ФОП Швець В.М., 2016. 388 с.

92. Купчак В. Р. Формування тарифів на послуги газорозподільних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Івано-Франківськ, 2011. 20 с.

93. Купчак В.Р., Павлова О.М., Павлов К.В., Лагодієнко В.В. Формування та регулювання регіональних енергетичних систем: теорія, методологія та практика : монографія. Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2019. 346 с.

94. Лагутін В., Ясько Ю. Вплив конкуренції на інноваційний розвиток та конкурентоспроможність економіки. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 10(151). 2013. С.22-26.

95. Лебега О.В. Організаційно-економічний механізм освоєння ресурсів природного газу із сланцевих порід : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.06 Київ, 2018. 19 с.

96. Лена Н.Н. Управління конкурентними перевагами підприємства НАН України. Ін-т економіки промисловості. ВАТ «Юго-Восток Лтд». 2003. 296 с.

97. Ліба Н.С. Організаційно-економічний механізм регіональної промислової політики : автореф. дис. ... д-а екон. наук : 08.00.05. Луцьк, 2019. 41 с.

98. Ліндер Є. Еволюція моделей оцінки ймовірності банкрутства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.*

Сухомлинського. Серія: Економічні науки. 2016. №1. С.125-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmduce_2016_1_25. (дата звернення: 02.04.2020).

99. Лінчевська Н. М. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційно-інвестиційними процесами на газотранспортних підприємствах : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Івано-Франківськ. 2015. 301 с.

100. Ліснічук О.А., Виноградова Є.В. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2018. Вип.33. С.111-116. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/opac/search.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmgu_eim_2018_33_17. (дата звернення: 02.04.2020).

101. Ліснічук О.А., Виноградова Є.В. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2018. Вип.33. С.111-116.

102. Ліснічук О.А., Виноградова Є.В. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. Вип.33. С.111-116.

103. Малинка О. Я. Управління капіталом бренду підприємства на роздірбному ринку нафтопродуктів : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Івано-Франківськ, 2010. 18 с.

104. Марк Джонсон, Елизабет Олтман, Джозеф Синфилд, Скотт Энтони. Подрывные инновации. Как выйти на новых потребителей за счет упрощения и удешевления продукта. Альпина Паблишер. 2018.

105. Маслак О.І., Безручко О.О., Маслак М.В. Управління інноваційним потенціалом підприємства в умовах циклічності. *Економіка та організація управління*. №1(17)-2(18). 2014. С.166-173.

106. Матіко Ф. Д. Методологічні засади визначення об'єму витрат природного газу та мінімізації його дисбалансів в системах транспортування та розподілу : автореф. дис. ... д-ра. техн. наук : 05.11.01. Львів, 2015. 43 с.

107. Методика визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу. Затверджено Постановою НКРГКП від 25 лютого 2016 № 236. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/lans/show/=1434-16>. (дата звернення: 02.04.2020).

108. Методичні вказівки для проведення практичної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Оцінювання результатів діяльності підприємства» для студентів освітнього рівня бакалавр для усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» і спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»/ укладач Константюк Н.І. – Тернопіль, ТНТУ ім. І.Пулюя, 2018. – 29 с.

109. Микитюк П.П., Сенів Б.Г. Іноваційна діяльність : навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. 392 с.

110. Микитюк, П. П. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2007. – 400 с.

111. Михайличенко, Н.М. Проблеми визначення кола функцій контролінгу інновацій. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2012. № 1. С. 164-168.

112. Міністерство енергетики та захисту довкілля. Офіційний сайт. URL: <https://menr.gov.ua>. (дата звернення: 02.04.2020).

113. Міністерство інфраструктури України (МІУ). Київ, 2015–2016. URL: <https://mtu.gov.ua/> (дата звернення: 19.04.20). – Назва з екрана.

114. Музиченко М. В. Сучасний ринок природного газу ЄС: структура та тенденції розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 22. С.46–52.

115. НАК «Нафтогаз» України. Офіційний сайт. URL: <http://www.naftogaz.com> (дата звернення: 02.04.2020).

116. Наказ «Нафтогаз України» «Про затвердження Порядку доступу до газорозподільної системи». – 26 березня 2001 року, №79. URL: <http://www.naftogaz.com>

//ukrpetroleum.com/ua/nakaz-pro-zatverdjennya-poryadku-dostupu (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

117. Наказ Мінекономрозвитку «Про наглядову раду публічного акціонерного товариства “Національна акціонерна компанія “Нафтогаз України”». №504 від 25.03.2016 р. URL: <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/BD63D1C75A393748C2257F86003F795D?OpenDocument>. (дата звернення: 02.04.2020).

118. Наказ Мінпаливенерго України «Про затвердження Правил обліку природного газу під час його транспортування газорозподільними мережами постачання та споживання». 27 грудня 2005 року, № =618. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0067-06> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

119. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП). Офіційний сайт. URL: <https://www.nerc.gov.ua> (дата звернення: 05.04.2020).

120. Новицький А. М. Організаційно-правові засади державного управління у паливно-енергетичному комплексі України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2005. 21 с.

121. Новосад О. В. Визначення рівня конкурентної спроможності операторів газорозподільних мереж Західного регіону України. *Економіка, фінанси, облік та право: аналіз тенденцій та перспектив розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Полтава, 5 березня 2020 р.): у 5 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 2. 63 с.

122. Новосад О.В., Стрішенець О.М., Коротя М.І. Диверсифікація інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах України в контексті європейського досвіду. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2018. №2(14). С. 7-12.

123. Новосад О. В. Газові інновації в контексті реформування енергетичного ринку регіону. *Актуальні проблеми аналітичної економіки:*

монографія / за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. О. М. Павлової. Луцьк. СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня “Волиньполіграф”, 2019, 156 с.

124. Новосад О. В. Інноваційна концепція створення енергетичного хабу на газорозподільних підприємствах Західного регіону України. *Приазовський економічний вісник*. 2020. №2(19). URL: <http://pev.kpu.zp.ua/vypusk-2-19>.

125. Новосад О. В. Інноваційна політика в газовій сфері. Сучасні технології менеджменту. *Сучасні технології менеджменту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. (4 листопада 2019 р.) Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2019 – С. 172-173.

126. Новосад О. В. Інноваційне спрямування газорозподільних підприємств регіону за умов впровадження енергетичного хабу. *Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми та перспективи розвитку регіонів»*. (3 квітня 2020 р.), м. Рівне.

127. Новосад О. В. Інноваційні напрями підвищення ефективності газорозподільних систем України. *Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали міжнародної науково-практичної Конференції*. (23-24 травня 2018 р.) Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2018. С. 17-19.

128. Новосад О. В. Інноваційні процеси на газорозподільних підприємствах регіону: *The IX th International scientific and practical conference «Actual aspects of development in the context of globalization»*. матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (March 23-24, 2020). Florence. Italy 2020. 279p.

129. Новосад О. В. Методичні та практичні підходи до визначення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. №3. С. 376-385.

130. Новосад О. В. Напрями впровадження інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах Західного регіону. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал*. Вежа-Друк, 2020. № 1 (21).С. 165-172. DOI:<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-01-165-172>.

131. Новосад О. В. Напрями енергетично безпечного функціонування газорозподільних систем України. *Теорія та практика менеджменту безпеки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (16 травня 2018 р.). Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2018. С.67-69.

132. Новосад О. В. Нормативно-правове забезпечення та регулювання процесу розподілення газу в регіоні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал*. Луцьк. 2019. № 2(18). – С. 82-88.

133. Новосад О. В. Роль інноваційно-інвестиційної діяльності для газотранспортних підприємств регіону *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал*. Луцьк. 2019. №3(19). С. 30-37.

134. Новосад О.В. Павлова О.М., Павлов К.В., Галянт С.Р. Інвестиційно-інноваційна спрямованість газорозподільних підприємств регіону. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2020. №1. DOI:<https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-1-5424>.

135. Новосад О.В., Коритко М.В., Павлова О.М. Інноваційно-технологічні підходи до модернізації газового ринку регіону. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. (12 грудня 2018 р.) Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2018. – С. 43-46.

136. Новосад О.В., Коритко М.В., Стрішенець О.М. Чинники впливу на інноваційні процеси газотранспортних підприємств. *«Молода наука*

Волині: пріоритети та перспективи досліджень»: матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів (14–15 травня 2019 року). Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк. 2019. С.225-227.

137. Новосад О.В., Павлова О.М., Гринюк В.С. Діяльність газорозподільних підприємств Західного регіону України. Міжнародна науково-практична конференція «Молода наука Волині». (5 травня 2020р.), м. Луцьк.

138. Новосад О.В., Павлова О.М., Павлов К.В. Інноваційні аспекти конкурентоспроможності на регіональних газорозподільних ринках. Міжнародна науково-практична конференція «Теорія та практика менеджменту». (13 квітня 2020р.), м. Луцьк.

139. Новосад О.В., Стрішенець О.М. Особливості функціонування інновацій в діяльності газорозподільних підприємств. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. (7 груд. 2017р.), Частина 1. Луцький національний технічний університет, 2017. С.162-163.

140. Нордстрем К., Риддерстрале Й. Бизнес в стиле фанк. Издательство Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге. 2005. 64 с.

141. Офіційний сайт НАК «Нафтогаз України». URL: <http://www.naftogaz.com/www/3/nakwer.nst?open>. (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

142. Павлов В.І., Пилипенко І.І., Кривов'язюк І.В. Нерухомість в Україні : підруч. для студентів вищ. навч. закл. Київ : Держ. акад. статистики обліку та аудиту, 2008. 765 с.

143. Павлов К.В., Шевчук І.Л. Інноваційні фінансово-кредитні важелі як складова ефективної антимонопольної політики. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. Ужгород, 2018. №51. С.72-74.

144. Павлов К. В., Стрішенець О.М. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості. *Науковий вісник*

Ужгородського університету. Серія «Економіка» Ужгород, 2016. Вип.1, т.2. С. 35–38.

145. Павлов К. В. Регулювання інвестиційно-житлових відносин в Україні : монографія. Рівне : НУВГП, 2013. 250 с.

146. Павлов К. В., Павлова О.М. Формування та регулювання конкурентних відносин на регіональних ринках житла України : монографія. Луцьк : Терен, 2019. 542 с.

147. Павлов К.В. Огляд конкурентних особливостей економічних та соціальних показників ринку житла в регіонах України. *Науковий журнал «Економічний форум»*. №2. 2018. С. 140-149.

148. Павлов К.В. Оцінка конкурентоспроможності регіональних ринків житлової нерухомості України: монографія. ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2018. 482 с.

149. Павлов К.В. Павлова О.М. Формування та регулювання конкурентних відносин на регіональних ринках житла України: монографія. Луцьк. Видавництво «Терен». 2019. 542 с.

150. Павлова О. М. Товарна форма організації суспільного виробництва в умовах розвитку національної економіки України (другої половині XVII- кінця XVIII ст.) : монографія. Луцьк : Терен, 2019. 480 с.

151. Паланюк Н.А., Петренко В.Г. Економічний аналіз: навчальний посібник. Аграрна освіта. 2010. 252 с.

152. Панасюк В., Бобрівець С. Удосконалення організаційно-мотиваційних і правових засад підвищення ефективності господарювання газорозподільних підприємств. *Соціально-економічні дослідження в перехідний період*. / голова. редкол. М. І. Долішній. Львів, Луцьк, 2005. Вип.1. С.333-340.

153. Петренко В.П., Кісь С. Я., Швидкий Е.А. Управління діяльності підприємств нафтогазового комплексу на засадах інтелектуалізації та інтелектокористування: монографія. Івано-Франківськ, 2013. 278 с.

154. Петрович Й.М. Формування стратегії розвитку інформаційного потенціалу системи управління підприємством. *Проблеми економіки та управління. Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2003. №484. с.202-209.

155. Пилипів Н. І. Методологія та організація обліку затрат виробничо-комерційної діяльності підприємств нафтової і газової промисловості : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09. Київ, 2009. 39 с.

156. Питання реформування газового сектору. Розпорядження Кабінету Міністрів від 25 березня 2015 р. № 375-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2015-p> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

157. Питання реформування газового сектору. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 375-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2015-p> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

158. План модернізації газотранспортної системи України. Повний текст презентації. Економічна правда від 30.03.2009 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2009/03/30/187625/>.

159. Покропивний С.Ф., Новак А.П. Ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності: зб. навч.-метод. матеріалів. Київський національний економічний ун-т. К.: 1997. 184 с.

160. Портер М. И. Международная конкуренция. Перевод с англ. / под ред. с предисловием В. Д. Шешинина. М.: Международные отношения, 1993. 896 с.

161. Постанова верховної ради України «Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України». Відомості Верховної Ради України від 17.09.1999 — 1999 р., № 37, стаття 336.

162. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2015 року №1002 «Деякі питання вдосконалення корпоративного управління публічного акціонерного товариства “Національна акціонерна компанія

“Нафтогаз України”. Урядовий кур'єр від 08.12.2015. № 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-2015-п/print>. (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

163. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 1996 року № 853/97. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/853/97>. (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

164. Постанова НКРЕКП «Про затвердження Правил постачання природного газу». URL: <http://www.nerc.gov.ua/?id=18009>.

165. ПрАТ «Тернопільгаз». Офіційний сайт. URL: <https://tgaz.te.ua> (дата звернення: 05.09.2019).

166. Пріоритетами газорозподільних компаній в 2020 році стануть ре дизайн та смартизація. URL: <https://mand.ua>. «news».

167. Про визначення гарантованих постачальників природного газу». Постанова КМУ від 25.07.2012. №705. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/705-2012-п> (дата звернення: 16.08.2019). – Назва з екрана.

168. Про відокремлення діяльності з транспортування та зберігання (закачування, відбору) природного газу. Постанова КМУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/496-2016-п> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

169. Про забезпечення споживачів природним газом. Постанова КМУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1729-2001-п> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

170. Про затвердження Кодексу газосховищ або критеріїв, згідно з якими до певного газосховища застосовується режим договірною доступу. Постанова НКРГКП від 25.09.2015 № 2495. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/=1380-15>. (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

171. Про затвердження Кодексу газотранспортної системи. Постанова НКРЕКП від 30.09.2015 № 2493. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/=1380-5>. (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

172. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності на ринку природного газу, у сферах електроенергетики, транспортування нафти та нафтопродуктів магістральним трубопроводом.... [Електронний ресурс] : Постанова КМУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2018-п> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

173. Про затвердження плану заходів з реалізації етапу “Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)” Енергетичної стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”» [Електронний ресурс] : Розпорядження КМУ від 06.06.2018 р. № 497-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-2018-р> (дата звернення: 16.08.2019). – Назва з екрана.

174. Про затвердження Правил безпеки систем газопостачання. Міненерго вугілля України №285 від 15.05.2015.

175. Про затвердження розміру страхового запасу природного газу. Постанова КМУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/35-2019-п> (дата звернення: 16.09.2020). – Назва з екрана.

176. Про розмежування функцій з видобування, транспортування, зберігання і реалізації природного газу. Постанова Кабінету Міністрів України № 1173 від 24 липня 1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1173-98-%D0%BF> (дата звернення: 02.04.2020). – Назва з екрана.

177. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність». Розпорядження КМ України від 18.08.2017 р. № 605-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-р>. (дата звернення: 02.04.2020). – Назва з екрана.

178. Про схвалення Концепції розвитку, модернізації і переоснащення газотранспортної системи України на 2009-2015 роки. Схвалена

розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2009 р. №1417-р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417-2009-p>. (дата звернення:
02.04.2020). – Назва з екрана.

179. Проблеми нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності та шляхи їх вирішення: конференція від. ред. В. С. Шовколук. 2017. 188 с.

180. Регіональна Газова Компанія. URL: <https://104.ua/ua/rgc/id/regionalna-gazova-kompanija-9539> (дата звернення: 05.04.2020). – Назва з екрана.

181. Регіональна економіка : навч. посіб. / за ред. Я. Б. Олійника. – Київ: КНТ, 2007. 444 с.

182. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / за ред. З. С. Варналія. – Київ : Знання України, 2005. 498 с.

183. Роль держави в довгостроковому економічному зростанні: за ред. Б. Є. Кваєнюка. К.: Інститут прогнозування; Харків: Форт, 2003. 424 с.

184. Ромашко О. М. Формування організаційно-економічного механізму диверсифікації діяльності газотранспортних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Івано-Франківськ, 2017. 20 с.

185. Савко О.Я. Аналітика тенденцій фінансового стану газорозподільних підприємств. Стратегія економічного розвитку. №33. 2013. С.158.

186. Сайт для споживачів природного газу URL: <https://104.ua/ua/rgc/id/regionalna-gazova-kompanija-9539> (дата звернення: 05.04.2020).

187. Санто Б. Инновация и глобальный интеллектуализм. Инновационная экономика. №9 (96). 2006. С. 32-43.

188. Селезнев А. З. Конкурентные позиции и инфраструктура рынка России. М.: Наука, 1999. 30 с.

189. Семенов В. Ф. Регіональна економіка : навч. посіб. / В. Ф. Семенов. - Київ, МП Леся, 2008. 595 с.
190. Сидорова А.В., Курносова О.А. *Процесные инновации в системе управления развитием предприятий. Економіст. 2008.№1.С. 28-32.*
191. Синькевич Н.І. «Економічний аналіз»: *Курс лекцій.* Тернопіль. ТНТУ імені Івана Пулюя. 2018. 97 с.
192. Сокотенюк С.М. Газорозподільні підприємства, як суб'єкт ринку природніх монополій. *Економічна наука.* 2014. С.51-53.
193. Сорока М.В. Логістика в системі інвестиційного контролінгу машинобудівного підприємства. *Вісник НУ «Львівська політехніка» «Логістика».* №649. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. С. 296-306.
194. Стрішенець М. М., Павлова О.М., Павлов К.В. Просте товарне виробництво і зародження мануфактур в Україні : монографія. Луцьк: Терен, 2019. 292 с.
195. Стрішенець О.М., Павлов К.В. Механізм фінансово-кредитного забезпечення енергоефективних заходів на об'єктах ЖБК та ОСББ. Кліматичні фінанси : колект. Монографія / за заг. ред. д.-ра екон. наук, проф. Карліна М.І. Луцьк, 2017. С. 158-181.
196. Струк Н. П. Удосконалення процесу ціноутворення на послуги підприємств газотранспортної та газорозподільної систем : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Івано-Франківськ, 2010. 23 с.
197. Стуконог Я. П. Особливості механізму регулювання ринку природного газу ЄС. Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. пр. Київ, 2014. Вип.118(1). С.192-202. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2014_118\(1\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2014_118(1)_21) (дата звернення: 06.04.2020).
– Назва з екрана.
198. Суспільно-географічне районування України : навч. посіб. для студентів ВУЗів / ред. Н. О. Витвицька . Київ : ВЦ "Київський університет", 2000.228 с.

199. Тарасенко Л.О. До питань оцінки ефективності функціонування газорозподільних підприємств. *Фінанси, облік, банки*. №1(23). 2018. С.173.
200. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями. М.: Экономика, 1989. 217 с.
201. ТзОВ «Ю-Контрол». Офіційний сайт. URL:<https://youcontrol.com.ua> (дата звернення: 05.04.2020).
202. Тимошук О.Л., Дорундяк К.М. Оцінювання ймовірності банкрутства підприємств за допомогою дискримінантного аналізу та нейронних мереж. *Системні дослідження та інформаційні технології*. 2(2018). С.22-34. DOI: <https://doi.org/10.20535/SRIT.2308-8893.2018.2.03>
203. Укртрансгаз. Офіц. веб-сайт. Київ. 2014–2019. URL: <http://utg.ua> (дата звернення: 02.04.2020).
204. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
205. Фатхудинов Ф. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. М.: Наука, 2000. 345 с.
206. Фатхудинов Ф. А. Управление конкурентоспособностью организации. М.: Ексмо, 2004. 544 с.
207. Федорович І. В. Організаційно-економічне забезпечення процесу відтворення лінійної частини магістральних газопроводів : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Івано-Франківськ, 2011. 19 с.
208. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: підручник. / ред. Л.О. Нагорна К.: Либідь, 2006. 480с.
209. Фінансово-кредитний енциклопедичний словник / кол. авт. під ред. А.Т. Грязнова. М. Фінанси и статистика, 2004. 1168с.
210. Фурман И. Дифференциация цен на газ в зависимости от режимов газопотребления. Газовая промышленность. 1997. №6. С. 7–9.
211. Харів П. С.. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів. Тернопіль: “Економічна думка”, 2003. 326 с.

212. Хринюк О. С., Бова В. А. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6121> (дата звернення: 01.12.2019).
213. Хучек, М. Стратегія інновацій на підприємстві. Москва. Луч. 1992. 147 с.
214. Через газотранспортну систему транспортується якісний природний газ. Укртрансгаз : офіц. сайт. Київ, 2014–2019. URL: <https://bit.ly/2k0XLk0> (дата звернення: 06.04.2020). – Назва з екрана.
215. Чухно І. А. Інноваційні підходи в управлінні регіональним розвитком. Теорія та практика державного управління. 2015. Вип. 1. С.165-170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2015_1_28.
216. Шандрівська О. Є. Управління газотранспортними компаніями на засадах маркетингу та логістики : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.02 / Шандрівська О. Є. – Львів, 2002.
217. Шнітко О. С. Національна конкурентоспроможність: сутність, проблеми, механізми реалізацій. К.: Наукова думка, 2003. 334 с.
218. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм и демократія / перевод с англ. Под общ. Ред. В.С. Автономова. М.: Економіка. 1995. 540 с.
219. Шумпетер Й. Теория экономического развития. М.: Прогресс, 1982. 455с.
220. Юданов А. И. Конкуренция: теория и практика. М.: Акалис, 1996. 179 с.
221. Якимів В.І., Касинець О.О., Галазюк Н.М. Теоретико-методологічні аспекти регулювання діяльності природних монополій. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип.20.8. С. 265-269.
222. Янковець Т. М. Порівняння сучасних моделей діагностики ймовірності банкрутства підприємства: закордонний та вітчизняний досвід.

Інвестиції: практика та досвід. 2016. №20. С.58-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_20_14.

223. Янковець Т.М., Чернюк Ю.В. Порівняння сучасних моделей діагностики ймовірності банкрутства підприємства: закордонний та вітчизняний досвід. *Інвестиції: практика та досвід.* 2016. №20. С.58-62. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ipd_2016_20_14

224. Ярош А. І. Конкурентоспроможність регіонів та еволюція регіональної політики Європейського Союзу. *Регіональна економіка.* 2004. №1. С. 188-195.

225. Akimova L.M., Levytska S.O., Pavlov K.V., Kupchak V.R., Karpa M.I. The role of accounting in providing sustainable development and national safety of Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice.* Vol 3, №30. 2019. 54-61.

226. Heckscher, E. F. Effekt of foring Tvad on Distribution of Income: reading in the theory of international tvade. Blakiston Sevies of Republished Artides on Economics. 1919. №4. 386 p.

227. Novosad O., Strishenets O. Innovation Policy of Gas Distribution Entepriises on Increasing Competitiveness. *International Journal of New Economics, Public Administration and Law.* 2018. №1. P. 40–48.

228. Pavlov K. Competitive features in market structure of housing property with regard to regional definitions. *Baltic Journal of Economic Studies.* Vol. 3 №4. Riga: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2017, 191-198 pages.

229. Pavlov, K., Pavlova, O, & Kupchak, V. Integral Indicators Based on Competitiveness Capacity Characteristics of Regional Real Estate Markets of Ukraine. *Journal of Competitiveness,* 2019. 11(3), 87–108. DOI:<https://doi.org/10.7441/joc.2019.03.06>.

230. Pavlov K. Methodological Approaches to Determining the Monopolisation Level of Primary Residential Real Estate Regional Markets in Ukraine. *Scientific journal "Economics, Entrepreneurship, Management"*. Lviv : Publisher: National University "Lviv Polytechnic" P. 63–72. URL:<https://doi.org/10.23939/eem2018.01.063>.

231. Stolper W. F., Samuelson P. A. Protection and real wages. Review of Economic Studies. 1941. №9. November P – 58-73.

232. Strishenets O., Pavlov K. Social-economic estimation of competitive positions formation of Ukrainian regional residential real estate markets. *Economic system development trends: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph* / edited by authors. Riga, Latvia, 2018. P. 473-488.

233. The Law of Ukraine "On the Gink of Natural Gas" URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/329-19> (дата звернення: 16.04.2020). – Назва з екрана.

ДОДАТКИ

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ
ЕНЕРГЕТИЧНО-ГАЗОВОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ**

Основний документ	
№ Зп	Назва нормативно-правового акту
1	Конституція України

** Побудовано та структуровано автором на основі джерела: [82].*

Кабінет міністрів України	
№ Зп	Назва нормативно-правового акту
1	Розпорядження КМУ «Питання реформування газового сектору»
2	Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів з реалізації етапу “Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)” Енергетичної стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”»
3	Постанова КМУ «Про відокремлення діяльності з транспортування та зберігання (закачування, відбору) природного газу»
4	Постанова КМУ «Про забезпечення споживачів природним газом».
5	Постанова КМУ «Про затвердження розміру страхового запасу природного газу»
6	Постанова КМУ «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності на ринку природного газу, у сферах електроенергетики, транспортування нафти та нафтопродуктів магістральним трубопроводом,
7	Постанова КМУ «Про визначення гарантованих постачальників природного газу»

** Побудовано та структуровано автором на основі джерел: [156, 157, 167, 168, 169, 172, 173, 175, 177,]*

Закони України		
№ Зп	Назва нормативно-правового акту	Короткий опис
1	ЗУ «Про ринок природного газу»	Цей Закон визначає правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, а також здатного до інтеграції з ринками природного газу держав - сторін Енергетичного Співтовариства, у тому числі шляхом створення регіональних ринків природного газу.
2	ЗУ «Про метрологію та метрологічну діяльність»	Цей Закон регулює відносини, що виникають в процесі провадження метрологічної діяльності.
3	ЗУ «Про трубопровідний транспорт»	Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади діяльності трубопровідного транспорту.
4	ЗУ «Про нафту і газ»	Цей Закон визначає основні правові, економічні та організаційні засади діяльності нафтогазової галузі України та регулює відносини, пов'язані з особливостями користування нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням та використанням нафти, газу та продуктів їх переробки з метою забезпечення енергетичної безпеки України, розвитку конкурентних відносин у нафтогазовій галузі, захисту прав усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі.

Продовження додатку А.1

5	ЗУ «Про природні монополії»	Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в Україні. Метою цього Закону є забезпечення ефективності функціонування ринків, що перебувають у стані природної монополії, на основі збалансування інтересів суспільства, суб'єктів природних монополій та споживачів їх товарів.
6	ЗУ «Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, теплопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення»	Цей Закон визначає особливості доступу споживачів до інформації про встановлення цін/тарифів, заходи з енергозбереження, формування та виконання інвестиційних програм у сферах постачання електричної енергії, природного газу, теплопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення.
7	ЗУ «Про відкритість використання публічних коштів»	Цей Закон визначає умови та порядок забезпечення доступу до інформації про використання публічних коштів розпорядниками та одержувачами коштів державного і місцевих бюджетів, суб'єктами господарювання державної і комунальної власності, фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування.
8	ЗУ «Про енергозбереження»	Цей Закон визначає правові, економічні, соціальні та екологічні основи енергозбереження для всіх підприємств, об'єднань та організацій, розташованих на території України, а також для громадян.
9	ЗУ «Про угоди про розподіл продукції»	Цей Закон спрямований на створення сприятливих умов для інвестування пошуку, розвідки та видобування корисних копалин у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони на засадах, визначених угодами про розподіл продукції.
10	ЗУ «Про захист економічної конкуренції»	Цей Закон визначає правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності і спрямований на забезпечення ефективного функціонування економіки України на основі розвитку конкурентних відносин.
11	ЗУ «Про газ (метан) вугільних родовищ»	Цей Закон визначає правові, економічні, екологічні та організаційні засади діяльності у сфері геологічного вивчення газу (метану) вугільних родовищ, у тому числі дослідно-промислової розробки, видобування і вилучення його під час дегазації та подальшого використання як матеріального та/або енергетичного ресурсу.
12	ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища»	Цей Закон визначає правові, економічні та соціальні основи організації охорони навколишнього природного середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.
13	ЗУ «Про засади функціонування ринку природного газу». (Втратив чинність)	Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку природного газу.
14	ЗУ «Про внесення зміни до Митного кодексу України щодо створення передумов для нової моделі ринку природного газу»	
15	ЗУ «Про ліцензування видів господарської діяльності»	
16	ЗУ «Про ціни і ціноутворення»	Цей Закон визначає основні засади цінової політики і регулює відносини, що виникають у процесі формування, встановлення та застосування цін, а також здійснення державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення.
17	ЗУ «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»	Цей Закон визначає правовий статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, її завдання, функції, повноваження та порядок їх здійснення.

* Побудовано та структуровано автором на основі джерел: [3, 26, 44, 45, 46, 51, 53, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 91, 92, 93, 176].

Продовження додатку А.1

Постанови НКРЕКП		
№ Зп	Назва нормативно-правового акту	Короткий опис
1	Постанова "Про затвердження форм звітності НКРЕ у нафтогазовому комплексі та інструкцій щодо їх заповнення"	
2	Правила постачання природного газу	Ці Правила регулюють відносини, які виникають між постачальниками та споживачами природного газу, з урахуванням їх взаємовідносин з операторами газорозподільної системи/газотранспортної системи

* Побудовано та структуровано автором на основі джерел: [119].

Кодекси		
№ Зп	Назва нормативно-правового акту	Короткий опис
1	Кодекс газотранспортної системи	Цей Кодекс є регламентом функціонування газотранспортної системи України та визначає правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газотранспортної системи України.
2	Кодекс Газосховищ	Цей Кодекс визначає правові, технічні, організаційні і економічні засади функціонування газосховищ природного газу (далі - газосховища), зокрема: права та обов'язки оператора газосховищ та замовників послуг; умови доступу до газосховищ; умови та порядок надання послуг із зберігання (закачування, відбору) природного газу; механізми взаємодії оператора газосховищ з оператором газотранспортної системи, іншими суб'єктами ринку природного газу; основні правила технічної експлуатації газосховищ.
3	Господарський кодекс України	Господарський кодекс України встановлює відповідно до <u>Конституції України</u> правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності. Господарський кодекс України має на меті забезпечити зростання ділової активності суб'єктів господарювання, розвиток підприємництва і на цій основі підвищення ефективності суспільного виробництва, його соціальну спрямованість відповідно до вимог Конституції України, утвердити суспільний господарський порядок в економічній системі України, сприяти гармонізації її з іншими економічними системами.
4	Кодекс України Про Надра	Завданням Кодексу України про надра є регулювання гірничих відносин з метою забезпечення раціонального, комплексного використання надр для задоволення потреб у мінеральній сировині та інших потреб суспільного виробництва, охорони надр, гарантування при користуванні надрами безпеки людей, майна та навколишнього природного середовища, а також охорона прав і законних інтересів підприємств, установ, організацій та громадян.
5	Кодекс газорозподільних систем	Цей Кодекс визначає взаємовідносини оператора газорозподільних систем із суб'єктами ринку природного газу, а також визначає правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем

* Побудовано та структуровано автором на основі джерел: [28, 65,

Продовження додатку А.1

Імплементация нормативно-правового базису До стандартів країн ЄС		
№ Зп	Назва нормативно- правового акту	Короткий опис
1	Меморандум між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі	В основу даної стратегії співпраці відносно взаємної інтеграції енергетичних ринків, а також підвищення рівня енергетичної безпеки континенту Європи. Для газової сфери у даному Меморандумі було запропоновано пару дорожніх карт розширеного двостороннього співробітництва: інтеграції ринкув газу; підвищення рівня безпеки транзиту вуглеводнів та енергетичного постачання.
2	Меморандум про взаєморозуміння щодо Стратегічного Енергетичного Партнерства між Україною та Європейським Союзом спільно з Європейським Співтовариством з атомної енергії	
3	Договір до Енергетичної Хартії та Заключний акт до неї	
4	Європейська енергетична хартія	Йде корінням в політичну ініціативу, що виникла на початку 1990-х років в Європі, в той час, коли кінець холодної війни надав безпрецедентну можливість подолати колишнє економічне розділення європейського континенту. У світі глобалізації, що росте, і взаємозалежності між експортерами і імпортерами енергії загальноновизнано, що багатобічні правила можуть забезпечити збалансованіші і ефективніші рамки для міжнародної співпраці, ніж ті, які передбачені лише в двосторонніх угодах або документах, що не мають законодавчої сили. Тому Договір до Енергетичної Хартії грає важливу роль в контексті зусиль зі створення правового поля для глобальної енергетичної безпеки, на основі відкритих, конкурентних ринків і принципів стійкого розвитку.
5	Спільна заява Спільна ЄС - Україна міжнародна конференція щодо модернізації газотранзитної системи України	Результати намірів інвестувати в модернізаційні процеси газотранспортної системи України
6	Договір про заснування Енергетичного Співтовариства	В основні положення покладено зобов'язання за даним протоколом щодо приєднання України до договору європейського співробітництва покладено реалізацію ряду директив європейського союзу і регламентів в сфері енергетики, конкуренції та довілля у відповідності до визначених у протоколі термінів.
6	Директива 2003/54/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу стосовно спільних правил для внутрішнього ринку електроенергії, яка скасовує Директиву 96/92/ЄС Брюссель, 26 червня 2003 року	Ця Директива встановлює спільні правила для генерування, передачі, розподілу та постачання електроенергії. В ній викладено правила, що стосуються організації та функціонування електроенергетичного сектора, доступу до ринку, критеріїв та процедур проведення тендерів, санкціонування та роботи систем.

* Побудовано та структуровано автором на основі джерела: [26, 65, 83, 84, 85, 86, 87 88, 176]

**КОМПАНІЇ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ТРАНСПОРТУВАННЯ, РОЗПОДІЛ, ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ
В ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ,
ДОВЖИНА ТРУБОПРОВОДУ, ЩО ПЕРЕБУВАЄ У ЇХ ВІДАННІ,
ЧАСТКА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ГРПЗРУ**

п/н	Компанія / Оператор систем розподілу	Постачальник	Довжина трубопроводу у віданні, тис. км.	Частка приватної власності
1	<i>АТ «Волиньгаз»</i>	ТОВ «Волиньгаз Збут»	7,3	100
2	<i>АТ «Рівнегаз»</i>	ТОВ «Рівнегаз Збут»	8,4	75
3	<i>АТ «Івано-Франківськгаз»</i>	ТОВ «Івано-Франківськгаз Збут»	15,2	75
4	<i>ПрАТ «Тернопільгаз»</i>	ТОВ «Тернопільоблгаз»	10,2	75
5	<i>АТ «Львівгаз»</i>	ТОВ «Львівгаз Збут»		
6	<i>АТ «Закарпатгаз»</i>	ТОВ «Закарпатгаз Збут»	75	100
7	<i>АТ «Хмельницькгаз»</i>	ТОВ «Хмельницькгаз Збут»	17,8	75
8	<i>АТ «Чернівцігаз»</i>	ТОВ «Чернівцігаз Збут»	7,2	100

** Побудовано та систематизовано автором на основі джерела: [180].*

Додаток Б.1

**Діяльність ГРП, що забезпечують транспортування, розподіл,
постачання природного газу в Західному регіоні України**

п/н	Компанія / Оператор систем розподілу	Постачальник	Основний вид діяльності компанії
1	<i>АТ «Волиньгаз»</i>	ТОВ «Волиньгаз Збут»	Постачання та транспортування природного газу
2	<i>АТ «Рівнегаз»</i>	ТОВ «Рівнегаз Збут»	Постачання природного газу
3	<i>АТ «Львівгаз»</i>	ТОВ «Львівгаз Збут»	Транспортування природного газу розподільчими газопроводами. Обслуговування та поточний ремонт споруд та мереж газової системи.
4	<i>ПрАТ «Тернопільгаз»</i>	ТОВ «Тернопільоблгаз»	Розподіл природного газу для всіх категорій споживачів, приєднання та підключення до газових мереж, будівництво газових мереж тощо.
5	<i>АТ «Хмельницькгаз»</i>	ТОВ «Хмельницькгаз Збут»	Транспортування та розподіл природного газу, Газифікація населених пунктів
6	<i>АТ «Закарпатгаз»</i>	ТОВ «Закарпатгаз Збут»	Транспортування та розподіл природного, нафтового газу та метану
7	<i>АТ «Івано-Франківськгаз»</i>	ТОВ «Івано-Франківськгаз Збут»	Розподіл природного газу розподільними мережами
8	<i>АТ «Чернівцігаз»</i>	ТОВ «Чернівцігаз Збут»	Транспортування та розподіл природного газу

** Побудовано та систематизовано автором на основі джерела: [180].*

**ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ГРП,
на 01 січня 2018 року**

№	Оператор газорозподільної мережі	Вируч. від прод., млн. грн.	Приб. / збит (-), млн. грн.	Витр на ВТВ, млн. грн.	Протяж. ГРС км.	Тар на розподіл грн./1000 м ³ (без ПДВ)
1	2	3	4	5	6	7
Західний регіон						
<i>(Волинська, Рівненська, Львівська, Тернопільська, Хмельницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька обл.)</i>						
1	АТ "Волиньгаз"	1895.58	-169.02	158.98	7308	713.5
2	АТ "Рівнегаз"	2075.02	-55.3	160.15	8304	725.5
3	АТ "Львівгаз"	5930.81	-652.68	467.81	18333	708.1
4	АТ "Тернопільгаз"	323.01	-19.86	117.68	10301	631.9
5	АТ "Хмельницькгаз"	2751.53	-173.13	167.44	17860	595.2
6	АТ "Закарпатгаз"	2697.05	-548.06	240.7	7467	711.5
7	АТ "Івано-Франківськгаз"	3511.01	-85.49	180.66	14147	713.1
8	АТ "Чернівцігаз"	286.64	-49.52	106.49	7197	723.7
Інші регіони України						
9	АТ "Тернопільміськгаз"	73.46	-165.47	27.98	931	233.8
10	АТ "Шепетівкагаз"	29.66	1.48	6.86	613	459.6
11	АТ "Дніпропетровськгаз"	6951.98	-1353.05	440.21	14144	580.6
12	АТ "Київоблгаз"	6287.58	-1123.88	542.97	21058	567.2
13	АТ "Харківгаз"	5005.76	-1157.58	319.63	12193	721.1
14	АТ "Вінницягаз"	3386.13	-164.77	286.34	14319	685.1
15	АТ "Сумигаз"	2964.47	-295.05	169.34	9363	540.6
16	АТ "Житомиргаз"	2725.39	-119.74	164.93	9787	634.9
17	АТ "Черкасигаз"	2535.12	-34.62	222.45	11161	316.5
18	АТ "Донецькоблгаз"	2504.8	-304.48	152.01	7812	522.6
19	АТ "Запоріжгаз"	2404.78	-445.88	174.16	7800	430.2
20	АТ "Чернігівгаз"	2331.54	-200.28	172.97	10833	627.5
21	АТ "Миколаївгаз"	2050.5	-243.79	176.1	6268	730.5
22	АТ "Київгаз"	1863.81	3.67	100.03	2102	211.9
23	АТ "Луганськгаз"	1761.04	-115.6	173.26	7251	722.1
24	АТ "Херсонгаз"	1685.68	-1.55	121.66	5484	600.2
25	АТ "Лубнигаз"	631.46	-6.46	46.02	2570	699.2
26	АТ "Одесагаз"	500.61	27.89	284	10486	369.1
27	АТ "Полтавагаз"	495.62	-7.15	210.49	12724	674.4
28	АТ "Мелітопольгаз"	404.07	17.19	26.94	1471	669.2
29	АТ "Дніпрогаз"	401.93	-30.5	114.75	2948	466.2
30	АТ "Уманьгаз"	401.34	-2.32	25.3	2042	558.5
31	АТ "Харківміськгаз"	401.34	-2.32	130.02	5317	269.1
32	АТ "Криворіжгаз"	331.69	-63.71	119.5	2329	295.8
33	АТ "Маріупольгаз"	182.05	-22.85	61.55	1731	571.6
34	АТ "Кременчукгаз"	113.67	8.09	31.69	2921	220.2
35	АТ "Гадячгаз"	25.66	0.07	10	1257	541.6
36	АТ "Коростишівгаз"	8.83	-3.22	0.82	214	328.8

* Побудовано та систематизовано автором на основі результатів дослідження з використанням джерел: [34, 84, 85, 86, 87, 88, 180].

Додаток В.2

РЕЗУЛЬТАТИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГРП УКРАЇНИ (В. Т.Ч. ЗБУТОВІ КОМПАНІЇ, на 01 січня 2018 року

№	Оператор ГРМ	Виручка від продажу, млн грн	Прибуток / збиток (-), млн грн	Рентабельність	Витрати на ВТВ, млн грн	Частка витрат у виручці	Тарифи розподіл грн/1000 м ³ (без ПДВ)	Вартість газу грн/тис м ³	Реалізовано газу млн м ³	Протяжність ГРС км	Виручка тис грн / км	Рейтинг рент	Рейтинг ВТВ	Рейтинг виручка	Сер Р	Рейтинг	
1	ПАТ "Київгаз"	1863,81	3,67	0,002	100,03	0,054	211,9	8190,68	227,553	2102	886,68	6	2	1	3,0	1	36
2	ПАТ "Мелітопольгаз"	404,07	17,19	0,043	26,94	0,067	669,2	8739,44	46,235	1471	274,69	4	10	13	9,0	2	35
3	ПАТ "Херсонгаз"	1685,68	-1,55	-0,001	121,66	0,072	600,2	8656,64	194,727	5484	307,38	7	11	10	9,3	3	34
4	ПАТ "Івано-Франківськгаз"	3511,01	-85,49	-0,024	180,66	0,051	713,1	8792,12	399,336	14147	248,18	13	1	16	10,0	4	33
5	ПАТ "Житомиргаз"	2725,39	-119,74	-0,044	164,93	0,061	634,9	8698,28	313,325	9787	278,47	15	4	12	10,3	5	32
6	ПАТ "Сумигаз"	2964,47	-295,05	-0,100	169,34	0,057	540,6	8585,12	345,303	9363	316,62	23	3	8	11,3	6	31
7	ПАТ "Уманьгаз"	401,34	-2,32	-0,006	25,3	0,063	558,5	8606,60	46,632	2042	196,54	8,5	7	22	12,5	7	30
8	ПАТ "Донецькоблгаз"	2504,8	-304,48	-0,122	152,01	0,061	522,6	8563,52	292,497	7812	320,63	26	5	7	12,7	8	29
9	ПАТ "Лубнигаз"	631,46	-6,46	-0,010	46,02	0,073	699,2	8775,44	71,958	2570	245,70	10	13	17	13,3	9	28
10	ПАТ "Дніпрогаз"	6951,98	-1353,05	-0,195	440,21	0,063	580,6	8633,12	805,269	14144	491,51	32	8	2	14,0	10	27
11	ПАТ "Рівнегаз"	2075,02	-55,3	-0,027	160,15	0,077	725,5	8807,00	235,610	8304	249,88	14	15	15	14,7	11	26
12	ПАТ "Львівгаз"	5930,81	-652,68	-0,110	467,81	0,079	708,1	8786,12	675,020	18333	323,50	24	16	6	15,3	12,5	24,5
13	ПАТ "Харківгаз"	5005,76	-1157,58	-0,231	319,63	0,064	721,1	8801,72	568,725	12193	410,54	34	9	3	15,3	12,5	24,5
14	ПАТ "Хмельницькгаз"	2751,53	-173,13	-0,063	167,44	0,061	595,2	8650,64	318,072	17860	154,06	18	6	23	15,7	14	23
15	ПАТ "Миколаївгаз"	2050,5	-243,79	-0,119	176,1	0,086	730,5	8813,00	232,668	6268	327,14	25	19	5	16,3	15	22
16	ПАТ "Запоріжгаз"	2404,78	-445,88	-0,185	174,16	0,072	430,2	8452,64	284,500	7800	308,31	30	12	9	17,0	16	21
17	ПАТ "Черкасигаз"	2535,12	-34,62	-0,014	222,45	0,088	316,5	8316,20	304,841	11161	227,14	11	21	20	17,3	17	20
18	ПАТ "Вінницягаз"	3386,13	-164,77	-0,049	286,34	0,085	685,1	8758,52	386,610	14319	236,48	16	18	19	17,7	18,5	18,5
19	ПАТ "Волиньгаз"	1895,58	-169,02	-0,089	158,98	0,084	713,5	8792,60	215,588	7308	259,38	22	17	14	17,7	18,5	18,5
20	ПАТ "Чернігівгаз"	2331,54	-200,28	-0,086	172,97	0,074	627,5	8689,40	268,320	10833	215,23	21	14	21	18,7	20	17
21	ПАТ "Шепетівкагаз"	29,66	1,48	0,050	6,86	0,231	459,6	8487,92	3,494	613	48,38	3	25	29	19,0	21	16
22	ПАТ "Закарпатгаз"	2697,05	-548,06	-0,203	240,7	0,089	711,5	8790,20	306,825	7467	361,20	33	22	4	19,7	22	15
23	ПАТ "Київоблгаз"	6287,58	-1123,88	-0,179	542,97	0,086	567,2	8617,04	729,668	21058	298,58	29	20	11	20,0	23	14
24	ПАТ "Луганськгаз"	1761,04	-115,6	-0,066	173,26	0,098	722,1	8802,92	200,052	7251	242,87	19	24	18	20,3	24,5	12,5
25	ПАТ "Кременчукгаз"	113,67	8,09	0,071	31,69	0,279	220,2	8200,64	13,861	2921	38,91	1	26	34	20,3	24,5	12,5
26	ПАТ "Харківськгаз"	401,34	-2,32	-0,006	130,02	0,324	269,1	8259,32	48,592	5317	75,48	8,5	28	28	21,5	26	11
27	ПАТ "Одесагаз"	500,61	27,89	0,056	284	0,567	369,1	8379,32	59,744	10486	47,74	2	36	30	22,7	27	10
28	ПАТ "Дніпрогаз"	401,93	-30,5	-0,076	114,75	0,285	466,2	8495,84	47,309	2948	136,34	20	27	25	24,0	28	9
29	ПАТ "Гадячгаз"	25,66	0,07	0,003	10	0,390	541,6	8586,32	2,988	1257	20,41	5	34	36	25,0	29	8
30	ПАТ "Полтавагаз"	495,62	-7,15	-0,014	210,49	0,425	674,4	8745,68	56,670	12724	38,95	12	35	33	26,7	30	7
31	ПАТ "Маріупольгаз"	182,05	-22,85	-0,126	61,55	0,338	571,6	8622,32	21,114	1731	105,17	27	29	26	27,3	31	6
32	ПАТ "Тернопільгаз"	323,01	-19,86	-0,061	117,68	0,364	631,9	8694,68	37,150	10301	31,36	17	31	35	27,7	32	5
33	ПАТ "Криворіжгаз"	331,69	-63,71	-0,192	119,5	0,360	295,8	8291,36	40,004	2329	142,42	31	30	24	28,3	33	4
34	ПАТ "Коростинівгаз"	8,83	-3,22	-0,365	0,82	0,093	328,8	8330,96	1,060	214	41,26	35	23	31	29,7	34	3
35	ПАТ "Чернівцігаз"	286,64	-49,52	-0,173	106,49	0,372	723,7	8804,84	32,555	7197	39,83	28	32	32	30,7	35	2
36	ПАТ "Тернопільськгаз"	73,46	-165,47	-2,253	27,98	0,381	355,8	8363,36	8,784	931	78,90	36	33	27	32,0	36	1

* Побудовано та систематизовано автором на основі результатів дослідження з використанням джерел: [34, 84, 85, 86, 87, 88, 180].

ДОДАТОК Г

ГАЗИФІКАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ

Додаток Г.1

Частка домогосподарств України, що приєднано до мережі постачання природного газу за 2014-2018 рр. %

	2000	2005	2010	2014	2015	2016	2017	2018
Міські поселення	81,6	81,8	82,5	82,7	82,8	82,4	82,3	82,2
Сільська місцевість	82,5	84,1	84,5	84,2	84,1	84,2	84,3	84,3

* Побудовано та систематизовано автором з використанням джерела: [34].

Обладнання домогосподарств України газовими приладами за 2017-2018 рр., %

	Всі домогосподарства		у тому числі, які проживають			
			у міських поселеннях		у сільській місцевості	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Газові колонки, (%)	14,5	14,9	16,3	17,4	15,7	15,2
Централізоване газове постачання, (%)	77,8	77,8	84,5	85,1	64,0	62,7
Балонний газ, (%)	11,7	11,7	4,0	3,7	10,6	9,8
Загальна кількість домогосподарств в Україні, (тисяч)	14985,6	14934,9	10085,5	10061,3	4900,1	4873,6

* Побудовано та систематизовано автором з використанням джерела: [34].

Додаток Г.2

Обладнання житла домогосподарств в Західному регіоні за областями на 01.01.2019 року

Область	Кількість домогосподарств (тис.)	Газові колонки, %	Централізоване газопостачання,%	Балонний газ,%
Волинська	336,1	8,5	68,6	17,2
Рівненська	375,5	28,6	64,7	20,6
Львівська	821,5	37,4	90,0	3,9
Тернопільська	354,1	29,2	81,6	9,9
Хмельницька	476,1	14,1	81,7	11,2
Закарпатська	354,2	0,4	71,7	19,4
Івано-Франківська	449,7	10,0	74,5	14,6
Чернівецька	307,0	10,8	84,1	7,8
<i>Середнє значення за регіоном</i>	<i>434,275</i>	<i>17,375</i>	<i>77,1125</i>	<i>13,075</i>
<i>Україна загалом, у т.ч. за регіонами</i>	<i>14934,9</i>	<i>14,9</i>	<i>77,8</i>	<i>11,7</i>

* Побудовано та систематизовано автором з використанням джерела: [34].

Кількість газифікованих міст, на 1 січня 2015 року

А	Кількість міст на 1 січня 2015 року	З них газифіковано:					
		тільки природним газом	в % до загальної кількості міст	природним та зрідженим газом	в % до загальної кількості міст	тільки зрідженим газом	в % до загальної кількості міст
	1	2	3	4	5	6	7
Волинська область	11	-	-	10	90,9	1	9,1
Рівненська область	11	-	-	10	90,9	-	-
Львівська область	44	36	81,8	6	13,6	2	4,5
Тернопільська область	18	7	38,9	11	61,1	-	-
Хмельницька область	13	1	7,7	11	84,6	1	7,7
Закарпатська область	11	8	72,7	2	18,2	1	9,1
Івано-франківська область	15	12	80	3	20	-	-
Чернівецька область	11	2	18,2	9	81,8	-	-
Україна	442	117	26,5	271	61,3	19	4,3

* Побудовано та систематизовано автором з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Кількість газифікованих селищ міського типу, на 1 січня 2015 року

	Кількість селищ міського типу на 1 січня 2015 року	З них газифіковано:					
		тільки природним газом	в % до загальної кількості селищ міського типу	природним та зрідженим газом	в % до загальної кількості селищ міського типу	тільки зрідженим газом	в % до загальної кількості селищ міського типу
А	1	2	3	4	5	6	7
Волинська область	22	1	4,5	15	68,2	6	27,3
Рівненська область	16	-	-	11	68,8	5	31,3
Львівська область	34	25	73,5	7	20,6	2	5,9
Тернопільська область	17	8	47,1	8	47,1	1	5,9
Хмельницька область	24	9	37,5	15	62,5	-	-
Закарпатська область	19	13	68,4	1	5,3	5	26,3
Івано-Франківська область	24	9	37,5	13	54,2	2	8,3
Чернівецька область	8	1	12,5	5	62,5	2	25,0
Україна	828	164	19,8	398	48,1	155	18,7

* Побудовано та систематизовано автором з використанням джерела: [34].

Кількість газифікованих сільських населених пунктів, на 1 січня 2015 року

	Кількість сільських населених пунктів на 1 січня 2015 року	З них газифіковано:					
		тільки природним газом	в % до загальної кількості сільських населених пунктів	природним та зрідженим газом	в % до загальної кількості сільських населених пунктів	тільки зрідженим газом	в % до загальної кількості сільських населених пунктів
А	1	2	3	4	5	6	7
Волинська область	1054	2	0,2	615	58,3	420	39,8
Рівненська область	999	-	-	564	56,5	435	43,5
Львівська область	1850	1020	55,1	302	16,3	237	12,8
Тернопільська область	1022	320	31,3	598	58,5	104	10,2
Хмельницька область	1414	481	34,0	793	56,1	140	9,9
Закарпатська область	579	310	53,5	46	7,9	87	15,0
Івано-франківська область	765	272	35,6	336	43,9	130	17,0
Чернівецька область	398	3	0,8	272	68,3	114	28,6
Україна	27412	4127	15,1	10606	38,7	9981	36,4

* Побудовано та систематизовано автором з використанням джерела: [34].

Кількість газифікованих квартир, на 1 січня 2015 року

	Кількість газифікованих квартир природним та зрідженим газом з початку газифікації			в тому числі:					
	Всього	у тому числі:		природним газом			зрідженим газом		
		в міських поселеннях	в сільській місцевості	Всього	у тому числі:		Всього	у тому числі:	
					в міських поселеннях	в сільській місцевості		в міських поселеннях	в сільській місцевості
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Волинська область	319527	176520	143007	236582	160831	75751	82945	15689	67256
Рівненська область	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Львівська область	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Тернопільська область	342320	167243	175077	323450	165746	157704	18870	1497	17373
Хмельницька область	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Закарпатська область	287166	135704	151462	269057	132620	136437	18109	3084	15025
Івано-франківська область	456105	219471	236634	411318	214231	197087	44787	5240	39547
Чернівецька область	290603	136016	154587	226201	128393	97808	64402	7623	56779
Україна	1,5E+07	10088297	4497847	12730007	9642827	3087180	1856137	445470	1410667

* Побудовано та систематизовано автором з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток Г.6

Протяжність газових мереж

	Одиночна протяжність вуличних газових мереж у 2014 році в міських поселеннях, км				Одиночна протяжність вуличних газових мереж у 2014 році в сільській місцевості, км				Кількість лічильників, встановлених в квартирах у 2014 році, одиниць (наростаючим підсумком)
	Наявність мереж на кінець звітнього року		Крім того, одиночна протяжність внутрішньоквартальних (внутрішньодворових) мереж на кінець звітнього року		Наявність мереж на кінець звітнього року		Крім того, одиночна протяжність внутрішньоквартальних (внутрішньодворових) мереж на кінець звітнього року		
	Всього	в т. ч. На балансі	Всього	в т. ч. На балансі	Всього	в т. ч. На балансі	Всього	в т. ч. На балансі	
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Волинська область	1607,7	1555,1	906,8	158,0	6039,6	5631,3	1726,3	147,4	182192
Рівненська область	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Львівська область	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Тернопільська область	1590,8	1555,5	975,9	226,4	8756,8	8621,0	2909,1	1458,0	303022
Хмельницька область	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Закарпатська область	1351,0	1316,5	580,3	27,3	4298,8	4163,8	1167,6	14,1	262172
Івано-франківська область	2285,0	2237,9	1663,9	434,5	7944,7	7475,7	4031,2	286,8	386174
Чернівецька область	1472,1	1356,7	523,7	183,7	5394,7	4972,0	1343,5	392,5	196190
Україна	88012,7	80681,3	58152,5	11217,7	182365	172772,0	53918,2	8816,1	8939024

* Побудовано та систематизовано автором з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

ДОДАТОК Д

**ЗВЕДЕНІ ПОКАЗНИКИ СЕРЕДНЬОГО ЗНАЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ
В ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ ЗА 2016-2017 РОКИ**

Регіон	Пер.	Споживання за опалювальний період								Споживання за міжопалювальний період								Споживання за опалювальний період, м ³ на 1 приватний будинок						Споживання за міжопалювальний період, м ³ на 1 приватний будинок					
		Опалення або комплексно, багатоквартирні будинки, м ³ на 1 м ² квартири				Опалення або комплексно, приватні будинки, м ³ на 1 м ² будинку				Опалення або комплексно, багатоквартирні будинки, м ³ на 1 прописаного				Опалення або комплексно, приватні будинки, м ³ на 1 прописаного															
Категорії		мінімум	середнє	вище середнього	максимальне	мінімум	середнє	вище середнього	максимальне	мінімум	середнє	вище середнього	максимальне	мінімум	середнє	вище середнього	максимальне	<50	50-70	70-120	120-200	200-400	400<	<50	50-70	70-120	120-200	200-400	400<
Волинська область	2016	<1	1-2	3-4	>4	<1	1-3	4-5	>5	<8	8-16	17-32	>32	<7	7-12	13-24	>24	1482	1911	2350	2707	2923	3938	235	245	267	335	421	590
	2017	<3	3-4	5-6	>6	<4	4-5	6-7	>7	<3	3-9	10-24	>24	<2	2-7	8-18	>18	1064	1556	2050	2295	2374	3361	175	197	227	321	501	774
Рівненська область	2016	<1	1-2	3	>3	<2	2-3	4-5	>5	<5	5-7	8-11	>11	<6	6-8	9-11	>11	532	1287	2029	2052	1717	3154	65	109	177	187	240	385
	2017	<1	1	2-3	>3	<1	1-2	3-4	>4	<4	4-8	9-20	>20	<2	2-5	6-16	>16	740	1302	1863	2058	2083	1974	114	126	151	211	356	936
Львівська область	2016	<2	2-9	10-20	>20	<1	1-3	4-13	>13	<2	2-22	23-34	>34	<10	10-33	34	>34	530	1092	3011	4809	12119	21957	88	216	391	630	819	1130
	2017	<1	1-10	>10		<1	1-2	3-11	>11	<3	3-20	20-34	>34	<6	6-34	>34		789	1523	2327	3752	6856	13048	161	188	209	237	289	427
Тернопільська область	2016	<1	1	2-3	>3	<1	1-2	3-4	>4	<2	2-5	6-9	>9	<2	2-7	8-15	>15	928	1515	1701	1706	1485	396	79	136	226	195	328	307
	2017	<1	1-4	5-20	>20	<1	1-2	3-4	>4	<2	2-11	12-33	>33	<2	2-6	7-16	>16	847	1557	2216	2504	2421	2358	378	127	190	190	283	246
Хмельницька область	2016	<1	1	2-3	>3	<1	1	2-3	>3	<2	2-7	8-18	>18	<2	2-7	8-20	>20	1286	1553	2025	2222	2125	1442	325	114	136	164	257	111
	2017	<20	20	>20		<20	20	>20		<6	6-21	22-34	>34	<7	7-21	22-34	>34	715	1258	1654	1918	1924	2005	84	121	118	177	215	284
Закарпатська область	2016	<20	20	>20		<1	1-2	3-4	>4	<7	7-12	13-20	>20	<6	6-10	11-19	>19	977	1356	1753	1974	2145	2976	155	191	226	242	264	428
	2017	<1	1	2-3	>3	<1	1	2-3	>3	<9	9-13	14-21	>21	<5	5-8	9-17	>17	923	1351	1794	2052	2146	3082	117	153	186	206	228	338
Івано-Франківська область	2016	<1	1	2	>2	<1	1	2-3	>3	<2	2-7	8-17	>17	<2	2-7	8-17	>17	743	1249	2018	2535	2458	1914	64	78	96	112	122	172
	2017	<1	1	2-3	>3	<1	1	2-3	>3	<3	3-9	10-19	>19	<3	3-8	9-19	>19	685	1183	1890	2331	2361	1992	127	170	226	275	293	376
Чернівецька область	2016	<1	1	2-3	>3	<1	1-2	3-7	>7	<1	1	2	>2	<1	1	2	>2	952	1211	1491	1695	1751	2360	125	143	157	165	154	
	2017	<20	20	>20		<20	20	>20		<4	4-9	10-23	>23	<3	3-11	12-34	>34	760	1297	1749	2042	2055	2366	104	128	151	178	185	197
В середньому по Україні	2016	<1	1-2	3-4	>4	<1	1-2	3-4	>4	<2	2-7	8-16	>16	<2	2-7	8-16	>16	1112	1510	1910	2178	2613	3903	68	89	123	141	147	200
	2017	<1	1	2-4	>4	<1	1-2	3-5	>5	<3	3-8	9-19	>19	<2	2-8	9-19	>19	1062	1491	1781	2146	2658	4376	123	136	176	192	275	500

* Систематизовано автором з використанням джерела: [34].

ДОДАТОК Е

Додаток Е.1

Динаміка зведених показників організаційно-економічної активності
АТ «Волиньгаз», за 2014-2018рр.

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
1. Абсолютні показники						
1.1. Трудові ресурси						
1	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	1585	1421	1206	1235	1233
2	Фонд оплати праці, тис грн	49422	54721	68812	99515	108161
3	Середньомісячна заробітна плата в компанії, грн	2598,42	3209,07	4754,84	6714,91	7310,15
4	Середньомісячна заробітна плата в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря регіону, грн	3501	3906	5247	6620	8185
1.2. Фінансові ресурси						
5	Величина активів, тис грн	534833	680460	1322060	1258105	931834
6	Величина власного капіталу, тис грн	159614	1156	12687	-188470	-461370
7	Величина зобовязань, тис грн	375219	679304	1334747	1446575	1393204
8	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис грн	-206520	-356849	-362348	-529860	-795411
9	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	560176	638313	1685808	1872092	1933162
1.3. Матеріальні ресурси						
10	Вартість основних засобів, тис грн	330954	327130	333886	342943	355156
11	Вартість незавершених капітальних інвестицій, тис грн	7462	7969	12343	13675	27769
12	Загальна величина запасів, тис. грн	3266	5468	5555	11640	26043
13	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти), тис. грн	-239812	-334288	-337045	-548309	-847446
14	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн	-75719	-165614	-159117	-368380	-737536
15	Матеріальні затрати, тис грн	475355	538633	1579444	1715659	1782413
16	Вартість газотранспортного обладнання	302485	301944	481976	499920	520550
1.4. Енергетичні ресурси						
17	Собівартість природного газу, тис. грн	450513	942733	1561375	1693586	1750008
18	Чистий дохід від продажу природного газу, тис. грн	513633	953654	1726943	1850704	1801582
19	Собівартість скрапленого газу, тис. грн	2791	4806	6045	12902	1601
20	Чистий дохід від продажу скрапленого газу, тис. грн	8033	9933	10900	23413	3215
21	Доходи від вартості розподілу та постачання газу, тис. грн	0	0	0	0	0
22	Обсяг розподілу та постачання газу, млн м. куб	0	0	0	0	0
23	Доходи від роздрібною торгівлі, тис грн	0	0	0	0	0
24	Обсяг роздрібною торгівлі газом, тонн	0	0	0	0	0
25	Доходи від газопровідних робіт, тис грн	0	0	0	0	0
2. Відносні показники						
2.1. Трудові ресурси						
26	Темп приросту середньооблікової чисельності штатних працівників, %	-	-10,35	-15,13	2,40	-0,16
27	Темп приросту фонду оплати праці, %	-	10,72	25,75	44,62	8,69
	Темп приросту середньомісячної заробітної плати компанії, тис грн	-	23,50	48,17	41,22	8,86
	Темп приросту заробітної плати в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, грн	-	11,57	34,33	26,17	23,64
28	Співвідношення середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,74	0,82	0,91	1,01	0,89
	Співвідношення темпів приросту середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	-	2,03	1,40	1,58	0,37

Продовження додатку Е.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
2.2. Фінансові ресурси						
2.2.1. Відносні показники фінансової стійкості						
29	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,30	0,00	0,01	-0,15	-0,50
30	Коефіцієнт фінансової залежності	3,35	588,63	104,21	-6,68	-2,02
31	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левериджу)	2,35	587,63	105,21	-7,68	-3,02
32	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,43	0,00	0,01	-0,13	-0,33
33	Коефіцієнт самофінансування	-0,14	-0,24	-0,12	-0,29	-0,79
34	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,61	0,25	0,14	-0,01	-0,38
2.2.2. Відносні показники рентабельності підприємства						
35	Рентабельність активів	-0,04	-0,15	0,00	-0,13	-0,28
36	Рентабельність власного капіталу	-0,12	-90,69	-0,35	0,90	0,57
37	Рентабельність продажу	-0,04	0,15	0,04	0,01	-0,06
38	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,03	-0,16	0,00	-0,09	-0,14
39	Період окупності капіталу	-27,49	-6,49	-297,23	-7,44	-3,52
40	Період окупності власного капіталу	-8,20	-0,01	-2,85	1,12	1,74
2.2.3. Відносні показники ділової активності						
41	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,01	0,82	1,32	1,51	1,96
42	Середня тривалість обороту активів, дні	356,13	441,36	271,75	238,93	183,40
43	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,39	480,13	138,05	-10,06	-3,96
44	Середня тривалість обороту власного капіталу	106,28	0,75	2,61	-35,79	-90,81
45	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,99	1,61	1,80	2,11	3,35
46	Середня тривалість обороту оборотних активів	90,16	223,78	199,86	170,59	107,42
47	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	4,35	1,64	1,83	2,15	3,57
48	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	82,77	219,05	196,67	167,73	100,80
49	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	2,76	1,27	1,47	1,49	1,52
50	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
2.3. Матеріальні ресурси						
2.3.1. Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
51	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,66	0,63	0,62	0,61	0,60
52	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,34	0,37	0,38	0,39	0,40
53	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,25	0,51	0,74	0,71	0,59
54	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,34	1,03	2,78	2,50	1,41
55	Фондовіддача (Фв)	1,63	1,70	5,25	5,53	5,15
56	Фондомісткість (Фм)	0,61	0,59	0,19	0,18	0,19
2.4. Енергетичні ресурси						
57	Темп приросту собівартості природного газу в компанії, %	0,00	109,26	65,62	8,47	3,33
58	Темп приросту чистого доходу від продажу природного газу, %	0,00	85,67	81,09	7,17	-2,65
59	Темп приросту собівартості скрапленого газу, %	0,00	72,20	25,78	113,43	-87,59
60	Темп приросту чистого доходу від продажу скрапленого газу, %	0,00	23,65	9,74	114,80	-86,27
61	Темп приросту доходів від вартості розподілу та постачання газу, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Темп приросту обсягу розподілу та постачання газу, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
63	Темп приросту доходів від роздрібною торгівлі газом, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
64	Темп приросту обсягу роздрібною торгівлі газом, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
65	Темп приросту доходів від газопровідних робіт, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження додатку Е.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
3. Показники ризику						
3.1. Кредитний ризик						
66	Кредитний ризик: частка грошових коштів та їх еквівалентів сконцентровано в одній фінансовій установі, %	80	58	40	94	95
3.2. Ризик ліквідності						
67	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,64	0,68	0,84	0,71	0,43
68	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,68	0,67	0,84	0,70	0,41
69	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,10	0,01	0,01	0,01	0,01
4. Показники ринку						
70	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	0	0
71	Протяжність газорозподільних систем компанії загалом, км	7636	7637,34	7670	7304,08	7308
72	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	6200	6200,28	6210	6268,01	6268
73	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	762	762,1	920	753,18	754
74	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	206	206,61	220	228,85	232
75	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	468	468,65	320	54,03	54
76	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ	331,10	562,18	712,825	713,5	713,5
77	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис	33,0	165,9	229,5	258,0	180,7
78	Загальна сума призначених субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис. грн	8028,5	82922,0	185807,6	111919,7	78779,9
79	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис	6,7	28,7	41,8	36,1	28,8
80	Загальна сума призначених субсидій готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис. грн	5096,5	31428,8	84039,4	99244,4	88840,2
81	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, тис грн	88255	143602	196052	211929	353892
82	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, До загального обсягу в області, %	9,5	5,2	11,7	11,5	14,9
83	Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн	-0,87	-4,71	-0,2	-7,59	-11,98

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Динаміка показника доходів АТ «Волиньгаз», за 2014-2018рр., грн.

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	540649	555027	1751404	1895576	1829071
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	560176	638313	1685808	1872092	1933162
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0	0
Валовий:						
прибуток	2090	0	0	65596	23484	0
збиток	2095	-19527	80599	0	0	-104091
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	8699	71099	14244	11832	97413
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	22276	14162	16910	17681	26929
Витрати на збуг	2150	0	0	0	0	0
Інші операційні витрати	2180	25541	13722	54369	175438	222805
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	0	0	8561	0	0
збиток	2195	-58645	-40071	0	-157803	-256412
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	10243	1816	290	1083	811
Інші доходи	2240	0	0	0	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	18180	13039	15021	9592	6599
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0	0	39
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0	0	0

Продовження додатку Е.2

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	0	0	0	0	0
збиток	2295	-66582	-51294	-6170	-166312	-262200
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	47126	53540	1722	2706	2402
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	0	0	0	0	0
збиток	2355	-19456	-104834	-4448	-169018	-264602
II. Сукупний дохід						
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-998	4783	1051	1506	949
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-998	4783	1051	1506	949
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-998	4783	1051	1 506	949
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-20454	-100051	5499	167512	265551
III. Елементи операційних витрат						
1	2	3	4	5	6	7
Матеріальні затрати	2500	475355	538633	1579444	1715659	1782413
Витрати на оплату праці	2505	49422	54721	68812	99515	108161
Відрахування на соціальні заходи	2510	17352	19153	15126	21397	19991
Амортизація	2515	19841	23099	15638	16560	16566
Інші операційні витрати	2520	25832	30441	78067	212080	255765
Разом	2550	587802	666047	1757087	2065211	2182896
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій						
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2,2E+07	2,2E+07	22254600	22254600	22254600
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2,2E+07	2,2E+07	22254600	22254600	22254600
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0,87	-4,71	-0,2	-7,59	-11,98

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180]

Додаток Е.3

**Динаміка показника балансу на кінець року АТ «Волиньгаз»,
за 2014-2018рр., грн.**

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	358	218	374	206	57
первісна вартість	1001	642	698	1064	1116	1160
накопичена амортизація	1002	284	480	690	910	1103
Незавершені капітальні інвестиції	1005	7462	7969	12343	13675	27769
Основні засоби	1010	330954	327130	333886	342943	355156
первісна вартість	1011	503543	516572	538870	563945	592507
знос	1012	172589	189442	204984	221002	237351
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:		0				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	14459	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	77	239	125	204
Відстрочені податкові активи	1045	46193	0	2890	2890	2890
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	399426	335444	349732	359839	386076
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	3266	5468	5555	11640	26043
Виробничі запаси	1101	0	0	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	67532	301129	826776	709624	311978
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	7119	4974	10701	31421	78486
з бюджетом	1135	19116	8212	110690	130644	111431
у тому числі з податку на прибуток	1136	12602	4328	5244	5426	5426
з нарахованих доходів	1140	0	69	88	29	44
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	17939	19002	3280	6048	4776
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	20235	6042	15095	8860	12672
Готівка	1166	0	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0	0
Частка перестраховка у страхових резервах	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:		0	0			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	110	120	143	0	0
Усього за розділом II	1195	135407	345016	972328	898266	545758
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	534833	680460	1322060	1258105	931834

Продовження додатку Е.3

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5564	5564	5564	5564	5564
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	360570	352441	344097	335826	328477
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-206520	-356849	-362348	-529860	-795411
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	159614	1156	12687	-188470	-461370
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	151557	159637	166719	172349	100338
Довгострокові забезпечення	1520	12536	9037	11209	7580	9572
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0	0
Страхові резерви	1530	0	0	0	0	0
у тому числі:						
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	164093	168674	177928	179929	109910
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0	71272
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	6002	6002	5729	5729	5729
товари, роботи, послуги	1615	157694	178389	783223	964468	986956
розрахунками з бюджетом	1620	5032	54074	145314	153486	118554
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	188	1547	443
розрахунками зі страхування	1625	1087	893	935	672	917
розрахунками з оплати праці	1630	2435	2353	4272	3335	4881
одержаними авансами	1635	30611	261542	209874	129304	84460
розрахунками з учасниками із внутрішніх розрахунків	1640	11	11	11	11	11
страховою діяльністю	1645	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	8254	7366	7461	9641	10514
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	0	0	0	0	0
Усього за розділом III	1695	211126	510630	1156819	1266646	1283294
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття						
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	534833	680460	1322060	1258105	931834

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток Е.4

Показник ймовірності банкрутства АТ «Волиньгаз», за моделями,
за 2014-2018рр .

1.Модель Терешенка (2004)						Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	1,491372	0,92439	1,323051	1,319317	1,383354	
X2	1,425389	1,001702	0,990495	0,869713	0,668842	
X3	-0,38614	-0,52442	-0,27408	-0,42116	-0,8536	
X4	-0,03599	-0,18888	-0,00254	-0,08916	-0,14466	
X5	0	0	0	0	0	
X6	1,353565	1,654604	5,007846	5,267845	4,737593	
Z	-1,55488	-4,55645	-0,18888	-2,08206	-6,657	
2.Коефіцієнт Бівера						Якщо значення $EA > 0,4$ - підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду $EA < 0,2$ - це означає формування незадовільної структури балансу
	2014	2015	2016	2017	2018	
EA	-0,51258	-0,43391	-0,15742	-0,27025	-0,36108	
3.Модель Матвійчука (2005)						Якщо $Z < 1,104$ - виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ - фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	1,010874	0,815664	1,324754	1,506691	1,962872	
X2	2,761229	1,268346	1,466499	1,487497	1,518322	
X3	3,387228	480,1272	138,0471	-10,0577	-3,96443	
X4	-0,03638	-0,15406	-0,00336	-0,13434	-0,28396	
X5	-0,44839	-0,49127	-0,25494	-0,43582	-0,90944	
X6	0,701563	0,998301	1,009596	1,149805	1,49512	
X7	0,425389	0,001702	0,009505	-0,13029	-0,33116	
Z	1,232492	21,98399	6,669596	-0,0826	0,074491	
4.Двофакторна модель Альтмана (1968)						Якщо значення $Z < 0$ - тоді ймовірність банкрутства менше 50 %; $Z = 0$ - складає 50 %; $Z > 0$ - більш, ніж 50 %.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,641356	0,675667	0,840519	0,709169	0,425279	
X2	0,701563	0,998301	1,009596	1,149805	1,49512	
Z	-1,03564	-1,05529	-1,23163	-1,08249	-0,75771	
5.П'ятифакторна модель Альтмана (1968)						Якщо значення $Z < 1,8$ - тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ - висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ - можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ - дуже низька
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,253176	0,507033	0,735464	0,713983	0,585682	
X2	-0,38614	-0,52442	-0,27408	-0,42116	-0,8536	
X3	-0,12449	-0,07538	-0,00467	-0,13219	-0,28138	
X4	0,425389	0,001702	0,009505	-0,13029	-0,33116	
X5	1,010874	0,815664	1,324754	1,506691	1,962872	
Z	0,618503	0,442175	1,813903	1,259444	0,343403	
6.Модель Р. Ліса (1972)						Якщо значення $Z < 0,037$ - висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ - граничне значення; $Z > 0,037$ - низька ймовірність банкрутства.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,253176	0,507033	0,735464	0,713983	0,585682	
X2	1,010874	0,815664	1,324754	1,506691	1,962872	
X3	-0,38614	-0,52442	-0,27408	-0,42116	-0,8536	
X4	0,425389	0,001702	0,009505	-0,13029	-0,33116	
Z	0,087366	0,077094	0,152599	0,15946	0,168496	
7.Модель Таффлера (1977)						Якщо значення $Z < 0,2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ - можливе банкрутство; $Z > 0,3$ - ймовірність банкрутства низька.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	2,560788	1,086946	1,513983	1,496532	1,425294	
X2	0,360875	0,507896	0,728474	0,620961	0,391729	
X3	0,394751	0,750419	0,875012	1,006789	1,37717	
X4	0,425389	0,001702	0,009505	-0,13029	-0,33116	
Z	1,543249	0,777455	1,056135	1,034263	1,001236	

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток Е.5

Кінцеве значення обрахунку абсолютних та відносних показників
організаційно-економічної діяльності АТ «Волиньгаз», для порівняння
за 2014-2018рр.

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
1	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,657	0,633	0,620	0,608	0,599
2	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,343	0,367	0,380	0,392	0,401
3	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,253	0,507	0,735	0,714	0,586
4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,339	1,029	2,780	2,496	1,414
5	Фондовіддача (Фв)	1,634	1,697	5,246	5,527	5,150
6	Фондомісткість (Фм)	0,612	0,589	0,191	0,181	0,194
7	Фондоозброєність (Фозбр)					
Відносні показники аналізу ліквідності підприємства						
8	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,641	0,676	0,841	0,709	0,425
9	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,685	0,673	0,840	0,704	0,409
10	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,096	0,012	0,013	0,007	0,010
Відносні показники рентабельності підприємства						
11	Рентабельність активів	-0,036	-0,154	-0,003	-0,134	-0,284
12	Рентабельність власного капіталу	-0,122	-90,687	-0,351	0,897	0,574
13	Рентабельність продажу	-0,036	0,145	0,037	0,012	-0,057
14	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,035	-0,164	-0,003	-0,090	-0,137
15	Період окупності капіталу	-27,489	-6,491	-297,226	-7,444	-3,522
16	Період окупності власного капіталу	-8,204	-0,011	-2,852	1,115	1,744
Відносні показники ділової активності						
17	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,011	0,816	1,325	1,507	1,963
18	Середня тривалість обороту активів, дні	356,127	441,358	271,749	238,934	183,405
19	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,387	480,127	138,047	-10,058	-3,964
20	Середня тривалість обороту власного капіталу	106,282	0,750	2,608	-35,793	-90,807
21	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,993	1,609	1,801	2,110	3,351
22	Середня тривалість обороту оборотних активів	90,163	223,783	199,861	170,595	107,417
23	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	4,349	1,643	1,831	2,146	3,571
24	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	82,773	219,047	196,665	167,732	100,800
25	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	2,761	1,268	1,466	1,487	1,518
26	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,008	0,004	0,004	0,004	0,004
Абсолютні показники оцінки фінансової стійкості						
27	Загальна величина запасів	3266	5468	5555	11640	26043
28	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти)	-239812	-334288	-337045	-548309	-847446
29	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	-75719	-165614	-159117	-368380	-737536
30	Загальна величина основних джерел формування запасів	-75719	-165614	-159117	-368380	-737536
31	Надлишок або нестача власних джерел формування запасів	-243078	-339756	-342600	-559949	-873489
32	Надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів	-78985	-171082	-164672	-380020	-763579
33	Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів	-78985	-171082	-164672	-380020	-763579
34	Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості					

Продовження додатку Е.5

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
35	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,298	0,002	0,010	-0,150	-0,495
36	Коефіцієнт фінансової залежності	3,351	588,633	104,206	-6,675	-2,020
37	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	2,351	587,633	105,206	-7,675	-3,020
38	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,425	0,002	0,010	-0,130	-0,331
39	Коефіцієнт самофінансування	-0,142	-0,243	-0,120	-0,293	-0,791
40	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,605	0,250	0,144	-0,007	-0,377
Абсолютні показники на ринку газу						
41	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	0	0
42	Протяжність газорозподільних систем загалом, км	7636	7637,34	7670	7304,08	7308
43	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	6200	6200,28	6210	6268,01	6268
44	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	762	762,1	920	753,18	754
45	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	206	206,61	220	228,85	232
46	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	468	468,65	320	54,03	54
47	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м ³ без ПДВ	331,10	562,18	712,825	713,5	713,5

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

ДОДАТОК К

Додаток К.1

Динаміка зведених показників організаційно-економічної активності
АТ «Рівнегаз», за 2014-2018рр.

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
1. Абсолютні показники						
1.1. Трудові ресурси						
1	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	1697	1598	1454	1421	1357
2	Фонд оплати праці, тис грн	58528	63172	80630	99378	109943
3	Середньомісячна заробітна плата в компанії, грн	2874,09	3294,33	4621,16	5827,94	6751,60
4	Середньомісячна заробітна плата в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря регіону, грн	7343	7911	10052	11826	15515
1.2. Фінансові ресурси						
5	Величина активів, тис грн	446029	743479	1406864	1481458	870392
6	Величина власного капіталу, тис грн	184656	81949	71734	18481	-200408
7	Величина зобовязань, тис грн	261373	661530	1335130	1462977	1070800
8	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис грн	-54749	-135104	-150682	-202884	-419690
9	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	632743	1003846	1813481	2049004	2093361
1.3. Матеріальні ресурси						
10	Вартість основних засобів, тис грн	235753	243419	248616	252953	260131
11	Вартість незавершених капітальних інвестицій, тис грн	8463	1623	8203	8137	18423
12	Загальна величина запасів, тис. грн	3751	6195	7159	7119	22943
13	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти), тис. грн	-130166	-168685	-214468	-273219	-494026
14	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн	-49406	-72253	-120539	-175850	-401937
15	Матеріальні затрати, тис грн	538610	898062	1690436	1901613	1934952
16	Вартість газотранспортного обладнання	203810	221258	346396	394195	422217
1.4. Енергетичні ресурси						
17	Собівартість природного газу, тис. грн	494825	875275	1665765	1865477	1894868
18	Чистий дохід від продажу природного газу, тис, грн	587217	889009	1867364	2042615	1965964
19	Собівартість скрапленого газу, тис, грн	2256	3149	4202	11654	1632
20	Чистий дохід від продажу скрапленого газу, тис, грн	6378	6615	6698	17706	2822
21	Доходи від вартості розподілу та постачання газу, тис. грн	171700	232492	380118	684193	377009,2
22	Обсяг розподілу та постачання газу, млн м. куб	935970	462697	841276	833901	757651
23	Доходи від роздрібною торгівлі, тис грн	0	0	0	0	0
24	Обсяг роздрібною торгівлі газом, тонн	0	0	0	0	0
25	Доходи від газопровідних робіт, тис грн	0	0	0	0	0
2. Відносні показники						
2.1. Трудові ресурси						
26	Темп приросту середньооблікової чисельності штатних працівників, %	-1,57	-5,83	-9,01	-2,27	-4,50
27	Темп приросту фонду оплати праці, %	43,55	7,93	27,64	23,25	10,63
	Темп приросту середньомісячної заробітної плати компанії, тис грн	45,84	14,62	40,28	26,11	15,85
	Темп приросту заробітної плати в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, грн	12,73	7,74	27,06	17,65	31,19
28	Співвідношення середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,39	0,42	0,46	0,49	0,44
	Співвідношення темпів приросту середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	3,60	1,89	1,49	1,48	0,51

Продовження додатку К.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
2.2. Фінансові ресурси						
2.2.1. Відносні показники фінансової стійкості						
29	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,41	0,11	0,05	0,01	-0,23
30	Коефіцієнт фінансової залежності	2,42	9,07	19,61	80,16	-4,34
31	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	1,42	8,07	18,61	79,16	-5,34
32	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,71	0,12	0,05	0,01	-0,19
33	Коефіцієнт самофінансування	-0,11	-0,10	-0,09	-0,12	-0,46
34	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,60	0,24	0,12	0,08	-0,12
2.2.2. Відносні показники рентабельності підприємства						
35	Рентабельність активів	-0,02	-0,11	-0,01	-0,04	-0,25
36	Рентабельність власного капіталу	-0,06	-1,02	-0,16	-2,99	1,11
37	Рентабельність продажу	-0,03	-0,10	0,04	0,01	-0,05
38	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,03	-0,08	-0,01	-0,03	-0,11
39	Період окупності капіталу	-42,12	-8,92	-122,28	-26,79	-3,92
40	Період окупності власного капіталу	-17,44	-0,98	-6,24	-0,33	0,90
2.2.3. Відносні показники ділової активності						
41	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,38	1,23	1,34	1,40	2,30
42	Середня тривалість обороту активів, дні	261,28	293,67	268,07	257,02	156,52
43	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,33	11,12	26,34	112,28	-9,99
44	Середня тривалість обороту власного капіталу	108,17	32,37	13,67	3,21	-36,04
45	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,68	1,85	1,69	1,74	3,47
46	Середня тривалість обороту оборотних активів	76,86	194,67	213,54	206,41	103,72
47	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	5,17	1,92	1,78	1,76	3,61
48	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	69,63	187,75	201,95	204,56	99,79
49	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	3,56	1,79	1,47	1,50	2,22
50	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01
2.3. Матеріальні ресурси						
2.3.1. Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
51	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,64	0,61	0,58	0,56	0,53
52	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,36	0,39	0,42	0,44	0,47
53	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,29	0,66	0,80	0,80	0,66
54	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,42	1,97	3,92	4,08	1,96
55	Фондовіддача (Фв)	2,61	3,74	7,60	8,20	7,70
56	Фондомісткість (Фм)	0,38	0,27	0,13	0,12	0,13
2.4. Енергетичні ресурси						
57	Темп приросту собівартості природного газу в компанії, %	26,84	76,89	90,31	11,99	1,58
58	Темп приросту чистого доходу від продажу природного газу, %	9,13	51,39	110,05	9,38	-3,75
59	Темп приросту собівартості скрапленого газу, %	57,87	39,58	33,44	177,34	-86,00
60	Темп приросту чистого доходу від продажу скрапленого газу, %	68,20	3,72	1,25	164,35	-84,06
61	Темп приросту доходів від вартості розподілу та постачання газу, %	-68,09	35,41	63,50	79,99	-44,90
62	Темп приросту обсягу розподілу та постачання газу, %	36,14	-50,56	81,82	-0,88	-9,14
63	Темп приросту доходів від роздрібно торгівлі газом, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
64	Темп приросту обсягу роздрібно торгівлі газом, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
65	Темп приросту доходів від газопровідних робіт, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження додатку К.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
3. Показники ризику						
3.1. Кредитний ризик						
66	Кредитний ризик: частка грошових коштів та їх еквівалентів сконцентровано в одній фінансовій установі, %	97	97	94	72	42
3.2. Ризик ліквідності						
67	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,73	0,87	0,90	0,87	0,59
68	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,75	0,89	0,88	0,87	0,60
69	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,09	0,05	0,03	0,01	0,03
4. Показники ринку						
70	Державна частка власності капіталу, %	25	25	25	25	0
71	Протяжність газорозподільних систем компанії загалом, км	7807,61	7807,61	8060	8379,29	8304
72	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	4656,15	4656,15	4750	4819,12	4782
73	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	2906,28	2906,28	2870	3194,07	3252
74	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	109,61	109,61	250	384,1	270
75	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	135,57	135,57	200	0	0
76	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ	309,60	593,03	724,675	725,5	725,5
77	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис	35,3	147,7	220,0	232,1	139,2
78	Загальна сума призначених субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис. грн	10783,5	72926,8	189776,2	119922,8	91489,1
79	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис	8,2	27,4	36,6	31,9	29,3
80	Загальна сума призначених субсидій готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис. грн	5598,7	30772,9	58023,3	87328,5	89756,7
81	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, тис грн	141714	156183	159725	222216	277480
82	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, До загального обсягу в області, %	14,5	8,4	12,5	14,4	13,4
83	Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн	-9,28	-73,04	-10,8	-48,45	-194,32

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Динаміка показника доходів АТ «Рівнегаз», за 2014-2018рр., грн.

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	614544	911416	1889324	2075022	2001981
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	632743	1003846	1813481	2049004	2093361
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0	0
Валовий:						
прибуток	2090	0	0	75843	26018	0
збиток	2095	-18199	-92430	0	0	-91380
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	47055	59855	8214	4667	35637
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	20922	18362	19803	27646	37670
Витрати на збут	2150	0	0	0	0	0
Інші операційні витрати	2180	10563	35129	80139	51016	134560
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	0	0	0	0	0
збиток	2195	-2629	-86066	-15885	-47977	-227973
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	14618	10927	917	1096	785
Інші доходи	2240	0	0	0	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	12325	5473	4947	3708	7198
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0	0	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	0	0	0	0	0
збиток	2295	-336	-80612	-19915	-50589	-234386
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-10253	-2753	8410	-4708	12591
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	0	0	0	0	0
збиток	2355	-10589	-83365	-11505	-55297	-221795
II. Сукупний дохід						

Продовження додатку К.2

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	0	0	-2409
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	3794	3010	-4073	832	4989
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	3794	3010	-4073	832	2580
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	3794	3010	-4073	832	2580
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-6795	-80355	-15578	-54465	-219215
III. Елементи операційних витрат						
Матеріальні затрати	2500	538610	898062	1690436	1901613	1934952
Витрати на оплату праці	2505	58528	63172	80630	99378	109943
Відрахування на соціальні заходи	2510	20712	22292	17909	21177	22804
Амортизація	2515	22898	21826	25681	25755	26790
Інші операційні витрати	2520	23480	51985	98767	79743	171102
Разом	2550	664228	1057337	1913423	2127666	2265591
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій						
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1141400	1141400	1141400	1141400	1141400
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1141400	1141400	1141400	1141400	1141400
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-9,28	-73,04	-10,8	-48,45	-194,32

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток К.3

Динаміка показника балансу на кінець року АТ «Рівнегаз»,
за 2014-2018рр., грн.

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	355	189	445	618	732
первісна вартість	1001	2338	2374	2684	2913	3098
накопичена амортизація	1002	1983	2185	2239	2295	2366
Незавершені капітальні інвестиції	1005	8463	1623	8203	8137	18423
Основні засоби	1010	235753	243419	248616	252953	260131
первісна вартість	1011	368461	396840	426743	455491	489101
знос	1012	132708	153421	178127	202538	228970
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	53538	2409	2409	2409	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	588	769	836	666	577
Відстрочені податкові активи	1045	13513	0	20103	16266	11023
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	2612	2225	5590	10651	2732
Усього за розділом I	1095	314822	250634	286202	291700	293618
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	3751	6195	7159	7119	22943
Виробничі запаси	1101	0	0	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	84497	368196	926506	918291	322337
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	98	8311	6322	53983	92511
з бюджетом	1135	12647	22638	120408	138027	93694
у тому числі з податку на прибуток	1136	8177	15125	5727	9551	29719
з нарахованих доходів	1140	49	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13392	61048	914	59227	16657
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	16334	26245	37210	13052	28352
Готівка	1166	0	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:						
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	439	60	22060	59	280
Усього за розділом II	1195	131207	492845	1120662	1189758	576774
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	446029	743479	1406864	1481458	870392

Продовження додатку К.3

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	17121	17121	17121	17121	17121
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	2263	4672
Додатковий капітал	1410	222270	199918	205281	206493	206819
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	14	14	14	14	14
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-54749	-135104	-150682	-202884	-419690
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0
Видучений капітал	1430	0	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	184656	81949	71734	18481	-200408
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	68305	86279	81584	86659	85101
Довгострокові забезпечення	1520	12455	10153	12345	10710	6988
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0	0
Страхові резерви	1530	0	0	0	0	0
у тому числі:						
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	80760	96432	93929	97369	92089
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	4173	4101	3821	3821	3821
товари, роботи, послуги	1615	115383	181828	778236	909682	663722
розрахунками з бюджетом	1620	16819	70002	167511	165805	77027
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	1693	7
розрахунками зі страхування	1625	1448	1431	1394	981	318
розрахунками з оплати праці	1630	2426	2991	5162	3639	1054
одержаними авансами	1635	37061	301448	281168	246457	162920
розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	3079	2962	3649	4552	37558
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	224	335	260	30671	32291
Усього за розділом III	1695	180613	565098	1241201	1365608	978711
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття						
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	446029	743479	1406864	1481458	870392

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток К.4

Показник ймовірності банкрутства АТ «Рівнегаз», за моделями,
за 2014-2018рр.

1.Модель Терещенка (2004)						Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	2,587172	1,484737	1,421925	1,422295	1,903626	
X2	1,706485	1,123878	1,053728	1,012632	0,812843	
X3	-0,12275	-0,18172	-0,1071	-0,13695	-0,48219	
X4	-0,01723	-0,09147	-0,00609	-0,02665	-0,11079	
X5	0	0	0	0	0	
X6	1,952036	3,636442	6,601365	7,113548	6,818318	
Z	2,898851	0,406135	1,775826	1,423075	-1,77349	
2.Коефіцієнт Бівера						Якщо значення $EA > 0,4$ - підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду $EA < 0,2$ - це означає формування незадовільної структури балансу
	2014	2015	2016	2017	2018	
EA	-0,55583	-0,36124	-0,14371	-0,17781	-0,42317	
3.Модель Матвійчука (2005)						Якщо $Z < 1,104$ - виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ - фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	1,377812	1,22588	1,342933	1,400662	2,300091	
X2	3,564067	1,785771	1,465378	1,503581	2,224235	
X3	3,328048	11,12175	26,33792	112,2787	-9,98953	
X4	-0,02374	-0,11213	-0,00818	-0,03733	-0,25482	
X5	-0,29183	-0,22689	-0,15244	-0,18443	-0,56759	
X6	0,586	0,889776	0,949011	0,987525	1,23025	
X7	0,706485	0,123878	0,053728	0,012632	-0,18716	
Z	1,653547	1,116902	1,673439	5,523993	0,102681	
4.Двофакторна модель Альтмана (1968)						Якщо значення $Z < 0$ - тоді ймовірність банкрутства менше 50 %; $Z = 0$ - складає 50 %; $Z > 0$ - більш, ніж 50 %.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,726454	0,872141	0,902885	0,87123	0,58932	
X2	0,586	0,889776	0,949011	0,987525	1,23025	
Z	-1,13369	-1,27251	-1,30209	-1,26587	-0,94916	
5.Пятифакторна модель Альтмана (1968)						Якщо значення $Z < 1,8$ - тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ - висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ -можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ - дуже низька
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,294167	0,66289	0,796567	0,803099	0,66266	
X2	-0,12275	-0,18172	-0,1071	-0,13695	-0,48219	
X3	-0,00075	-0,10843	-0,01416	-0,03415	-0,26929	
X4	0,706485	0,123878	0,053728	0,012632	-0,18716	
X5	1,377812	1,22588	1,342933	1,400662	2,300091	
Z	1,98037	1,483465	2,13439	2,067544	1,41928	
6.Модель Р. Ліса (1972)						Якщо значення $Z < 0,037$ - висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ - граничне значення; $Z > 0,037$ - низька ймовірність банкрутства.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,294167	0,66289	0,796567	0,803099	0,66266	
X2	1,377812	1,22588	1,342933	1,400662	2,300091	
X3	-0,12275	-0,18172	-0,1071	-0,13695	-0,48219	
X4	0,706485	0,123878	0,053728	0,012632	-0,18716	
Z	0,139001	0,144309	0,167682	0,171663	0,225684	
7.Модель Таффлера (1977)						Якщо значення $Z < 0,2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ - можливе банкрутство; $Z > 0,3$ - ймовірність банкрутства низька.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	3,402546	1,612846	1,522174	1,519486	2,045528	
X2	0,501991	0,745008	0,839365	0,813245	0,538638	
X3	0,404936	0,760073	0,882247	0,9218	1,124449	
X4	0,706485	0,123878	0,053728	0,012632	-0,18716	
Z	2,054534	1,108293	1,083271	1,078994	1,326609	

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток К.5

Кінцеве значення обрахунку абсолютних та відносних показників організаційно-економічної діяльності АТ «Рівнегаз», для порівняння за 2014-2018рр.

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
1	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,640	0,613	0,583	0,555	0,532
2	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,360	0,387	0,417	0,445	0,468
3	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,294	0,663	0,797	0,803	0,663
4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Кс)	0,417	1,966	3,916	4,079	1,964
5	Фондовіддача (Фв)	2,607	3,744	7,599	8,203	7,696
6	Фондомісткість (Фм)	0,384	0,267	0,132	0,122	0,130
7	Фондоозброєність (Фозбр)					
Відносні показники аналізу ліквідності підприємства						
10	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,726	0,872	0,903	0,871	0,589
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,749	0,888	0,884	0,873	0,596
12	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,090	0,046	0,030	0,010	0,029
Відносні показники рентабельності підприємства						
13	Рентабельність активів	-0,024	-0,112	-0,008	-0,037	-0,255
14	Рентабельність власного капіталу	-0,057	-1,017	-0,160	-2,992	1,107
15	Рентабельність продажу	-0,030	-0,101	0,040	0,013	-0,046
16	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,029	-0,083	-0,006	-0,027	-0,106
17	Період окупності капіталу	-42,122	-8,918	-	-26,791	-3,924
18	Період окупності власного капіталу	-17,438	-0,983	-6,235	-0,334	0,904
Відносні показники ділової активності						
19	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,378	1,226	1,343	1,401	2,300
20	Середня тривалість обороту активів, дні	261,284	293,667	268,070	257,021	156,516
21	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,328	11,122	26,338	112,279	-9,990
22	Середня тривалість обороту власного капіталу	108,172	32,369	13,669	3,206	-36,038
23	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,684	1,849	1,686	1,744	3,471
24	Середня тривалість обороту оборотних активів	76,861	194,669	213,536	206,414	103,717
25	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	5,170	1,917	1,783	1,760	3,608
26	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	69,628	187,746	201,954	204,561	99,786
27	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	3,564	1,786	1,465	1,504	2,224
28	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,010	0,005	0,004	0,004	0,006
Абсолютні показники оцінки фінансової стійкості						
29	Загальна величина запасів	3751	6195	7159	7119	22943
30	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти)	-130166	-168685	-214468	-273219	-494026
31	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	-49406	-72253	-120539	-175850	-401937
32	Загальна величина основних джерел формування запасів	-49406	-72253	-120539	-175850	-401937
33	Надлишок або нестача власних джерел формування запасів	-133917	-174880	-221627	-280338	-516969
34	Надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів	-53157	-78448	-127698	-182969	-424880
35	Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів	-53157	-78448	-127698	-182969	-424880
36	Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості					

Продовження додатку К.5

Відносні показники фінансової стійкості						
37	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,414	0,110	0,051	0,012	-0,230
38	Коефіцієнт фінансової залежності	2,415	9,072	19,612	80,161	-4,343
39	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	1,415	8,072	18,612	79,161	-5,343
40	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,706	0,124	0,054	0,013	-0,187
41	Коефіцієнт самофінансування	-0,111	-0,097	-0,086	-0,119	-0,462
42	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,595	0,240	0,118	0,078	-0,124
Абсолютні показники на ринку газу						
43	Державна частка власності капіталу, %	25	25	25	25	0
44	Протяжність газорозподільних систем загалом, км	7807,61	7807,61	8060	8379,29	8304
45	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	4656,15	4656,15	4750	4819,12	4782
46	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	2906,28	2906,28	2870	3194,07	3252
47	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	109,61	109,61	250	384,1	270
48	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	135,57	135,57	200	0	0
49	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м ³ без ПДВ	309,60	593,03	724,68	725,5	725,5

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

ДОДАТОК Л
Додаток Л.1

**Динаміка зведених показників організаційно-економічної активності
АТ «Івано-Франківськгаз», за 2014-2018рр.**

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	4	5	6	7	8
1. Абсолютні показники						
1.1. Трудові ресурси						
1	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	3521	3521	3521	3521	2332
2	Фонд оплати праці, тис грн	115411	119058	139947	161433	200518
3	Середньомісячна заробітна плата в компанії, грн	2731,49	2817,81	3312,20	3820,72	7165,45
4	Середньомісячна заробітна плата в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря регіону, грн	4241	4865	6471	8104	10352
1.2. Фінансові ресурси						
5	Величина активів, тис грн	642467	1139562	1996105	697804	503457
6	Величина власного капіталу, тис грн	241959	115568	120913	138220	-70806
7	Величина зобов'язань, тис грн	400508	1023994	1875192	559584	574263
8	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис грн	52272	-83640	-79979	-49617	-258642
9	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	949575	1574072	3010503	492810	641714
1.3. Матеріальні ресурси						
10	Вартість основних засобів, тис грн	333893	326016	341789	324350	348142
11	Вартість незавершених капітальних інвестицій, тис грн	6332	4166	6052	9917	19989
12	Загальна величина запасів, тис. грн	8413	10165	8725	9444	17638
13	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти), тис. грн	-182083	-216589	-243118	-218281	-461729
14	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн	-117168	-157344	-174787	-142216	-376352
15	Матеріальні затрати, тис грн	192905	297866	227364	276787	379594
16	Вартість газотранспортного обладнання	245827	232430	485068	505611	544403
1.4. Енергетичні ресурси						
17	Собівартість природного газу, тис. грн	668377	1315230	2742323	3083833	3170930
18	Чистий дохід від продажу природного газу, тис, грн	760425	1372635	3073124	3388326	3355174
19	Собівартість скрапленого газу, тис, грн	67774	43742	35806	56017	99518
20	Чистий дохід від продажу скрапленого газу, тис, грн	82711	68042	65843	75390	119109
21	Доходи від вартості розподілу та постачання газу, тис. грн	79150	1312637	480543	480693	0
22	Обсяг розподілу та постачання газу, млн м. куб	1285,21	1068,56	676,96	674,09	0,00
23	Доходи від роздрібною торгівлі, тис грн	0	0	0	0	0
24	Обсяг роздрібною торгівлі газом, тонн	0	0	0	0	0
25	Доходи від газопровідних робіт, тис грн	0	0	0	0	0
2. Відносні показники						
2.1. Трудові ресурси						
26	Темп приросту середньооблікової чисельності штатних працівників, %	2,80	0,00	0,00	0,00	-33,77
27	Темп приросту фонду оплати праці, %	6,00	3,16	17,55	15,35	24,21
	Темп приросту середньомісячної заробітної плати компанії, тис грн	3,11	3,16	17,55	15,35	87,54
	Темп приросту заробітної плати в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, грн	8,44	14,71	33,01	25,24	27,74
28	Співвідношення середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,64	0,58	0,51	0,47	0,69
	Співвідношення темпів приросту середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,37	0,21	0,53	0,61	3,16

Продовження додатку Л.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	4	5	6	7	8
2.2. Фінансові ресурси						
2.2.1. Відносні показники фінансової стійкості						
29	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,38	0,10	0,06	0,20	-0,14
30	Коефіцієнт фінансової залежності	2,66	9,86	16,51	5,05	-7,11
31	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	1,66	8,86	15,51	4,05	-8,11
32	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,60	0,11	0,06	0,25	-0,12
33	Коефіцієнт самофінансування	-0,18	-0,14	-0,09	-0,20	-0,75
34	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,48	0,15	0,09	0,31	0,03
2.2.2. Відносні показники рентабельності підприємства						
35	Рентабельність активів	-0,08	-0,12	0,00	-0,03	-0,41
36	Рентабельність власного капіталу	-0,21	-1,23	0,00	-0,15	2,90
37	Рентабельність продажу	-0,06	-0,07	0,05	0,01	-0,27
38	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,05	-0,09	0,00	-0,04	-0,32
39	Період окупності капіталу	-12,89	-8,03	545,23	-32,84	-2,45
40	Період окупності власного капіталу	-4,86	-0,81	33,03	-6,51	0,34
2.2.3. Відносні показники ділової активності						
41	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,40	1,29	1,58	0,72	1,00
42	Середня тривалість обороту активів, дні	257,29	279,37	227,73	502,19	358,65
43	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,72	12,71	26,10	3,62	-7,14
44	Середня тривалість обороту власного капіталу	96,90	28,33	13,79	99,47	-50,44
45	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,12	1,82	1,93	1,47	4,49
46	Середня тривалість обороту оборотних активів	87,47	197,94	186,20	245,63	80,17
47	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	5,09	1,89	2,20	1,79	6,60
48	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	70,71	190,80	163,94	201,25	54,51
49	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	2,95	1,66	1,68	1,06	1,39
50	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,0082	0,0046	0,0047	0,0030	0,0039

2.3. Матеріальні ресурси						
2.3.1. Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
51	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)		0,54	0,53	0,50	0,50
52	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)		0,46	0,47	0,50	0,50
53	Коефіцієнт мобільності (Км)		0,71	0,82	0,49	0,22
54	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)		2,43	4,48	0,96	0,29
55	Фондовіддача (Фв)		4,50	9,23	1,54	1,45
56	Фондомісткість (Фм)		0,22	0,11	0,65	0,69
2.4. Енергетичні ресурси						
57	Темп приросту собівартості природного газу в компанії, %		96,78	108,51	12,45	2,82
58	Темп приросту чистого доходу від продажу природного газу, %		80,51	123,89	10,26	-0,98
59	Темп приросту собівартості скрапленого газу, %		-35,46	-18,14	56,45	77,66
60	Темп приросту чистого доходу від продажу скрапленого газу, %		-17,74	-3,23	14,50	57,99
61	Темп приросту доходів від вартості розподілу та постачання газу, %		1558,42	-63,38	0,00	0,00
62	Темп приросту обсягу розподілу та постачання газу, %		-16,86	-36,92	0,00	0,00
63	Темп приросту доходів від роздрібної торгівлі газом, %		0,00	0,00	0,00	0,00
64	Темп приросту обсягу роздрібної торгівлі газом, %		0,00	0,00	0,00	0,00
65	Темп приросту доходів від газопровідних робіт, %		0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження додатку Л.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	4	5	6	7	8
3. Показники ризику						
3.1. Кредитний ризик						
66	Кредитний ризик: частка грошових коштів та їх еквівалентів сконцентровано в одній фінансовій установі, %		67	94	78	74
3.2. Ризик ліквідності						
67	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)		0,84	0,90	0,71	0,23
68	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)		0,83	0,87	0,61	0,19
69	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)		0,02	0,08	0,03	0,04
4. Показники ринку						
70	Державна частка власності капіталу, %		25	25	25	0
71	Протяжність газорозподільних систем компанії загалом, км		10707,7	15530	15236,5	14147
72	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км		8944,25	4640	8949,44	9317
73	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км		22,26	20	22,26	28
74	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км		1741,19	2080	2090,89	4751
75	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км		0	8790	4173,9	50
76	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ		460,83	716	713,1	713,1
77	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис		173,1	269,6	338,1	203,8
78	Загальна сума призначених субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис. грн		119634,1	293443,8	188798,8	109155,0
79	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис		14,9	21,6	23,3	19,2
80	Загальна сума призначених субсидій готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис. грн		20097,6	39578,6	60553,5	57600,9
81	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, тис грн		266827	481973	470960	624020
82	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, До загального обсягу в області, %		13	17,5	13	20,6
83	Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн		-9,37	0,24	-1,4	-13,58

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

**Динаміка показника доходів АТ «Івано-Франківськгаз»,
за 2014-2018рр., грн.**

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	898933	1468475	3155493	500225	505349
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	949575	1574072	3010503	492810	641714
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0	0
Валовий:						
прибуток	2090	0	0	144990	7415	0
збиток	2095	-50642	-105597	0	0	-136365
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	21482	53920	4487	8963	96108
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	27402	0	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	0	25729	27230	22043	29700
Витрати на збут	2150	12381	0	0	0	0
Інші операційні витрати	2180	0	36482	118409	9649	128165
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	0	0	3838	0	0
збиток	2195	-68943	-113888	0	-15314	-198122
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	20879	13647	28	0	784
Інші доходи	2240	0	0	0	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	14934	11074	10137	6011	7163
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0	0	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0	0	0

Продовження додатку Л.2

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	0	0	0	0	0
збиток	2295	-62998	-111315	-6271	-21325	-204501
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	13165	-30620	9932	78	-1189
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	0	0	3661	0	0
збиток	2355	-49833	-141935	0	-21247	-205690
II. Сукупний дохід						
Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	11695	9484	2054	-2330	-3335
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	11695	9484	2054	-2330	-3335
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0	-370	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	11695	9484	1684	-2330	-3335
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-38138	-132451	5345	-23577	-209025
III. Елементи операційних витрат						
Назва статті	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Матеріальні затрати	2500	192905	297866	227364	276787	379594
Витрати на оплату праці	2505	115411	119058	139947	161433	200518
Відрахування на соціальні заходи	2510	41926	41403	29809	34676	41561
Амортизація	2515	28120	26137	22939	25924	25737
Інші операційні витрати	2520	33737	23873	146300	25271	151562
Разом	2550	412099	508337	566359	524091	798972
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій						
Назва статті	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1,5E+07	1,5E+07	15149031	15149031	15149031
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1,5E+07	1,5E+07	15149031	15149031	15149031
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-3,29	-9,37	0,24	-1,4	-13,58

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

**Динаміка показника балансу на кінець року АТ «Івано-Франківськгаз»,
за 2014-2018рр., грн.**

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	345	209	445	491	125
первісна вартість	1001	923	1016	1154	1451	1455
накопичена амортизація	1002	578	807	709	960	1330
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6332	4166	6052	9917	19989
Основні засоби	1010	333893	326016	341789	324350	348142
первісна вартість	1011	593322	607921	644918	644377	693334
знос	1012	259429	281905	303129	320027	345192
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	6052	6052
інші фінансові інвестиції	1035	54761	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1609	1609	1609	1609	1609
Відстрочені податкові активи	1045	26748	0	13818	13822	12632
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	354	157	318	260	2374
Усього за розділом I	1095	424042	332157	364031	356501	390923
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	8413	10165	8725	9444	17638
Виробничі запаси	1101	0	0	0	9444	17636
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	91064	648019	1257147	106787	10890
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	18290	18678	9722	3803	4021
з бюджетом	1135	26688	9102	136901	7011	452
у тому числі з податку на прибуток	1136	8951	2409	2189	6375	0
з нарахованих доходів	1140	382	129	129	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	31189	99945	30862	155664	61154
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	42193	20435	137798	15622	18313
Готівка	1166	0	0	0	2	5
Рахунки в банках	1167	0	0	0	15620	18308
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:						
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	206	932	50790	42972	66
Усього за розділом II	1195	218425	807405	1632074	341303	112534
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	642467	1139562	1996105	697804	503457

Продовження додатку Л.3

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3787	3787	3787	3787	3787
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	9484	11168	0	0
Додатковий капітал	1410	18590	185937	185937	184050	184049
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	52272	-83640	-79979	-49617	-258642
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	241959	115568	120913	138220	-70806
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	370	524	524
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	41136	40613	49075	58936	62077
Довгострокові забезпечення	1520	23779	18632	18886	16605	22776
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0	0
Страхові резерви	1530	0	0	0	0	0
у тому числі:						
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	64915	59245	68331	76065	85377
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	1341	35	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	7057	7057	7057	8492	8492
товари, роботи, послуги	1615	205595	195705	978659	224766	293604
розрахунками з бюджетом	1620	19755	129794	227646	6709	5553
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0	0
розрахунками зі страхування	1625	2861	1615	1704	2389	2517
розрахунками з оплати праці	1630	5999	3099	6552	8198	9121
одержаними авансами	1635	78508	610696	561510	113721	44160
розрахунками з учасниками	1640	342	336	333	331	331
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	11833	15302	18899	20763	26521
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2302	1110	4501	98150	98587
Усього за розділом III	1695	335593	964749	1806861	483519	488886
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	642467	1139562	1996105	697804	503457

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Показник ймовірності банкрутства АТ «Івано-Франківськгаз», за
 моделями, за 2014-2018рр .

1.Модель Терещенка (2004)						Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	2,418668	1,50005	1,685165	0,90994	1,04872	
X2	1,60413	1,11286	1,06448	1,247005	0,876701	
X3	0,081361	-0,0734	-0,04007	-0,0711	-0,51373	
X4	-0,05544	-0,09665	0,00116	-0,04247	-0,40703	
X5	0	0	0	0,01888	0,034899	
X6	2,119915	4,421027	8,668199	1,403152	1,292707	
Z	4,50476	1,563967	3,084852	0,68723	-5,38949	
2.Коефіцієнт Бівера						Якщо значення $EA > 0,4$ - підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду $EA < 0,2$ - це означає формування незадовільної структури балансу
	2014	2015	2016	2017	2018	
EA	-0,77362	-0,4147	-0,16008	-0,61159	-0,9616	
3.Модель Матвійчука (2005)						Якщо $Z < 1,104$ - виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ - фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	1,399189	1,288631	1,580825	0,716856	1,003758	
X2	2,945158	1,657944	1,683762	1,064946	1,387895	
X3	3,715229	12,70659	26,09722	3,619049	-7,13709	
X4	-0,07757	-0,12455	0,001834	-0,03045	-0,40856	
X5	-0,28341	-0,19006	-0,1218	-0,31281	-0,91712	
X6	0,623391	0,898586	0,939426	0,801921	1,14064	
X7	0,60413	0,11286	0,06448	0,247005	-0,1233	
Z	1,433581	1,148355	1,736693	0,655546	0,003442	
4.Двофакторна модель Альтмана (1968)						Якщо значення $Z < 0$ - тоді ймовірність банкрутства менше 50 %; $Z = 0$ - складає 50 %; $Z > 0$ - більш, ніж 50 %.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,650863	0,836907	0,903265	0,705873	0,230185	
X2	0,623391	0,898586	0,939426	0,801921	1,14064	
Z	-1,05037	-1,23418	-1,30305	-1,09909	-0,56878	
5.Пятифакторна модель Альтмана (1968)						Якщо значення $Z < 1,8$ - тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ - висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ -можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ - дуже низька
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,339979	0,708522	0,817629	0,48911	0,223523	
X2	0,081361	-0,0734	-0,04007	-0,0711	-0,51373	
X3	-0,09806	-0,09768	-0,00314	-0,03056	-0,40619	
X4	0,60413	0,11286	0,06448	0,247005	-0,1233	
X5	1,399189	1,288631	1,580825	0,716856	1,003758	
Z	1,959962	1,781467	2,534207	1,251596	-0,86166	
6.Модель Р. Ліса (1972)						Якщо значення $Z < 0,037$ - висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ - граничне значення; $Z > 0,037$ - низька ймовірність банкрутства.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,339979	0,708522	0,817629	0,48911	0,223523	
X2	1,399189	1,288631	1,580825	0,716856	1,003758	
X3	0,081361	-0,0734	-0,04007	-0,0711	-0,51373	
X4	0,60413	0,11286	0,06448	0,247005	-0,1233	
Z	0,155386	0,15912	0,194727	0,092959	0,077022	
7.Модель Таффлера (1977)						Якщо значення $Z < 0,2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ - можливе банкрутство; $Z > 0,3$ - ймовірність банкрутства низька.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	2,67864	1,522132	1,746395	1,034551	1,033675	
X2	0,54537	0,788486	0,87035	0,609923	0,195962	
X3	0,522351	0,846596	0,905193	0,692915	0,971058	
X4	0,60413	0,11286	0,06448	0,247005	-0,1233	
Z	1,681261	1,079678	1,211987	0,791847	0,728385	

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток Л.5

Кінцеве значення обрахунку абсолютних та відносних показників
організаційно-економічної діяльності АТ «Івано-Франківськгаз»,
для порівняння за 2014-2018рр.

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
1	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,563	0,536	0,530	0,503	0,502
2	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,437	0,464	0,470	0,497	0,498
3	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,340	0,709	0,818	0,489	0,224
4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,515	2,431	4,483	0,957	0,288
5	Фондовіддача (Фв)	2,692	4,504	9,232	1,542	1,452
6	Фондомісткість (Фм)	0,371	0,222	0,108	0,648	0,689
7	Фондоозброєність (Фозбр)					
Відносні показники аналізу ліквідності підприємства						
10	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,651	0,837	0,903	0,706	0,230
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,652	0,828	0,872	0,611	0,194
12	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,126	0,021	0,076	0,032	0,037
Відносні показники рентабельності підприємства						
13	Рентабельність активів	-0,078	-0,125	0,000	-0,030	-0,409
14	Рентабельність власного капіталу	-0,206	-1,228	0,000	-0,154	2,905
15	Рентабельність продажу	-0,056	-0,072	0,046	0,015	-0,270
16	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,053	-0,090	0,000	-0,043	-0,321
17	Період окупності капіталу	-12,892	-8,029	545,235	-32,842	-2,448
18	Період окупності власного капіталу	-4,855	-0,814	33,027	-6,505	0,344
Відносні показники ділової активності						
19	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,399	1,289	1,581	0,717	1,004
20	Середня тривалість обороту активів, дні	257,292	279,366	227,729	502,193	358,652
21	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,715	12,707	26,097	3,619	-7,137
22	Середня тривалість обороту власного капіталу	96,898	28,332	13,795	99,474	-50,441
23	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,116	1,819	1,933	1,466	4,491
24	Середня тривалість обороту оборотних активів	87,474	197,937	186,198	245,628	80,167
25	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	5,091	1,887	2,196	1,789	6,604
26	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	70,709	190,798	163,937	201,250	54,509
27	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	2,945	1,658	1,684	1,065	1,388
28	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,008	0,005	0,005	0,003	0,004
Абсолютні показники оцінки фінансової стійкості						
29	Загальна величина запасів	8413	10165	8725	9444	17638
30	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти)	-182083	-216589	-243118	-218281	-461729
31	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	-117168	-157344	-174787	-142216	-376352
32	Загальна величина основних джерел формування запасів	-115827	-157309	-174787	-142216	-376352
33	Надлишок або нестача власних джерел формування запасів	-190496	-226754	-251843	-227725	-479367
34	Надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів	-125581	-167509	-183512	-151660	-393990
35	Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів	-124240	-167474	-183512	-151660	-393990
36	Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості					

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Продовження додатку Л.5

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники фінансової стійкості						
37	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,377	0,101	0,061	0,198	-0,141
38	Коефіцієнт фінансової залежності	2,655	9,861	16,509	5,049	-7,110
39	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	1,655	8,861	15,509	4,049	-8,110
40	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,604	0,113	0,064	0,247	-0,123
41	Коефіцієнт самофінансування	-0,182	-0,138	-0,088	-0,204	-0,748
42	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,478	0,153	0,095	0,307	0,029
Абсолютні показники на ринку газу						
43	Державна частка власності капіталу, %	25	25	25	25	0
44	Протяжність газорозподільних систем загалом, км	10707	10707,7	15530	15236,5	14147
45	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	8944	8944,25	4640	8949,44	9317
46	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	22	22,26	20	22,26	28
47	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	1741	1741,19	2080	2090,89	4751
48	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	0	0	8790	4173,9	50
49	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м ³ без ПДВ	350,70	460,83	716,00	713,1	713,1

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

ДОДАТОК М

Додаток М.1

Динаміка зведених показників організаційно-економічної активності
ПРАТ «Тернопільгаз», за 2014-2018рр.

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	4	5	6	7	8
1. Абсолютні показники						
1.1. Трудові ресурси						
1	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	1691	1588	1354	1288	1280
2	Фонд оплати праці, тис грн	69441	73065	82524	85650	111485
3	Середньомісячна заробітна плата в компанії, грн	3422,09	3834,23	5079,03	5541,54	7258,14
4	Середньомісячна заробітна плата в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря регіону, грн	3604	4029	5468	6358	8015
1.2. Фінансові ресурси						
5	Величина активів, тис грн	304127	282084	359330	375073	306158
6	Величина власного капіталу, тис грн	126350	95785	56877	40086	-95544
7	Величина зобовязань, тис грн	177777	186299	302453	334987	401702
8	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис грн	-65148	-96895	-142028	-161889	-300508
9	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	533641	541047	344798	314309	359168
1.3. Матеріальні ресурси						
10	Вартість основних засобів, тис грн	180877	182564	186589	188074	190031
11	Вартість незавершених капітальних інвестицій, тис грн	0	0	0	373	446
12	Загальна величина запасів, тис. грн	11019	12626	12302	12820	17310
13	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти), тис. грн	-55742	-88099	-131095	-149687	-288736
14	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн	-55742	-88099	-131095	-149687	-288736
15	Матеріальні затрати, тис грн	81628	127106	247760	167115	203034
16	Вартість газотранспортного обладнання	0	0	0	0	0
1.4. Енергетичні ресурси						
17	Собівартість природного газу, тис. грн	0	0	0	0	0
18	Чистий дохід від продажу природного газу, тис. грн	0	0	0	0	0
19	Собівартість скрапленого газу, тис. грн	0	0	0	0	0
20	Чистий дохід від продажу скрапленого газу, тис. грн	0	0	0	0	0
21	Доходи від вартості розподілу та постачання газу, тис. грн	538770,9	505252,6	305793	290973	252183
22	Обсяг розподілу та постачання газу, млн м. куб	937,9	593,98	437	449,8	399,1
23	Доходи від роздрібною торгівлі, тис грн	0	0	0	0	0
24	Обсяг роздрібною торгівлі газом, тонн	0	0	0	0	0
25	Доходи від газопровідних робіт, тис грн	0	0	0	0	0
2. Відносні показники						
2.1. Трудові ресурси						
26	Темп приросту середньооблікової чисельності штатних працівників, %	-2,76	-6,09	-14,74	-4,87	-0,62
27	Темп приросту фонду оплати праці, %	3,57	5,22	12,95	3,79	30,16
	Темп приросту середньомісячної заробітної плати компанії, тис грн	6,51	12,04	32,47	9,11	30,98
	Темп приросту заробітної плати в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, грн	7,68	11,79	35,72	16,28	26,06
28	Співвідношення середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,95	0,95	0,93	0,87	0,91
	Співвідношення темпів приросту середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,85	1,02	0,91	0,56	1,19

Продовження додатку М.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	4	5	6	7	8
2.2. Фінансові ресурси						
2.2.1. Відносні показники фінансової стійкості						
29	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,42	0,34	0,16	0,11	-0,31
30	Коефіцієнт фінансової залежності	2,41	2,94	6,32	9,36	-3,20
31	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	1,41	1,94	5,32	8,36	-4,20
32	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,71	0,51	0,19	0,12	-0,24
33	Коефіцієнт самофінансування	-0,18	-0,31	-0,36	-0,40	-0,94
34	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,42	0,34	0,16	0,11	-0,31
2.2.2. Відносні показники рентабельності підприємства						
35	Рентабельність активів	0,00	-0,11	-0,13	-0,05	-0,45
36	Рентабельність власного капіталу	0,00	-0,33	-0,79	-0,50	1,45
37	Рентабельність продажу	0,05	-0,01	-0,04	0,03	-0,28
38	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	0,05	-0,06	-0,13	-0,06	-0,39
39	Період окупності капіталу	731,07	-8,89	-7,96	-18,88	-2,21
40	Період окупності власного капіталу	303,73	-3,02	-1,26	-2,02	0,69
2.2.3. Відносні показники ділової активності						
41	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,85	1,90	0,92	0,86	0,91
42	Середня тривалість обороту активів, дні	195,08	189,06	389,93	418,03	393,98
43	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	4,44	5,61	5,83	8,06	-2,93
44	Середня тривалість обороту власного капіталу	81,04	64,20	61,72	44,68	-122,95
45	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,60	5,47	1,94	1,74	2,48
46	Середня тривалість обороту оборотних активів	78,28	65,82	185,95	206,52	145,37
47	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	5,82	6,42	2,11	1,90	3,04
48	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	61,90	56,05	170,61	189,26	118,23
49	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	3,18	3,13	1,14	2,69	2,09
50	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
2.3. Матеріальні ресурси						
2.3.1. Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
51	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,62	0,60	0,59	0,56	0,53
52	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,38	0,40	0,41	0,44	0,47
53	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,40	0,35	0,48	0,49	0,37
54	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,67	0,53	0,91	0,98	0,58
55	Фондовіддача (Фв)	3,10	2,94	1,78	1,72	1,47
56	Фондомісткість (Фм)	0,32	0,34	0,56	0,58	0,68
2.4. Енергетичні ресурси						
57	Темп приросту собівартості природного газу в компанії, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
58	Темп приросту чистого доходу від продажу природного газу, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
59	Темп приросту собівартості скрапленого газу, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
60	Темп приросту чистого доходу від продажу скрапленого газу, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
61	Темп приросту доходів від вартості розподілу та постачання газу, %	-0,80	-6,22	-39,48	-4,85	-13,33
62	Темп приросту обсягу розподілу та постачання газу, %	-7,80	-36,67	-26,43	2,93	-11,27
63	Темп приросту доходів від роздрібно торгівлі газом, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
64	Темп приросту обсягу роздрібно торгівлі газом, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
65	Темп приросту доходів від газопровідних робіт, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження додатку М.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	4	5	6	7	8
3. Показники ризику						
3.1. Кредитний ризик						
66	Кредитний ризик: частка грошових коштів та їх еквівалентів сконцентровано в одній фінансовій установі, %	0	0	0	0	0
3.2. Ризик ліквідності						
67	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,69	0,53	0,57	0,55	0,28
68	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,62	0,46	0,53	0,51	0,24
69	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,08	0,01	0,01	0,01	0,01
4. Показники ринку						
70	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	25	100
71	Протяжність газорозподільних систем компанії загалом, км	10119	10119,5	12020	10225,63	10301
72	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	10119	10119,5	10140	10154,2	10226
73	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	0	0	1820	0	0
74	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	0	0	60	71,43	75
75	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	0	0	0	0	0
76	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ	337,10	422,33	691,2	631,9	631,9
77	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис	34,8	187,0	251,0	271,9	153,6
78	Загальна сума призначених субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис. грн	10874,6	185168,9	328008,4	145695,6	86129,0
79	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис	4,6	12,9	18,9	16,7	14,5
80	Загальна сума призначених субсидій готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис. грн	4143,7	19286,3	33902,4	46786,4	45040,6
81	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, тис грн	79739	65202	108046	276686	338940
82	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, До загального обсягу в області, %	19,6	11,4	11,3	18,7	17,8
83	Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн	0,28	-21,73	-30,89	-13,59	-94,88

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Динаміка показника доходів ПрАТ «Тернопільгаз», за 2014-2018рр., грн.

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	561249	537138	331745	323007	279756
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	533641	541047	344798	314309	359168
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0	0
Валовий:						
прибуток	2090	27608	0	0	8698	0
збиток	2095	0	-3909	-13053	0	-79412
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	129	2167	1197	835	1463
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	21080	21339	23828	23560	37678
Витрати на збут	2150	0	0	0	0	38
Інші операційні витрати	2180	3071	5890	5976	4902	30354
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	3586	0	0	0	0
збиток	2195	0	-28971	-41660	-18929	-146019
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	209
Інші фінансові доходи	2220	0	0	0	0	0
Інші доходи	2240	0	0	0	0	7588
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	2320	2776	3473	932	358
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0	0	39
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	1266	0	0	0	0
збиток	2295	0	31747	45133	-19861	-138619
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-850	0	0	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	416	0	0	0	0
збиток	2355	0	-31747	-45133	-19861	-138619
II. Сукупний дохід						

Продовження додатку М.2

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0	0	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	0	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	416	-31747	-45133	-19861	-138619
III. Елементи операційних витрат						
Матеріальні затрати	2500	81628	127106	247760	167115	203034
Витрати на оплату праці	2505	69441	73065	82524	85650	111485
Відрахування на соціальні заходи	2510	24664	26102	17990	17680	24244
Амортизація	2515	10583	11962	10088	15647	18347
Інші операційні витрати	2520	12271	15641	15199	56679	70128
Разом	2550	198587	253876	373561	342771	427238
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій						
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1461017	1461017	1461017	1461017	1461017
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1461017	1461017	1461017	1461017	1461017
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,28	-21,73	-30,89	-13,59	-94,88

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток М.3

Динаміка показника балансу на кінець року ПрАТ «Тернопільгаз»,
за 2014-2018рр., грн.

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	218	286	368	217	240
первісна вартість	1001	335	412	629	651	739
накопичена амортизація	1002	117	126	261	434	499
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	373	446
Основні засоби	1010	180877	182564	186589	188074	190031
первісна вартість	1011	291410	304923	318901	335860	355691
знос	1012	110533	122359	132312	147786	165660
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0	1707
інші фінансові інвестиції	1035	859	860	860	860	768
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	138	174	155	249	0
Усього за розділом I	1095	182092	183884	187972	189773	193192
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	11019	12626	12302	12820	17310
Виробничі запаси	1101	10974	12460	12115	12675	17120
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0	8
Товари	1104	45	166	187	145	182
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	72569	34474	120335	147063	31330
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	419	1166	494	773	0
з бюджетом	1135	22	22	22	0	39
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0	37
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	23494	47966	36370	21973	60471
Поточні фінансові інвестиції	1160	1688	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	12824	1946	1835	2707	3543
Готівка	1166	23	15	8	7	18
Рахунки в банках	1167	12801	1931	1827	2700	3525
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0	113
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:						
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	0	160
Усього за розділом II	1195	122035	98200	171358	185300	112966
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	304127	282084	359330	375073	306158

Продовження додатку М.3

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	73	73	73	73	73
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	191425	192607	198832	201902	204891
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-65148	-96895	-142028	-161889	-300508
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	126350	95785	56877	40086	-95544
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0	0
Страхові резерви	1530	0	0	0	0	0
у тому числі:						
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	10000	13500	1300	1000	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0	0	0
товари, роботи, послуги	1615	120816	82109	171438	0	
розрахунками з бюджетом	1620	5327	7514	3469	1197	5439
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0	0
розрахунками зі страхування	1625	4043	2452	3196	2211	0
розрахунками з оплати праці	1630	8417	8566	12870	11850	2553
одержаними авансами	1635	19721	62293	98681	94521	149103
розрахунками з учасниками	1640	328	328	328	328	328
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0	10952
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	9125	9537	11171	6906	14136
Усього за розділом III	1695	177777	186299	302453	334987	401702
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття						
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	304127	282084	359330	375073	306158

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток М.4

Показник ймовірності банкрутства ПрАТ «Тернопільгаз», за моделями,
за 2014-2018рр .

1.Модель Терещенка (2004)						Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	3,157765	2,894836	1,100806	0,96673	0,719479	
X2	1,710722	1,514147	1,188052	1,119664	0,762152	
X3	-0,21421	-0,3435	-0,39526	-0,43162	-0,98155	
X4	0,000741	-0,0591	-0,13605	-0,06149	-0,4955	
X5	0,019553	0,023197	0,036519	0,039241	0,061196	
X6	3,082228	2,92107	1,764864	1,70207	1,448072	
Z	3,049169	1,031962	-2,69912	-2,90199	-10,9896	
2.Коефіцієнт Бівера						Якщо значення $EA > 0,4$ - підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду $EA < 0,2$ - це означає формування незадовільної структури балансу
	2014	2015	2016	2017	2018	
EA	-0,62007	-0,82787	-0,58755	-0,50175	-0,75872	
3.Модель Матвійчука (2005)						Якщо $Z < 1,104$ - виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ - фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	1,845443	1,904177	0,923232	0,861184	0,913763	
X2	3,180656	3,131077	1,144926	2,686103	2,093554	
X3	4,442018	5,607747	5,832674	8,057851	-2,92803	
X4	0,001368	-0,11254	-0,1256	-0,05295	-0,45277	
X5	-0,18329	-0,31231	-0,36483	-0,39909	-0,94309	
X6	0,584549	0,660438	0,841714	0,893125	1,312074	
X7	0,710722	0,514147	0,188052	0,119664	-0,23785	
Z	1,620193	1,521878	0,740696	1,20575	0,300255	
4.Двофакторна модель Альтмана (1968)						Якщо значення $Z < 0$ - тоді ймовірність банкрутства менше 50 %; $Z = 0$ - складає 50 %; $Z > 0$ - більш, ніж 50 %.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,68645	0,52711	0,566561	0,553156	0,281218	
X2	0,584549	0,660438	0,841714	0,893125	1,312074	
Z	-1,09083	-0,91537	-0,94722	-0,92986	-0,61365	
5.П'ятифакторна модель Альтмана (1968)						Якщо значення $Z < 1,8$ - тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ - висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ -можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ - дуже низька
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,401263	0,348123	0,476882	0,494037	0,368979	
X2	-0,21421	-0,3435	-0,39526	-0,43162	-0,98155	
X3	0,004163	0,112544	0,125603	-0,05295	-0,45277	
X4	0,710722	0,514147	0,188052	0,119664	-0,23785	
X5	1,845443	1,904177	0,923232	0,861184	0,913763	
Z	2,467231	2,520914	1,469452	0,746817	-1,65447	
6.Модель Р. Ліса (1972)						Якщо значення $Z < 0,037$ - висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ - граничне значення; $Z > 0,037$ - низька ймовірність банкрутства.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	0,401263	0,348123	0,476882	0,494037	0,368979	
X2	1,845443	1,904177	0,923232	0,861184	0,913763	
X3	-0,21421	-0,3435	-0,39526	-0,43162	-0,98155	
X4	0,710722	0,514147	0,188052	0,119664	-0,23785	
Z	0,183561	0,178051	0,092639	0,085871	0,051126	
7.Модель Таффлера (1977)						Якщо значення $Z < 0,2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ - можливе банкрутство; $Z > 0,3$ - ймовірність банкрутства низька.
	2014	2015	2016	2017	2018	
X1	3,157039	2,883204	1,096848	0,964237	0,696427	
X2	0,68645	0,52711	0,566561	0,553156	0,281218	
X3	0,584549	0,660438	0,841714	0,893125	1,312074	
X4	0,710722	0,514147	0,188052	0,119664	-0,23785	
Z	1,981404	1,797765	0,836579	0,762865	0,603782	

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток М.5

Кінцеве значення обрахунку абсолютних та відносних показників організаційно-економічної діяльності **ПрАТ «Тернопільгаз»**, для порівняння за 2014-2018рр.

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
1	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,621	0,599	0,585	0,560	0,534
2	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,379	0,401	0,415	0,440	0,466
3	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,401	0,348	0,477	0,494	0,369
4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,670	0,534	0,912	0,976	0,585
5	Фондовіддача (Фв)	3,103	2,942	1,778	1,717	1,472
6	Фондомісткість (Фм)	0,322	0,340	0,562	0,582	0,679
7	Фондоозброєність (Фозбр)					
Відносні показники аналізу ліквідності підприємства						
10	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,686	0,527	0,567	0,553	0,281
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,624	0,459	0,526	0,515	0,238
12	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,082	0,010	0,006	0,008	0,009
Відносні показники рентабельності підприємства						
13	Рентабельність активів	0,000	-0,113	-0,126	-0,053	-0,453
14	Рентабельність власного капіталу	0,000	-0,331	-0,794	-0,495	1,451
15	Рентабельність продажу	0,049	-0,007	-0,039	0,027	-0,284
16	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	0,052	-0,059	-0,131	-0,063	-0,386
17	Період окупності капіталу	731,075	-8,885	-7,962	-18,885	-2,209
18	Період окупності власного капіталу	303,726	-3,017	-1,260	-2,018	0,689
Відносні показники ділової активності						
19	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,845	1,904	0,923	0,861	0,914
20	Середня тривалість обороту активів, дні	195,075	189,058	389,934	418,029	393,975
21	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	4,442	5,608	5,833	8,058	-2,928
22	Середня тривалість обороту власного капіталу	81,044	64,197	61,721	44,677	122,949
23	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,599	5,470	1,936	1,743	2,476
24	Середня тривалість обороту оборотних активів	78,276	65,815	185,953	206,522	145,369
25	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	5,816	6,423	2,110	1,902	3,045
26	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	61,900	56,049	170,612	189,257	118,231
27	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	3,181	3,131	1,145	2,686	2,094
28	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,009	0,009	0,003	0,007	0,006
Абсолютні показники оцінки фінансової стійкості						
29	Загальна величина запасів	11019	12626	12302	12820	17310
30	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти)	-55742	-88099	-131095	-149687	-288736
31	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	-55742	-88099	-131095	-149687	-288736
32	Загальна величина основних джерел формування запасів	-45742	-74599	-129795	-148687	-288736
33	Надлишок або нестача власних джерел формування запасів	-66761	-100725	-143397	-162507	-306046
34	Надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів	-66761	-100725	-143397	-162507	-306046
35	Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів	-56761	-87225	-142097	-161507	-306046
36	Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості					

Продовження додатку М.5

Відносні показники фінансової стійкості						
37	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,415	0,340	0,158	0,107	-0,312
38	Коефіцієнт фінансової залежності	2,407	2,945	6,318	9,357	-3,204
39	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	1,407	1,945	5,318	8,357	-4,204
40	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,711	0,514	0,188	0,120	-0,238
41	Коефіцієнт самофінансування	-0,183	-0,312	-0,365	-0,399	-0,943
42	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,415	0,340	0,158	0,107	-0,312
Абсолютні показники на ринку газу						
43	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	25	100
44	Протяжність газорозподільних систем загалом, км	10119	10119,5	12020	10225,63	10301
45	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	10119	10119,5	10140	10154,2	10226
46	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	0	0	1820	0	0
47	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	0	0	60	71,43	75
48	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	0	0	0	0	0
49	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ	337,10	422,33	691,20	631,9	631,9

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

ДОДАТОК Н

Додаток Н.1

Динаміка зведених показників організаційно-економічної активності
АТ «Львівгаз», за 2014-2018рр.

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
1. Абсолютні показники						
1.1. Трудові ресурси						
1	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	4446	4126	3464	3525	3244
2	Фонд оплати праці, тис грн	165969	134522	210927	259293	293136
3	Середньомісячна заробітна плата в компанії, грн	3110,83	2716,96	5074,26	6129,86	7530,21
4	Середньомісячна заробітна плата в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря регіону, грн	4114	4752	6455	7811	9729
1.2. Фінансові ресурси						
5	Величина активів, тис грн	1381537	2126074	3770059	3920116	2802725
6	Величина власного капіталу, тис грн	713112	498549	387623	-265064	-1477724
7	Величина зобов'язань, тис грн	668425	1627525	3382436	4185180	4280449
8	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис грн	478030	263467	152541	-500146	-1712806
9	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	1643400	2985956	5071324	5833831	6208209
1.3. Матеріальні ресурси						
10	Вартість основних засобів, тис грн	714334	694873	719029	685904	674400
11	Вартість незавершених капітальних інвестицій, тис грн	9113	21101	27780	30338	56206
12	Загальна величина запасів, тис. грн	6418	16468	5730	31879	64833
13	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти), тис. грн	-152571	-217602	-388240	-1011009	-2237773
14	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн	-18281	-89527	-257759	-889797	-2122696
15	Матеріальні затрати, тис грн	335390	378325	538842	4880736	4900585
16	Вартість газотранспортного обладнання	528608	512753	922655	946749	975488
1.4. Енергетичні ресурси						
17	Собівартість природного газу, тис. грн	1312414	2262582	4730967	5396668	5725894
18	Чистий дохід від продажу природного газу, тис. грн	1503965	2730919	5262641	5851727	5896837
19	Собівартість скрапленого газу, тис. грн	7153	10337	10444	21260	3242
20	Чистий дохід від продажу скрапленого газу, тис. грн	7153	10812	10477	21256	3242
21	Доходи від вартості розподілу та постачання газу, тис. грн	488544	662620	964707	973924	894795
22	Обсяг розподілу та постачання газу, млн м. куб	2544,2	1763,04	1350,37	1345,39	1263,66
23	Доходи від роздрібною торгівлі, тис грн	0	0	0	0	0
24	Обсяг роздрібною торгівлі газом, тонн	0	0	0	0	0
25	Доходи від газопровідних робіт, тис грн	0	0	0	0	0
2. Відносні показники						
2.1. Трудові ресурси						
26	Темп приросту середньооблікової чисельності штатних працівників, %	-8,06	-7,20	-16,04	1,76	-7,97
27	Темп приросту фонду оплати праці, %	6,85	-18,95	56,80	22,93	13,05
	Темп приросту середньомісячної заробітної плати компанії, тис грн	16,23	-12,66	86,76	20,80	22,84
	Темп приросту заробітної плати в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, грн	6,33	15,51	35,84	21,01	24,56
28	Співвідношення середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,76	0,57	0,79	0,78	0,77
	Співвідношення темпів приросту середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	2,56	-0,82	2,42	0,99	0,93

Продовження додатку Н.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
2.2. Фінансові ресурси						
2.2.1. Відносні показники фінансової стійкості						
29	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,52	0,23	0,10	-0,07	-0,53
30	Коефіцієнт фінансової залежності	1,94	4,26	9,73	-14,79	-1,90
31	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	0,94	3,26	8,73	-15,79	-2,90
32	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	1,07	0,31	0,11	-0,06	-0,35
33	Коефіцієнт самофінансування	-0,01	-0,04	-0,07	-0,23	-0,76
34	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,61	0,29	0,14	-0,04	-0,49
2.2.2. Відносні показники рентабельності підприємства						
35	Рентабельність активів	-0,03	-0,10	-0,03	0,17	-0,44
36	Рентабельність власного капіталу	-0,05	-0,43	-0,26	-2,46	0,83
37	Рентабельність продажу	-0,06	-0,07	0,04	0,02	-0,04
38	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,05	-0,07	-0,02	0,11	-0,20
39	Період окупності капіталу	-38,62	-10,00	-38,10	6,01	-2,30
40	Період окупності власного капіталу	-19,93	-2,35	-3,92	-0,41	1,21
2.2.3. Відносні показники ділової активності						
41	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,13	1,31	1,41	1,51	2,13
42	Середня тривалість обороту активів, дні	319,28	274,73	255,61	237,95	169,15
43	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,18	5,59	13,70	-22,38	-4,04
44	Середня тривалість обороту власного капіталу	164,81	64,42	26,28	-16,09	-89,18
45	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,02	1,98	1,77	1,87	2,92
46	Середня тривалість обороту оборотних активів	119,22	182,19	203,00	192,67	123,28
47	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	3,69	2,29	1,87	1,91	3,06
48	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	97,67	157,17	192,89	188,94	117,53
49	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	3,15	2,01	1,57	1,44	1,50
50	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
2.3. Матеріальні ресурси						
2.3.1. Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
51	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,60	0,57	0,55	0,52	0,49
52	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,40	0,43	0,45	0,00	0,00
53	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,37	0,66	0,79	0,81	0,73
54	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,60	1,97	3,86	4,26	2,69
55	Фондовіддача (Фв)	2,18	4,01	7,38	8,65	8,85
56	Фондомісткість (Фм)	0,46	0,25	0,14	0,12	0,11
2.4. Енергетичні ресурси						
57	Темп приросту собівартості природного газу в компанії, %	11,55	72,40	109,10	14,07	6,10
58	Темп приросту чистого доходу від продажу природного газу, %	-3,73	81,58	92,71	11,19	0,77
59	Темп приросту собівартості скрапленого газу, %	-91,71	44,51	1,04	103,56	-84,75
60	Темп приросту чистого доходу від продажу скрапленого газу, %	-86,09	51,15	-3,10	102,88	-84,75
61	Темп приросту доходів від вартості розподілу та постачання газу, %	273,35	35,63	45,59	0,96	-8,12
62	Темп приросту обсягу розподілу та постачання газу, %	-15,72	-30,70	-23,41	-0,37	-6,08
63	Темп приросту доходів від роздрібною торгівлі газом, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
64	Темп приросту обсягу роздрібною торгівлі газом, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
65	Темп приросту доходів від газопровідних робіт, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження додатку Н.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
3. Показники ризику						
3.1. Кредитний ризик						
66	Кредитний ризик: частка грошових коштів та їх еквівалентів сконцентровано в одній фінансовій установі, %	80	80	80	97	92
3.2. Ризик ліквідності						
67	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,97	0,94	0,92	0,78	0,49
68	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,89	0,87	0,89	0,78	0,48
69	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,10	0,06	0,02	0,01	0,01
4. Показники ринку						
70	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	0	0
71	Протяжність газорозподільних систем компанії загалом, км	17039	17039,04	24710	18306,27	18333
72	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	17039	17039,04	18230	17258,39	17262
73	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	0	0	634	623,65	626
74	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	0	0	130	380,61	402
75	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	0	0	20	43,62	44
76	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ	313,90	642,05	610,85	722,1	722,1
77	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис	72,1	320,0	487,2	509,6	239,8
78	Загальна сума призначених субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис. грн	20713,6	168472,9	450013,0	264642,2	153808,7
79	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис	4,2	12,6	18,4	19,8	16,7
80	Загальна сума призначених субсидій готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис. грн	4124,7	18763,9	35592,5	57458,0	53145,0
81	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, тис грн	970670	817711	1365111	2614669	2897384
82	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, До загального обсягу в області, %	35,3	22,4	21,4	30,6	29,8
83	Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн	12,72	-63,08	-32,61	-191,89	-358,46

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Динаміка показника доходів АТ «Львівгаз», за 2014-2018рр., грн.

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1557714	2785987	5309798	5930810	5965120
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1643400	2985956	5071324	5833831	6208209
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0	0
Валовий:						
прибуток	2090	0	0	238474	96979	0
збиток	2095	-85686	-199969	0	0	-243089
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	119660	119982	15002	37054	130732
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	27528	27866	40634	43801	57813
Витрати на збут	2150	0	0	0	0	0
Інші операційні витрати	2180	88988	83149	312939	715273	1020555
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	0	0	0	0	0
збиток	2195	-82542	-191002	-100097	-625041	-1190725
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	75564	22780	2566	3641	2286
Інші доходи	2240	0	0	0	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	46247	22706	21676	18026	20428
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0	0	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	0	0	0	0	0
збиток	2295	-53225	-190928	-119207	-639426	-1208867
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	17451	-21614	20260	-13254	-10405
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	0	0	0	0	0
збиток	2355	-35774	-212542	-98947	652680	-1219272

Продовження додатку Н.2

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
II. Сукупний дохід						
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-7484	-2021	-11979	-7	6612
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-7484	-2021	-11979	-7	6612
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-7484	-2021	-11979	-7	6612
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-43258	-214563	-110926	-652687	-1212660
III. Елементи операційних витрат						
Матеріальні затрати	2500	335390	378325	538842	4880736	4900585
Витрати на оплату праці	2505	165969	134522	210927	259293	293136
Відрахування на соціальні заходи	2510	58190	46515	44628	56866	61660
Амортизація	2515	57616	45729	58380	62486	58345
Інші операційні витрати	2520	26841	29763	47908	1333524	1972851
Разом	2550	644006	634854	900685	6592905	7286577
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій						
Середньорічна кількість простих акцій	2600	3401400	3401400	3401400	3401400	3401400
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3401400	3401400	3401400	3401400	3401400
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	12,72	-63,08	-32,61	-191,89	-358,46

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

**Динаміка показника балансу на кінець року АТ «Львівгаз»,
за 2014-2018рр., грн.**

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	114	148	208	857	597
первісна вартість	1001	516	701	854	1833	2096
накопичена амортизація	1002	402	553	646	976	1499
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9113	21101	27780	30338	56206
Основні засоби	1010	714334	694873	719029	685904	674400
первісна вартість	1011	1181190	1214019	1295931	1324307	1370003
знос	1012	466856	519146	576902	0	0
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	139002	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	29	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	3120	0	28846	28846	28846
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	865683	716151	775863	745945	760049
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	6418	16468	5730	31879	64833
Виробничі запаси	1101	0	0	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	194014	852032	2262428	2171867	1004682
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	12862	29934	146261	191225	384975
з бюджетом	1135	60798	75852	338545	429787	408864
у тому числі з податку на прибуток	1136	33911	12799	12344	7684	7684
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	121032	245698	85377	312102	141264
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	50745	85281	49241	37073	37743
Готівка	1166	0	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:						
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	69985	104658	106614	238	315
Усього за розділом II	1195	515854	1409923	2994196	3174171	2042676
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	1381537	2126074	3770059	3920116	2802725

Продовження додатку Н.3

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	170	170	170	170	170
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	234912	234912	234912	234912	234912
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	478030	263467	152541	-500146	-1712806
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	713112	498549	387623	-265064	-1477724
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	98865	97685	95916	93586	91514
Довгострокові забезпечення	1520	35425	30390	34565	27626	23563
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0	0
Страхові резерви	1530	0	0	0	0	0
у тому числі:						
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	134290	128075	130481	121212	115077
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	17371	17371	17371	17371	17371
товари, роботи, послуги	1615	384270	734350	2308771	3070458	3306078
розрахунками з бюджетом	1620	41606	180700	427197	516659	429608
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	6569	3709
розрахунками зі страхування	1625	2391	2713	691	1377	1030
розрахунками з оплати праці	1630	7865	7213	7429	8659	3681
одержаними авансами	1635	61924	543950	449249	308275	210771
розрахунками з учасниками	1640	392	392	392	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	12300	11716	14469	16883	18215
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6016	1045	26386	124286	178618
Усього за розділом III	1695	534135	1499450	3251955	4063968	4165372
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття						
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	1381537	2126074	3770059	3920116	2802725

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток Н.4

Показник ймовірності банкрутства АТ «Львівгаз», за моделями,
за 2014-2018рр .

1.Модель Терешенка (2004)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
X1	2,62249	1,799511	1,575009	1,426822	1,424649	
X2	2,066854	1,306323	1,114599	0,936666	0,654774	
X3	0,346013	0,123922	0,040461	-0,12758	-0,61112	
X4	-0,02297	-0,07629	-0,01863	0,110049	-0,2044	
X5	0	0	0	0	0	
X6	1,799405	3,890223	6,843731	7,950734	7,848336	
Z	7,624327	4,050565	3,447492	2,284639	-4,15903	
2.Коефіцієнт Бівера						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $EA > 0,4$ - підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду $EA < 0,2$ - це означає формування незадовільної структури балансу
EA	-0,75256	-0,44991	-0,2	0,155717	-0,2852	
3.Модель Матвійчука (2005)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо $Z < 1,104$ - виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ - фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства
X1	1,127522	1,31039	1,408412	1,512917	2,128329	
X2	3,149271	2,00705	1,566439	1,439154	1,495642	
X3	2,184389	5,588191	13,69836	-22,375	-4,03669	
X4	-0,02589	-0,09997	-0,02625	0,166495	-0,43503	
X5	-0,11044	-0,10235	-0,10298	-0,2579	-0,79843	
X6	0,483827	0,765507	0,897184	1,067616	1,527245	
X7	1,066854	0,306323	0,114599	-0,06333	-0,34523	
Z	1,734792	1,056914	1,175731	-0,59774	0,058951	
4.Двофакторна модель Альтмана (1968)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0$ - тоді ймовірність банкрутства менше 50 %; $Z = 0$ - складає 50 %; $Z > 0$ - більш, ніж 50 %.
X1	0,965775	0,940293	0,920737	0,781052	0,490395	
X2	0,483827	0,765507	0,897184	1,067616	1,527245	
Z	-1,39654	-1,35288	-1,32426	-1,16442	-0,82576	
5.Пятифакторна модель Альтмана (1968)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 1,8$ - тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ - висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ -можлива (від 15% до 20%); $Z > 2,99$ - дуже низька
X1	0,373391	0,663158	0,794204	0,809714	0,728818	
X2	0,346013	0,123922	0,040461	-0,12758	-0,61112	
X3	-0,03853	-0,0898	-0,03162	-0,16311	-0,43132	
X4	1,066854	0,306323	0,114599	-0,06333	-0,34523	
X5	1,127522	1,31039	1,408412	1,512917	2,128329	
Z	2,572987	2,167114	2,382518	1,729678	0,516853	
6.Модель Р. Ліса (1972)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0,037$ - висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ - граничне значення; $Z > 0,037$ - низька ймовірність банкрутства.
X1	0,373391	0,663158	0,794204	0,809714	0,728818	
X2	1,127522	1,31039	1,408412	1,512917	2,128329	
X3	0,346013	0,123922	0,040461	-0,12758	-0,61112	
X4	1,066854	0,306323	0,114599	-0,06333	-0,34523	
Z	0,148045	0,169705	0,18203	0,182865	0,206543	
7.Модель Таффлера (1977)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0,2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ - можливе банкрутство; $Z > 0,3$ - ймовірність банкрутства низька.
X1	2,91633	1,858006	1,632802	1,459364	1,432074	
X2	0,771746	0,866299	0,885219	0,758431	0,477211	
X3	0,386624	0,705267	0,862574	1,036696	1,486186	
X4	1,066854	0,306323	0,114599	-0,06333	-0,34523	
Z	1,886271	1,273322	1,154063	1,048531	1,033314	

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток Н.5

**Кінцеве значення обрахунку абсолютних та відносних показників
організаційно-економічної діяльності АТ «Львівгаз», для порівняння за
2014-2018рр.**

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
1	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,605	0,572	0,555	0,518	0,492
2	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,395	0,428	0,445	0,000	0,000
3	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,373	0,663	0,794	0,810	0,729
4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,596	1,969	3,859	4,255	2,688
5	Фондовіддача (Фв)	2,181	4,009	7,385	8,647	8,845
6	Фондомісткість (Фм)	0,459	0,249	0,135	0,116	0,113
7	Фондоозброність (Фозбр)					
Відносні показники аналізу ліквідності підприємства						
8	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,966	0,940	0,921	0,781	0,490
9	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,886	0,868	0,890	0,775	0,477
10	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,095	0,057	0,015	0,009	0,009
Відносні показники рентабельності підприємства						
11	Рентабельність активів	-0,026	-0,100	-0,026	0,166	-0,435
12	Рентабельність власного капіталу	-0,050	-0,426	-0,255	-2,462	0,825
13	Рентабельність продажу	-0,055	-0,072	0,045	0,016	-0,041
14	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,052	-0,071	-0,020	0,112	-0,196
15	Період окупності капіталу	-38,618	-10,003	-38,102	6,006	-2,299
16	Період окупності власного капіталу	-19,934	-2,346	-3,917	-0,406	1,212
Відносні показники ділової активності						
17	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,128	1,310	1,408	1,513	2,128
18	Середня тривалість обороту активів, дні	319,284	274,727	255,607	237,951	169,147
19	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,184	5,588	13,698	-22,375	-4,037
20	Середня тривалість обороту власного капіталу	164,806	64,422	26,281	-16,089	-89,182
21	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,020	1,976	1,773	1,868	2,920
22	Середня тривалість обороту оборотних активів	119,218	182,188	203,004	192,672	123,277
23	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	3,686	2,291	1,866	1,905	3,063
24	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	97,670	157,170	192,886	188,939	117,531
25	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	3,149	2,007	1,566	1,439	1,496
26	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,009	0,006	0,004	0,004	0,004
Абсолютні показники оцінки фінансової стійкості						
27	Загальна величина запасів	6418	16468	5730	31879	64833
28	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти)	-152571	-217602	-388240	-1011009	-2237773
29	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	-18281	-89527	-257759	-889797	-2122696
30	Загальна величина основних джерел формування запасів	-18281	-89527	-257759	-889797	-2122696
31	Надлишок або нестача власних джерел формування запасів	-158989	-234070	-393970	-1042888	-2302606
32	Надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів	-24699	-105995	-263489	-921676	-2187529
33	Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів	-24699	-105995	-263489	-921676	-2187529
34	Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості					

Продовження додатку Н.5

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники фінансової стійкості						
35	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,516	0,234	0,103	-0,068	-0,527
36	Коефіцієнт фінансової залежності	1,937	4,265	9,726	-14,789	-1,897
37	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	0,937	3,265	8,726	-15,789	-2,897
38	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	1,067	0,306	0,115	-0,063	-0,345
39	Коефіцієнт самофінансування	-0,013	-0,042	-0,068	-0,227	-0,757
40	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,613	0,295	0,137	-0,037	-0,486
Абсолютні показники на ринку газу						
41	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	0	0
42	Протяжність газорозподільних систем загалом, км	17039	17039,04	24710	18306,27	18333
43	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	17039	17039,04	18230	17258,39	17262
44	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	0	0	634	623,65	626
45	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	0	0	130	380,61	402
46	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	0	0	20	43,62	44
47	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ	313,90	642,05	610,85	722,1	722,1

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

ДОДАТОК О

Додаток О.1

Динаміка зведених показників організаційно-економічної активності
АТ «Закарпатгаз», за 2014-2018рр.

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
1. Абсолютні показники						
1.1. Трудові ресурси						
1	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	1369	1369	1221	1221	1104
2	Фонд оплати праці, тис грн	44735	50573	63050	83685	114963
3	Середньомісячна заробітна плата в компанії, грн	2723,09	3078,46	4303,17	5711,51	8677,76
4	Середньомісячна заробітна плата в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря регіону, грн	3780	4393	6129	7590	10564
1.2. Фінансові ресурси						
5	Величина активів, тис грн	680553	873655	1496261	1423175	1078635
6	Величина власного капіталу, тис грн	713112	498549	387623	-265064	-1477724
7	Величина зобов'язань, тис грн	668425	1627525	3382436	4185180	4280449
8	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис грн	478030	263467	152541	-500146	-1712806
9	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	641449	1424527	2274753	2554353	2682509
1.3. Матеріальні ресурси						
10	Вартість основних засобів, тис грн	215591	220303	226209	222470	229133
11	Вартість незавершених капітальних інвестицій, тис грн	12464	10964	12139	17259	16470
12	Загальна величина запасів, тис. грн	2481	5979	4303	10758	14403
13	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти), тис. грн	340688	207614	54074	-603916	-1845741
14	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн	474978	335689	184555	-482704	-1730664
15	Матеріальні затрати, тис грн	557768	294359	179931	229572	512946
16	Вартість газотранспортного обладнання	174686	183667	327700	331700	345258
1.4. Енергетичні ресурси						
17	Собівартість природного газу, тис. грн	548504	1334811	2164593	2515030	2501328
18	Чистий дохід від продажу природного газу, тис. грн	578444	1293702	2370092	2683274	2343374
19	Собівартість скрапленого газу, тис. грн	1001	692	838	1436	0
20	Чистий дохід від продажу скрапленого газу, тис. грн	1584	2507	2507	2647	0
21	Доходи від вартості розподілу та постачання газу, тис. грн	578377,4	230966	334439,9	328730,5	276126
22	Обсяг розподілу та постачання газу, млн м. куб	998,86	727,02	461,328	462,024	388,09
23	Доходи від роздрібної торгівлі, тис грн	1584	2507,3	1267,7	2647,4	17296
24	Обсяг роздрібної торгівлі газом, тонн	247	281	167	230,055	0
25	Доходи від газопровідних робіт, тис грн	18798	14407,4	10878,4	9805,9	12334
2. Відносні показники						
2.1. Трудові ресурси						
26	Темп приросту середньооблікової чисельності штатних працівників, %	-6,30	0,00	-10,81	0,00	-9,58
27	Темп приросту фонду оплати праці, %	3,54	13,05	24,67	32,73	37,38
	Темп приросту середньомісячної заробітної плати компанії, тис грн	10,50	13,05	39,78	32,73	51,93
	Темп приросту заробітної плати в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, грн	6,18	16,22	39,52	23,84	39,18
28	Співвідношення середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,72	0,70	0,70	0,75	0,82
	Співвідношення темпів приросту середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	1,70	0,80	1,01	1,37	1,33

Продовження додатку О.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
2.2. Фінансові ресурси						
2.2.1. Відносні показники фінансової стійкості						
29	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,52	0,23	0,10	-0,07	-0,53
30	Коефіцієнт фінансової залежності	1,94	4,26	9,73	-14,79	-1,90
31	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	0,94	3,26	8,73	-15,79	-2,90
32	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	1,07	0,31	0,11	-0,06	-0,35
33	Коефіцієнт самофінансування	0,34	0,16	0,05	-0,12	-0,62
34	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,61	0,29	0,14	-0,04	-0,49
2.2.2. Відносні показники рентабельності підприємства						
35	Рентабельність активів	0,00	-0,08	-0,02	-0,14	-0,24
36	Рентабельність власного капіталу	-0,01	-0,35	-0,15	2,07	0,45
37	Рентабельність продажу	-0,07	-0,08	0,05	0,02	-0,13
38	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,07	-0,12	-0,02	-0,21	-0,25
39	Період окупності капіталу	-219,75	-12,24	-66,44	-7,15	-4,22
40	Період окупності власного капіталу	-113,43	-2,87	-6,83	0,48	2,23
2.2.3. Відносні показники ділової активності						
41	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	0,43	0,62	0,63	0,69	0,85
42	Середня тривалість обороту активів, дні	830,55	580,56	569,73	523,25	425,94
43	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,84	2,64	6,15	-10,18	-1,60
44	Середня тривалість обороту власного капіталу	428,71	136,14	58,58	-35,38	-224,58
45	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,94	2,26	2,05	2,49	2,92
46	Середня тривалість обороту оборотних активів	185,24	159,12	175,71	144,73	123,19
47	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	3,07	2,74	2,34	2,58	3,07
48	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	117,44	131,32	153,66	139,28	117,31
49	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	1,23	0,96	0,70	0,63	0,65
50	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,0034	0,0027	0,0020	0,0018	0,0018
2.3. Матеріальні ресурси						
2.3.1. Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
51	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,60	0,59	0,57	0,55	0,53
52	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,40	0,41	0,43	0,45	0,47
53	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,45	0,67	0,78	0,76	0,75
54	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,83	2,00	3,49	3,20	2,20
55	Фондовіддача (Фв)	2,78	5,98	10,53	12,12	10,34
56	Фондомісткість (Фм)	0,36	0,17	0,09	0,08	0,10
2.4. Енергетичні ресурси						
57	Темп приросту собівартості природного газу в компанії, %	6,84	143,35	62,16	16,19	-0,54
58	Темп приросту чистого доходу від продажу природного газу, %	-7,41	123,65	83,20	13,21	-12,67
59	Темп приросту собівартості скрапленого газу, %	-19,40	-30,87	21,10	71,36	-100,00
60	Темп приросту чистого доходу від продажу скрапленого газу, %	24,14	58,27	0,00	5,58	-100,00
61	Темп приросту доходів від вартості розподілу та постачання газу, %	-7,00	-60,07	42,33	-	-
62	Темп приросту обсягу розподілу та постачання газу, %	-19,48	-27,22	-36,45	-	-
63	Темп приросту доходів від роздрібною торгівлі газом, %	3,60	58,29	5,59	-	-
64	Темп приросту обсягу роздрібною торгівлі газом, %	1,65	13,77	-18,13	-	-
65	Темп приросту доходів від газопровідних робіт, %	2,52	-23,36	-31,94	-	-

Продовження додатку О.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
3. Показники ризику						
3.1. Кредитний ризик						
66	Кредитний ризик: частка грошових коштів та їх еквівалентів сконцентровано в одній фінансовій установі, %	80	80	80	97	92
3.2. Ризик ліквідності						
67	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,58	0,39	0,36	0,27	0,19
68	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,42	0,33	0,33	0,27	0,19
69	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,05	0,01	0,01	0,01	0,01
4. Показники ринку						
70	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	0	0
71	Протяжність газорозподільних систем компанії загалом, км	5482,08	5482,08	5690	7462,08	7467
72	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	3688,81	3688,81	4240	3725,36	3725
73	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	1689,6	1689,6	1170	1664,39	1664
74	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	103,67	103,67	130	131,77	136
75	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	0	0	150	1940,67	1941
76	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м ³ без ПДВ	332,20	566,35	725,675	711,5	711,5
77	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис	16,3	80,3	139,6	191,9	96,7
78	Загальна сума призначених субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис. грн	3728,9	40434,9	130830,7	95608,8	42884,7
79	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис	8,4	17,5	27,7	27,5	21,2
80	Загальна сума призначених субсидій готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис. грн	8213,0	26300,8	50128,6	70069,3	62917,1
81	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, тис грн	195093	140820	213089	230125	408852
82	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, До загального обсягу в області, %	26,1	16,4	16,1	15	17,3
83	Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн	-2,49	-68,73	-22,46	257,31	216,95

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Динаміка показника доходів АТ «Закарпатгаз», за 2014-2018рр., грн.

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	598827	1318354	2382227	2697050	2368813
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	641449	1424527	2274753	2554353	2682509
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0	0
Валовий:						
прибуток	2090	0	0	107474	42597	0
збиток	2095	-42622	-106173	0	0	-313696
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	26197	25370	13770	5514	87896
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	13910	14035	18544	24793	35537
Витрати на збут	2150	0	0	0	0	0
Інші операційні витрати	2180	10314	72594	159842	565710	375545
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	0	0	0	0	0
збиток	2195	-40649	-167432	-57142	-541992	-636882
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	25981	22561	9027	6123	1342
Інші доходи	2240	0	0	0	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	14073	12017	9712	8003	11029
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0	0	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	0	0	0	0	0
збиток	2295	-28741	-156888	-57827	-543872	-646569
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	22454	-16748	1080	4192	17179
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	0	0	0	0	0
збиток	2355	-6287	-173636	-56747	-548064	-663748

Продовження додатку О.2

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
II. Сукупний дохід						
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-2706	-5067	566	2313	-3146
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-2706	-5067	566	2313	-3146
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-2706	-5067	566	2313	-3146
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-8993	-178703	-56181	-545751	-666894
III. Елементи операційних витрат						
Назва статті	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Матеріальні затрати	2500	557768	294359	179931	229572	512946
Витрати на оплату праці	2505	44735	50573	63050	83685	114963
Відрахування на соціальні заходи	2510	15902	17682	13653	18540	24351
Амортизація	2515	21598	16099	14852	15558	16195
Інші операційні витрати	2520	12222	12607	22235	587178	407761
Разом	2550	652225	391320	293721	934533	1076216
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій						
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2526224	2526224	2526224	2526224	2526224
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2526224	2526224	2526224	2526224	2526224
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-2,49	-68,73	-22,46	257,31	216,95

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток О.3

Динаміка показника балансу на кінець року АТ «Закарпатгаз»,
за 2014-2018рр., грн.

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	120	29	126	364	96
первісна вартість	1001	585	598	746	1174	1227
накопичена амортизація	1002	465	569	620	810	1131
Незавершені капітальні інвестиції	1005	12464	10964	12139	17259	16470
Основні засоби	1010	215591	220303	226209	222470	229133
первісна вартість	1011	356789	375043	395454	406801	428835
знос	1012	141198	154740	169245	184331	199702
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	82734	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0	8548
Відстрочені податкові активи	1045	8870	0	27486	27486	13770
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	52645	59639	67589	71723	0
Усього за розділом I	1095	372424	290935	333549	338852	368017
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	2481	5979	4303	10758	14403
Виробничі запаси	1101	0	0	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0	71273
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	121873	300677	968354	811469	396802
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	2702	14471	1320	54691	134278
з бюджетом	1135	34160	45243	23181	29301	71165
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	4741	4741
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	36609	120510	23979	143240	93660
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	27297	13042	43263	34824	28989
Готівка	1166	0	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:						
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	83007	82798	98312	40	48
Усього за розділом II	1195	308129	582720	1162712	1084323	810618
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	680553	873655	1496261	1423175	1078635

Продовження додатку О.3

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	170	170	170	170	170
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	234912	234912	234912	234912	234912
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	478030	263467	152541	-500146	-1712806
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	713112	498549	387623	-265064	-1477724
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	98865	97685	95916	93586	91514
Довгострокові забезпечення	1520	35425	30390	34565	27626	23563
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0	0
Страхові резерви	1530	0	0	0	0	0
у тому числі:						
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	134290	128075	130481	121212	115077
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	17371	17371	17371	17371	17371
товари, роботи, послуги	1615	384270	734350	2308771	3070458	3306078
розрахунками з бюджетом	1620	41606	180700	427197	516659	429608
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	6569	3709
розрахунками зі страхування	1625	2391	2713	691	1377	1030
розрахунками з оплати праці	1630	7865	7213	7429	8659	3681
одержаними авансами	1635	61924	543950	449249	308275	210771
розрахунками з учасниками	1640	392	392	392	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	12300	11716	14469	16883	18215
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6016	1045	26386	124286	178618
Усього за розділом III	1695	534135	1499450	3251955	4063968	4165372
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття						
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	1381537	2126074	3770059	3920116	2802725

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток О.4

Показник ймовірності банкрутства АТ «Закарпатгаз», за моделями,
за 2014-2018рр .

1.Модель Терешенка (2004)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
X1	0,973939	0,839486	0,711033	0,647209	0,574251	
X2	2,066854	1,306323	1,114599	0,936666	0,654774	
X3	0,702414	0,301569	0,101948	-0,35143	-1,58794	
X4	-0,0105	-0,13171	-0,02382	-0,20321	-0,2802	
X5	0	0	0	0	0	
X6	1,607917	4,531438	7,14206	7,959375	6,436695	
Z	8,758695	4,174033	2,7703	-2,68866	-15,723	
2.Коефіцієнт Бівера						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $EA > 0,4$ - підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду $EA < 0,2$ - це означає формування незадовільної структури балансу
EA	-0,22134	-0,20211	-0,067	-0,17519	-0,20198	
3.Модель Матвійчука (2005)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо $Z < 1,104$ - виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ - фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства
X1	0,43345	0,620088	0,631881	0,688003	0,845182	
X2	1,229218	0,957515	0,702629	0,630136	0,646253	
X3	0,839738	2,644382	6,145732	-10,1751	-1,60301	
X4	-0,00924	-0,19875	-0,03793	-0,3851	-0,61536	
X5	0,246601	0,097651	0,014343	-0,15406	-0,65855	
X6	0,483827	0,765507	0,897184	1,067616	1,527245	
X7	1,066854	0,306323	0,114599	-0,06333	-0,34523	
Z	1,138532	0,619409	0,578995	-0,30229	-0,1042	
4.Двофакторна модель Альтмана (1968)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0$ - тоді ймовірність банкрутства менше 50 %; $Z = 0$ - складає 50 %; $Z > 0$ - більш, ніж 50 %.
X1	0,576875	0,388622	0,357542	0,266814	0,194609	
X2	0,483827	0,765507	0,897184	1,067616	1,527245	
Z	-0,97902	-0,7606	-0,71961	-0,61234	-0,5082	
5.Пятифакторна модель Альтмана (1968)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 1,8$ - тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ - висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ -можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ - дуже низька
X1	0,452763	0,666991	0,777078	0,761904	0,751522	
X2	0,346013	0,123922	0,040461	-0,12758	-0,61112	
X3	-0,0208	-0,07379	-0,01534	-0,13874	-0,23069	
X4	1,066854	0,306323	0,114599	-0,06333	-0,34523	
X5	0,43345	0,620088	0,631881	0,688003	0,845182	
Z	2,032644	1,534248	1,639162	0,927831	-0,07698	
6.Модель Р. Ліса (1972)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0,037$ - висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ - граничне значення; $Z > 0,037$ - низька ймовірність банкрутства.
X1	0,452763	0,666991	0,777078	0,761904	0,751522	
X2	0,879912	1,50901	1,59212	1,895094	2,196121	
X3	0,346013	0,123922	0,040461	-0,12758	-0,61112	
X4	1,066854	0,306323	0,114599	-0,06333	-0,34523	
Z	0,130266	0,188219	0,197852	0,215013	0,21421	
7.Модель Таффлера (1977)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0,2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ - можливе банкрутство; $Z > 0,3$ - ймовірність банкрутства низька.
X1	1,121115	0,879225	0,732552	0,663649	0,568692	
X2	0,460978	0,358041	0,34375	0,259086	0,189377	
X3	0,386624	0,705267	0,862574	1,036696	1,486186	
X4	1,066854	0,306323	0,114599	-0,06333	-0,34523	
Z	0,894407	0,688494	0,606539	0,561887	0,538303	

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток О.5

Кінцеве значення обрахунку абсолютних та відносних показників
організаційно-економічної діяльності АТ «Закарпатгаз», для порівняння за
2014-2018рр.

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
1	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,604	0,587	0,572	0,547	0,534
2	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,396	0,413	0,428	0,453	0,466
3	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,453	0,667	0,777	0,762	0,752
4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,827	2,003	3,486	3,200	2,203
5	Фондовіддача (Фв)	2,778	5,984	10,531	12,123	10,338
6	Фондомісткість (Фм)	0,360	0,167	0,095	0,082	0,097
7	Фондоозброєність (Фозбр)					
Відносні показники аналізу ліквідності підприємства						
10	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,577	0,389	0,358	0,267	0,195
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,417	0,329	0,326	0,265	0,192
12	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,051	0,009	0,013	0,009	0,007
Відносні показники рентабельності підприємства						
13	Рентабельність активів	-0,005	-0,082	-0,015	-0,140	-0,237
14	Рентабельність власного капіталу	-0,009	-0,348	-0,146	2,068	0,449
15	Рентабельність продажу	-0,071	-0,081	0,045	0,016	-0,132
16	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,066	-0,122	-0,025	-0,215	-0,247
17	Період окупності капіталу	-219,745	-12,244	-66,436	-7,153	-4,223
18	Період окупності власного капіталу	-113,426	-2,871	-6,831	0,484	2,226
Відносні показники ділової активності						
19	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	0,433	0,620	0,632	0,688	0,845
20	Середня тривалість обороту активів, дні	830,546	580,562	569,728	523,254	425,944
21	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,840	2,644	6,146	-10,175	-1,603
22	Середня тривалість обороту власного капіталу	428,705	136,138	58,577	-35,381	-224,577
23	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,943	2,262	2,049	2,487	2,922
24	Середня тривалість обороту оборотних активів	185,240	159,122	175,708	144,735	123,194
25	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	3,065	2,741	2,343	2,585	3,069
26	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	117,436	131,319	153,663	139,278	117,312
27	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	1,229	0,958	0,703	0,630	0,646
28	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,003	0,003	0,002	0,002	0,002
Абсолютні показники оцінки фінансової стійкості						
29	Загальна величина запасів	2481	5979	4303	10758	14403
30	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти)	340688	207614	54074	-603916	-1845741
31	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	474978	335689	184555	-482704	-1730664
32	Загальна величина основних джерел формування запасів	474978	335689	184555	-482704	-1730664
33	Надлишок або нестача власних джерел формування запасів	338207	201635	49771	-614674	-1860144
34	Надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів	472497	329710	180252	-493462	-1745067
35	Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів	472497	329710	180252	-493462	-1745067
36	Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості					

Продовження додатку О.6

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники фінансової стійкості						
37	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,516	0,234	0,103	-0,068	-0,527
38	Коефіцієнт фінансової залежності	1,937	4,265	9,726	-14,789	-1,897
39	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	0,937	3,265	8,726	-15,789	-2,897
40	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	1,067	0,306	0,115	-0,063	-0,345
41	Коефіцієнт самофінансування	0,344	0,158	0,049	-0,123	-0,617
42	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,613	0,295	0,137	-0,037	-0,486
Абсолютні показники на ринку газу						
43	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	0	0
44	Протяжність газорозподільних систем загалом, км	5482,08	5482,08	5690	7462,08	7467
45	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	3688,81	3688,81	4240	3725,36	3725
46	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	1689,6	1689,6	1170	1664,39	1664
47	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	103,67	103,67	130	131,77	136
48	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	0	0	150	1940,67	1941
49	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ	332,20	566,35	725,68	711,5	711,5

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

ДОДАТОК П

Додаток П.1

Динаміка зведених показників організаційно-економічної активності
АТ «Хмельницькгаз», за 2014-2018рр.

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
1. Абсолютні показники						
1.1. Трудові ресурси						
1	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	2297	2297	1837	1870	1839
2	Фонд оплати праці, тис грн	79396	81655	108226	123277	149810
3	Середньомісячна заробітна плата в компанії, грн	2880,42	2962,38	4909,54	5493,63	6788,56
4	Середньомісячна заробітна плата в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря регіону, грн	5676	6261	8054	9511	12328
1.2. Фінансові ресурси						
5	Величина активів, тис грн	794544	1126051	2002191	816313	728187
6	Величина власного капіталу, тис грн	517300	501660	276172	256368	124024
7	Величина зобов'язань, тис грн	277244	624391	1726019	559945	604163
8	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис грн	94042	64847	52565	35604	-93856
9	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	905011	1345466	2401121	441974	551922
1.3. Матеріальні ресурси						
10	Вартість основних засобів, тис грн	452746	458571	487039	495782	519537
11	Вартість незавершених капітальних інвестицій, тис грн	2923	8449	11003	16729	45093
12	Загальна величина запасів, тис. грн	6525	9971	8004	4694	1307
13	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти), тис. грн	-112217	-34962	-310568	-289110	-461290
14	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн	-69885	1512	-48558	-32124	-203242
15	Матеріальні затрати, тис грн	767896	1204322	2271251	265965	351030
16	Вартість газотранспортного обладнання	395269	409060	649408	682449	724170
1.4. Енергетичні ресурси						
17	Собівартість природного газу, тис. грн	713583	1179104	2216472	2463477	2480768
18	Чистий дохід від продажу природного газу, тис. грн	837369	1268774	2484799	2703009	2600534
19	Собівартість скрапленого газу, тис. грн	3793	5284	6473	12226	1752
20	Чистий дохід від продажу скрапленого газу, тис. грн	9685	11687	10710	3266	20057
21	Доходи від вартості розподілу та постачання газу, тис. грн	296656,37	379815,36	2484103,2	2703009	2596354,6
22	Обсяг розподілу та постачання газу, млн м. куб	1326,88	1046,41	1143,85	695,16	1025,5
23	Доходи від роздрібною торгівлі, тис грн	14117,03	14916,4	10710	20057	3265,58
24	Обсяг роздрібною торгівлі газом, тонн	1880	1180	1030	1900	0
25	Доходи від газопровідних робіт, тис грн	24951,29	22021,38	29065,82	28462	58863,87
2. Відносні показники						
2.1. Трудові ресурси						
26	Темп приросту середньооблікової чисельності штатних працівників, %	-3,08	0,00	-20,03	1,80	-1,66
27	Темп приросту фонду оплати праці, %	18,14	2,85	32,54	13,91	21,52
	Темп приросту середньомісячної заробітної плати компанії, тис грн	21,89	2,85	65,73	11,90	23,57
	Темп приросту заробітної плати в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, грн	8,09	10,31	28,64	18,09	29,62
28	Співвідношення середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,51	0,47	0,61	0,58	0,55
	Співвідношення темпів приросту середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	2,70	0,28	2,30	0,66	0,80

Продовження додатку П.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
2.2. Фінансові ресурси						
2.2.1. Відносні показники фінансової стійкості						
29	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,65	0,45	0,14	0,31	0,17
30	Коефіцієнт фінансової залежності	1,54	2,24	7,25	3,18	5,87
31	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	0,54	1,24	6,25	2,18	4,87
32	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	1,87	0,80	0,16	0,46	0,21
33	Коефіцієнт самофінансування	-0,09	0,00	-0,02	-0,04	-0,28
34	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,70	0,48	0,27	0,63	0,52
2.2.2. Відносні показники рентабельності підприємства						
35	Рентабельність активів	-0,02	-0,03	-0,01	-0,06	-0,18
36	Рентабельність власного капіталу	-0,03	-0,08	-0,04	-0,18	-1,03
37	Рентабельність продажу	-0,03	-0,03	0,05	0,07	-0,24
38	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,03	-0,03	0,00	-0,10	-0,23
39	Період окупності капіталу	-48,52	-29,02	-187,52	-17,66	-5,70
40	Період окупності власного капіталу	-31,59	-12,93	-25,87	-5,55	-0,97
2.2.3. Відносні показники ділової активності						
41	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,10	1,16	1,26	0,58	0,61
42	Середня тривалість обороту активів, дні	326,34	311,13	285,59	618,40	590,69
43	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,69	2,60	9,14	1,85	3,58
44	Середня тривалість обороту власного капіталу	212,47	138,61	39,39	194,21	100,61
45	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	5,31	2,21	1,78	1,75	3,11
46	Середня тривалість обороту оборотних активів	67,78	162,86	201,90	205,17	115,90
47	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	6,57	2,31	1,95	1,91	3,55
48	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	54,80	155,97	184,53	188,30	101,37
49	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	4,03	2,33	1,65	1,53	1,68
50	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
2.3. Матеріальні ресурси						
2.3.1. Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
51	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,68	0,66	0,66	0,64	0,63
52	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,32	0,34	0,34	0,36	0,37
53	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,21	0,52	0,71	0,33	0,20
54	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,26	1,10	2,41	0,50	0,24
55	Фондовіддача (Фв)	1,94	2,84	5,18	0,96	0,85
56	Фондомісткість (Фм)	0,52	0,35	0,19	1,04	1,17
2.4. Енергетичні ресурси						
57	Темп приросту собівартості природного газу в компанії, %	2,03	65,24	87,98	11,14	0,70
58	Темп приросту чистого доходу від продажу природного газу, %	-6,80	51,52	95,84	8,78	-3,79
59	Темп приросту собівартості скрапленого газу, %	0,00	39,31	22,50	88,88	-85,67
60	Темп приросту чистого доходу від продажу скрапленого газу, %	16,39	20,67	-8,36	-69,51	514,12
61	Темп приросту доходів від вартості розподілу та постачання газу, %	-10,79	28,03	554,03	8,81	-3,95
62	Темп приросту обсягу розподілу та постачання газу, %	-13,72	-21,14	9,31	-39,23	47,52
63	Темп приросту доходів від роздрібною торгівлі газом, %	41,37	5,66	-28,20	87,27	-83,72
64	Темп приросту обсягу роздрібною торгівлі газом, %	34,29	-37,23	-12,71	84,47	-100,00
65	Темп приросту доходів від газопровідних робіт, %	-43,84	-11,74	31,99	-2,08	106,82

Продовження додатку П.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
3. Показники ризику						
3.1. Кредитний ризик						
66	Кредитний ризик: частка грошових коштів та їх еквівалентів сконцентровано в одній фінансовій установі, %	0	0	0	97	71
3.2. Ризик ліквідності						
67	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,70	1,00	0,97	0,89	0,41
68	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,70	0,99	0,92	0,88	0,41
69	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,14	0,03	0,04	0,06	0,05
4. Показники ринку						
70	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	25	0
71	Протяжність газорозподільних систем компанії загалом, км	17333	17334,53	17700	17781,47	17860
72	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	5416	5416,06	5550	5553,69	5554
73	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	8070	8070,49	8400	8451,29	8470
74	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	1122	1122,66	1190	1200,99	1261
75	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	2725	2725,32	2570	2575,49	2575
76	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ	299,60	491,28	632,225	595,2	595,2
77	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис	54,1	196,4	280,7	355,3	254,1
78	Загальна сума призначених субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис. грн	15551,3	100553,7	259895,8	183343,0	116104,7
79	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис	10,4	21,9	34,8	33,3	27,3
80	Загальна сума призначених субсидій готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис. грн	8027,6	28810,1	59313,7	90754,9	79734,9
81	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, тис грн	144851	160916	769988	943699	722990
82	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, До загального обсягу в області, %	15,7	13,8	37,33	36,7	18,6
83	Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн	-44,1	-105,22	-28,95	-125,34	-346,26

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Динаміка показника доходів АТ «Хмельницькгаз», за 2014-2018рр., грн.

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	876500	1302938	2523879	475218	443796
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	905011	1345466	2401121	441974	551922
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0	0
Валовий:						
прибуток	2090	0	0	122758	33244	0
збиток	2095	-28511	-42528	0	0	-108126
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	10257	64976	14829	13474	80457
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	10324	16756	22233	22475	30598
Витрати на збут	2150	0	0	0	0	0
Інші операційні витрати	2180	13225	35938	120188	64673	64244
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	0	0	0	0	0
збиток	2195	-41803	-30246	-4834	-40430	-122511
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	24986	17657	1078	715	642
Інші доходи	2240	0	0	0	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	8846	7199	6292	4598	5819
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0	0	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0	0	0

Продовження додатку П.2

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	0	0	0	0	0
збиток	2295	-25663	-19788	-10048	-44313	-127688
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	9289	-19014	-629	-1909	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	0	0	0	0	0
збиток	2355	-16374	-38802	-10677	-46222	-127688
II. Сукупний дохід						
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	8876	-8876	0	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	2597	7357	-1605	-405	-1772
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	6279	7357	-1605	-405	-1772
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	1598	1598	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	4681	8955	-1605	-405	-1772
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	21055	-29355	-12282	-46627	-129460
III. Елементи операційних витрат						
Матеріальні затрати	2500	767896	1204322	2271251	265965	351030
Витрати на оплату праці	2505	79396	81655	108226	123277	149810
Відрахування на соціальні заходи	2510	27656	27805	22401	26290	30300
Амортизація	2515	23061	23188	21476	25147	27553
Інші операційні витрати	2520	30054	73533	120188	31930	88071
Разом	2550	928063	1410503	2543542	472609	646764
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій						
Середньорічна кількість простих акцій	2600	368760	368760	368760	368760	368760
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	368760	368760	368760	368760	368760
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-44,1	-105,22	-28,95	-125,34	-346,26

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток П.3

Динаміка показника балансу на кінець року АТ «Хмельницькгаз»,
за 2014-2018рр., грн.

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	1040	746	759	568	458
первісна вартість	1001	2576	2576	2920	3168	2353
накопичена амортизація	1002	1536	1830	2161	2600	1895
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2923	8449	11003	16729	45093
Основні засоби	1010	452746	458571	487039	495782	519537
первісна вартість	1011	662846	690447	739566	772099	822621
знос	1012	210100	231876	252527	276317	303084
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	68856	68856	1000	1000
інші фінансові інвестиції	1035	158775	0	0	12341	168
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	13733	0	19083	19058	19058
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	300	300	0	0	0
Усього за розділом I	1095	629517	536622	586740	545478	585314
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	6525	9971	8004	4694	1307
Виробничі запаси	1101	0	0	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	52059	406392	1101579	112375	12616
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	7611	14397	10602	96942	104963
з бюджетом	1135	12487	6818	148214	6537	5465
у тому числі з податку на прибуток	1136	7854	0	188	0	0
з нарахованих доходів	1140	3954	0	31	1	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	49456	136896	33094	32714	1925
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	32119	14861	52295	17061	16144
Готівка	1166	0	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:						
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	816	94	61632	511	453
Усього за розділом II	1195	165027	589429	1415451	270835	142873
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	794544	1126051	2002191	816313	728187

Продовження додатку П.3

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5531	5531	5531	5531	5531
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	417727	431282	218076	215233	212349
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	94042	64847	52565	35604	-93856
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	517300	501660	276172	256368	124024
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	24164	23311	245121	243965	242615
Довгострокові забезпечення	1520	18168	13163	16889	13021	15433
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0	0
Страхові резерви	1530	0	0	0	0	0
у тому числі:						
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	42332	36474	262010	256986	258048
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	4852	4852	4852	4852	4852
товари, роботи, послуги	1615	147578	76257	917930	143302	222670
розрахунками з бюджетом	1620	11921	89891	205855	19206	3062
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0	0
розрахунками зі страхування	1625	1584	1518	1740	1152	1548
розрахунками з оплати праці	1630	3333	3140	6676	4450	5631
одержаними авансами	1635	54607	402756	315542	71558	46772
розрахунками з учасниками	1640	656	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	10219	9387	11185	14950	18023
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	162	116	229	43489	43557
Усього за розділом III	1695	234912	587917	1464009	302959	346115
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	794544	1126051	2002191	816313	728187

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток П.4

Показник ймовірності банкрутства АТ «Хмельницькгаз», за моделями,
за 2014-2018рр .

1.Модель Терешенка (2004)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
X1	3,288594	2,219076	1,47147	0,874027	0,868797	
X2	2,865865	1,803439	1,160005	1,457845	1,205282	
X3	0,11836	0,057588	0,026254	0,043616	-0,12889	
X4	-0,01868	-0,02978	-0,00423	-0,09726	-0,28772	
X5	0	0	0	0	0	
X6	1,392337	2,428037	4,301529	0,871196	0,758219	
Z	6,391586	4,14267	2,971544	1,46462	-1,25205	
2.Коефіцієнт Бівера						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $EA > 0,4$ - підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду $EA < 0,2$ - це означає формування незадовільної структури балансу
EA	-0,82242	-0,43644	-0,15374	-0,58066	-0,71614	
3.Модель Матвійчука (2005)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо $Z < 1,104$ - виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ - фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства
X1	1,103148	1,157086	1,260559	0,582152	0,609453	
X2	4,027767	2,325663	1,652727	1,534584	1,682217	
X3	1,694375	2,597253	9,138794	1,853656	3,578307	
X4	-0,02061	-0,03446	-0,00533	-0,05662	-0,17535	
X5	-0,14123	-0,03105	-0,15511	-0,35417	-0,63348	
X6	0,348935	0,554496	0,862065	0,685944	0,829681	
X7	1,865865	0,803439	0,160005	0,457845	0,205282	
Z	2,506228	1,349925	1,020313	0,843154	0,782833	
4.Двофакторна модель Альтмана (1968)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0$ - тоді ймовірність банкрутства менше 50 %; $Z = 0$ - складає 50 %; $Z > 0$ - більш, ніж 50 %.
X1	0,702506	1,002572	0,966832	0,893966	0,412791	
X2	0,348935	0,554496	0,862065	0,685944	0,829681	
Z	-1,12171	-1,43196	-1,37578	-1,30775	-0,78283	
5.Пятифакторна модель Альтмана (1968)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 1,8$ - тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ - висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ -можлива (від 15% до 20%); $Z > 2,99$ - дуже низька
X1	0,2077	0,523448	0,706951	0,331778	0,196204	
X2	0,11836	0,057588	0,026254	0,043616	-0,12889	
X3	-0,0323	-0,01757	-0,00502	-0,05428	-0,17535	
X4	1,865865	0,803439	0,160005	0,457845	0,205282	
X5	1,103148	1,157086	1,260559	0,582152	0,609453	
Z	2,531025	2,289919	2,225097	1,136916	0,208964	
6.Модель Р. Ліса (1972)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0,037$ - висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ - граничне значення; $Z > 0,037$ - низька ймовірність банкрутства.
X1	0,2077	0,523448	0,706951	0,331778	0,196204	
X2	1,103148	1,157086	1,260559	0,582152	0,609453	
X3	0,11836	0,057588	0,026254	0,043616	-0,12889	
X4	1,865865	0,803439	0,160005	0,457845	0,205282	
Z	0,123187	0,143515	0,162166	0,077404	0,061289	
7.Модель Тафлера (1977)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0,2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ - можливе банкрутство; $Z > 0,3$ - ймовірність банкрутства низька.
X1	3,731184	2,216194	1,72395	1,568588	1,282221	
X2	0,595241	0,944006	0,820067	0,483681	0,236481	
X3	0,295656	0,522105	0,731203	0,371131	0,475311	
X4	1,865865	0,803439	0,160005	0,457845	0,205282	
Z	2,406666	1,519833	1,17752	1,034289	0,828721	

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток П.5

Кінцеве значення обрахунку абсолютних та відносних показників організаційно-економічної діяльності АТ «Хмельницькгаз», для порівняння за 2014-2018рр.

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
1	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,683	0,664	0,659	0,642	0,632
2	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,317	0,336	0,341	0,358	0,368
3	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,208	0,523	0,707	0,332	0,196
4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,262	1,098	2,412	0,497	0,244
5	Фондовіддача (Фв)	1,936	2,841	5,182	0,959	0,854
6	Фондомісткість (Фм)	0,517	0,352	0,193	1,043	1,171
7	Фондоозброєність (Фозбр)					
Відносні показники аналізу ліквідності підприємства						
10	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,703	1,003	0,967	0,894	0,413
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,705	0,985	0,919	0,877	0,408
12	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,137	0,025	0,036	0,056	0,047
Відносні показники рентабельності підприємства						
13	Рентабельність активів	-0,021	-0,034	-0,005	-0,057	-0,175
14	Рентабельність власного капіталу	-0,032	-0,077	-0,039	-0,180	-1,030
15	Рентабельність продажу	-0,033	-0,033	0,049	0,070	-0,244
16	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,032	-0,029	-0,004	-0,105	-0,231
17	Період окупності капіталу	-48,525	-29,020	-187,524	-17,661	-5,703
18	Період окупності власного капіталу	-31,593	-12,929	-25,866	-5,546	-0,971
Відносні показники ділової активності						
19	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,103	1,157	1,261	0,582	0,609
20	Середня тривалість обороту активів, дні	326,339	311,126	285,588	618,396	590,693
21	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,694	2,597	9,139	1,854	3,578
22	Середня тривалість обороту власного капіталу	212,468	138,608	39,393	194,211	100,606
23	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	5,311	2,211	1,783	1,755	3,106
24	Середня тривалість обороту оборотних активів	67,781	162,858	201,897	205,170	115,896
25	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	6,569	2,308	1,951	1,912	3,551
26	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	54,799	155,971	184,531	188,303	101,373
27	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	4,028	2,326	1,653	1,535	1,682
28	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,011	0,006	0,005	0,004	0,005
Абсолютні показники оцінки фінансової стійкості						
29	Загальна величина запасів	6525	9971	8004	4694	1307
30	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти)	-112217	-34962	-310568	-289110	-461290
31	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	-69885	1512	-48558	-32124	-203242
32	Загальна величина основних джерел формування запасів	-69885	1512	-48558	-32124	-203242
33	Надлишок або нестача власних джерел формування запасів	-118742	-44933	-318572	-293804	-462597
34	Надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів	-76410	-8459	-56562	-36818	-204549
35	Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів	-76410	-8459	-56562	-36818	-204549
36	Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості					

Продовження додатку П.5

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники фінансової стійкості						
37	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,651	0,446	0,138	0,314	0,170
38	Коефіцієнт фінансової залежності	1,536	2,245	7,250	3,184	5,871
39	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	0,536	1,245	6,250	2,184	4,871
40	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	1,866	0,803	0,160	0,458	0,205
41	Коефіцієнт самофінансування	-0,088	0,001	-0,024	-0,039	-0,279
42	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,704	0,478	0,269	0,629	0,525
Абсолютні показники на ринку газу						
43	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	25	0
44	Протяжність газорозподільних систем загалом, км	17333	17334,53	17700	17781,47	17860
45	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	5416	5416,06	5550	5553,69	5554
46	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	8070	8070,49	8400	8451,29	8470
47	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	1122	1122,66	1190	1200,99	1261
48	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	2725	2725,32	2570	2575,49	2575
49	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м3 без ПДВ	299,60	491,28	632,23	595,2	595,2

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

ДОДАТОК Р

Додаток Р.1

Динаміка зведених показників організаційно-економічної активності
АТ «Чернівцігаз», за 2014-2018рр.

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
1. Абсолютні показники						
1.1. Трудові ресурси						
1	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	1290	1235	1128	1121	1121
2	Фонд оплати праці, тис грн	43791	52122	57598	74692	93061
3	Середньомісячна заробітна плата в компанії, грн	2828,88	3517,00	4255,17	5552,48	6918,00
4	Середньомісячна заробітна плата в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря регіону, грн	4103	4709	6178	7133	9243
1.2. Фінансові ресурси						
5	Величина активів, тис грн	370681	552007	997791	370715	372006
6	Величина власного капіталу, тис грн	40037	-88921	-125526	-162021	-343137
7	Величина зобов'язань, тис грн	330644	640928	1123317	532736	715143
8	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис грн	-113959	-231957	-268562	-306373	-485644
9	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	498633	897561	1559618	1809976	1960605
1.3. Матеріальні ресурси						
10	Вартість основних засобів, тис грн	242739	235712	233877	236274	233769
11	Вартість незавершених капітальних інвестицій, тис грн	3739	8466	9330	11913	26574
12	Загальна величина запасів, тис. грн	3446	6397	5660	9640	17198
13	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти), тис. грн	-222567	-333230	-369799	-408908	-602408
14	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн	-181109	-291438	-323445	-365335	-559607
15	Матеріальні затрати, тис грн	423983	820725	1491321	1717886	1840242
16	Вартість газотранспортного обладнання	212223	213192	350480	362911	368194
1.4. Енергетичні ресурси						
17	Собівартість природного газу, тис. грн	416134	800421	1464413	1693880	1819437
18	Чистий дохід від продажу природного газу, тис, грн	435219	795537	1562785	1769748	1814094
19	Собівартість скрапленого газу, тис, грн	3201	6310	6865	11869	2207
20	Чистий дохід від продажу скрапленого газу, тис, грн	70	10494	11614	20273	4166
21	Доходи від вартості розподілу та постачання газу, тис. грн	435219,5	436238,4	254058	254522	247441
22	Обсяг розподілу та постачання газу, млн м. куб	413,9	324	349,7	351,6	341,9
23	Доходи від роздрібною торгівлі, тис грн	8247,9	1031,4	12431,1	20466,6	4166,7
24	Обсяг роздрібною торгівлі газом, тонн	1297	1243	1243	1892	350
25	Доходи від газопровідних робіт, тис грн	14523,5	14332,2	10991,7	11648,4	19013,7
2. Відносні показники						
2.1. Трудові ресурси						
26	Темп приросту середньооблікової чисельності штатних працівників, %	-0,46	-4,26	-8,66	-0,62	0,00
27	Темп приросту фонду оплати праці, %	7,41	19,02	10,51	29,68	24,59
	Темп приросту середньомісячної заробітної плати компанії, тис грн	7,91	24,33	20,99	30,49	24,59
	Темп приросту заробітної плати в сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, грн	9,38	14,77	31,20	15,46	29,58
28	Співвідношення середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,69	0,75	0,69	0,78	0,75
	Співвідношення темпів приросту середньомісячної заробітної плати в компанії та регіоні, %	0,84	1,65	0,67	1,97	0,83

Продовження додатку Р.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
2.2. Фінансові ресурси						
2.2.1. Відносні показники фінансової стійкості						
29	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,11	-0,16	-0,13	-0,44	-0,92
30	Коефіцієнт фінансової залежності	9,26	-6,21	-7,95	-2,29	-1,08
31	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	8,26	-7,21	-8,95	-3,29	-2,08
32	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,12	-0,14	-0,11	-0,30	-0,48
33	Коефіцієнт самофінансування	-0,49	-0,53	-0,32	-0,99	-1,50
34	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,22	-0,09	-0,08	-0,32	-0,81
2.2.2. Відносні показники рентабельності підприємства						
35	Рентабельність активів	-0,19	-0,22	-0,03	0,49	0,96
36	Рентабельність власного капіталу	-1,73	1,37	0,23	-1,12	-1,04
37	Рентабельність продажу	-0,09	-0,09	0,02	0,00	-0,07
38	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,08	-0,14	-0,02	0,10	0,18
39	Період окупності капіталу	-5,36	-4,53	-34,24	2,04	1,04
40	Період окупності власного капіталу	-0,58	0,73	4,31	-0,89	-0,96
2.2.3. Відносні показники ділової активності						
41	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,24	1,49	1,59	4,86	4,93
42	Середня тривалість обороту активів, дні	291,35	241,85	226,48	74,09	73,04
43	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	11,44	-9,24	-12,64	-11,12	-5,34
44	Середня тривалість обороту власного капіталу	31,47	-38,96	-28,49	-32,38	-67,37
45	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,24	2,67	2,10	14,88	16,64
46	Середня тривалість обороту оборотних активів	84,95	134,81	171,03	24,20	21,63
47	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	4,70	2,92	2,18	16,56	21,58
48	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	76,55	123,19	164,93	21,74	16,68
49	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	1,75	1,51	1,45	3,73	2,95
50	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
2.3. Матеріальні ресурси						
2.3.1. Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
51	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,65	0,62	0,60	0,56	0,52
52	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,35	0,38	0,40	0,44	0,48
53	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,29	0,56	0,76	0,33	0,30
54	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,41	1,26	3,08	0,49	0,42
55	Фондовіддача (Фв)	1,89	3,49	6,78	7,62	7,84
56	Фондомісткість (Фм)	0,53	0,29	0,15	0,13	0,13
2.4. Енергетичні ресурси						
57	Темп приросту собівартості природного газу в компанії, %	13,75	92,35	82,96	15,67	7,41
58	Темп приросту чистого доходу від продажу природного газу, %	-2,30	82,79	96,44	13,24	2,51
59	Темп приросту собівартості скрапленого газу, %	-67,73	97,13	8,80	72,89	-81,41
60	Темп приросту чистого доходу від продажу скрапленого газу, %	-48,65	14891,43	10,67	74,56	-79,45
61	Темп приросту доходів від вартості розподілу та постачання газу, %	-90,62	0,23	-41,76	0,18	-2,78
62	Темп приросту обсягу розподілу та постачання газу, %	-15,32	-21,72	7,93	0,54	-2,76
63	Темп приросту доходів від роздрібною торгівлі газом, %	-48,42	-87,49	1105,26	64,64	-79,64
64	Темп приросту обсягу роздрібною торгівлі газом, %	-42,61	-4,16	0,00	52,21	-81,50
65	Темп приросту доходів від газопровідних робіт, %	5,76	-1,32	-23,31	5,97	63,23

Продовження додатку Р.1

№	Назва показника	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
3. Показники ризику						
3.1. Кредитний ризик						
66	Кредитний ризик: частка грошових коштів та їх еквівалентів сконцентровано в одній фінансовій установі, %	66	80	80	57	60
3.2. Ризик ліквідності						
67	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,37	0,51	0,70	0,25	0,16
68	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,40	0,51	0,71	0,23	0,14
69	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,07	0,05	0,03	0,01	0,01
4. Показники ринку						
70	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	0	0
71	Протяжність газорозподільних систем компанії загалом, км	6905,18	6905,18	7190	7194,08	7197
72	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	3542,1	3542,1	3590	3542,11	3542
73	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	3363,08	3363,08	3340	3388,59	3389
74	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	0	0	60	62,04	65
75	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	0	0	200	201,34	201
76	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м ³ без ПДВ	83,37	83,37	728,475	723,7	723,7
77	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис	14,4	84,8	134,4	219,9	122,4
78	Загальна сума призначених субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, тис. грн	2820,1	49897,1	129967,8	128017,1	43717,1
79	Кількість домогосподарств, яким призначено субсидії готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис	7,5	21,4	25,0	29,6	22,7
80	Загальна сума призначених субсидій готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, тис. грн	7123,1	33462,5	42416,9	79993,4	70910,5
81	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, тис грн	71044	109231	132072	169354	245116
82	Капітальні інвестиції за видами промислової діяльності, Постачання газу, електроенергії, пари, кондиційованого повітря, До загального обсягу в області, %	37,3	42,7	31,9	37	45,8
83	Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн	-320,32	-564,59	-135,06	-844,24	-1659,15

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Динаміка показника доходів АТ «Чернівцігаз», за 2014-2018рр., грн.

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	458026	821663	1586037	1801354	1833485
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0	0	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	498633	897561	1559618	1809976	1960605
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0	0
Валовий:						
прибуток	2090	0	0	26419	0	0
збиток	2095	-40607	-75898	0	-8622	-127120
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	12341	2990	7458	3075	23809
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	18262	18825	20383	23200	40213
Витрати на збут	2150	0	0	0	0	0
Інші операційні витрати	2180	24650	12773	33418	147520	206378
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	0	0	0	0	0
збиток	2195	-71178	-100038	-24392	-176267	-349902
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2686	1920	680	1334	870
Інші доходи	2240	0	0	0	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	5091	5846	5428	3833	5968
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0	0	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	0	0	0	0	0
збиток	2295	-73583	-103964	-29140	-178766	-355000
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	4471	-17851	0	-3234	-2678
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	0	0	0	0	0
збиток	2355	-69112	-121815	-29140	182000	357678

Продовження додатку Р.2

Стаття	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
II. Сукупний дохід						
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-1750	4655	-7465	470	1441
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-1750	4655	-7465	470	1441
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	838	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-1750	3817	-7465	470	1441
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-70862	-117998	-36605	181530	356237
III. Елементи операційних витрат						
Назва статті	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Матеріальні затрати	2500	423983	820725	1491321	1717886	1840242
Витрати на оплату праці	2505	43791	52122	57598	74692	93061
Відрахування на соціальні заходи	2510	14420	18573	13289	16098	20129
Амортизація	2515	12566	15676	18059	15560	28520
Інші операційні витрати	2520	25476	21530	33152	156460	225244
Разом	2550	520236	928626	1613419	1980696	2207196
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій						
Середньорічна кількість простих акцій	2600	215759	215759	215759	215758	215759
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	215759	215759	215759	215759	215759
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-320,32	-564,59	-135,06	-844,24	-1659,15

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток Р.3

Динаміка показника балансу на кінець року АТ «Чернівцігаз»,
за 2014-2018рр., грн.

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	117	131	266	432	506
первісна вартість	1001	197	236	429	675	941
накопичена амортизація	1002	80	105	163	243	435
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3739	8466	9330	11913	26574
Основні засоби	1010	242739	235712	233877	236274	233769
первісна вартість	1011	371718	377374	390924	420432	445420
знос	1012	128979	141622	157047	184158	211651
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	1000	1000
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	14978	0	800	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	1031	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	262604	244309	244273	246887	259271
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	3446	6397	5660	9640	17198
Виробничі запаси	1101	0	0	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0	0
Депозити перестрашування	1115	0	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	45680	238002	659426	47003	24465
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	4700	1618	4323	19478	17402
з бюджетом	1135	33641	31936	23409	29609	36014
у тому числі з податку на прибуток	1136	11727	7237	5830	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1640	2373	33648	12677	7067
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	18970	27372	33648	2515	8011
Готівка	1166	0	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0	0
у тому числі в:						
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	23000	174	0
Усього за розділом II	1195	108077	307698	753518	121096	110157
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	370681	552007	997791	370715	372006

Продовження додатку Р.3

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1003	1003	1003	1003	1003
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	152993	142033	142033	143349	141504
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-113959	-231957	-268562	-306373	-485644
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	40037	-88921	-125526	-162021	-343137
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	838	0	871	871
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	31791	34252	39004	36192	37851
Довгострокові забезпечення	1520	9667	6702	7350	6510	4079
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0	0
Страхові резерви	1530	0	0	0	0	0
у тому числі:						
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0	0	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0	0	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	41458	41792	46354	43573	42801
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	3420	3417	3417	3420	3417
товари, роботи, послуги	1615	156480	225112	654305	364287	540809
розрахунками з бюджетом	1620	18558	15130	7008	1052	1858
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0	0
розрахунками зі страхування	1625	877	1058	843	0	147
розрахунками з оплати праці	1630	2413	2643	6110	3249	3440
одержаними авансами	1635	25349	253016	321256	34812	15499
розрахунками з учасниками	1640	56	56	56	56	56
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	4083	4600	4578	4500	7287
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	77950	94104	79390	77787	99829
Усього за розділом III	1695	289186	599136	1076963	489163	672342
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0	0
Баланс	1900	370681	552007	997791	370715	372006

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток Р.4

Показник ймовірності банкрутства АТ «Чернівцігаз», за моделями,
за 2014-2018рр .

1.Модель Терешенка (2004)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо $Z > 2$ - банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, $Z < 1$ - існує загроза банкрутства
X1	1,430702	1,28965	1,419168	3,389602	2,598311	
X2	1,121088	0,861262	0,888254	0,69587	0,520184	
X3	-0,30743	-0,42021	-0,26916	-0,82644	-1,30547	
X4	-0,15089	-0,14825	-0,01837	0,101035	0,195081	
X5	0	0	0	0	0	
X6	1,74417	3,363212	6,492887	7,296269	7,071693	
Z	-1,41861	-2,60364	0,06567	-1,88951	-7,43308	
2.Коефіцієнт Бівера						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $EA > 0,4$ - підприємству банкрутство не загрожує, коли протягом тривалого періоду $EA < 0,2$ - це означає формування незадовільної структури балансу
EA	-0,59935	-0,41119	-0,16589	-0,00451	0,203584	
3.Модель Матвійчука (2005)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо $Z < 1,104$ - виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ - фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства
X1	1,235634	1,488501	1,589548	4,859134	4,928644	
X2	1,748957	1,509683	1,454345	3,734504	2,948034	
X3	11,44007	-9,24037	-12,6351	-11,118	-5,3433	
X4	-0,18645	-0,22068	-0,0292	0,490943	0,961484	
X5	-0,60043	-0,60367	-0,37062	-1,10303	-1,61935	
X6	0,891991	1,161087	1,125804	1,43705	1,922396	
X7	0,121088	-0,13874	-0,11175	-0,30413	-0,47982	
Z	1,116925	-0,04847	-0,18993	0,473369	0,415104	
4.Двофакторна модель Альтмана (1968)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0$ - тоді ймовірність банкрутства менше 50 %; $Z = 0$ - складає 50 %; $Z > 0$ - більш, ніж 50 %.
X1	0,373728	0,51357	0,699669	0,247558	0,163841	
X2	0,891991	1,161087	1,125804	1,43705	1,922396	
Z	-0,73729	-0,87184	-1,07368	-0,57027	-0,45229	
5.Пятифакторна модель Альтмана (1968)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 1,8$ - тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ - висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ - можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ - дуже низька
X1	0,291563	0,557417	0,755186	0,326655	0,296116	
X2	-0,30743	-0,42021	-0,26916	-0,82644	-1,30547	
X3	-0,19851	-0,18834	-0,0292	-0,48222	-0,95429	
X4	0,121088	-0,13874	-0,11175	-0,30413	-0,47982	
X5	1,235634	1,488501	1,589548	4,859134	4,928644	
Z	0,572684	0,864353	1,95553	2,320305	0,019288	
6.Модель Р. Ліса (1972)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0,037$ - висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ - граничне значення; $Z > 0,037$ - низька ймовірність банкрутства.
X1	0,291563	0,557417	0,755186	0,326655	0,296116	
X2	1,235634	1,488501	1,589548	4,859134	4,928644	
X3	-0,30743	-0,42021	-0,26916	-0,82644	-1,30547	
X4	0,121088	-0,13874	-0,11175	-0,30413	-0,47982	
Z	0,114644	0,147969	0,178362	0,420209	0,397199	
7.Модель Таффлера (1977)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Якщо значення $Z < 0,2$ - ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ - можливе банкрутство; $Z > 0,3$ - ймовірність банкрутства низька.
X1	1,583846	1,371413	1,472694	3,682523	2,727012	
X2	0,326868	0,480082	0,670797	0,22731	0,154035	
X3	0,780148	1,085378	1,079347	1,319512	1,807342	
X4	0,121088	-0,13874	-0,11175	-0,30413	-0,47982	
Z	1,041732	0,96243	1,044135	2,170139	1,713892	

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

Додаток Р.5

Кінцеве значення обрахунку абсолютних та відносних показників
організаційно-економічної діяльності АТ «Чернівцігаз», для порівняння за
2014-2018рр.

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники оцінки майнового стану та ефективності використання майна підприємства						
1	Коефіцієнт придатності основних засобів (Кпр)	0,653	0,625	0,598	0,562	0,525
2	Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз)	0,347	0,375	0,402	0,438	0,475
3	Коефіцієнт мобільності (Км)	0,292	0,557	0,755	0,327	0,296
4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (Ке)	0,412	1,259	3,085	0,490	0,425
5	Фондовіддача (Фв)	1,887	3,486	6,782	7,624	7,843
6	Фондомісткість (Фм)	0,530	0,287	0,147	0,131	0,127
7	Фондоозброєність (Фозбр)					
Відносні показники аналізу ліквідності підприємства						
10	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	0,374	0,514	0,700	0,248	0,164
11	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,402	0,515	0,706	0,227	0,138
12	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кшл)	0,066	0,046	0,031	0,005	0,012
Відносні показники рентабельності підприємства						
13	Рентабельність активів	-0,186	-0,221	-0,029	0,491	0,961
14	Рентабельність власного капіталу	-1,726	1,370	0,232	-1,123	-1,042
15	Рентабельність продажу	-0,089	-0,092	0,017	-0,005	-0,069
16	Рентабельність продукції (робіт, послуг)	-0,081	-0,136	-0,019	0,101	0,182
17	Період окупності капіталу	-5,363	-4,532	-34,241	2,037	1,040
18	Період окупності власного капіталу	-0,579	0,730	4,308	-0,890	-0,959
Відносні показники ділової активності						
19	Коефіцієнт оборотності активів (Ко.а.)	1,236	1,489	1,590	4,859	4,929
20	Середня тривалість обороту активів, дні	291,348	241,854	226,479	74,087	73,042
21	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	11,440	-9,240	-12,635	-11,118	-5,343
22	Середня тривалість обороту власного капіталу	31,468	-38,959	-28,492	-32,380	-67,374
23	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,238	2,670	2,105	14,875	16,644
24	Середня тривалість обороту оборотних активів	84,947	134,814	171,034	24,201	21,629
25	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Ко.д.з.)	4,703	2,922	2,183	16,562	21,584
26	Середня тривалість обороту дебіторської заборгованості	76,545	123,189	164,932	21,737	16,679
27	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Ко.к.з.)	1,749	1,510	1,454	3,735	2,948
28	Середня тривалість обороту кредиторської заборгованості	0,005	0,004	0,004	0,010	0,008
Абсолютні показники оцінки фінансової стійкості						
29	Загальна величина запасів	3446	6397	5660	9640	17198
30	Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти)	-222567	-333230	-369799	-408908	-602408
31	Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів	-181109	-291438	-323445	-365335	-559607
32	Загальна величина основних джерел формування запасів	-181109	-291438	-323445	-365335	-559607
33	Надлишок або нестача власних джерел формування запасів	-226013	-339627	-375459	-418548	-619606
34	Надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів	-184555	-297835	-329105	-374975	-576805
35	Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів	-184555	-297835	-329105	-374975	-576805
36	Трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості					

Продовження додатку Р.5

№	Показники	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7
Відносні показники фінансової стійкості						
37	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,108	-0,161	-0,126	-0,437	-0,922
38	Коефіцієнт фінансової залежності	9,258	-6,208	-7,949	-2,288	-1,084
39	Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового ліверіджу)	8,258	-7,208	-8,949	-3,288	-2,084
40	Коефіцієнт покриття (платоспроможності)	0,121	-0,139	-0,112	-0,304	-0,480
41	Коефіцієнт самофінансування	-0,489	-0,528	-0,324	-0,985	-1,504
42	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,220	-0,085	-0,079	-0,320	-0,807
Абсолютні показники на ринку газу						
43	Державна частка власності капіталу, %	0	0	0	0	0
44	Протяжність газорозподільних систем загалом, км	6905,18	6905,18	7190	7194,08	7197
45	Протяжність газорозподільних систем (у державній власності), км	3542,1	3542,1	3590	3542,11	3542
46	Протяжність газорозподільних систем (у комунальній власності), км	3363,08	3363,08	3340	3388,59	3389
47	Протяжність газорозподільних систем (у власності оператора ГРМ), км	0	0	60	62,04	65
48	Протяжність газорозподільних систем (у іншій власності), км	0	0	200	201,34	201
49	Тариф на послуги розподілу природного газу, грн. за 1000 м ³ без ПДВ	83,37	83,37	728,48	723,7	723,7

* Побудовано та систематизовано з використанням джерел: [5, 7, 34, 115, 180].

ДОДАТОК С
Додаток С.1

ТАРИФИ

Тарифи на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) на міждержавних з'єднаннях на регуляторний період 2020 - 2024 роки

№ з/п	Назва точки входу в газотранспортну систему України/точки виходу з газотранспортної системи України	Тариф для точки входу	Тариф для точки виходу
		дол. США за 1000 куб. м на добу без ПДВ	дол. США за 1000 куб. м на добу без ПДВ
1	Віртуальні або фізичні точки (Германовичі, Дроздовичі, Устилуг) на міждержавному з'єднанні з Польщею	4,45	9,04
2	Віртуальні або фізичні точки (Будінце, Ужгород/Велькі Капушани) на міждержавному з'єднанні зі Словаччиною	4,45	9,68
3	Віртуальні або фізичні точки (Берегдароц, Берегове) на міждержавному з'єднанні з Угорщиною	4,45	9,25
4	Ананьїв	-	8,17
5	Гребеники	0,00	8,17
6	Каушани	0,00	1,13
7	Лиманське	4,45	8,17
8	Олексіївка	-	9,71
9	Орлівка/Ісакча	4,45	1,13
10	Сохранівка	16,01	-
11	Суджа	16,01	-
12	Текове/Медіаш Аурит	4,45	8,78
13	Віртуальна точка Республіка Молдова	-	0,56

* Побудовано та систематизовано автором на основі джерела: [119].

Знижувальні коефіцієнти для потужності з обмеженнями до тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) на міждержавних з'єднаннях на регуляторний період 2020 – 2024 роки

№ з/п	Назва точки входу в газотранспортну систему України/точки виходу з газотранспортної системи України	Знижувальний коефіцієнт для потужності з обмеженнями для точки входу, умовні одиниці	Знижувальний коефіцієнт для потужності з обмеженнями для точки виходу, умовні одиниці
1	Віртуальні або фізичні точки (Германовичі, Дроздовичі, Устилуг) на міждержавному з'єднанні з Польщею	0,66	0,49
2	Віртуальні або фізичні точки (Будінце, Ужгород/Велькі Капушани) на міждержавному з'єднанні зі Словаччиною	0,66	0,36
3	Віртуальні або фізичні точки (Берегдароц, Берегове) на міждержавному з'єднанні з Угорщиною	0,66	0,44
4	Текове/Медіаш Аурит	0,66	0,41

** Побудовано та систематизовано автором на основі джерела: [119].*

Додаток С.2

Тарифи на послуги транспортування природного газу для внутрішніх точок входу і точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) на регуляторний період 2020 – 2024 роки для ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ОПЕРАТОР ГАЗОТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

№ з/п	Назва точки входу в газотранспортну систему України/ точки виходу з газотранспортної системи України	Тариф для точки входу	Тариф для точки виходу
		грн за 1000 куб. м на добу без ПДВ	грн за 1000 куб. м на добу без ПДВ
1	Точки входу з фізичним розташуванням від суміжних газовидобувних підприємств (через мережі яких може передаватися природний газ іншого газовидобувного підприємства чи групи газовидобувних підприємств)	101,93	-
2	Віртуальні точки входу з невизначеним фізичним розташуванням з газорозподільної системи (місце надходження газу від газовидобувного підприємства в точці його підключення до газорозподільної системи, через яку, у тому числі, може передаватися газ іншого газовидобувного підприємства чи групи газовидобувних підприємств)	101,93	-
3	Віртуальні точки входу з невизначеним фізичним розташуванням від суміжних газовидобувних підприємств (через мережі яких може передаватися природний газ іншого газовидобувного підприємства чи групи газовидобувних підприємств)	101,93	-
4	Точки з фізичним розташуванням до/з газосховищ	0,00	0,00
5	Віртуальні точки з невизначеним фізичним розташуванням до/з газосховища чи групи газосховищ	0,00	0,00
6	Віртуальні точки з невизначеним фізичним розташуванням до/з митного складу газосховища чи групи газосховищ	0,00	0,00
7	Точки виходу з фізичним розташуванням до прямих споживачів	-	124,16
8	Точки виходу з фізичним розташуванням до газорозподільних систем	-	124,16
9	Віртуальні точки виходу з невизначеним фізичним розташуванням до газорозподільних систем	-	124,16
10	Віртуальні точки виходу з невизначеним фізичним розташуванням для операцій оператора газотранспортної системи, пов'язаних із закупівлею оператором газотранспортної системи природного газу для власних потреб та виробничо-технологічних витрат	-	0,00

* Коефіцієнти, які враховують період замовлення потужності, що застосовуються до тарифів на послуги транспортування природного газу для внутрішніх точок входу і точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) на регуляторний період 2020 – 2024 роки: з 01 березня 2020 року коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності на добу наперед, – 1,10 умовних одиниць; з 01 квітня 2020 року коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності на місячний період, – 1,04 умовних одиниць; з 01 жовтня 2020 року коефіцієнт, який застосовується при замовленні потужності на кварталний період, – 1,02 умовних одиниць.

** Побудовано та систематизовано автором на основі джерела: [119].

Додаток С.4

Тарифи на послуги розподілу природного газу

№ з/п	Назва компанії	Тарифи з 01.01.2020	Тарифи з 01.07.2020	Постанова НКРЕКП від 24.12.2019 №
		грн за 1 куб. м на місяць (без ПДВ)		
1	АТ "Вінницягаз"	0,89	1,09	3 014
2	АТ "Волиньгаз"	0,91	1,10	3 015
3	ПрАТ "Гадячгаз"	0,90	1,13	3 016
4	АТ "Дніпрогаз"	0,55	0,64	3 017
5	АТ "Дніпропетровськгаз"	1,04	1,25	3 018
6	ПАТ "Донецькоблгаз"	0,70	0,75	3 019
7	АТ "Житомиргаз"	0,89	1,09	3 020
8	АТ "Закарпатгаз"	1,04	1,30	3 021
9	АТ "Запоріжгаз"	0,55	0,69	3 022
10	АТ "Івано-Франківськгаз"	1,00	1,25	3 023
11	АТ "Київгаз"	0,28	0,28	3 024
12	АТ "Київоблгаз"	0,78	0,91	3 025
13	ВАТ "Кіровоградгаз"	0,85	0,95	3 026
14	ПрАТ "Коростишівгаз"	0,85	0,92	3 027
15	ПрАТ "Кременчукгаз"	0,29	0,31	3 028
16	АТ "Криворіжгаз"	0,35	0,42	3 029
17	АТ "Лубнигаз"	1,05	1,33	3 030
18	АТ "Луганськгаз"	0,85	1,05	3 031
19	АТ "Львівгаз"	0,90	1,11	3 032
20	ПАТ "Маріупольгаз"	0,95	1,18	3 033
21	ПрАТ "Мелітопольгаз"	1,06	1,40	3 034
22	АТ "Миколаївгаз"	1,09	1,35	3 035
23	АТ "Одесагаз"	0,65	0,81	3 036
24	АТ "Полтавагаз"	0,95	1,19	3 037
25	АТ "Рівнегаз"	1,00	1,15	3 038
26	АТ "Сумигаз"	0,76	0,94	3 039
27	ПрАТ "Тернопільгаз"	0,89	1,13	3 040
28	ПрАТ "Тернопільміськгаз"	0,33	0,35	3 041
29	АТ "Тисменицягаз"	1,03	1,28	3 042
30	ПрАТ "Уманьгаз"	0,84	1,09	3 043
31	АТ "Харківгаз"	1,03	1,27	3 044
32	АТ "Харківміськгаз"	0,30	0,32	3 045
33	АТ "Херсонгаз"	0,82	1,05	3 046
34	АТ "Хмельницькгаз"	0,87	1,00	3 047
35	ПАТ "Черкасигаз"	0,42	0,53	3 048
36	АТ "Чернівцігаз"	1,05	1,35	3 049
37	АТ "Чернігівгаз"	0,89	1,03	3 050
38	ПрАТ "Шепетівкагаз"	0,56	0,62	3 051
39	ПрАТ "НГХП "Сірка"	1,06	1,52	3 052
40	ДП "Монтажник" ТОВ "ТД Валінонор"	1,36	1,61	3 053
41	ТОВ "Газовик"	1,42	1,66	3 054
42	ТОВ "Газпостачсервіс"	1,92	2,48	3 055
43	ДП "Кременецьке УПРГ"	0,75	0,81	3 056
44	ТЗОВ "Спектргаз"	1,99	2,73	3 057

* Побудовано та систематизовано автором на основі джерела: [119]..

Додаток С.5

Тарифи на послуги зберігання, закачування та відбору природного газу в підземних сховищах газу АТ «УКРТРАНСГАЗ»

тарифи на послуги зберігання природного газу, грн за 1000 куб. м на добу без ПДВ	0,1720
тарифи на послуги закачування природного газу, грн за 1000 куб. м на добу без ПДВ	93,30
тарифи на послуги відбору природного газу, грн за 1000 куб. м на добу без ПДВ	97,20

** Побудовано та систематизовано автором на основі джерела: [119].*

«ЦІНИ НА ПРИРОДНИЙ ГАЗ»

грн за тис. куб.м

2014 рік	2015 рік	Населення	Ціна природного газу, як товару, без пільгової надбавки та ПДВ	Цільова надбавка		Тариф на транспортування природного газу, без ПДВ	в тому числі:		Тариф на постачання природного газу (торгова націнка з 01.10.15), без ПДВ	ПДВ	Кінцева ціна природного газу для споживачів, з ПДВ
				%	абсолютні значення		магістральними газопроводами, без ПДВ	розподільними мережами, без ПДВ			
2014 рік	з 01.01.14	до 2500 куб.м на рік з лічильниками	263,27	4%	10,53	287,00	93,90	193,10	43,70	120,90	725,40
		без лічильників	321,44	4%	12,86	287,00	93,90	193,10	43,70	133,00	798,00
		до 6000 куб.м на рік з лічильниками	561,83	4%	22,47	287,00	93,90	193,10	43,70	183,00	1098,00
		без лічильників	649,81	4%	25,99	287,00	93,90	193,10	43,70	201,30	1207,80
		до 12000 куб.м на рік з лічильниками	1483,46	4%	59,34	287,00	93,90	193,10	43,70	374,70	2248,20
		без лічильників	1663,75	4%	66,55	287,00	93,90	193,10	43,70	412,20	2473,20
	з 01.05.14	понад 12000 куб.м на рік з лічильниками	1833,94	4%	73,36	287,00	93,90	193,10	43,70	447,60	2685,60
		без лічильників	2049,09	4%	81,96	287,00	93,90	193,10	43,70	492,35	2954,10
		готування їжі та підгрів води з лічильниками	559,71	4%	22,39	355,00	126,70	228,30	47,90	197,00	1182,00
		без лічильників	653,46	4%	26,14	355,00	126,70	228,30	47,90	216,50	1299,00
		до 2500 куб.м на рік з лічильниками	485,19	4%	19,41	355,00	126,70	228,30	47,90	181,50	1089,00
		без лічильників	571,73	4%	22,87	355,00	126,70	228,30	47,90	199,50	1197,00
2015 рік	з 01.06.14	до 6000 куб.м на рік з лічильниками	1045,29	4%	41,81	355,00	126,70	228,30	47,90	298,00	1788,00
		без лічильників	1187,12	4%	47,48	355,00	126,70	228,30	47,90	327,50	1965,00
		понад 6000 куб.м на рік з лічильниками	2533,27	4%	101,33	355,00	126,70	228,30	47,90	607,50	3645,00
		без лічильників	2826,54	4%	113,06	355,00	126,70	228,30	47,90	668,50	4011,00
		готування їжі та підгрів води з лічильниками	548,46	4%	21,94	366,70	138,40	228,30	47,90	197,00	1182,00
		без лічильників	642,21	4%	25,69	366,70	138,40	228,30	47,90	216,50	1299,00
	з 01.01.15	до 2500 куб.м на рік з лічильниками	473,94	4%	18,96	366,70	138,40	228,30	47,90	181,50	1089,00
		без лічильників	560,48	4%	22,42	366,70	138,40	228,30	47,90	199,50	1197,00
		до 6000 куб.м на рік з лічильниками	1034,04	4%	41,36	366,70	138,40	228,30	47,90	298,00	1788,00
		без лічильників	1175,87	4%	47,03	366,70	138,40	228,30	47,90	327,50	1965,00
		понад 6000 куб.м на рік з лічильниками	2522,02	4%	100,88	366,70	138,40	228,30	47,90	607,50	3645,00
		без лічильників	2815,29	4%	112,61	366,70	138,40	228,30	47,90	668,50	4011,00
з 01.04.15	готування їжі та підгрів води з лічильниками	548,46	4%	21,94	366,70	138,40	228,30	47,90	197,00	1182,00	
	без лічильників	642,21	4%	25,69	366,70	138,40	228,30	47,90	216,50	1299,00	
	до 2500 куб.м на рік з лічильниками	473,94	4%	18,96	366,70	138,40	228,30	47,90	181,50	1089,00	
	без лічильників	560,48	4%	22,42	366,70	138,40	228,30	47,90	199,50	1197,00	
	до 6000 куб.м на рік з лічильниками	1034,04	4%	41,36	366,70	138,40	228,30	47,90	298,00	1788,00	
	без лічильників	1175,87	4%	47,03	366,70	138,40	228,30	47,90	327,50	1965,00	
з 01.04.15	понад 6000 куб.м на рік з лічильниками	2522,02	4%	100,88	366,70	138,40	228,30	47,90	607,50	3645,00	
	без лічильників	2815,29	4%	112,61	366,70	138,40	228,30	47,90	668,50	4011,00	
з 01.04.15	готування їжі та підгрів води	5041,83	4%	201,67	656,20	294,40	361,80	90,30	1198,00	7188,00	
	індивідуальне опалення або комплексне споживання:										
		у період з 1 травня по 30 вересня (включно)	5041,83	4%	201,67	656,20	294,40	361,80	90,30	1198,00	7188,00

		за обсяг до 200 куб.м на місяць	2166,83	4%	86,67	656,20	294,40	361,80	90,30	600,00	3600,00
	у період з 1 жовтня по 30 квітня(включно):	за обсяг понад 200 куб.м на місяць	5041,83	4%	201,67	656,20	294,40	361,80	90,30	1198,00	7188,00
		готування їжі та підігрів води	5041,83	4%	201,67	663,50	275,70	387,80	83,00	1198,00	7188,00
		індивідуальне опалення або комплексне споживання:									
	з 01.07.15 до 30.09.15	у період з 1 травня по 30 вересня(включно)	5041,83	4%	201,67	663,50	275,70	387,80	83,00	1198,00	7188,00
		за обсяг до 200 куб.м на місяць	2166,83	4%	86,67	663,50	275,70	387,80	83,00	600,00	3600,00
	у період з 1 жовтня по 30 квітня(включно):	за обсяг понад 200 куб.м на місяць	5041,83	4%	201,67	663,50	275,70	387,80	83,00	1198,00	7188,00
		готування їжі та підігрів води	5042,21	4%	201,69	689,10	236,70	452,40	57,00	1198,00	7188,00
		індивідуальне опалення або комплексне споживання у період з 1 жовтня 2015 року по 31 березня 2016 (включно):	2167,21	4%	86,69	689,10	236,70	452,40	57,00	600,00	3600,00
	з 01.10.15 по 31.12.15	за обсяг понад 1200 куб.м на період	5042,21	4%	201,69	689,10	236,70	452,40	57,00	1198,00	7188,00
		готування їжі та підігрів води	5200,30	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	57,00	1198,00	7188,00
		індивідуальне опалення або комплексне споживання у період з 1 жовтня 2015 року по 31 березня 2016 (включно):	2210,30	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	57,00	600,00	3600,00
	з 01.01.16 до 31.03.16	за обсяг понад 1200 куб.м на період	5200,30	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	57,00	1198,00	7188,00
2016 рік		готування їжі та підігрів води	5200,30	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	57,00	1198,00	7188,00
		індивідуальне опалення або комплексне споживання у період з 1 жовтня 2015 року по 31 березня 2016 (включно):	2210,30	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	57,00	600,00	3600,00
	з 01.04.16 до 30.04.16	готування їжі та підігрів води, індивідуальне опалення або комплексне споживання	5200,30	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	57,00	1198,00	7188,00
	з 01.05.16 до 31.12.16	всі потреби побутових споживачів у природному газі	4942,40	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	57,40	1146,50	6879,00
	з 01.01.17 до 31.03.17	всі потреби побутових споживачів у природному газі	4942,40	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	57,40	1146,50	6879,00
2017 рік		всі потреби побутових споживачів у природному газі	4942,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	123,55	1159,65	6957,90
	з 01.04.17 до 31.12.17	всі потреби побутових споживачів у природному газі	4942,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	123,55	1159,65	6957,90
2018 рік		всі потреби побутових споживачів у природному газі	4942,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	123,55	1159,65	6957,90

з 01.11.18 до 30.04.19	всі потреби побутових споживачів у природному газі	6235,51	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	155,89	1424,82	8548,92
------------------------	--	---------	----	------	--------	--------	--------	--------	---------	---------

*Побудовано та систематизовано автором з використанням джерела Ціни на природний газ у регіонах України [Електронний ресурс] // Група Нафтогаз-Режим доступу до ресурсу: <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/4D50A380B0969658C2257F7F0056E388?OpenDocument>

Динаміка цін на природний газ для споживачів України (підприємства ТКЕ для потреб населення) за 2014-2018 рр.

грн за тис. куб.м

Підприємства теплокомуненерго (виробництво теплової енергії для потреб населення)	Ціна природного газу, як товару, без цільової надбавки та ПДВ	Цільова надбавка		Тариф на транспортування природного газу, без ПДВ	в тому числі:		ПДВ	Кінцева ціна природного газу для споживачів, з ПДВ
		%	абсолютні величини		магістральними газопроводами, без ПДВ	розподільними мережами, без ПДВ		
2014 рік	з 01.01.14	788,24	2%	287,00	93,90	193,10	218,20	1309,20
	з 01.05.14	721,57	2%	355,00	126,70	228,30	218,20	1309,20
	з 01.06.14	710,10	2%	366,70	138,40	228,30	218,20	1309,20
2015 рік	з 01.01.15	710,10	2%	366,70	138,40	228,30	218,20	1309,20
	з 01.04.15	1802,99	2%	656,20	294,40	361,80	499,05	2994,30
	з 01.01.15 до 31.12.15	1795,83	2%	663,50	275,70	387,80	499,05	2994,30
2016 рік	з 01.10.15 до 31.12.15	1770,74	2%	689,10	236,70	452,40	499,05	2994,30
	з 01.01.16 до 31.03.16	1770,74	0%	732,70	236,70	496,00	500,69	3004,13
	з 01.04.16 до 30.04.16	1770,74	0%	732,70	219,00	513,70	500,69	3004,13
2017 рік	з 01.05.16 до 31.12.16	4942,00	0%	732,70	219,00	513,70	1134,94	6809,64
	з 01.01.17 до 31.03.17	4942,00	0%	732,70	219,00	513,70	1134,94	6809,64
	з 01.04.17 до 31.12.17	4942,00	0%	732,70	219,00	513,70	1134,94	6809,64
2018 рік	з 01.01.18 до 31.10.18	4942,00	0%	732,70	219,00	513,70	1134,94	6809,64
	з 01.11.18 до 30.04.19	6235,51	0%	732,70	219,00	513,70	1393,64	8361,85

*Побудовано та систематизовано автором з використанням джерела [Ціни на природний газ у регіонах України [Електронний ресурс] // Група Нафтогаз-Режим доступу до ресурсу:

<http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/4D50A380B0969658C2257F7F0056E388?OpenDocument>]

	3 01.06.16	4996,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1145,74	6874,44
		5604,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1267,34	7604,04
	3 01.07.16	4996,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1145,74	6874,44
		5604,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1267,34	7604,04
	3 01.08.16	5463,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1239,14	7434,84
		6087,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1363,94	8183,64
	3 01.09.16	5030,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1152,54	6915,24
		5635,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1273,54	7641,24
	3 01.10.16	5286,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1203,74	7222,44
		5916,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1329,74	7978,44
	3 01.11.16	6150,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1376,54	8259,24
		6819,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1510,34	9062,04
	3 01.12.16	6484,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1443,34	8660,04
		7148,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1576,14	9456,84
	2017 pik	6293,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1405,14	8430,84
		6979,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1542,34	9254,04
	3 01.02.17	7679,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1682,34	10094,04
		8451,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1836,74	11020,44
	3 01.03.17	7128,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1572,14	9432,84
		7866,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1719,74	10318,44
	3 01.04.17	6396,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1425,74	8554,44
		7097,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1565,94	9395,64
	3 01.05.17	6214,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1389,34	8336,04
		6902,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1526,94	9161,64
	3 01.06.17	6192,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1384,94	8309,64
		6875,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1521,54	9129,24
	3 01.07.17	6007,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1347,94	8087,64
		6674,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1481,34	8888,04
	3 01.08.17	6184,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1383,34	8300,04
		6859,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1518,34	9110,04
	3 01.09.17	6601,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1466,74	8800,44
		7291,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1604,74	9628,44
	3 01.10.17	6804,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1507,34	9044,04
		7514,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1649,34	9896,04
	3 01.11.17	7338,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1614,14	9684,84
		8077,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1761,94	10571,64
	3 01.12.17	7516,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1649,74	9898,44
		8265,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1799,54	10797,24
	2018 pik	8144,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1775,34	10652,04
		8944,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1935,34	11612,04
	3 01.02.18	7663,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1679,14	10074,84
		8451,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1836,74	11020,44
	3 01.03.18	6580,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1462,54	8775,24
		7408,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1628,14	9768,84
	3 01.04.18	7225,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	*	1591,54	9549,24

Динаміка цін на природний газ ресурсу НАК "Нафтогаз України" для промислових споживачів за 2014-2018 рр.

Промисловість	Ціна природного газу, як товару, без цільової надбавки та ПДВ	Цільова надбавка		Тариф на транспортування природного газу, без ПДВ	в тому числі:			ПДВ	Кінцева ціна природного газу для споживачів, з ПДВ
		%	%		магістральними газопроводами, без ПДВ	розподільними мережами, без ПДВ			
						розподільними мережами, без ПДВ	розподільними мережами, без ПДВ		
2014 рік	з 01.01.14	3113,00	2%	62,26	287,00	93,90	193,10	692,45	4154,71
	з 01.04.14	4020,00	2%	80,40	287,00	93,90	193,10	877,48	5264,88
	з 01.05.14	4724,00	2%	94,48	355,00	126,70	228,30	1034,70	6208,18
	з 01.06.14	4724,00	2%	94,48	366,70	138,40	228,30	1037,04	6222,22
	з 01.09.14	4874,00	2%	97,48	366,70	138,40	228,30	1067,64	6405,82
	з 01.11.14	5100,00	2%	102,00	366,70	138,40	228,30	1113,74	6682,44
	з 01.12.14	5900,00	2%	118,00	366,70	138,40	228,30	1276,94	7661,64
	з 01.01.15	5900,00	2%	118,00	366,70	138,40	228,30	1276,94	7661,64
	з 01.02.15	5700,00	2%	114,00	366,70	138,40	228,30	1236,14	7416,84
	з 01.03.15	8900,00	2%	178,00	366,70	138,40	228,30	1888,94	11333,64
	з 01.04.15	7200,00	2%	144,00	656,20	294,40	361,80	1600,04	9600,24
	з 01.05.15	6810,00	2%	136,20	656,20	294,40	361,80	1520,48	9122,88
	з 01.06.15	6600,00	2%	132,00	656,20	294,40	361,80	1477,64	8865,84
	з 01.07.15	6600,00	2%	132,00	663,50	275,70	387,80	1479,10	8874,60
	з 01.10.15	6600,00	2%	132,00	689,10	236,70	452,40	1484,22	8905,32
2015 рік	з 01.01.15	5738,64	2%	114,77	689,10	236,70	452,40	1308,50	7851,01
	з 01.04.15	5859,38	2%	117,19	689,10	236,70	452,40	1333,13	7998,80
	з 01.05.15	6338,58	2%	126,77	689,10	236,70	452,40	1430,89	8585,34
	з 01.06.15	6469,63	2%	129,39	689,10	236,70	452,40	1457,62	8745,74
	з 01.07.15	5845,00	2%	116,90	689,10	236,70	452,40	1330,20	7981,20
	з 01.10.15	6335,00	2%	126,70	689,10	236,70	452,40	1430,16	8580,96
	з 01.12.15	6474,00	2%	129,48	689,10	236,70	452,40	1458,52	8751,10
	з 01.01.16	5780,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1302,54	7815,24
	з 01.01.16	6262,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1398,94	8393,64
	з 01.01.16	6398,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1426,14	8536,84
	з 01.01.16	5630,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1272,54	7635,24
	з 01.01.16	5611,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1268,74	7612,44
	з 01.02.16	6239,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1394,34	8366,04
	з 01.02.16	5513,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1249,14	7494,84
	з 01.03.16	5600,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1266,54	7599,24
з 01.03.16	6255,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1397,54	8385,24	
з 01.03.16	5503,00	0%	0,00	732,70	236,70	496,00	1247,14	7482,84	
з 01.04.16	5600,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1266,54	7599,24	
з 01.04.16	6255,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1397,54	8385,24	
з 01.04.16	5433,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1233,14	7398,84	
з 01.05.16	4927,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1131,94	6791,64	
з 01.05.16	5532,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1252,94	7517,64	
з 01.05.16	4780,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1102,54	6615,24	

ГРН за тис. куб.м

		7953,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1737,14	10422,84
з 01.05.18		7619,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1670,34	10022,04
		8368,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1820,14	10920,84
з 01.06.18		8294,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1805,34	10832,04
		9078,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1962,14	11772,84
з 01.07.18		8294,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1805,34	10832,04
		8442,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1962,14	11772,84
з 01.08.18		9236,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1834,94	11009,64
		10208,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	1993,74	11962,44
з 01.09.18		11115,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	2188,14	13128,84
		11199,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	2369,54	14217,24
з 01.10.18		12155,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	2386,34	14318,04
		12155,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	2577,54	15465,24
з 01.11.18		11199,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	2386,34	14318,04
		12155,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	2577,54	15465,24
з 01.12.18		9294,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	2005,34	12032,04
		10150,00	0%	0,00	732,70	219,00	513,70	2176,54	13059,24

*З 01.10.15 ціни на природний газ не регулюються. Ціни природного газу ресурсу Компанії визначаються щомісячно (диференційовані в залежності від обсягів закупівлі газу та умов його оплати споживачем (до/протягом/після періоду поставки газу)).

**Побудовано та систематизовано автором з використанням джерела: [Ціни на природний газ у регіонах України [Електронний ресурс] //Група Нафтогаз-Режим доступу до ресурсу:<http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/4D50A380B0969658C2257F7F0056E388?OpenDocument>]

ДОДАТОК Ф

Додаток 1
до постанови НКРЕКП
24.12.2019 № 3015

Структура тарифу
на послуги розподілу природного газу
АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР
ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ВОЛИНЬГАЗ»
з 01 січня 2020 року до 30 червня 2020 року включно

№ з/п	Елементи витрат планованої річної тарифної виручки	Одиниці виміру	Значення показників
1	Тариф на послуги розподілу природного газу	грн за 1 м ³ на місяць (без ПДВ)	0,91
2	Планована річна тарифна виручка, усього	тис. грн	410 112,8
2.1	Повна планована собівартість, усього	тис. грн	379 309,9
2.1.1	Матеріальні витрати, усього	тис. грн	179 385,7
2.1.1.1	у т. ч.: вартість газу на виробничо-технологічні витрати, нормовані та питомі втрати, та власні потреби	тис. грн	162 146,7
2.1.1.2	вартість матеріалів (паливо, електроенергія, витрати на ремонт, інші матеріальні витрати)	тис. грн	17 239,0
2.1.2	Витрати на оплату праці	тис. грн	127 430,5
2.1.3	Амортизаційні відрахування	тис. грн	10 795,0
2.1.4	Інші витрати, усього	тис. грн	61 698,7
2.1.4.1	у т. ч.: єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	тис. грн	28 034,7
2.1.4.2	перевірка та ремонт лічильників	тис. грн	899,1
2.1.4.3	витрати на заміну лічильників та/або створення обмінного фонду лічильників	тис. грн	9 960,1
2.1.4.4	інші витрати	тис. грн	22 804,8
2.2	Планований прибуток, усього	тис. грн	30 802,9
2.2.1	у т. ч.: прибуток на виробничі інвестиції	тис. грн	21 590,0
	Довідково:		
3	Планована річна замовлена потужність розподілу природного газу, усього	1000 м ³ на рік	449 300,0

Директор Департаменту
із регулювання відносин
у нафтогазовій сфері

Т. Рябуха

Додаток 2
до постанови НКРЕКП
24.12.2019 № 3015

Структура тарифу
на послуги розподілу природного газу
АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР
ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ВОЛИНЬГАЗ»
з 01 липня 2020 року

№ з/п	Елементи витрат планованої річної тарифної виручки	Одиниці виміру	Значення показників
1	Тариф на послуги розподілу природного газу	грн за 1 м ³ на місяць (без ПДВ)	1,10
2	Планована річна тарифна виручка, усього	тис. грн	493 318,7
2.1	Повна планована собівартість, усього	тис. грн	434 712,1
2.1.1	Матеріальні витрати, усього	тис. грн	179 385,7
2.1.1.1	у т. ч.: вартість газу на виробничо-технологічні витрати, нормовані та питомі втрати, та власні потреби	тис. грн	162 146,7
2.1.1.2	вартість матеріалів (паливо, електроенергія, витрати на ремонт, інші матеріальні витрати)	тис. грн	17 239,0
2.1.2	Витрати на оплату праці	тис. грн	172 347,3
2.1.3	Амортизаційні відрахування	тис. грн	10 795,0
2.1.4	Інші витрати, усього	тис. грн	72 184,1
2.1.4.1	у т. ч.: єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	тис. грн	37 916,4
2.1.4.2	повірка та ремонт лічильників	тис. грн	899,1
2.1.4.3	витрати на заміну лічильників та/або створення обмінного фонду лічильників	тис. грн	9 960,1
2.1.4.4	інші витрати	тис. грн	23 408,5
2.2	Планований прибуток, усього	тис. грн	58 606,6
2.2.1	у т. ч.: прибуток на виробничі інвестиції	тис. грн	21 590,0
2.2.2	компенсації витрат за попередні періоди	тис. грн	26 418,7
	Довідково:		
3	Планована річна замовлена потужність розподілу природного газу, усього	1000 м ³ на рік	449 300,0

ДОДАТОК X

Таблиця X.1

Динаміка узагальненого інтегрального показника конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України за 2014-2018 рр.

Газорозподільні підприємства ЗР України, (область)	Інтегральний показник конкурентоспроможності, (ІПК), за 2014-2018 рр.				
	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6
АТ «Волиньгаз», (Волинська)	0,31	0,34	0,33	0,33	0,32
АТ «Рівнегаз», (Рівненська)	0,28	0,29	0,33	0,35	0,30
АТ «Львівгаз», (Львівська)	0,26	0,27	0,22	0,30	0,18
АТ «Івано-Франківськгаз», (Івано-Франківська)	0,15	0,21	0,22	0,19	0,18
АТ «Тернопільгаз», (Тернопільська)	0,21	0,19	0,20	0,20	0,18
АТ «Закарпатгаз», (Закарпатська)	0,25	0,25	0,26	0,26	0,24
АТ «Хмельницькгаз», (Хмельницька)	0,21	0,23	0,28	0,27	0,25
АТ «Чернівцігаз», (Чернівецька)	0,58	0,60	0,63	0,61	0,61

* Розробка автора

Таблиця Х.2

Характеристика конкурентних позицій та переваг газорозподільних підприємств
Західного регіону України у відповідності до інтегрального показника їх
конкурентоспроможності

Значення інтегрального показника конкурентоспроможності	Рівень	Значущість	Коротка характеристика особливостей
1	2	3	4
0,0-0,3	I	Критична	Газорозподільне підприємство характеризується досить низькими показниками ефективності його діяльності. Недостатньою є ресурсна база підприємства. Має місце досить високий ризик операцій в процесі діяльності ГРП при недостатній їх дохідності.
0,3-0,6	II	Задовільна	Газорозподільне підприємство справно забезпечує виконання основних нормативно-правових показників діяльності. Про те, в той же час має недостатню та досить обмежену ресурсну базу, що тягне за собою низький рівень питомої ваги обсягів поставленого та розподіленого серед споживачів в межах ділянки обслуговування природного газу відносно загальнонаціонального ринку його розподілу.
0,6-0,85	III	Нормальна	Газорозподільне підприємство володіє досить потужною ресурсною базою. В той же час характеризується невисоким рівнем ефективності використання фінансового ресурсу яким володіє.
0,85-1,0	IV	Відмінна	Газорозподільне підприємство характеризується високим рівнем ефективності своєї діяльності. Володіє достатнім рівнем обсягів ресурсної бази, а також є в змозі забезпечити переважну більшість споживацьких потреб. Все це дає можливість заволодіти лівовою часткою ринку розподілу серед населення природного газу

* Побудовано з використанням джерела: [90].§

ДОДАТОК Ц

ЗАПИТИ НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

**МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
УКРАЇНИ**
Сектор з питань доступу до публічної інформації

01601, м. Київ, вул. Хрещатик, 30, тел./факс: 206-37-47

E-mail: olena.pogivilova@mev.gov.ua

Про надання інформації

На Ваш запит від 22.05.2019 щодо використання природного газу – Сектор з питань доступу до публічної інформації (після узагальнення та на підставі матеріалів, отриманих від структурних підрозділів Міненерговугілля) повідомляє.

Загальний видобуток природного газу в Україні становив:

за 2014 рік – 20,5 млрд. куб. м;

за 2015 рік – 19,9 млрд. куб. м;

за 2016 рік – 20,0 млрд. куб. м;

за 2017 рік – 20,8 млрд. куб. м;

за 2018 рік – 20,9 млрд. куб. м.

Щодо газового балансу України станом на 01.01.2019.

Ресурси природного газу в Україні за січень - грудень 2018 року склали 129,8 млрд. куб. м.

За зовнішньоекономічними контрактами до України надійшло 97,4 млрд. куб. м. природного газу.

Споживачі України за цей період 2018 року використали 32,3 млрд. куб. м. природного газу, у тому числі:

- безпосередньо споживачі – 28,5 млрд. куб. м., з них:

- споживачі по фондах держадміністрацій – 16,8 млрд. куб. м.,

- промислові споживачі – 11,6 млрд. куб. м.,

- виробничо-технологічні витрати та втрати природного газу склали 3,7 млрд. куб. м.

Відбір природного газу з ПСГ за цей період склав 10,626 млрд. куб. м.

За січень-грудень 2018 року за оперативними даними протранспортовано через територію України (транзит) природного газу 86,776 млрд. куб. м.

Видобуток природного газу в Україні у період з 2014 по 2018 рр.

Видобувні підприємства	2014	2015	2016	2017	2018
АТ «Укргазвидобування»	15,1	14,531	14,607	15,253	15,496
ПАТ «Укрнафта»	1,7	1,506	1,301	1,109	1,121
Приватні видобувні підприємства	3,3	3,880	4,1	4,13	4,37
Загальний видобуток, млрд кум. м:	20,5	19,917	20,008	20,492	20,987

26 грудня 2016 року Уряд схвалив Концепцію розвитку газовидобувної галузі України до 2020 року розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1079-р. метою якої є збільшення обсягів видобутку природного газу і залучення інвестицій в галузь.

До 2020 року Україну необхідно забезпечити ресурсом газу власного видобутку обсягом у 27,5 млрд м³ (АТ «Укргазвидобування» – 20,1 млрд м³, інші підприємства – 7,4 млрд м³) та повністю відмовитись від імпортного газу.

Для досягнення цієї мети Україна повинна підвищити коефіцієнт вилучення природного газу на існуючих родовищах шляхом інтенсифікації видобутку, в тому числі буріння нових свердловин, будівництва нових дотискувальних компресорних станцій, застосування методів інтенсифікації видобутку та вдосконалення систем розробки резервуарів покладу.

Починаючи з 2016 року АТ «Укргазвидобування» наростаючими темпами збільшує обсяги видобутку природного газу. Якщо в 2016 році, порівняно з 2015 роком, товариство збільшило видобуток на 0,5%, то у 2017 році, порівняно з 2016 роком, на 4,5%.

Відповідно до Концепції у 2018 році видобуток повинен був зрости до 22,5 млрд м³, тобто на ~12% (АТ «Укргазвидобування» – 16,5 млрд м³ та інші суб'єкти – 6 млрд м³), без урахування ПАТ «Укрнафта». В Україні за 2018 рік видобуто 19,9 млрд м³ природного газу, а з урахуванням ПАТ «Укрнафта» – 20,98 млрд м³. У порівнянні з 2017 роком видобутку зріс лише на 2,4%, що на 9,6% менше ніж заплановано. Підприємствами НАК «Нафтогаз України» видобуто: АТ «Укргазвидобування» – 15,496 млрд м³ (74% від загального обсягу видобутку в Україні), що на 1,01 млрд м³ менше ніж заплановано та ПАТ «Укрнафта» – 1,12 млрд м³.

Обсяг видобутку АТ «Укргазвидобування» у 2018 році збільшився на 250 млн куб. м (+1,6%) порівняно з 2017 роком, а з моменту початку трансформації АТ «Укргазвидобування» у 2015 році річне зростання складає 970 млн куб. м (+6.7%).

Серед підприємств АТ «Укргазвидобування» максимальний темп нарощування видобутку продемонструвала західна філія. У 2018 році ГПУ «Шебелинкагазвидобування» видобула 8,7 млрд куб. м газу (1% зростання), ГПУ «Полтавагазвидобування» – 6,1 млрд куб. м газу (-1%), і ГПУ «Львівгазвидобування» – 0,7 млрд куб. м газу (4,8%).

Весь товарний газ, видобутий АТ «Укргазвидобуванням» протягом січня - жовтня 2018 року, закупувався НАК «Нафтогаз України» за ціною 4849 грн/тис. куб. м без ПДВ, протягом листопада – грудня 2018 року закупувався Нафтогазом за ціною 6115,98 грн/тис. куб. м без ПДВ, для потреб побутових споживачів, релігійних організацій та виробників теплової енергії та інших споживачів за ПСО. Ціни, умови та порядок постачання газу встановлені актами Кабінету Міністрів України.

Весь закуплений газ для потреб населення реалізовувався НАК «Нафтогаз України» на умовах ПСО через регіональні газопостачальні компанії.

Видобуток інших суб'єктів господарювання складає 4,37 млрд м³. У порівнянні з 2017 роком видобуток зріс на 7,3%.

Щодо обсягу власного-національного видобутку природного газу за регіонами за 2014-2018 роки.

Частиною другою статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно із Положенням про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2017 № 208 та відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 838 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» і наказу Міненерговугілля від 13.04.2018 № 212 «Про оприлюднення наборів даних, розпорядником яких є Міненерговугілля, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» Міністерство не володіє та не є розпорядником запитованої інформації у розрізі регіонів.

У контексті інтеграції енергетичних ринків України та ЄС в інтересах споживачів та з огляду на необхідність взаємного посилення безпеки енергопостачання, Україна ставить собі за мету розширення інструментів співробітництва, зокрема, оновлення газової мережі, створення відповідної нормативно-правової бази, підвищення енергоефективності та посилення енергетичної безпеки.

Результатом впровадження реформ став Закон України «Про ринок природного газу», який вступив у дію з 1 жовтня 2015 року, яким встановлено правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, а також здатного до інтеграції з ринками природного газу держав – сторін Енергетичного Співтовариства, у тому числі шляхом створення регіональних ринків природного газу.

Законом на Міненерговугілля покладено обов'язок здійснювати моніторинг безпеки постачання природного газу, що є одним із пріоритетних напрямків діяльності в нафтогазовій сфері.

Наразі Міненерговугіллям розроблено проект наказу «Про затвердження Порядку моніторингу балансу попиту та пропозиції природного газу в Україні» буде забезпечена функція центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, в частині здійснення моніторингу балансу попиту та пропозиції природного газу в Україні (із текстом можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Міненерговугілля за посиланням:

http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245368801&cat_id=35082).

Крім того, направляємо оперативні баланси видобутку, надходження та розподілу природного газу по Україні за 2015-2018 рр. та за 5 місяців 2019 року, підготовлені Центральним диспетчерським управлінням НАК «Нафтогаз України» (додаються).

Також направляємо інформацію щодо виконання графіків оснащення квартир і приватних будинків, у яких проживає населення, лічильниками газу станом на 01.05.2019, підготовлену фахівцями НАК «Нафтогаз України» на виконання Закону України від 16.07.2011 № 3533-VI «Про забезпечення

комерційного обліку природного газу», а також розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2012 р. № 259-р «Деякі питання забезпечення комерційного (приладового) обліку природного газу» (додається).

Додатково інформуємо, що Міністерством енергетики та вугільної промисловості України на виконання пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» щодо порядку встановлення лічильників споживачам природного газу» та Плану організації підготовки проектів актів, необхідних для забезпечення реалізації Закону України від 21 грудня 2017 р. № 2260-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» щодо порядку встановлення лічильників споживачам природного газу» розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення комерційного (приладового) обліку природного газу» (із текстом можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Міненерговугілля за посиланням: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245361490&cat_id=35082).

Суттю проекту розпорядження є коригування до 01 січня 2021 року дати, щодо щорічного розроблення та затвердження графіків оснащення квартир, у яких проживає населення, індивідуальними прикладами обліку природного газу, в розрізі територій, на яких провадять господарську діяльність суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу.

Також повідомляємо, що відповідно до статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» Ваш запит було направлено до Міністерства соціальної політики України (копія листа додається).

Відповідальний за розгляд інформаційного запита:

Коростельов Б.Д. – державний експерт Директорату викопних видів палива Міністерства енергетики та вугільної промисловості (службовий телефон 594-66-34).

Барсук Є.В. – головний спеціаліст Управління нафтогазового комплексу Міністерства енергетики та вугільної промисловості (службовий телефон 594-65-49).

Рамазанов В. А. – керівник експертної групи Директорату енергетичних ринків Міністерства енергетики та вугільної промисловості (службовий телефон 206-36-79).

Контроль в частині забезпечення доступу до публічної інформації встановлено відповідно до статті 17 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Парламентський контроль за дотриманням права на доступ до інформації здійснюється Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, тимчасовими слідчими комісіями Верховної Ради України, народними депутатами України.

Громадський контроль за забезпеченням розпорядниками інформації доступу до публічної інформації здійснюється депутатами місцевих рад, громадськими організаціями, громадськими радами, громадянами особисто шляхом організації відповідних громадських слухань, громадської експертизи тощо.

Державний контроль за забезпеченням розпорядниками інформації доступу до інформації здійснюється відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон).

Статтею 23 Закону встановлено право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядників інформації.

«Запитувач має право оскаржити:

- 1) відмову в задоволенні запиту на інформацію;
- 2) відстрочку задоволення запиту на інформацію;
- 3) ненадання відповіді на запит на інформацію;
- 4) надання недостовірної або неповної інформації;
- 5) несвоєчасне надання інформації;
- 6) невиконання розпорядниками обов'язку оприлюднювати інформацію відповідно до статті 15 цього Закону;
- 7) інші рішення, дії чи бездіяльність розпорядників інформації, що порушили законні права та інтереси запитувача».

Звернення щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядників інформації можуть спрямовуватись до керівника розпорядника, вищого органу та суду (і здійснюватись у судовому порядку, відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України).

Додаток: 5 додатків в електронному вигляді.

Завідувач

О. Поживілова

**МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ВУГІЛЬНОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ**

01601, м. Київ, вул. Хрещатик, 30, тел. (044) 206-38-44, факс (044) 531-36-92
E-mail: kanc@mev.gov.ua, сайт: http://mpe.kmu.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37471933

На № _____ від _____

**Міністерство соціальної
політики України**
вул. Еспланадна, 8/10
м. Київ
01601

**Про переадресування
запиту на публічну інформацію**

Відповідно до частини третьої статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» надсилаємо за належністю запит на інформацію в частині пункту 15 (вхід. від 23.05.2019 № 22/167) громадянина Павлова К.В. отримане через веб-сайт Міненерговугілля.

Надаємо копію зазначеного публічного запиту для розгляду в межах повноважень та відповідного реагування.

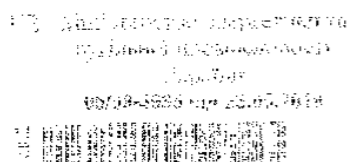
Додаток: на 2 арк.

Державний секретар

М. Немчинов

224743

Артюхов 206-37-47

Акціонерне товариство
"Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України"

Україна, 01601, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 6
Тел: +380 44 586 35 37, факс: +380 44 586 33 10
http://www.naftogaz.com, e-mail: ngu@naftogaz.com

Код ЄДРПОУ 20077720, п/р 26002301921
АТ "Ощадбанк", код банку 300465
код ЄДРПОУ банку 00032129

29.05.2019 № 5-63-19

На № _____

Акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (далі - Компанія), розглянувши Ваш запит від 23.05.2019, в межах компетенції повідомляє.

З питань №№ 1-2.

Зазначаємо, що у зв'язку з набуттям чинності Закону України "Про ринок природного газу" та підзаконних актів до нього, починаючи з січня 2016 року Компанія не володіє інформацією щодо надходження, розподілу та руху природного газу в розрізі суб'єктів ринку природного газу України.

Надаємо наявну в Компанії інформацію щодо використання природного газу за регіонами України протягом 2014-2015 років (додатки 1, 2).

З питання № 4.

Видобуток природного газу*	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017р.	2018р.
	млн куб. м	млн куб. м	млн куб. м	млн куб. м	млн куб. м
Всього по Україні	20596	19922	20039	20523	20948
в тому числі по регіонах:					
Східний регіон	18914	18759	18951	19374	19692
Західний регіон	1186	1146	1077	1135	1246
Південний регіон	496	17	11	14	10

*Джерело: щорічник «Підсумки геологорозвідувальних робіт на нафту та газ в Україні», видавником якого є Державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України» (ДНВП «Геоінформ України») Державної служби геології та надр України. При складанні Щорічника використовуються матеріали статистичної звітності підприємств Мінприроди, НАК «Нафтогаз України», НАК «Надра України» та інших організацій.

З питань №№ 3, 5-17.

Слід зауважити, що зведені дані в контексті Вашого запиту в цілому по Україні оприлюднені фрагментарно на сайті Державної служби статистики України в розділі “Статистична інформація”, зокрема, в главах “Енергетика”, “Промисловість” та “Діяльність підприємств”.

Крім того, інформація в розрізі операторів систем розподілу газу надається відповідними ліцензіатами до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), відповідно до форм звітності, затверджених постановою Регулятора від 04.10.2012 № 1258 (зокрема, щодо обсягів протранспортованого природного газу діє Форма № 5-НКРЕКП-газ (місячна) Розділу II «Стан розрахунків за послуги з транспортування природного газу»).

Додатки:

- Інформація про використання природного газу за регіонами України протягом 2014 року – на 1 арк.
- Інформація про використання природного газу за регіонами України протягом 2015 року – на 1 арк.

З повагою**Заступник начальника Департаменту
з комунікацій****I. Прохоренко**

Інформація про використання природного газу за регіонами України протягом 2014 року

млн.куб.м

РЕГІОН (область)	Використано газу всього	у тому числі:	
		Населенням	іншими споживачами (крім населення)
1	2	3	4
Всього по Україні за регіонами	39 388,4	15 051,7	24 336,6
Вінницька	1 039,8	605,1	434,7
Волинська	550,0	314,8	235,2
Дніпропетровська	4 945,3	1 321,1	3 624,2
Донецька	4 173,3	1 105,3	3 068,0
Житомирська	808,9	458,0	350,9
Закарпатська	544,1	445,6	98,5
Запорізька	1 457,4	527,1	930,3
Івано-Франківська	814,0	533,5	280,5
Київська	2 403,5	1 234,7	1 168,8
м.Київ	2 733,7	234,4	2 499,3
Кіровоградська	526,6	311,7	214,9
Республіка Крим	496,9	203,6	293,3
Луганська	1 772,3	713,2	1 059,1
Львівська	1 730,8	922,5	808,3
Миколаївська	1 097,7	397,7	700,0
Одеська	2 252,8	660,0	1 592,7
Полтавська	1 925,3	748,2	1 177,1
Рівненська	1 002,8	327,8	675,0
Сумська	948,3	446,9	501,4
Тернопільська	770,2	482,9	287,3
Харківська	2 783,3	1 010,4	1 772,9
Херсонська	523,1	325,1	198,0
Хмельницька	891,4	488,5	402,9
Черкаська	2 002,9	506,8	1 496,1
Чернігівська	754,7	404,4	350,4
Чернівецька	439,4	322,5	116,9

Крім того:			
Для задоволення виробничо-технологічних потреб газодобувних і газотранспортних підприємств, виробництва скрапленого газу тощо	2 881,0		
Обсяги газу не підтверджені (неоформлені) на ГРС Донецької та Луганської областей	371,0		
Разом використання в Україні	42 640,4		

Примітка:

- починаючи з березня 2014 року без використання природного газу на території АР Крим
- починаючи з вересня 2014 року без урахування споживання газу споживачами на частинах територій Донецької та Луганської областей, непідконтрольних законній владі та Збройним силам України

Інформація про використання природного газу за регіонами України протягом 2015 року

млн.куб.м

РЕГІОН (область)	Використано газу всього	у тому числі:	
		Населенням	іншими споживачами (крім населення)
1	2	3	4
Всього по Україні за регіонами	31 032,6	11 282,9	19 749,6
Вінницька	833,0	491,7	341,3
Волинська	452,3	251,0	201,3
Дніпропетровська	4 030,1	1 043,5	2 986,6
Донецька	2 244,4	579,5	1 664,9
Житомирська	669,9	369,6	300,4
Закарпатська	491,5	389,3	102,2
Запорізька	1 274,7	412,9	861,8
Івано-Франківська	655,9	449,1	206,8
Київська	1 950,3	959,0	991,3
м.Київ	2 488,9	179,6	2 309,3
Кіровоградська	450,0	262,5	187,5
Республіка Крим			
Луганська	589,5	254,3	335,2
Львівська	1 574,4	754,4	820,0
Миколаївська	989,3	313,1	676,2
Одеська	2 344,6	544,9	1 799,7
Полтавська	1 593,2	612,0	981,2
Рівненська	863,9	258,8	605,0
Сумська	794,3	357,7	436,6
Тернопільська	619,8	401,8	218,0
Харківська	2 388,2	779,7	1 608,6
Херсонська	438,2	264,3	173,9
Хмельницька	712,5	394,4	318,1
Черкаська	1 591,4	403,4	1 187,9
Чернігівська	635,9	308,7	327,2
Чернівецька	356,3	247,6	108,7

Крім того:			
Для задоволення виробничо-технологічних потреб газодобувних і газотранспортних підприємств, виробництва скрапленого газу тощо	2 496,3		
Обсяги газу не підтверджені (неоформлені) на ГРС Донецької та Луганської областей	289,0		
Разом використання в Україні	33 817,9		

Примітка:

- починаючи з березня 2014 року без використання природного газу на території АР Крим

- починаючи з вересня 2014 року без урахування споживання газу споживачами на частинах територій Донецької та Луганської областей, не підконтрольних законній владі та Збройним силам України

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ (Держстат)

вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601, телефон (044) 287-24-22, факс (044) 235-37-39
E-mail: office@ukrstat.gov.ua Web: http://www.ukrstat.gov.ua Код ЄДРПОУ 37507880

2019 № 15.2-20/ ПІ-19 На № вх. ЗП/ПІ-685-19 від 23.05.2019

Міністерство енергетики та вугільної промисловості

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства

Акціонерне товариство "Укртрансгаз"
Кловський узвіз, 9/1, м. Київ, 01021

На запит від 23.05.2019 (вх. № ЗП/ПІ-685-19) Державна служба статистики надає в електронному форматі наявну статистичну інформацію щодо:

використання природного газу в розрізі регіонів України за 2014–2018 роки (за даними державного статистичного спостереження "Використання та запаси палива");

виробництва, імпорту-експорту, використання природного газу у форматі енергетичного балансу (продуктового) за 2017 рік (за даними державного статистичного спостереження "Енергетичний баланс України");

капітальних інвестицій за видами економічної діяльності за 2014–2018 роки (за даними державного статистичного спостереження "Капітальні інвестиції");

техніко-економічних показників роботи підприємств газового господарства за 2014 рік (за даними державного статистичного спостереження "Газифікація населених пунктів");

видобутку газу природного за 2014–2017 роки (за даними державного статистичного спостереження "Показники короткотермінової статистики виробництва промислової продукції за видами") та за 2018 рік (за даними державного статистичного спостереження "Виробництво та реалізація промислової продукції за видами");

фінансових результатів до оподаткування та рентабельності операційної діяльності підприємств за окремими кодами Класифікації видів економічної діяльності ДК 009:2010 (КВЕД-2010) за 2014–2017 роки (за даними державного статистичного спостереження "Активи, власний капітал, зобов'язання та фінансові результати підприємств");

розподілу домогосподарств за наявністю окремих видів благоустрою в їх житлі, у тому числі щодо частки домогосподарств, житло яких обладнано централізованим газопостачанням, за 2018 рік (за даними вибіркового державного статистичного спостереження "Обстеження умов життя домогосподарств").

Держстат

15.2-20/690ПІ-19 від
30.05.2019

80x2

80:19:34

Разом з тим зазначаємо, що, відповідно до Закону України "Про державну статистику" (далі – Закон), органи державної статистики здійснюють збирання та опрацювання статистичної інформації згідно з переліком робіт, періодичністю, у розрізі та в терміни, що передбачені планом державних статистичних спостережень на відповідний рік або окремим рішенням Кабінету Міністрів України. Збір та формування інформації щодо техніко-економічних показників роботи підприємств газового господарства з 2015 року; щодо частки домогосподарств, житло яких обладнано лічильниками обліку споживання природного газу, а також кількості домогосподарств за напрямками використання газу: для опалення, для приготування їжі, для підігріву води за операторами систем розподілу (областями) планами державних статистичних спостережень на відповідні роки не передбачені.

Відповідно до плану державних статистичних спостережень на 2019 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.04.2019 № 283-р, термін оприлюднення статистичної інформації за 2018 рік на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Статистична інформація": "Діяльність підприємств"/"Фінансові результати до оподаткування підприємств" – 19.06.2019; "Енергетика"/"Використання та запаси палива" за 2018 рік (річна інформація) – 20.06.2019 (уточнені дані), "Енергетичний баланс (продуктовий)" за 2018 рік – 26.12.2019 (оперативні дані); "Доходи та умови життя"/статистичний збірник "Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України" – 25.07.2019; "Промисловість"/"Виробництво та реалізація промислової продукції за видами (річні дані)"/"Виробництво промислової продукції за видами" – 17.09.2019. Інформацію може бути надано після оприлюднення за додатковим запитом.

Крім того, щодо показників окремих підприємств зазначаємо, що положеннями частини першої статті 21 Закону встановлено, що первинні дані, отримані органами державної статистики від респондентів під час проведення статистичних спостережень, а також адміністративні дані щодо респондентів, отримані органами державної статистики від органів, що займаються діяльністю, пов'язаною із збиранням та використанням адміністративних даних, є конфіденційною інформацією, яка охороняється Законом і використовується виключно для статистичних цілей у зведеному знеособленому вигляді.

Частиною другою статті 21 Закону встановлено пряму заборону щодо поширення статистичної інформації, на підставі якої можна визначити конфіденційну статистичну інформацію щодо конкретного респондента.

Разом з тим інформуємо, що, відповідно до частини другої статті 14 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", підприємства зобов'язані надавати копії фінансової звітності за запитами юридичних та фізичних осіб у порядку, передбаченому Законом України "Про доступ до публічної інформації".

Водночас повідомляємо, що, відповідно до пункту 3 статті 22 Закону України "Про доступ до публічної інформації", запит направлено для розгляду за належністю та надання відповіді запитувачу в межах повноважень до Міністерства енергетики та вугільної промисловості, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, АТ "Укртрансгаз".

Додатки: 1. Файл "додаток.zip" на першу адресу.

2. Файл "запит.zip" на другу, третю, четверту адреси.

Директор департаменту
поширення інформації та комунікацій

О. ВИШНЕВСЬКА

ДОДАТОК Я

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Новосад О. В. Газові інновації в контексті реформування енергетичного ринку регіону. *Актуальні проблеми аналітичної економіки*. Кол. моногр. за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. О. М. Павлової. Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня “Волиньполіграф”, 2019, С.73-86. (Особистий внесок 0,66 д.а.).

Статті у наукових фахових виданнях України, у виданнях України які включено до міжнародних наукометричних баз:

2. Новосад О. В. Напрями впровадження інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах Західного регіону. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал* / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2020. Вежа-Друк, 2019. № 1 (21). С. 165-172. <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-01-165-172>. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,33 д.а.).

3. Новосад О. В. Інноваційна концепція створення енергетичного хабу на газорозподільних підприємствах Західного регіону України. *Приазовський економічний вісник*. 2020. №2(19). URL: <http://rev.kpu.zp.ua/vypusk-2-19>. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,33 д.а.).

4. Новосад О.В. Павлова О.М., Павлов К.В., Галянт С.Р. Інвестиційно-інноваційна спрямованість газорозподільних підприємств регіону. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2020. №1. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-1-5424>. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,71 д.а. Особистий внесок автора: Інвестиційна діяльність газорозподільних підприємств, 0,17 д.а.).

5. Новосад О. В. Нормативно-правове забезпечення та регулювання процесу розподілення газу в регіоні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал*. Луцьк. 2019. № 2(18). – С. 82-88. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,29 д.а.).

6. Новосад О. В. Роль інноваційно-інвестиційної діяльності для газотранспортних підприємств регіону *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал*. Луцьк. 2019. №3(19). С. 30-37. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,33 д.а.).

7. Новосад О. В. Методичні та практичні підходи до визначення рівня конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону

України. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. №3. С. 376-385. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,41 д.а.).

8. Стрішенець О.М., Новосад О.В., Коротя М.І. Диверсифікація інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах України в контексті європейського досвіду. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2018. №2(14). С. 7-12. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,25 д.а. Особистий внесок автора: Інноваційна діяльність газорозподільних підприємств, 0,15 д.а.).

Статті у наукових іноземних виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз:

9. Novosad O., Strishenets O. Innovation Policy of Gas Distribution Enterprises on Increasing Competitiveness. *International Journal of New Economics, Public Administration and Law*. 2018. №1 (1). С.40-48. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*) (0,38 д.а. Особистий внесок автора: Інноваційна діяльність газорозподільних підприємств, 0,20 д.а.).

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

10. Новосад О. В. Визначення рівня конкурентної спроможності операторів газорозподільних мереж Західного регіону України. *Економіка, фінанси, облік та право: аналіз тенденцій та перспектив розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Полтава, 5 березня 2020 р.): у 5 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 2. 63 с. (0,04 д.а.)

11. Новосад О. В. Інноваційне спрямування газорозподільних підприємств регіону за умов впровадження енергетичного хабу. *Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми та перспективи розвитку регіонів»*. (3 квітня 2020 р.), м. Рівне. (0,16 д.а. Особистий внесок автора: Енергетичні інновації, 0,08 д.а.).

12. Новосад О.В., Павлова О.М., Гринюк В.С. Діяльність газорозподільних підприємств Західного регіону України. Міжнародна науково-практична конференція «Молода наука Волині». (5 травня 2020р.), м. Луцьк. С.292-295. (0,16 д.а. Особистий внесок автора: Діяльність операторів газорозподільних мереж, 0,08 д.а.).

13. Новосад О. В. Інноваційні процеси на газорозподільних підприємствах регіону: *The IX th International scientific and practical conference «Actual aspects of development in the context of globalization»*. матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (March 23-24, 2020). Florence. Italy 2020. 279p. (0,04 д.а.).

14. Новосад О. В. Інноваційна політика в газовій сфері. Сучасні технології менеджменту. *Сучасні технології менеджменту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. (4 листопада 2019 р.)

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2019 – С. 172-173. (0,08 д.а.).

15. Новосад О.В., Коритко М.В., Павлова О.М. Чинники впливу на інноваційні процеси газотранспортних підприємств. *«Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень»*: матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів (14–15 травня 2019 року). **Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2019. С.225-227. (0,13 д.а. Особистий внесок автора: Інноваційна конкуренція на ринку розподілу газу, 0,04 д.а.).**

16. Новосад О. В. Напрями енергетично безпечного функціонування газорозподільних систем України. *Теорія та практика менеджменту безпеки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (16 травня 2018 р.). **Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2018. С.67-69. (0,13 д.а.).**

17. Новосад О. В. Інноваційні напрями підвищення ефективності газорозподільних систем України. *Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали міжнародної науково-практичної. Конференції.* (23-24 травня 2018 р.) **Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2018. С. 17-19. (0,13 д.а.).**

18. Новосад О.В., Коритко М.В., Стрішенець О.М. Інноваційно-технологічні підходи до модернізації газового ринку регіону. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки України: матеріали міжнародної. науково-практичної. конференції.* (12 грудня 2018 р.) **Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2018. – С. 43-46. (0,16 д.а. Особистий внесок автора: Модернізація газового ринку, 0,08 д.а.).**

19. Новосад О.В., Стрішенець О.М. Особливості функціонування інновацій в діяльності газорозподільних підприємств. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції.* (7 груд. 2017р.), Частина 1. Луцький національний технічний університет, 2017. С.162-163. (0,13 д.а. Особистий внесок автора: Функціонування газорозподільних підприємств, 0,05 д.а.).

Громадська наукова організація «Фінансово-економічна наукова рада»
(Державний реєстраційний номер: 1473885)
Україна, 01135, м. Київ, вул. Павлівська, буд. 22, оф. 12
Телефон/факс: (044) 222-5-889

Вих. № 0110/19-2
«1» травня 2019 р.

ДОВІДКА
про участь у науковій темі
«Стратегічна модернізація розвитку регіональної економічної системи» (Номер державної реєстрації 0118U000787)

Видана аспірантці кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк) Новосад Оксані Володимирівні про те, що вона дійсно прийняла участь у виконанні науково-дослідної теми «Стратегічна модернізація розвитку регіональної економічної системи» (Номер державної реєстрації 0118U000787).

Голова Громадської наукової організації
«Фінансово-економічна наукова рада», к.е.н.

Коваленко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, тел. (0332) 24-10-07, факс (0332) 72-01-23
e-mail: post@eenu.edu.ua, web. http://www.eenu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02125102

11.03.2020 р. № 03-28/01/05 Г
на № _____ від _____ Г

“Затверджую”

Ректор Східноєвропейського
національного університету імені
Лесі Українки

А. П. Чубосі
11 березня 2020

АКТ

**впровадження у навчальний процес результатів дисертаційного дослідження
Новосад Оксани Володимирівни
за темою «Формування та реалізація інноваційної політики
підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств
західного регіону України»**

Ми, що підписались нижче, декан факультету економіки та управління д.е.н., професор Ліпич Л.Г. та завідувач кафедри аналітичної економіки та природокористування д.е.н., професор Павлова О.М., даним актом засвідчуємо, що одержані у дисертаційній роботі Новосад О.В. результати дослідження використовуються в навчальному процесі для підготовки магістрів за освітньою програмою «Економіка довкілля і природокористування», зокрема при викладанні наступних дисциплін: «Теорія безпеки соціальних систем»; «Еколого-економічний аналіз інвестиційних проєктів»; «Теорія галузевих ринків».

Декан факультету економіки
та управління, д.е.н., професор

Ліпич Л. Г.
Ліпич Л. Г.

Завідувач кафедри аналітичної економіки
та природокористування д.е.н., професор

Павлова О. М.
Павлова О.М.

Виконавець: Павлова О.М. 098 503 84 84

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

просп. Волі, 13, м. Луцьк, 43025, тел. (0332) 24-10-07, факс (0332) 72-01-23
e-mail: post@eenu.edu.ua, web. http://www.eenu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02125102

11.03.2020 р. № 03-28/01/204 Г

на № _____ від _____

Г

Г

“Затверджую”

Ректор Східноєвропейського
національного університету імені
Лесі Українки

11 березня 2020 р.

АКТ

впровадження у навчальний процес результатів дисертаційного дослідження Новосад Оксани Володимирівни за темою «Формування та реалізація інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств західного регіону України»

Ми, що підписались нижче, декан факультету економіки та управління д.е.н., професор Ліпич Л.Г. та завідувач кафедри менеджменту д.е.н., професор Черчик Л.М., даним актом засвідчуємо, що одержані у дисертаційній роботі Новосад О.В. результати дослідження використовуються в навчальному процесі для підготовки магістрів за освітньою програмою «Менеджмент ЗЕД», зокрема при викладанні наступних дисциплін: «Державне та регіональне управління»; «Менеджмент конкурентоспроможності».

Декан факультету економіки
та управління, д.е.н., професор

Ліпич Л. Г.

Завідувач кафедри менеджменту
д.е.н., професор

Черчик Л. М.

Виконавець: Черчик Л.М. 050 194 45 05

Товариство з обмеженою відповідальністю "РЕКОНБУД"
45400, м. Нововолинськ, 5-й Мікрорайон, буд.13, офіс 2
тел./факс.: (03344) 4-69-38 e-mail: rcbud@ ukr.net

№св.200031784, под.№358260303193, код ЄДРПОУ 35826032, р/р UA743034400000026001060232424, ПАТ КБ "Приватбанк", МФО 303440

119-27/2 Бр 29.01.2020р.

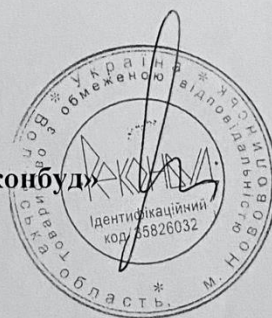
ДОВІДКА

Результати проведеного Новосад Оксаною Володимирівною дисертаційного дослідження на тему «Формування та реалізація інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств західного регіону України» було успішно апробовано в діяльності будівельного підприємства ТзОВ «Реконбуд».

Запропоновані дисертантом пропозиції щодо оцінки і подальшого прогнозування конкурентоспроможності регіональних енергетичних ринків, регіональних ринків розподілу природного газу та рівня їх монополізації були практично реалізовані під час проведення конкурентної розвідки на ринку житлового будівництва в частині енергетичної диверсифікації та постачання природного газу.

На особливу увагу заслуговують авторські рекомендації відносно модернізації податково-бюджетних та фінансово-кредитних підходів до реалізації інноваційних рішень з метою підвищення конкурентоспроможності регіональних газорозподільних підприємств.

Директор ТзОВ «Реконбуд»

М.В.Микулик

**ЛУЦЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

вул. Ковельська, 53, м. Луцьк, 43001, тел.(0332) 728 144, тел./факс 728 204, e-mail: info@lutskadm.gov.ua,
код ЄДРПОУ 04051425

15.04.20 № 634/23/А-20

на № _____

ДОВІДКА

Окреслені Новосад Оксани Володимирівни положення, рекомендації та висновки, що було відзначено в її дисертаційному дослідженні за темою: «Формування та реалізація інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України» було апробовано та реалізовано під час реалізації професійної діяльності у відділі містобудування, архітектури, інфраструктури, інвестиційної та економічної діяльності райдержадміністрації.

Особливо цінними є ідеї автора, що стосуються аналітичних та методичних підходів до визначення рівня інноваційного забезпечення та конкурентної спроможності газорозподільних підприємств, які функціонують в межах західноукраїнського ринку розподілу серед споживачів природного газу.

Перший заступник Голови

Олександр ОЗІНОВИЧ

Сертифікат
20B4E4ED0D30998C040000007B052B001DD87200
Підписувач Озінович Олександр Михайлович
Дійсний з 20.03.2019 0:00:00 по 20.03.2021
0:00:00

ЛУЦЬКА РАЙДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЯ

634/23/2-20 від 15.04.2020

**ВОЛИНЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІКИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

м-н Київський, 9, м. Луцьк, 43027, факс (0332) 778 126, e-mail: secretar@geko.voladm.gov.ua код ЄДРПОУ 40177594

02.03.2020 № 205-1/04-11/2-20 на № _____ від _____

Довідка

Повідомляємо, що результати дослідження Новосад Оксани Володимирівни, що лягли в основу її дисертаційної роботи на тему «Формування та реалізація інноваційної політики підвищення конкурентоспроможності газорозподільних підприємств Західного регіону України» постійно використовуються в процесі діяльності Департаменту економіки та європейської інтеграції Волинської обласної державної адміністрації.

Відзначимо, що особливо корисними для нас є запропоновані здобувачем перспективні напрямки та шляхи реалізації інноваційних рішень в діяльності операторів газорозподільних мереж з метою підсилення (втримання) засад їх конкурентної спроможності.

Директор департаменту

Ірина Швая
778 126

ГОР Чуліпа